

T.C.
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KENTSEL SİT ALANLARINDA
SÜRDÜRÜLEBİLİR KORUMA - GELİŞTİRME
İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ: ADANA
TEPEBAĞ-KAYALIBAĞ MEVKİİ

ELİFE KÖRLÜ

DOKTORA TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalını

Mayıs-2020
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Elife Körlü tarafından hazırlanan “KENTSEL SİT ALANLARINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR KORUMA - GELİŞTİRME İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ: ADANA TEPEBAĞ-KAYALIBAĞ MEVKİİ” adlı tez çalışması .../.../... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı’nda DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Prof.Dr.Mine Ulusoy

Danışman

Doç.Dr.Murat Oral

Üye

Doç.Dr.Arife Deniz Oktaç

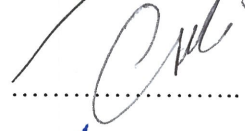

Üye

Doç.Dr.Gülşen Dişli

Üye

Dr. Öğretim Üyesi Semiha Sultan Tekkanat

İmza

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. ....
FBE Müdürü

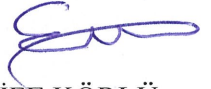
TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

İmza

ELİFE KÖRLÜ

Tarih:

ÖZET

DOKTORA TEZİ

KENTSEL SİT ALANLARINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR KORUMA - GELİŞTİRME İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ: ADANA TEPEBAĞ-KAYALIBAĞ MEVKİİ

ELİFE KÖRLÜ

Konya Teknik Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Doç.Dr.Murat Oral

2020, 157 Sayfa

Jüri

Prof.Dr.Mine Ulusoy

Doç.Dr.Murat Oral

Doç.Dr.Arife Deniz Oktaç

Doç.Dr.Gülşen Dişli

Dr. Öğretim Üyesi Semiha Sultan Tekkanat

Öz: Amaç: Kentsel Sit Alanlarında hayata geçirilmeye çalışılan koruma-geliştirme çalışmalarında; planla bütünlüğü sağlanmamış, tekil bina bazında yapılan çalışmaların alanda geri dönüşü olmayan sorunlara neden olması güncel bir problemdir. Bu çalışmada; öneri bir model yaklaşımı ile bu sorunlara çözüm arayarak, kentsel sit alanlarındaki Koruma-Geliştirme Projeler'ine bir altlık oluşturmak hedeflenmiştir. **Araştırmanın Kısıtları:** Çalışma; Adana ili, Seyhan ilçesi, Tepebağ ve Kayalıbağ mahalleleri ile sınırlandırılmıştır. **Yöntem:** Model önerisinden önce kavramsal çerçeve ve Türkiye'deki, Dünyadaki koruma proje örnekleri incelenerek, değerlendirme yapılacaktır. Bu örnekler ve kavramsal çerçeve doğrultusunda koruma çalışmaları için genel bir şema oluşturularak, model önerilecektir. Adana Tepebağ-Kayalıbağ bölgesi olarak belirlediğimiz örnek alan üzerinde model sınanacaktır. Model kapsamında oluşturulan şemanın ilk aşamasını bölgede yapılan fiziksel, sosyo-ekonomik, idari analizler oluşturmaktadır. Alanda fiziksel olarak işlev analizi, kat adedi analizi, ulaşım durumu analizi, kat mülkiyeti analizi, malzeme ve yapım tekniği analizi, doluluk boşluk oranı analizi yapılacaktır. Sosyo-Ekonomik-idari analiz olarak 300 adet alan kullanıcısına anket yapılacak ve bu anketler SPSS veri tabanında değerlendirilecektir. Alanda 40 uzmanla yüz yüze görüşme yapılacaktır. Alandaki yapıların değer artışını saptayabilmek için bölgede son on yıllık sürecin rayiç değer analizi yapılacaktır. Yapılan bu fiziksel, sosyo-ekonomik ve idari analizlerden elde edilen veriler Swot çözümlenmeleri yapılarak, değerlendirilecektir. Değerlendirmeler doğrultusunda model kapsamında çalışma alanına yönelik 7 tane amaç ve hedef belirlenecektir. Bu amaç ve hedefler doğrultusunda örnek bir senaryo kurgusu oluşturulacaktır. **Bulgular:** Senaryo kapsamında; alanın özgün dokusunu yeniden canlandırarak eski kullanıcılarını yeniden kazanması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda alanın fiziki, sosyo ekonomik ve idari yapısında öngörüler yapılacaktır. **Sonuç:** Bu öngörülerin birlikteliği ile Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda başarılı bir Kentsel-Koruma geliştirme çalışması sağlanmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Adana Tepebağ-Kayalıbağ, Kentsel Sit Alanı, Sürdürülebilir Kentsel Koruma

ABSTRACT

Ph.D THESIS

SUSTAINABLE CONSERVATION IN URBAN CITES- A MODEL PROPOSAL FOR DEVELOPMENT: ADANA TEPEBAG-KAYALIBAG LOCATION

ELİFE KÖRLÜ

Konya Technical University
Institute of Graduate Studies
Department of Architecture

Advisor: Assoc.Prof.Dr.Murat Oral

2020,165

Jury

Prof. Dr. Mine Ulusoy
Assoc.Prof.Dr.Murat Oral
Assoc.Prof.Dr.Arife Deniz Oktaç
Assoc.Prof.Dr. Gülşen Dişli
Dr. Faculty Member Semiha Sultan Tekkanat

Abstract: Aim: In the conservation-development works that are tried to be realized in the Urban Protected Areas; It is an up-to-date problem that studies on the basis of a single building, which are not integrated with the plan, cause irreversible problems in the area. In this study; The suggestion is to create a base for the Conservation-Development Projects in urban sites by seeking solutions to these problems with a model approach. **Limitations of the Study:** Study; Adana province is bordered by Seyhan district, Tepebağ and Kayalıbağ neighborhoods. **Method:** conceptual framework and Turkey before the Model proposal, examining samples of conservation projects in the world, the assessment will be made. In line with these examples and conceptual framework, a general scheme will be created for conservation studies and the model will be proposed. The model will be tested on the sample area we designate as Adana Tepebağ-Kayalıbağ region. Physical, socio-economic and administrative analyzes made in the region constitute the first stage of the scheme created within the scope of the model. Physical function analysis, floor number analysis, transportation condition analysis, floor ownership analysis, material and construction technique analysis, occupancy rate analysis will be done in the area. As socio-economic-administrative analysis, 300 field users will be surveyed and these surveys will be evaluated in the SPSS database. There will be face to face interviews with 40 experts in the field. In order to determine the increase in the value of the buildings in the area, the fair value analysis of the last decade will be made in the region. The data obtained from these physical, socio-economic and administrative analyzes will be evaluated by making Swot analysis. In line with the evaluations, 7 goals and targets for the study area will be determined within the scope of the model. An exemplary scenario setup will be created in line with these goals and objectives. **Findings:** Within the scope of the scenario; It is aimed to revive the original texture of the area and regain its former user. Accordingly, predictions will be made in the physical, socio-economic and administrative structure of the area. **Conclusion:** With the combination of these predictions, a successful Urban-Conservation development will be achieved in Adana Tepebağ-Kayalıbağ Urban Site.

Keywords: Adana Tepebağ-Kayalıbağ, Urban Protected Area, Sustainable Urban Conservation

ÖNSÖZ

Kentsel Koruma çalışmalarında Sürdürülebilir bir kentsel koruma-geliştirme modeli önermeyi Adana- Tepebağ mevkiinde inceleyen tez çalışmamın başlangıç aşamasından tamamlanmasına kadar geçen süreçte benden yardımlarını ve desteğini esirgemeyen Doç.Dr.Murat Oral'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ELİFE KÖRLÜ
KONYA-2020

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	x
1.GİRİŞ	1
1.1.Çalışmanın Amacı.....	1
1.2.Çalışmanın Kapsamı	1
2. KAYNAK ARAŞTIRMASI	3
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	5
4.KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	7
4.1.Sürdürülebilirlik Kavramı	7
4.1.1.Sürdürülebilir Kent ve Kentsel Koruma	8
4.1.1.1. Stockholm Konferansı	9
4.1.1.2. Brundtland Raporu.....	9
4.1.1.3. Rio Zirvesi	10
4.1.1.4. Habitat Konferansları.....	10
4.1.1.5. Kyoto Protokolü.....	10
4.1.1.6. Johannesburg Konferansı.....	10
4.2. Kentsel Koruma ve Sit Kavramı	11
4.3. Kentsel Koruma'nın Amaçları	12
4.4.Kentsel Koruma Kavramının Türkiye'de Gelişimi.....	14
4.5. Koruma Olgusunun Boyutları	15
4.5.1. Koruma Olgusunun Sosyal Kültürel Boyutu	15
4.5.2. Koruma Olgusunun Ekonomik Boyutu	15
4.6. Tarihi Kentlerin Korunmasında Yer Alan Aktörler	16
4.6.1.Kültür ve Turizm Bakanlığı.....	16
4.6.2. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları	17
4.6.3. Yerel Yönetimler	18
4.6.4. Kamu Kurum ve Kuruluşları	19
4.6.5. Sivil Toplum Kuruluşları	19
4.7.Tarihi Dokuda Yeni Yapı.....	19
4.8.Kentsel Kimlik	22
4.8.1. Kentsel Kimlik Ve Kentsel Koruma İlişkisi	24
5. KENTSEL KORUMA ÖRNEKLERİ	26
5.1.Dünya'daki Kentsel Koruma Örnekleri	26
5.1.1. Barselona- İspanya El-Raval Bölgesi Kentsel Koruma Projesi.....	26

5.1.2. Elephant - Castle Kentsel Koruma-Yenileme Projesi.....	28
5.1.3. Kreuzberg Kentsel Koruma-Yenileme Projesi	30
5.2. Türkiye'deki Kentsel Koruma Örnekleri	32
5.2.1. Fener- Balat-Ayvansaray Semtleri Sahil Kesimi Koruma Çalışmaları	33
5.2.2. Antalya Kaleiçi Kentsel Koruma Çalışmaları	36
5.2.3. Ankara Hamamönü Kentsel Koruma Çalışmaları	38
5.2.4. Bursa Cumalıkızık Kentsel Koruma Yaşatma Çalışmaları.....	41
5.3. Bölüm Değerlendirmesi	43
6. KENTSEL SİT ALANLARINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR KORUMA -	
GELİŞTİRME İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ.....	46
6.1. Sürdürülebilir, Bütüncül ve Geniş Katılımlı Kentsel Koruma-Geliştirme	
Modeli'nin Uygulama Adımları.....	47
6.1.1. Adım 1: Analiz Aşaması.....	48
6.1.2. Adım 2: Amaçların ve Hedeflerin Belirlenmesi	50
6.1.3. Adım 3: Senaryo Gelişimi	51
7. ALAN ÇALIŞMASI	53
7.1. Adana İline Genel Bakış	53
7.1.1. Fiziksel Yapı	53
7.1.2. Sosyal ve Demografik Yapı	53
7.1.3. Tarihsel Gelişim.....	54
7.1.4. Adana'daki İmar Hareketleri	55
7.2. Çalışma Alanının Seçilme Nedeni	57
7.3. Çalışma Alanının İncelenmesi/ Adana Tepebağ-Kayalıbağ Mevkii.....	58
7.4. Adana Tepebağ-Kayalıbağ Mevkii'nde Bugüne Kadar Yapılan Çalışmalar	60
7.4.1. Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesi	60
7.4.1.1. Musa Bali Konağı	63
7.4.1.2. Av. Turhan Arın Sokak Üzerinde Bulunan 1 Nolu Tescilli Yapı.....	64
7.4.1.3. Av. Turhan Arın Sokak Üzerinde Bulunan 2 Nolu Tescilli Yapı.....	65
7.4.2. Atölye Çalışması.....	67
7.4.3. Tekil Koruma Projeleri	75
7.4.3.1. Atatürk Evi.....	76
7.4.3.2. Gazipaşa İlkokulu	78
7.4.3.3. Şeyhoğlu Camii.....	79
7.4.3.4. Yeşil Mescit ve Türbesi	81
7.4.3.5. Şefika Hatun Camii.....	82
7.4.3.6. Tepebağ Orta Okulu.....	82
7.4.3.7. 63 Nolu Envanter	83
7.4.3.8. 64 Nolu Envanter	84
7.4.3.9. Adana Sinema Müzesi	85
7.4.3.10. Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu	86
7.4.3.11. Bosnalı Otel	87
7.4.4. Çalışma Alanındaki Projelerin Değerlendirilmesi.....	88
7.5. Modelin Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanında Sınanması	89
7.5.1. Adım 1: Çalışma Alanı İle İlgili Analizler	89
7.5.1.1. Fiziksel Analizler	90
7.5.1.2. Sosyo-Ekonomik Analizler.....	96
7.5.1.3. Ekonomik Analizler	131

7.5.1.4.Swot Analizi	139
7.5.1.5. Analizlerin Değerlendirilmesi.....	140
7.5.2. Adım 2: Çalışma Alanında Amaç ve Hedeflerin Belirlenmesi.....	142
7.5.3. Adım 3: Senaryo Geliştirilmesi	144
7.5.3.1.Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda Fiziksel Öngörüler	145
7.5.3.2.Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda Sosyo-Ekonomik Öngörüler .	146
7.5.3.3.Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda İdari-Yönetmel Öngörüler.....	147
8.SONUÇLAR VE DEğERLENDİRME	148
8.1.Kavramsal Çerçeveye Yönelik Sonuçlar ve Değerlendirme.....	148
8.2.Dünya'da ve Türkiye'de incelenen Örnek Alan Çalışmalarına Yönelik Sonuçlar ve Değerlendirme	148
8.3.Kentsel Koruma-Geliştirme Modeline Yönelik Sonuçlar ve Değerlendirme	149
8.4.Kentsel Koruma-Geliştirme Modelinin Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda Değerlendirmesi	151
KAYNAKLAR	154
EKLER	162
EK-1	162
EK-2	165
ÖZGEÇMİŞ	166

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

‰: Yüzde

Kısaltmalar

km: Kilometre

m: Metre

m2: Metrekare

vb.: Ve benzeri

yy.: Yüzyıl

Öpa: Özel Proje Alanı

Cad. : Cadde

tic.:ticaret

Kudeb:Koruma,Uygulamave Denetim Birimi

KTVKK: Kültür Varlıklarını Koruma Kurulları

1.GİRİŞ

Türkiye nüfus artışı ve tarımdan sanayiye geçişin yaşanmasıyla birlikte 1950’li yıllardan itibaren hızlı bir kentleşme sürecine girmiştir. Bu süreçte ortaya çıkan büyük konut ihtiyacı, ülkenin yetersiz sermaye birikimi nedeni ile ancak düşük nitelikli, enerji verimsiz ve depreme karşı dayanıksız konutlarla ve gecekondularla karşılanmıştır. Kentlerde tarihi ve kültürel değerlerin tahrip edildiği, yeşil alanların yok olduğu, fiziki ve sosyal alt yapıları yetersiz alanlar oluşmuştur. Bu sorunların çözümüne yönelik diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de koruma çalışmaları yapılmıştır. Ancak koruma çalışmalarından politik ve ekonomik nedenlerden dolayı beklenen sonuç alınamamıştır. Özellikle tarihi alanlarda uygulanan projeler; tarihi dokuyu korumada yetersiz kalmıştır ve kent kimliğinde bozulma-parçalanma gibi sorunlar ortaya çıkmıştır. Tarihi kentsel çevrelerde uygulanan koruma çalışmalarının ortak sorunu; tarihi yapıyı tekil bina bazında ele alıp onu çevresinden bağımsız düşünüp, bütünlük koruma önerilmemesidir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus kentsel tasarımın çok disiplinli bir yaklaşımla sürdürülebilir bir kentsel koruma anlayışı bağlamında bütüncül olarak, geniş katımlı tasarlanmasının sağlanmasıdır. Kentsel koruma çalışmalarını başarılı kılmak; kentleri fiziksel, sosyal, ekonomik, yasal ve yönetsel boyutlarıyla bir bütün olarak ele almakla mümkündür. Sürdürülebilir bir yaklaşımla, bölgede yaşayanların da memnuniyetinin artırılmasını göz önünde bulundurarak, çevresel ve ekonomik fayda sağlamak hedeflendiğinde kentsel koruma çalışmalarının başarıya ulaşması mümkün olacaktır.

1.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’nin 6. Büyük kenti olan Adana kentinin “kentsel sit alanı” statüsündeki tarihi kent merkezinde sınırlanarak, sürdürülebilir bir kentsel koruma geliştirme yöntemi tanımlamaktır. Bu tanımlamanın Adana tarihi kent merkezi üzerinde süregelen planlama tartışmalarının ötesinde, Türkiye tarihi kentleri üzerine odaklanan planlama çalışmalarının gerek planlama ve uygulama süreci, gerekse kurumsal ve hukuksal çerçevesine ilişkin yöntem arayışlarına stratejik mekânsal planlama yaklaşımı düzeyinde katkı koyacağı düşünülmektedir.

1.2. Çalışmanın Kapsamı

Adana tarihi kent merkezi; Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu’nun 14.12.1974 tarih ve 8115 sayılı kararı ile “kentsel sit alanı” olarak belirlenmiştir. Adana, tarihi kent merkezi; coğrafi açıdan merkezi konumu ve kolay erişilebilirlik/ ulaşılabilirlik olanakları

açısından kentsel nüfusa hizmet eden ekonomik etkinlik ve yönetsel hizmetlerin odaklandığı bir alandır. Bu işlevinin yanı sıra kültürel miras değeri ve Seyhan Nehri'nin fırsata çevrilmesiyle birlikte yüklenebilecek mekânsal, işlevsel örüntü sayesinde kültürel turizm etkinliklerine sahne olabilecek potansiyele sahiptir.

Araştırmanın kapsamı gereğince, tarihi kent merkezinin bugüne dek uzanan koruma planlaması sürecinin irdelenmesi, alanda güncel sorunlara ilişkin çözümlerin üretilmesi açısından önemlidir.

Adana tarihi kent merkezi 1974 yılında kentsel sit alanı olarak belirlenmiş ancak ardından yaklaşık 22 yıllık zaman diliminde tarihi kent merkezine ilişkin hiçbir planlama ve uygulama çalışması yapılmamıştır. Tarihi kent merkezine ilişkin planlama çalışmaları 1996 yılında başlamış, 1998 yılında tamamlanmıştır. Tamamlanan çalışmaların ardından Adana'da meydana gelen 6.3 şiddetindeki deprem neticesinde tarihi doku daha da zarar görmüş, planlanan proje uygulanamamıştır. 2016 yılında yeni bir koruma imar planı kabul edilmiş ve tarihi kent merkezi Özel Planlama Alanı olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda alan içerisinde tekil bina bazında tescilli binaların bazılarının rölöve, restorasyon ve onarımı yapılmış ve Av. Turhan Arın Sokak üzerinde sokak sağıklaştırma yapılmıştır. Ardından Kayalıbağ Mahallesi 26.005 ve 26.012 nolu sokakların sağıklaştırma projeleri gündeme gelmiştir. Ancak bu çalışmalar sokak sağıklaştırma ve bina bazında korumanın ötesine geçememiş bugüne kadar alanın bütününe yönelik hiçbir karar alınmamıştır.

Bu bilgilendirmelerden, Adana tarihi kent merkezine yönelik Koruma Amaçlı İmar Planları'nın, bölgenin ve kentin bütününe kapsayan üst ölçek planlara dayanmadan, tarihi kent merkezi kentsel bütününden ve çevresel ilişkilerden soyutlanmış, sadece fiziksel planlama alanı olarak ele alındığı görülmüştür. Aynı zamanda alanda yapılan projelerin hazırlanmasında ve uygulanmasında, korumanın sürdürülebilirlik ilkesi; sosyal- ekonomik ve yönetsel bütünlük arayışlarına ilişkin çözümler içermemektedir. Bu nedenle uygulamalar sadece fiziki çalışmalar olarak kalmıştır.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

Tezin oluşturulma sürecinde sürdürülebilirlik ve kentsel koruma konularında literatür taraması yapılmıştır. Konu ile ilgili yerli ve yabancı makaleler ve kitaplar, yüksek lisans ve doktora tezleri irdelenmiştir. Bu kaynaklardan bazılarında edinilen bilgiler aşağıda özetlenmiştir.

Özcan (2016) “Kent Planlama’da Sürdürülebilirlik Gündemi: Bir Kavramsallaştırma Denemesi” adlı makalesinde; sürdürülebilirliğin fiziksel, sosyal, ekonomik, yasal ve yönetsel olmak üzere dört boyutunun olduğunu anlatmış ve bu dört boyutun kendi içinde uzlaşma sağlaması gerektiğine değinmiştir.

Sarpkaya (2010); “Bir Kentsel Dönüşüm İronisi: Osmaniye’de Yapılan Yeni Toplu Konut Uygulamaları” adlı tezinde Kentsel Korumanın fiziksel, sosyal ve ekonomik amaçlarına yer vermiştir. Kentsel Koruma çalışmalarından olumlu sonuçlar alınabilmesi için; bu amaçların irdelenmesinin ve kalıcılığının sağlanmasının önemini vurgulamıştır.

Örmercioğlu, Kamacı (2003); “Kentsel Sit Alanlarında Kentsel Dönüşüm Problematiği: Antalya Kaleiçi” adlı makalesinde Kentsel Koruma kavramının ülkemizdeki gelişimini 1850’li yıllardan 1980’lerin sonuna kadar anlatmıştır.

Akkar (2006); “Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı’daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye” adlı makalesinde Kentsel Koruma’nın amaçlarından olan yasal ve yönetsel boyutunu, Batı’da uygulanan projeler kapsamında inceleyerek; çok aktörlü bir tasarımın gerekliliğini vurgulamıştır.

Tiryaki (2014); “Kentsel Sit Alanlarında Koruma Çalışmalarının Finansal, Yasal ve Yönetsel Boyutları İle Değerlendirilmesi: Ankara İli Altındağ İlçesi Hacettepe ve Sakarya Mahalleleri Örneği” adlı tezinde koruma konusunda görev alan aktörlerin; Kültür Bakanlığı, koruma bölge kurulları, belediyeler, kamu kurum kuruluşları, sivil toplum örgütleri olduğunu belirtmiş ve bu kuruluşların birlikteliğinin önemine değinmiştir.

Erzene (2013) ; “Kentsel Dönüşüm ve Uygulanabilirliği İle İlgili Bir Yöntem Yaklaşımı” adlı tezinde Fener-Balat-Ayvansaray Koruma Projesi’nin detaylı analizini yapmıştır.

Yurdugüzel, Özçetin (2015) ; “Tarihi Çevre Koruma Uygulamalarına Eleştirel Bakış: Hamamönü Örneği”, isimli çalışmasında Ankara’nın Hamamönü’nde yapılan Kentsel Koruma çalışmalarının hem olumlu hem olumsuz değerlendirildiğini, gerekçeleriyle açıklamıştır.

Umar (2010); ‘‘ Adana Tepebağ- Kayalıbağ Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanı Koruma Projesi’’ adlı yüksek lisans tezi çalışmasında Tepebağ ve Kayalıbağ bölgeleri ile ilgili tespitlere yer vermiştir.

Payaslı, Oğuz(2002); ‘‘Adana Tepebağ Bölgesindeki Tarihi Yerleşim Dokusunun 98’Depremi Sonrası İncelenmesi ve Koruma- Geliştirme Önerisi’’ adlı yüksek lisans tezinde; Tepebağ ve Kayalıbağ bölgeleri ile ilgili analiz ve değerlendirmeler yapmıştır.

Yedekçi (2015); ‘‘Dünyada ve Türkiye’de Uygulanmış Örnekleri ve Özgün Dönüşüm Modeli Önerisi ile Kentsel Dönüşüm’’ adlı kitabında Dünya’dan ve Türkiye’den kentsel dönüşüm örneklerini incelemiştir.

Roberts (2000) ; ‘‘The Evolution, Definition And Purpose Of Urban Regeneration’’ adlı çalışmasında korumanın amaçlarına yer vermiştir.

Giddens (2005); ‘‘Sosyoloji: Kısa Fakat Eleştirel Bir Giriş’’ adlı kitabında kentsel dönüşümün tarihçesine değinmiştir.

Keleş (2008); ‘‘Kentleşme Politikası’’ adlı kitabında Türkiye’de kentsel dönüşümün yasal sürecine yer vermiştir.

Yenice (2011); ‘‘ Tarihi Kent Merkezlerine Sürdürülebilir Yenileme İçin Bir Model Önerisi; Konya Örneği’’ adlı doktora tezinde sürdürülebilir yenileme çalışmaları için yasal, finansal, kentsel boyutu dikkate alan bir model önermiş, bunu da Konya tarihi kent merkezi özelinde incelemiştir.

Özcan (2009); ‘‘ Sürdürülebilir Korumanın Olabilirliği Üzerine Bir Yaklaşım Önerisi: Konya Tarihi Kent Merkezi Örneği’’ adlı makalesinde Konya Tarihi Kent Merkezi’ni sürdürülebilirlik bağlamında incelemiş, çalışmada SWOT Çözümlemeleri ve Bütünleşik Senteze yer vermiştir.

Çetin (2010); ‘‘Sürdürülebilir Kentsel Yenilemenin Değerlendirilmesi: İstanbul Yedikule Mahallesi’’ adlı yüksek lisans tezinde Fener-Balat-Ayvansaray Kentsel Koruma projelerini incelemiştir.

Demirtaş, Esgin (2006); ‘‘ Bir Kentsel Yenileme Örneği Barselona’’ adlı makalesinde Barselona’daki Kentsel Yenileme çalışmalarına yer vermiştir. Barselona’daki projelerin bütüncüllük anlamında başarılı bulunduğunu dile getirmiştir.

Koebel (1996); ‘‘Urban Redevelopment, Displacement and the Future of the American City’’ adlı çalışmasında konut alanlarındaki kentsel dönüşüm çalışmalarını incelemiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Tezin ilk bölümünde; tezin amacı ve kapsamı anlatılmaktadır. Tezin ikinci bölümünde kaynak araştırması yapılmış, üçüncü bölümde ise tezin materyal ve metodu anlatılmıştır.

Dördüncü bölümünde koruma ve sürdürülebilirlik kavramlarının açıklamasına yer verilmiş ve koruma olgusunun boyutları, korumada yer alan aktörler, tarihi dokuda yeni yapı başlıkları bu bölümlerde incelenmiştir. Araştırmanın kuramsal bölümünü oluşturan bu bölümlerde kavramlar ile ilgili çeşitli kaynaklar taranmıştır. Bunun yanında yerli ve yabancı literatür araştırması yapılmış, daha önce yapılan tez çalışmaları gözden geçirilmiş, ilgili kurumlardan rapor ve belge temin edilmiştir.

Tezin beşinci bölümünde dünyadan ve ülkemizden koruma çalışmaları örneklerine yer verilmiştir. Bu bölümde yerli ve yabancı kaynaklar incelenmiştir. Koruma konusunda uluslararası çalışmaların incelenmesi Türkiye'deki örnekler ile karşılaştırma avantajı sağlamıştır.

Tezin altıncı bölümünde Kentsel Sit Alanları için bir SBG (Sürdürülebilir, Bütüncül ve Geniş Katılımlı) koruma-geliştirme modeli önerilmiştir. Model kavramsal çerçeve ve Türkiye'den Dünya'dan incelenen projeler neticesinde ortaya çıkmıştır. Bu model fiziksel, sosyal verileri birbirinden farklı olan koruma alanlarında, yön gösterici olması açısından önem taşımaktadır. Bundan dolayı geri dönüşlerin bulunduğu genel bir şemadan hareket etmenin kentsel sit alanları için daha sağlıklı olacağı düşünülmüştür. Bu şemadan hareket edilerek kentsel sit alanlarında koruma çalışmalarında; ilk olarak analiz aşaması, ardından amaçların ve hedeflerin belirlenmesi, son olarak da senaryo oluşturulması aşamaları oluşturulmuştur. Bu aşamaların birlikteliği SBG (Sürdürülebilir, Bütüncül ve Geniş Katılımlı) koruma-geliştirme modeli başarıya ulaşacaktır.

Tezin yedinci bölümünde Adana ili sınırları içerisindeki Tepebağ ve Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda; altıncı bölümde belirlenen şemadan hareketle analizler yapılmış, amaç ve hedefler belirlenmiş ve örnek bir senaryo kurgusu oluşturulmuştur. Analizler aşamasında; fiziksel analiz olarak; işlev Analizi, kat adedi analizi, kat mülkiyeti analizi, ulaşım durumu analizi, yasal statü analizi, malzeme ve yapım tekniği analizi, doluluk boşluk analizi yapılmıştır. Sosyal analiz olarak; 300 alan kullanıcısı ile yüz yüze anket çalışması yapılarak; kullanıcıların demografik, sosyal ve kültürel özellikleri tespit edilmiştir. Alanda yapılan çalışmalar ile ilgili 40 uzmanla görüşme yapılmıştır. Ekonomik analiz olarak, rayiç değer analizi yapılmış ve bölgedeki işyerleriyle ve emlakçılarla görüşme yapılmıştır. Bu aşamada tarihi kent merkezinin mekânsal ve işlevsel açıdan günümüzdeki güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditler

değerlendirilmiştir. Swot Çözümlenmeleri ve Bütünleşik Sentez eşliğinde çalışma alanı ile ilgili değerlendirmeler yapılmıştır. Swot çözümlenmelerinden alınan girdilerle alana yönelik 7 tane amaç ve hedef belirlenmiştir. Bu amaç ve hedefler doğrultusunda örnek bir senaryo kurgusu hazırlanmıştır. Senaryo kapsamında alana yönelik fiziksel, sosyo-ekonomik, idari-yönetmel öngörülerde bulunulmuştur.

4.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu başlık altında; sürdürülebilirlik kavramı, kentsel koruma ve sit kavramı, kentsel korumanın amaçları, kentsel koruma kavramının Türkiye’de gelişimi, koruma olgusunun boyutları, tarihi kentlerin korunmasında yer alan aktörler, tarihi dokudaki yeni yapılar incelenmiştir.

4.1.Sürdürülebilirlik Kavramı

Sürdürülebilirlik kavramı; “bugünün gereksinimlerini gelecek kuşakların kendi gereksinimlerini karşılayabilme hak ve olanaklarından ödün vermeksizin karşılama ilkesi” olarak tanımlanmaktadır (WCED, 1987).

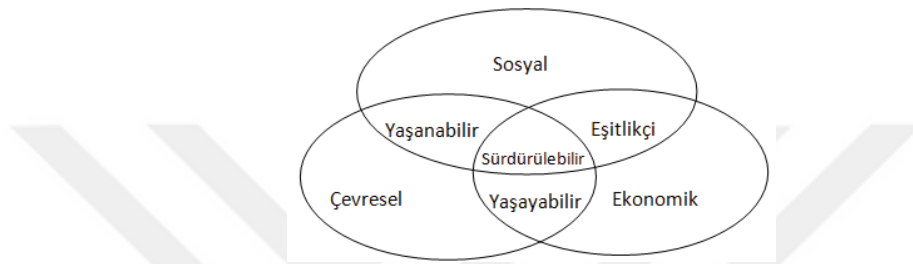
Sürdürülebilirlik “çevre değerlerinin ve doğal kaynakların savurganlığa yol açmayacak biçimde akılcı yöntemlerle, bugünkü ve gelecek kuşakların hak ve yararları da göz önünde bulundurularak kullanılması ilkesinden özveride bulunmaksızın, ekonomik gelişmenin sağlanmasını amaçlayan çevreci dünya görüşü” şeklinde tanımlanmaktadır (Yıldız, Kıvrak, Gültekin, 2015). Başka bir deyişle sürdürülebilirlik bireylerle doğal, ekonomik ve yönetsel çevreleri şartlandıran sosyal kurumlar arasındaki bağların devam ettirilmesidir (Redclift, 1999).

Sürdürülebilirliğin üç temel bileşeni vardır. Bunlar ekonomik, ekolojik (çevresel) ve sosyal boyuttur. Sürdürülebilirliğin ekonomik bileşeninin tanımı, sermayenin korunması ve bozulmasının engellenmesidir. Sürdürülebilirliğin ekolojik yani çevresel bileşeni, gelecek nesillerin kaynak ihtiyaçlarını karşılarken bunları sağlayan ekosistemlerin sağlığından ödün vermemeye özen göstermektir. Sürdürülebilir kalkınmanın sosyal boyutu ise toplumda yaşayan insanların temel ihtiyaçlarının karşılanmasıdır (Bilgili, 2017).

Sürdürülebilirliğin ekonomik, çevresel, sosyal, yasal ve yönetsel olmak üzere dört boyutu bulunmaktadır. Çevresel anlamda mevcut kaynakları en avantajlı şekilde kullanabilmeye olanak sağlayan çeşitli stratejiler geliştirmeyi içerir ve dünyanın doğal sermayesinin korunmasında devamlılığı sağlar (Mitlin, Satterhwaite, 1996). Bir başka deyişle çevresel sürdürülebilirlik yaşam kalitesinin karşı konulamaz hızla bozulmasına karşı savaştır. Bu savaş aynı süreçte mekânların kimliklerini kaybetmelerine karşı da verilmektedir (Castells,2000). Ekonomik anlamda sürdürülebilirlik nüfusun devamlılığı için gelir-istihdam yaratılması ve kaynakların bilinçli kullanılmasıdır. Sosyal sürdürülebilirlik; çevresel devamlılığın sağlanmasına destek olacak sosyal şartların korunup, geliştirilmesidir (Buckingham, Hatfield, 1996). Sosyal açıdan sürdürülebilirlik; eşitlik, çeşitlilik, bağlılık, yaşam kalitesi, demokrasi başlıklarını incelemektedir. Bu bağlamda toplumun tüm üyeleri için eşit

fırsatlar sağlanmalı, toplumlar çeşitliliğe teşvik edilmeli, birbirine bağlantılı olmayı mümkün kılacak sistemler teşvik edilmeli, iyi bir yaşam kalitesi geliştirilmeli, topluluk için demokratik süreçler şeffaf olarak sağlanmalıdır.

2005 yılında yapılan Dünya Sosyal Kalkınma Zirvesi'nde sürdürülebilirliğin boyutları olan ekonomik ihtiyaçlar, çevresel unsurlar ve sosyal eşitlik arasında bir uzlaşma sağlanması gerektiği vurgulanmıştır. Bu bakış açısı Şekil 4.1'de ifade edilmektedir ve sürdürülebilirliğin dört boyutunun birbirinden bağımsız değil, birbirlerini güçlendiren unsurlar olarak ele alınması gerektiğini savunmaktadır (Şekil 4.1). (Özcan, 2016).

Şekil 4.1. Sürdürülebilirliğin Boyutları (Özcan, 2016).

Bu değerlendirmelere göre; sürdürülebilirlik ekonomik fayda temini ile sosyal-kültürel yaşam kalitesine dayalı mekânsal gelişme sürecinde, doğal ve kültürel mirasa ilişkin kaynak ve değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasını öncelik olarak kabul eden yaklaşım olarak kavramsallaştırılabilir (Özcan, 2016).

4.1.1.Sürdürülebilir Kent ve Kentsel Koruma

Kentlerde nüfus artışından dolayı çevre kalitesi düşmüş, sosyo-demografik yapıda dengesizlik meydana gelmiş, işsizlik ve yoksulluk artmıştır. Bu soruna çözüm olarak geliştirilen sürdürülebilirliğin kentlere uygulanması çabaları sonucunda, aralarında küçük anlam farklılıkları olan “sürdürülebilir kent”, “sürdürülebilir kentsel gelişme”, “sürdürülebilir insan yerleşimi”, “eko-kent”, “yaşanabilir kent”, “yeşil kent” gibi kavramlar ortaya çıkmıştır.

Modern dünyada kentler; ekonomik ve kültürel çekim merkezi olmanın yanı sıra yoksulluk, işsizlik, altyapıda yetersizlik, trafik, suç, şiddet gibi çevresel, sosyal, ekonomik sorunu bünyesinde barındırır. Bu durumda sürdürülebilirlik kavramı insanın geleceği için önem taşımaktadır. Sürdürülebilirlik sadece kentsel çevrelerde ortaya çıkan fiziksel bir olgu değil aynı zamanda sosyal bir olgudur (Blowers, Pain, 1999).

Kentsel alanların gelişimi dört başlık altında toplanmaktadır. Bunlar;

1. İstihdamın güçlendirilmesi,

2. Sağlıklı ve yaşanabilir kentsel alanlar oluşturulmasına yönelik olarak kentsel yenileme eylemlerinin teşvik edilmesi,
3. Kentsel çevre ve kaynakların korunması,
4. Geniş katılım ve işbirliğini temel alan kültürel miras değerlerinin korunması ve geliştirilmesine yönelik planlama çalışmalarıdır (Özcan, 2016).

Kentsel korumada sürdürülebilirlik, plânlama çalışmalarında, birbirinden bağımsız olan düzenlemelerin bütünleşik bir temele dayandığı, ekonominin gelişmiş bölgelerdeki ekonomilerle yarışabilir düzeye çıkarıldığı ve yapılacak olan koruma- yenileme çalışmalarının titizlikle ele alındığı; bunun yanında, çalışmalara halk-özel sektör ve kamu sektörünü de dâhil eden bir süreçtir (Öner,2007). Bu süreçte, “sürdürülebilirlik” kavramının çevresel, sosyal, ekonomik ve yasal- yönetsel hedefler bağlamında, özellikle geniş katılım ve şeffaf yönetim gibi yerel–ulusal ortaklıklar ile desteklenmesi gerekir (Keleş,2002). Koruma konusunda sürdürülebilirliğin devamı için bu bileşenlerin bir arada, uyumlu bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Sürdürülebilir bir plânlamanın devamı için tüm hizmetler iyi tasarlanmış, güvenilir, yüksek kalitede ve uygulanabilir olmalıdır. Sosyal ve kültürel açıdan canlı ve uyum içindeki toplumlarda kişiler arasındaki saygı, yardımlaşma ve boş zamanları değerlendirme konusunda ortaklık bağları yanında, suç oranlarının azalması beklenmekte; bu ise ancak bilgi sahibi ve güvenilir yönetim sistemleri ile olabilmektedir. Bunlara bağlı olarak geliştirilmesi düşünülen ekonomi sayesinde, refah düzeyi yüksek toplumlar oluşacaktır (Öner,2007).

4.1.1.1. Stockholm Konferansı

1972’de Stockholm kentinde düzenlenen Birleşmiş Milletler İnsani Çevre Konferansı (Stockholm Konferansı) sürdürülebilir kentsel gelişmenin sağlanmasında önemli çalışmalardan biridir. Konferans 26 maddeden oluşmaktadır. Konferansta çevresel sorunlara yönelik görüş, tespit ve önerilerin yer aldığı bir bildiri bulunmaktadır (Köken, 2017).

Stockholm Konferansı’ndan sonra Dünya’da toplumsal çevre bilinci önem kazanmıştır. Konferansın en belirgin özelliği hemen hemen tüm ülkelerde ulusal çevre mevzuatının oluşum sürecini başlatmış olmasıdır (Alada, Gürpınar, Budak, 1993).

4.1.1.2. Brundtland Raporu

“Sürdürülebilir kalkınma” ifadesi, resmi olarak ilk kez 1987’de Brundtland tarafından, Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu için hazırlanan “Ortak Geleceğimiz” raporunda tanımlanmıştır. Bu raporda, “insanlık, gelecek kuşakların gereksinimlerine cevap verme

yeteneğini tehlikeye atmadan, günlük ihtiyaçlarını temin ederek ve kalkınmayı sürdürülebilir kılma yeteneğine sahiptir” (Bourdeau, 1999).

4.1.1.3. Rio Zirvesi

Rio Konferansı, 1972’de kabul edilmiş olan Stockholm Konferansı’nı hayata geçirmeyi amaçlamıştır. Rio Konferansı’nda, Dünya’daki kaynakların tasarruflu kullanılması için uluslararası çalışmaların önemi vurgulanmıştır. Ayrıca bundan önceki konferanslardan farklı olarak, merkezi yönetim kurumlarının yanında yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve çeşitli kesimlerden temsilcilerin de birlikteliği ile “geniş katılımlı” bir anlayışın gelişmesi sağlanmıştır (Özmehmet, 2012).

4.1.1.4. Habitat Konferansları

Hızlı kentleşme sonucu Dünya’da meydana gelen ihtiyaçlara cevap verebilmek için 1976’da Habitat I, 1996’da Habitat II, 2016’da Habitat III konferansları düzenlenmiştir. Habitat I Konferansı’nda barınma ve kentleşmenin beraber ele alınması gerektiği üzerinde durulmuştur. Habitat II Konferansı’nda “herkes için yeterli konut” ve kentleşmenin yaşandığı bir dünyada sürdürülebilir insan yerleşmelerinin gelişmesi” konuları üzerinde tartışma yapılmıştır (Özmehmet, 2012). Habitat III Konferansı ise sürdürülebilir kentsel gelişme konusunda yapılan en kapsamlı çalışmadır. Toplantıda, kentleşmenin büyümenin doğal kaynağı olduğu üzerinde durulmuş ve yeni kentleşme modellerinin iklimsel değişiklikler konusunda etkili olması gerektiği konusuna değinilmiştir (Köken, 2017).

4.1.1.5. Kyoto Protokolü

Kyoto Protokolü Japonya’da 1997 yılında gerçekleştirilmiştir. Protokol; atmosferdeki sera gazının azaltılmasını sağlayarak, iklimsel değişiklikleri engellemeyi amaçlamaktadır. Sera gazı yoğunluğunun azaltılması için ilk adım olarak görülen çalışmadır (Keskin,2008).

4.1.1.6. Johannesburg Konferansı

1992 yılında yapılan “Dünya Sürdürülebilir Gelişme Konferansı”nda, son on yılda alınmış olan kararların genel bir değer değerlendirmesi yapılmıştır. Konferansta daha önce yapılan konferanslarda alınan kararların uygulanıp uygulanmadığı irdelenmiş, ortaya çıkan sorunlara göre yeni hedefler tanımlanmıştır. Yoksullukla mücadele ve doğal kaynakların kullanımı konularına konferansta değinilmiştir (Köken, 2017).

4.2. Kentsel Koruma ve Sit Kavramı

Kentler; topluluk halindeki insanların ortak yaşam biçimleriyle şekillenen mekânlar olup, zaman içinde kültürel ya da sosyal değişimleri bünyesinde barındıran tarihi çevrelere dönüşmüştür (Erşen,2015).

Tarihsel boyut önemlidir. Çünkü uygarlıkları, ülkeleri, kentleri, yerleşimleri birbirinden ayıran en büyük özellik yaşanmışlığın kanıtlarını sunan geçmişleridir. İnsanlığın geçirdiği her aşama, her buluş yaşantıya ve binalara da yansımış, giderek kentlere kimlik kazandırmıştır. Dolayısıyla bu yapılar geçmişten gelen yaşantının, kültürün, el emeğinin, yapı sanatının kanıtlarıdır (Erşen,2015).

Koruma kavramı sözlükte; “Tarih ya da sanat değeri taşıyan yapıların veya kent parçalarının yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli önlemleri alma” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanıma kent ölçeğinde bakılırsa; tarihi ve mimari değeri yüksek yapılardan gelecekte de yararlanabilmek için yıkıcı, bozucu eylemlerden korunması; geçmişten gelen sosyal, ekonomik, kültürel yapıların günün değişen koşulları ile bütünleştirilerek yaşantısını sürdürmesi şeklinde tanımlanabilir (Hasol, 1995). Korumanın amacı belli bir dönemin yaşam biçiminin gelecek nesillere aktarılmasıdır. Korumanın temelinde tarihsel süreklilik kavramı vardır (Tiryaki, 2014).

Kentsel Koruma; gelişimin önüne geçmeden, geçmişin hatırdaki kalması için tarihsel belgelerin, insanların gereksinimlerini karşılayacak kaynakların, sanat eserlerinin, geleneklerin, düşüncelerin güvence altına alınması için gereklidir (Tiryaki, 2014).

Kentsel Koruma; geçmiş dönemlerin izleri olan tarihi yapı ve alanların, yeni bağlamlarla eklenerek fiziksel varlıklarını sürdürmeleri ve gelecek nesillere aktarılmasıdır (Tiryaki, 2014).

Korumanın temel sorunlarından birisi neyin korunacağıdır. 2863 sayılı KTVKK’unda korunacak değerleri "taşınır ve taşınmaz" kültür varlığı olarak iki ana grupta incelemiştir. Resim, heykel, seramik kaplar taşınma özelliğine sahiptir. Taşınmaz kültür varlıkları ise iki grupta "anıtlar ve sitler" olarak incelenir. Anıtlar tek yapı ya da grup şeklinde olabilir. Sit ise korunacak doğal yapı demektir. Sit alanları özelliklerine göre doğal, tarihi, arkeolojik, kentsel, kırsal ve karmaşık sitler olarak tanımlanmıştır.

Tarihi, mimari ya da benzeri özellikleri yansıtan kent ve kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu yerler, estetik değerleri ile korunması gerekli alanlar ve tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış kentsel alanlar sit olarak tanımlanmaktadır (Madran, Özgönül,2005).

Sit kavramı ise “korunmaya değer bulunan doğal, insan ürünü ya da doğa ve insan ortak ürünü olan taşınmaz kültür varlıklarının yer aldığı alan” olarak tanımlanmaktadır (Ahunbay,1996). Sitler 2863 sayılı KTVKK’undaki tanıma göre “kentsel ve yöresel nitelikleri, mimari ve sanat tarihi açısından gösterdikleri fiziksel özellikleri ve bu özellikleri ile oluşan çevrenin, dönemin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel yapılanmasını, yaşam biçimini yansıtarak bir arada bulunduran ve bu açılardan doku bütünlüğü gösteren alanlar”dır. Kentsel sit alanlarında tescil problemi, rant, kentleşme baskısı gibi sorunlar yaşanmaktadır (Örmercioğlu, Kamacı, 2003).

Toplumların geçmiş yaşantılarını yapılarına yansıttığı tarihi kentler; aynı zamanda toplumsal bilincin oluşmasına da katkıda bulunmaktadır. Ortak yaşanılan tarihin somut göstergeleri olan kültür varlıkları, geçmişin tanıtıldığı bilgi kaynağıdır. Geçmiş yaşantıya ait bilgileri “özgün” olarak korunan yapının kendisinden öğrenmek çok değerlidir. Tarihi kentlerin korunması için koruma amaçlı imar planları yapılmaktadır (Erşen,2015).

Kentsel korumanın içeriği de aşağıdaki başlıklarla belirlenmektedir;

- İşlevini yitirmiş mekânlara yeni fonksiyonlar kazandırılarak korunması,
- Kent içindeki niteliksiz, sağlıksız ve kaçak yapılaşmış alanların yenilenmesi,
- Doğal afetlerden etkilenecek yapılarda gerekli önlemlerin alınması,
- Kentsel alt yapının yenilenmesi (Turak, 2004).

4.3. Kentsel Koruma'nın Amaçları

Kentsel dönüşüm; çeşitli nedenlerle zaman içinde eskimiş, yıpranmış, terkedilmiş kentsel dokunun, günümüz koşulları göz önünde tutularak değiştirilmesi, dönüştürülmesi, ıslah edilmesi, yeniden canlandırılması ya da tamamen yeniden yapılanması olarak ifade edilebilir (Dayıoğlu, 2006).

Kentsel dönüşümün yedi tane alt bileşeni vardır. Bunlar; kentsel koruma, rehabilitasyon, Rönesans, yeniden canlandırma, kentsel yenileme, kentsel yeniden oluşum ve soylulaştırmadır (Sarpkaya, 2011). Rehabilitasyon bölgenin mevcut yapısının korunarak, tamir ve restore edilmesi temeline dayanmaktadır (Karadağ, 2008). Rönesans bozulmuş ve korunacak değeri olmayan yapıların bulunduğu bölgelerde kabul edilen bir yaklaşımdır (Öztaş, 2005).

Çöküntü süreci yaşamakta olan kentsel alan parçalarının, çöküntüye neden olan faktörlerin ortadan kaldırılması, yeniden canlandırma (Özden, 2004). Kentsel yenileme; kentsel alan içinde yıpranmış bölgelerin veya kısımların yıkılarak yeniden yapılmalarıdır (Öztaş, 2005). Tümüyle yok olmuş alanlarda yeni bir dokunun yaratılması ya da mevcudun

iyileştirilmesi yeniden oluşumdur. Sosyo-kültürel açıdan bozulmuş alanlarda, sosyal yapının ıslah edilmesi soylulaştırmadır (Özden, 2004).

Roberts(2000), kentsel dönüşümün alt bileşeni olan kentsel koruma kavramını, kapsamlı ve bütünlüklü bir vizyon ve eylem olarak, bir alanın ekonomik, fiziksel, toplumsal ve çevresel koşullarının sürekli iyileştirilmesini sağlamaya çalışmak olarak tanımlamaktadır (Roberts,2000).

Roberts'ın tanımından yola çıkarak kentsel korumanın amaçları dört başlık altında toplanmaktadır. Bunlar kentsel korumanın fiziksel, sosyal, ekonomik ve yasal ve yönetsel boyutlarıdır.

İlk olarak kentsel korumanın amacı, kent dokusunu oluşturan birçok ögenin fiziksel olarak sürekli değişim ihtiyacına cevap vermektir (Akkar, 2006). Tarihi mekânlardaki ve kent merkezlerindeki çöküntü bölgelerinin yenilenmesi ve fiziksel dokunun sağlıklılaştırma çalışmaları ile devamlılığını sağlamak kentsel korumanın başlıca amacıdır (Özüdoğru,2010).

Kentsel korumanın fiziksel amaçları şunlardır:

- Fiziki eskimenin ortadan kaldırılması
- Bölgenin altyapı sorunlarının çözümlenmesi ve sosyal donatı eksikliklerinin giderilmesi,
- Ulaşım sorununun çözümlenmesi
- Doğal afet (deprem, sel vs.) tehlikesine karşı fiziki çevrenin niteliğini arttırılarak uygun hale getirilmesi, şeklinde sıralanabilir (Sarpkaya, 2010).

İkinci başlık olarak; kentin fiziksel koşulları ile toplumsal problemleri arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Kentsel alanların çöküntü alanı haline gelmesindeki en önemli nedenlerden birisi toplumsal-sosyal çökme ya da bozulmadır. Kentsel koruma projeleri bunun nedenini araştırır ve bozulmayı önleyecek çözüm bulmayı amaçlar (Akkar, 2006).

Kentsel korumanın sosyal amaçları şunlardır:

- Sağlıklı ve güvenli, yaşam standartlarına uygun çevrelerin oluşturulması,
- Sosyal köhnemenin engellenmesi (Sarpkaya, 2010).

Kentsel refah ve yaşam kalitesini artırıcı başarılı bir ekonomik kalkınma yaklaşımını ortaya koymak, kentsel dönüşümün üçüncü hedefidir. Fiziksel ve toplumsal-sosyal bozulmanın yanı sıra, kentsel alanların çöküntü bölgeleri haline gelmelerinin en önemli nedenlerinden birisi, bu alanların ekonomik canlılıklarını yitirmesidir (Akkar, 2006).

Kentsel korumanın ekonomik amaçları şunlardır:

- Bölge halkı için iş olanaklarının arttırılması,

- Ekonomik canlılığın sağlanması,
- Değeri düşen alanların tekrar kent ekonomisine kazandırılması, şeklinde sıralanabilir (Sarpkaya, 2010).

Son olarak, kentsel koruma, politik güçlerin ürünü olarak kentsel politikanın şekillendirilme ihtiyacını karşılamayı amaçlamaktadır. Günümüzde kentsel alanların üretilmesi ya da yeniden geliştirilmesi çok paydaşlı bir planlama ve tasarım süreciyle gerçekleştirilmektedir. Batıda uygulanan kentsel koruma projelerinde özel-yerel birlikteliğine dayalı katılım sağlanmaktadır (Akkar, 2006). Kentsel koruma konusunda yerel halkın katılımının sağlanmasının amacı; koruma çalışmalarında yerel ihtiyaçların karşılanması ve çalışmaların hedefe ulaşmasıdır (Özüdoğru,2010). Tüm bu amaçlar, kentsel koruma yapılacak alan özelinde çeşitlendirilebilir.

Kısaca kentsel koruma projelerinin amacı, kent planında alınan kararların uygulanmadığı bölgelere ulaşmak, bu işleyişi engelleyen ya da tehdit eden öğeleri ortadan kaldırarak; o bölgeleri tekrar kent ekonomisi açısından üretken hale getirmek, sosyal problemlerin önüne geçmek ve kentin fiziki alanlarının çağdaş yaşam koşullarına uygun hale getirmektir (Dayıoğlu, 2006).

4.4.Kentsel Koruma Kavramının Türkiye’de Gelişimi

Türkiye’de koruma kavramının gelişimi dört döneme ayrılmaktadır. İlk dönem 1850-1930 yılları arasındadır. Bu dönemde, benimsenen düşünce ‘Güzel Kent’ anlayışının bir getirisi olan; anıtların çevrelerinin açılması (Hausmann yaklaşımı) dır. Bu dönemin başlangıcı Osmanlı İmparatorluğu dönemine dayanmaktadır. Osmanlı dönemindeki koruma, yapıların sürekli bakımının yapılması anlayışıdır. Yapılarda oluşan hasarların hızlı bir şekilde giderildiği, kapsamlı bir onarıma gerek kalmayan dönemdir (Madran, 2002). 2. Dönem 1930-1950 yılları arasındadır. Bu dönemde eski eserler müzelerde toplanarak korunmuştur. Kentsel korumayla kapsamındaki ilk gelişme 1932’de H. Jansen’nin yaptığı Ankara İmar Planıdır (Tunçer, 2000). 1940’lı yıllarda eski eserlerin İmar Planı ile korunması anlayışı benimsenmiştir.

Modernizm simgesi Ankara’da koruma olgusu başlayıp, diğer illere yayılmıştır. 3. Dönem 1950-1980 yılları arasındadır. 1951 yılında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kurulmuş ve birçok yapının restorasyonu gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde ekonominin başkenti İstanbul eksenli planlama-koruma olgusu gelişmiştir.1964 yılında Venedik Tüzüğü ile uluslararası ortamda ilk kez “sit” kavramının tanımı yapılarak, koruma tek yapı ölçeğinden çevre ölçeğine genişletilmiştir (Madran, 2002).

3. Dönem olan 1980 sonrası, kentsel koruma alanında birçok yasal düzenleme yapılmıştır. Yapılan yasal düzenlemelerde yerel yönetimlerin koruma alanında etkinliklerinin artırılması ile kentsel koruma uygulamaları oldukça hızlı bir şekilde gerçekleştirilmeye başlanmıştır (Örmercioğlu, Kamacı, 2003). 1983 yılında 2683 sayılı “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu” oluşturulmuştur. 2863 sayılı yasa günümüze kadar iki değişiklik geçirmiştir. İlki, 17 Haziran 1987 yılındadır. Diğeri ise 2004 yılında 5226sayılı “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”dur. (Madran, 2002).

4.5. Koruma Olgusunun Boyutları

Günümüzde koruma; fiziki mekânların düzenlenmesi, fonksiyonunun değiştirilmesi, kullanıcısının değiştirilmesi gibi konularla gündeme gelerek tartışılmaktadır. Çağdaş koruma anlayışı ise bu durumun tam tersine, yaşayanı ile fiziki mekânı korumak olarak tanımlanır (Tapan, 2002).

4.5.1. Koruma Olgusunun Sosyal Kültürel Boyutu

Tarihi çevrenin korunmasının sosyal boyutu; koruma alanlarında yaşayanlar ve süreçte rol alan aktörleri kapsar. Koruma alanları genellikle kentin çöküntü bölgeleri olduğundan, buralarda yaşayanlar da kentin genellikle dışlanmış, alt ve orta-alt gelir gruplarıdır. Bu nedenle tarihi çevre korumasının en önemli boyutu, yapıları korumak olduğu kadar, bu gelir gruplarının da refahını iyileştirici ve yoksulluğu azaltıcı önlemler alınmasıdır. Tarihi kentsel çevrelerde gerekli önlemler alınmadığı zaman bu bölgelerde gecekondulaşma ve kaçak yapılaşma hızla artmaktadır. Aktörler ise, tarihi çevre korumada etkin olan, proje süreçlerinde rol alan kişi ve kuruluşlardan oluşan taraflardır (Tuncer,2009). Bu konuda asıl görev aktörlere düşmektedir.

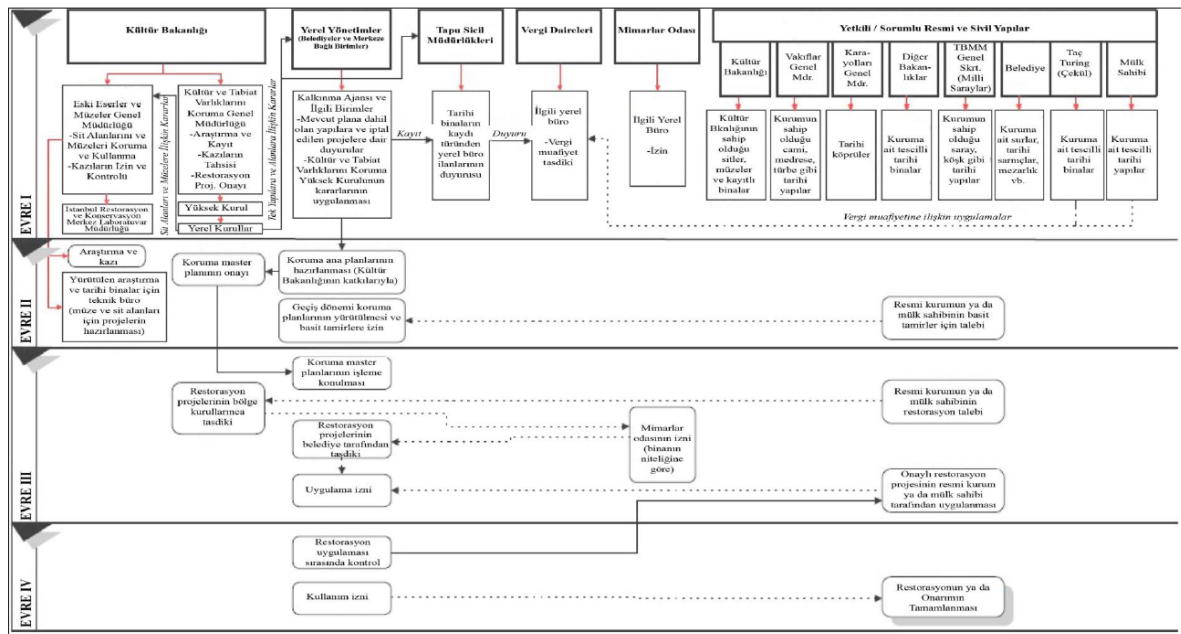
4.5.2. Koruma Olgusunun Ekonomik Boyutu

Koruma eyleminin sağlıklı bir şekilde hayata geçirilebilmesi için en önemli konulardan biri korumanın ekonomik boyutudur. Ülkemizde yapılan koruma çalışmalarında yerel yönetimlerin ve Kültür ve Turizm Bakanlığının kısıtlı ekonomileri nedeniyle birçok çalışma başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Yurt dışında yapılan çalışmalarda “onarım katkı fonu” gibi özel kuruluşlar koruma çalışmalarına destek sağlamaktadır. Koruma çalışmaları özel ve yerel kuruluşların birlikteliği ile yürütülecek bir çalışmadır(Tapan, 2002).

4.6. Tarihi Kentlerin Korunmasında Yer Alan Aktörler

Kentsel koruma; ülke ve kent ölçeğinde yerine getirilmesi gereken bir takım görevler yüklemektedir. Bilinçli bireylerin, kentlilerin, yöneticilerin, yerel yöneticilerin kentlerin kimlikli gelişmesi için, kendilerine düşen görevleri yerine getirmeleri gerekmektedir. Fakat günümüzde kamu duyarlılığının yeterince yaratılmadığı, sorumlulukların yeterince paylaşılmadığı ve aktörler arası diyalogun yeterince kurulamadığı görülmektedir (Özden, Görgülü,2006).

Koruma konusunda görev alan aktörler, Kültür Bakanlığı, koruma bölge kurulları, belediyeler, kamu kurum kuruluşları ve sivil toplum örgütleridir. Koruma konusundaki çalışmalar, paydaşların birlikteliği ile büyük bir titizlikle yönetilmelidir (Tiryaki, 2014).

Şekil 4.2 Türkiye’de koruma faaliyetlerinin kurumsal yapısı (Güçhan ve Kurul 2009)

Koruma amaçlı imar planlarının üretilmesinin çeşitli aşamalarında görüşme ve fikir alışverişine yönelik tartışma ortamları oluşturmalı, bu toplantılara belediye, koruma kurulu, gerektiğinde müze müdürlüğü, bakanlıklar gibi ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yetkilileri ile sivil toplum örgütlerinin katılımı sağlamalıdır. Bu çalışma ortamları kararların daha sağlıklı, kabul edilebilir ve uygulanabilir olmasını sağlamak amacı ile kullanılmalıdır (Erşen,2015).

4.6.1.Kültür ve Turizm Bakanlığı

2863 sayılı Kanununun 10. Maddesinde “Her kimin mülkiyetinde ve idaresinde olursa olsun, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri

almak, aldirmek ve bunların her türlü denetimini yaptırmak, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na aittir" hükmü bulunmaktadır. Yasa'dan da anlaşılacağı üzere; Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın koruma konusunda önemli sorumlulukları bulunmaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın görevi; kültürel değerleri yaşatmak, geliştirmek, yaymak, tanıtmak, değerlendirmek, kamu kurum ve kuruluşlarını yönlendirmektir. (Özden, Görgülü,2006).

4.6.2. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları, "Koruma ile ilgili araştırma, inceleme, belgeleme ve koruma planlamasına yönelik hizmetleri yapmakla ve koruma kültürünün geliştirilmesini sağlamakla" görevlidir (Madran 2000).

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları'nın görevleri:

- a) "Bakanlıkça tespit edilen veya ettirilen korunması gerekli kültür ve tabiat varlıklarının tescilini yapmak,
- b) Korunması gerekli kültür varlıklarının gruplandırılmasını yapmak,
- c) Sit alanlarının tescilinden üç ay içinde geçiş dönemi şartlarını belirlemek,
- d) Koruma amaçlı imar planları (KİP) ile bunların her türlü değişikliklerini inceleyip karar almak,
- e) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının koruma alanlarının tespitini yapmak,
- f) Korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarından özelliklerini kaybetmiş olanlarının tescil kaydını kaldırmak,
- g) Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ve koruma alanlarıyla sit alanlarına ilişkin uygulamaya yönelik kararlar almak" şeklinde sıralanmaktadır.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları günümüzde; bazı sorunları bünyesinde barındırmaktadır. Kurullarda alınan kararlar, kurul üyelerinin kişisel bilgi birikimine ve korumaya bakışına göre alınmaktadır. Bu da her kurul özelinde farklı nitelikli geçiş dönemi yapılaşma koşullarının işletilmesini getirmektedir. Kurul üyelerinin değişmesi durumunda aynı geçiş dönemi yapılaşma koşulları farklı uygulanabilmektedir (Özden, Görgülü,2006).

4.6.3. Yerel Yönetimler

5216 sayılı “Büyükşehir Belediye Kanunu” Büyükşehir Belediyelerini, 5393 sayılı Belediye Kanunu ise bütün yerel yönetimleri korumadan sorumlu kabul etmektedir. Koruma, uygulama ve denetim büroları kurulması 2863 sayılı Yasa’nın 10. maddesi, 5226 sayılı Yasa’nın 4. maddesinde şu şekilde tanımlanmıştır; “Büyükşehir Belediyeleri, Valilikler, Bakanlıkça izin verilen belediyeler bünyesinde kültür varlıkları ile ilgili işlemleri ve uygulamaları yürütmek üzere sanat tarihi, mimarlık, şehir planlama, mühendislik, arkeoloji gibi meslek alanlarından uzmanların görev alacağı koruma, uygulama ve denetim büroları kurulur. Ayrıca, il özel idareleri bünyesinde, kültür varlıklarının korunmasına yönelik rölöve, restitüsyon, restorasyon projelerini hazırlayacak ve uygulayacak proje büroları ve sertifikalı yapı ustalarını yetiştirecek eğitim birimleri kurulur. Bu bürolar Koruma Bölge Kurulları tarafından uygun görülen koruma amaçlı imar planı, proje ve malzeme değişiklikleri ile inşaat denetimi de dahil olmak üzere uygulamayı denetlemekle yükümlüdürler”.

Yerel Yönetimlerin görevleri:

- a) Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak,
- b) Tarihi dokunun bakım ve onarımını yapmak,
- c) Korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek,
- d) Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım,
- e) Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve diğer projeler,
- f) Sosyo-Kültürel ve bilimsel etkinlikler düzenleme gibi görevleri yerine getirmelidirler (Ekinci, 2009).

Yerel yönetimler bilinçlenme, eğitim, kararlara katılım gibi örgütlenmelerle kültürel ve doğal mirasın korunması konusunda ön planda olması gereken birinci derecede önemli kuruluşlardır. Oysa Türkiye’de pek çok belediyede mimar, inşaat mühendisi, şehir planı gibi teknik personel bulunmamaktadır. Bu nedenle fiziksel çevrenin yapılaşmasında en etkin birim olan belediyelerin koruma konusunu sahiplenmeleri ve bu konuda görev almaları güçtür (Özden, Görgülü,2006).

Yerel yönetimler tarafından benimsenecek olan planlama anlayışı, öncelikle tarihsel dokunun korunduğu, yaşatıldığı ve yeni yapılaşmanın da kültürel çevreye saygılı ve uyumlu olduğu, bir plana dayalı olmalıdır.

4.6.4. Kamu Kurum ve Kuruluşları

Kültür mirasının korunmasında kimi zaman doğrudan kimi zaman dolaylı olarak sorumlu kamu kurum ve kuruluşları bu konuda geliştirecekleri genel stratejileri, belirleyecekleri ilkeleri konuyla ilgili uzmanlar, akademik kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve kamuoyunun temsilcileri ile paylaşmalıdır. Kararlar geniş katılımlı bir ortamda alınmalıdır (Özden, Görgülü,2006).

4.6.5. Sivil Toplum Kuruluşları

Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşları (STK) 1980’li yıllardan sonra koruma konusunda aktif çalışan birimlerdir. STK’lar genellikle aktif koruma uygulamalarına girmeyip, koruma kültürünün toplum genelinde yaygınlaşması için çalışmaktadırlar (Ekinci, 2009).

Günümüzde İtalya ve Fransa gibi koruma gerekliliğinin bilincinde olan Avrupa ülkelerinde gönüllü kuruluşların kentsel planlamada etkin rol oynadıkları görülmektedir. Bu etkinlikler kimi zaman çeşitli kampanya ve şenlikler düzenleyerek halkı bilinçlendirmek olurken kimi zaman da üye aidatlarından elde ettikleri gelirlerle halkı koruma çalışmalarına ortak etme ve aktif katılım duygusunu canlı tutmak şeklindedir (Erşen,2015).

4.7.Tarihi Dokuda Yeni Yapı

Kentler tarihi sürekliliğin ürünleridir. Kentlerin yaşamlarını devam ettirebilmeleri için bir taraftan sürekliliği sağlarken bir taraftan da gelişime cevap vermeleri gerekir. Tarihi dokuda yeni yapı yapma bu gelişimin bir parçasıdır (Bilgin Altınöz,2010).

Tarihi dokuda yeni yapı tasarlama, mimarı yaratıcı bir süreç oluşturmaya yönlendiren çok boyutlu bir çalışma gerektirir. Bu süreç, yapı tasarımının doğasını, kentle ve toplumla olan ilişkisini anlamayı, zaman içinde oluşmuş kültürlerin yapı geleneğinin parçası olarak mimari dilini yorumlamayı gerektirir (Karakul,2009).

Tarihi çevrede yeni yapı ve ek yapı kavramı, koruma alanındaki ilk olarak 1931 tarihli Atina Kartası’nda gündeme gelmiştir. Atina Kartası’nda ek ya da yapının eklendiği tarihi binaya benzer olması vurgulanmıştır. 1964 yılında yayınlanan Venedik Tüzüğü’nde ise tarihi yapıya yapılacak müdahalelerin, günümüz teknikleriyle ve ayırt edilebilir nitelikte olması gerektiği ortaya koyulmuştur. 1976 yılında UNESCO toplantısı yapılmıştır ve bu toplantıda tarihi alanlarda yeni bina yapımında renk, malzeme, cephe, çatı, hacim gibi unsurların dikkate alınması gerekliliği üzerinde durulmuştur. 1983 yılında yayınlanan Appleton Tüzüğü’nde, tarihi yapılardaki eklerin özgün yapıya saygılı olması ifadeleri yer almıştır. 1987 tarihinde yayınlanan

Washington Tüzüğü ise tarihi çevrede korunması gerekli özellikleri; kentsel sınırlar, yeşil açık alanlar, işlev çeşitliliği, biçim, ölçek, malzeme ve üslup gibi bileşenler olarak ortaya koymuştur. 2011 yılında alınan Valetta İlkeleri'ne göre "tarihi çevrede yeni yapılaşma; hacimsel, görsel, anlamsal ve işlevsel bağlamda uygun mimari müdahaleler içermesi, tarihi değer, örüntü ve katmanlara saygı duyması, zamanın mimari yaklaşımını ifade eden nitelikte olması, tarihi dokunun morfolojisinde ve sürekliliğinde kesintiye neden olan aşırı tezat etkilerden kaçınılması gerekliliği ifade edilmiştir" (Yalçınkaya, Açıcı, Büyükçam, 2019).

Tarihi dokuda yeni yapıların cephe tasarımı söz konusu olduğunda, bazı yaklaşımlar baz alınmaktadır. Bu yaklaşımlar cephede dokusal bütünlük, dokusal zıtlık ve dokusal süreklilik'tir (Saban Ökeşli,2011). Bunlara ek olarak gizleme yaklaşımı da bulunmaktadır.

Dokusal bütünlük, yeni yapının içinde bulunduğu tarihî çevreyi kopyalayan, tarihi yapıların geleneksel özelliklerini ve malzemelerini taklit eden, modern yapılara geleneksel cephelerin giydirilmesi eylemini benimseyen bir yaklaşımdır (Saban Ökeşli,2011). Bu yaklaşımda geleneksel yapıların biçim, malzeme, cephe elemanları, renk vb. özelliklerinin aynen tekrar edilmesi söz konusudur (Karatosun,2010) .

Amasya Yalıboyu Evleri'nin tasarımında, tarihi dokuda yeni yapı tasarlamada dokusal bütünlük baz alınmıştır. Amasya'nın Hatuniye mahallesinde bulunan alan, farklı yapı türlerini içeren çok yoğun geleneksel konut dokusunu kapsamaktadır. Çalışmada, değişen zaman ve yaşam şekilleri yapı türleri özelinde incelenmiş ve alanda sürekliliği sağlamak için çalışmalar yapılmıştır. Bu bağlamda sorunun çözümü; dokuyu kendine özgü bir mimari gelenek olarak anlamak ve bugünün gereksinimlerini ve teknolojiyi, bu geleneği sürdürmek için kullanmak olarak görülmüştür (Şekil 4.3,4.) (Karakul,2009).

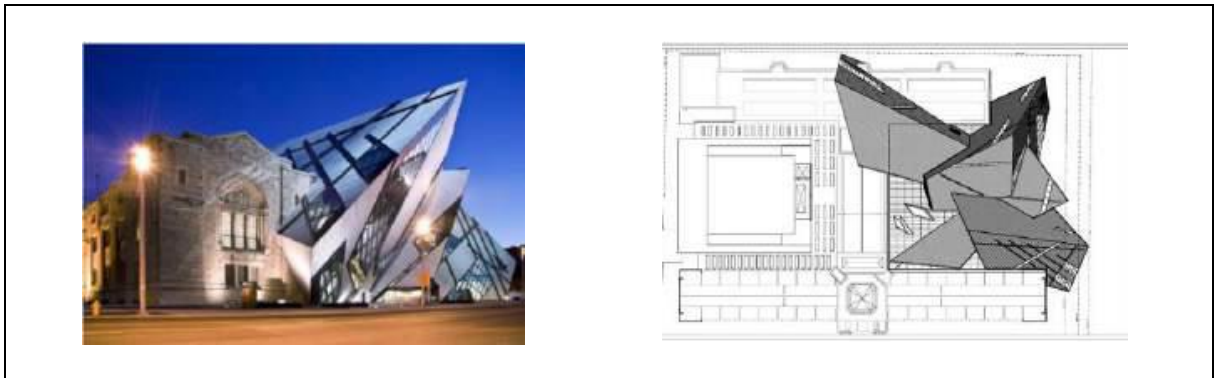
Şekil 4.3. Amasya Yalıboyu Evleri (Karakul,2009)

Şekil 4.4.Amasya Yalıboyu Evleri.

Dokusal bütünlük yaklaşımı, çevreye artı değer katmaması, yaratıcılık yoksunu olması ve monoton çevrelerin oluşmasına sebep vermesi nedeniyle eleştirilmektedir (Saban Ökesli,2011).

Dokusal zıtlık yaklaşımı ise tarihî çevreye bugünün ruhunu aşlamak için tercih edilen bir yöntemdir. Modern yapıların başarıyla tarihi dokuya monte edilebileceğini savunan yöntem eski ile yeni arasındaki zıtlığın birlikte uyum içinde bulunabileceğini ortaya koymaktadır (Saban Ökesli,2011). Tarihi dokuda zıtlık sağlamak için dokuda bulunmayan veriler kullanılır(Karatosun,2010). Üç yaklaşım içerisinde en yaratıcı ve tasarımı en zor olanıdır. Modern yapıları tarihi çevreyle bütünleştirmek uzmanlık gerektirmektedir (Şekil 4.5.).

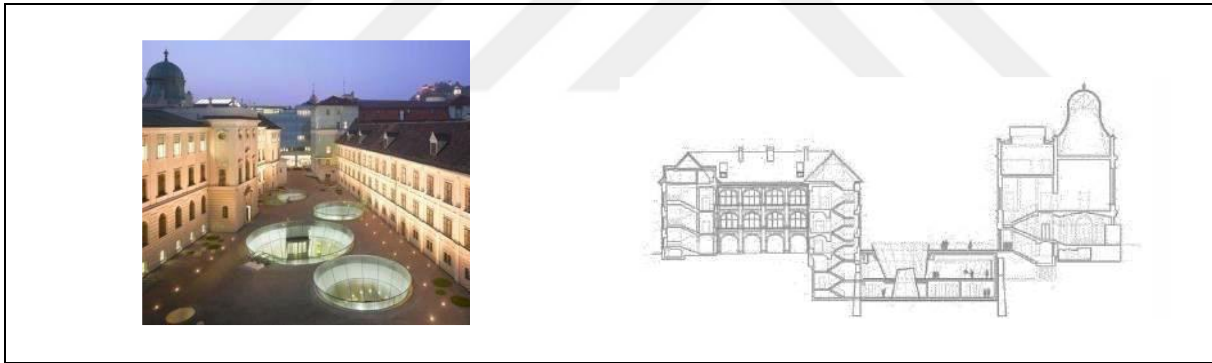
Şekil 4.5.Royal Ontario Müzesi (Yalçınkaya, Açıcı, Büyükçam, 2019)

Dokusal süreklilik ise diğer iki yaklaşıma oranla daha kolay tasarlanabilir ve uygulanabilir bir yaklaşımdır. Çağdaş teknoloji ve malzemeler kullanarak tarihi çevreyle uyumlu yeni yapılar inşa edilmesidir (Şekil 4.6). Bu yaklaşım mimarlar açısından detaylı bir kentsel analiz ve tasarım alternatifleri süreci gerektirmektedir. Özenle yapılmadığı zaman sıradan, çevre kalitesini düşüren ürünler ortaya çıkarabilmektedir (Karakul,2009).

Şekil 4.6. Gottfried Böhm'ün Bensberg Belediye Binası (Yalçınkaya, Açıcı, Büyükçam, 2019)

Tarihi binaya ek bina tasarımında gizleme yaklaşımı, yapılan eklerin mevcut yapının formundan faydalanarak tarihi bina içerisine saklanmasıdır (Şekil 4.7). Bu yaklaşımda yeni ek çeşitli malzemelerle gizlenerek veya toprak altına yerleştirilerek görünürlüğü azaltılmaktadır (Zakar, 2018).

Şekil 4.7. Joannum Müzesi (Yalçınkaya, Açıcı, Büyükçam, 2019)

4.8.Kentsel Kimlik

Kimlik insanın kendini tanımlama ve tanımlar sistemi içerisinde yine kendisini gördüğü yerin kavramsallaştırılmış adıdır (Demirsoy,2006). Kimlik, bir birey veya grubun kendini diğer birey veya gruplardan ayırt edici özelliklerinin bütünü olarak tanımlanabilir (Gündüz,2001). Kimlik, doğadaki herhangi bir canlıyı diğerlerinden ayıran özelliklerin bütünüdür (Prohansky ve ark., 1983).

Rapaport kentsel kimliği tanımlarken “ diğerlerine göre olmama” şeklinde ifade etmektedir. Yani burada kimliği; “bir şeyin değişen koşullara ve etkilere karşı değişmeyen

doğası olarak tanımlamakta ve “tek olma”, “diğeri olmama durumu” olarak nitelendirmektedir” (Rapaport, 1977) .

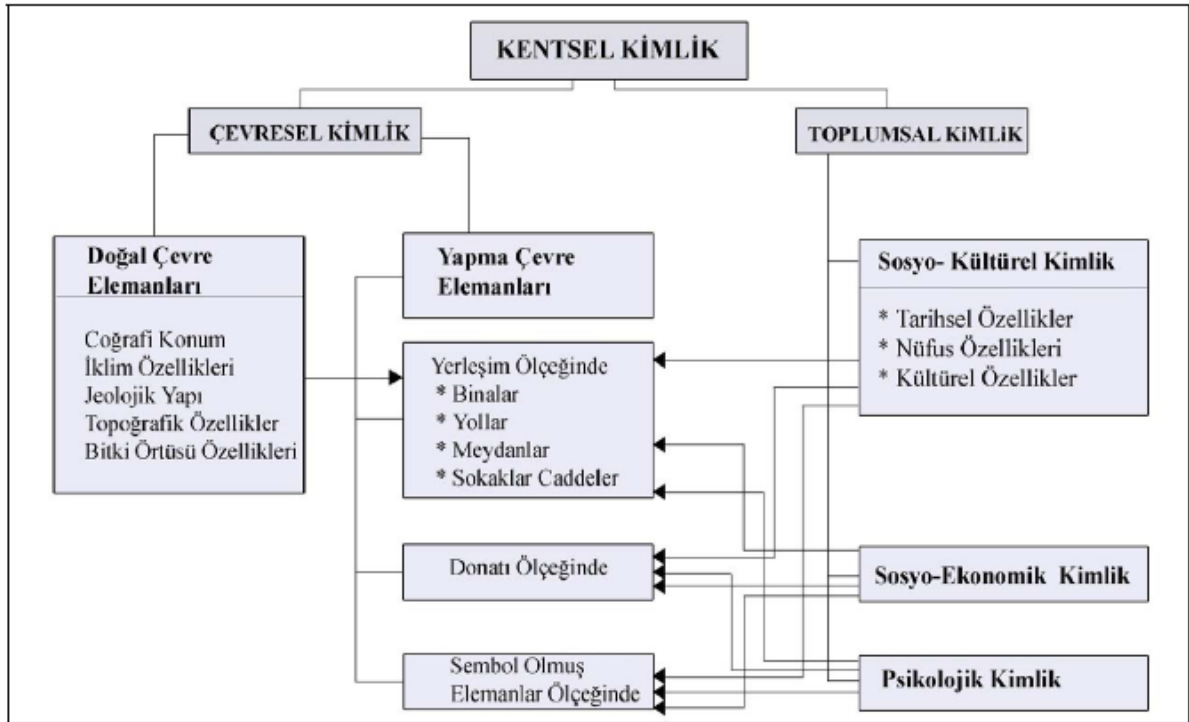
Kentsel Kimlik ise “kent imajını etkileyen; her kentte farklı ölçek ve yorumlarla kendine özgü nitelikler taşıyan; fiziksel, kültürel, sosyo-ekonomik, tarihsel ve biçimsel faktörlerle şekillenen; kentliler ve onların yaşam biçiminin oluşturduğu; sürekli gelişen ve sürdürülebilir kent kavramını yaşatan, geçmişten geleceğe uzanan büyük bir sürecin ortaya çıkarttığı anlam yüklü bütünlüktür” (Çöl,1998).

Kentsel kimliği tanımlarken genellikle kentin tarihi gelişiminden başlayarak bugünkü durumunu belirleyerek bir tarif yapılmaktadır. Bir kentin kimliği o kentte yaşayanların onda buldukları değerler bütünüdür (Tekeli,1991). Kentsel kimliğin oluşumunda toplumsal etkileşimin rolü büyüktür. Çünkü kentsel kimlik sadece fiziksel öğelerle tanımlanamamaktadır (Demirsoy,2006).

Bir kentten bahsederken, o kentin, diğerkentlerden farklılaşarak okunabilmesini ya da insanlar için anlamlı hale gelmesini sağlayan nitelikler bütününe sahip olması beklenmektedir (Lynch,1960). Bu da ancak o kentin kendine özgü kimliğiyle mümkündür. Kent için önemli olan; “bir farklılığın saptanması ve bunun kentle ilgili “her şey” de özenle uygulanmasıdır” (Erkmen, 1990).

Bir kentin kimliğini o kentin tarihi, coğrafyası, içinde yaşayan insanları, topografyası, bitki örtüsü, iklimi, jeopolitik konumu, geçirdiği savaşlar, depremler vb. birçok etken oluşturmaktadır (Aktaş, 2009).

Şekil 4.8. Kentsel Kimlik ve Bileşenleri (Turna ,2012)

Yaşanan her çevresel ve toplumsal değişim kentsel kimliği etkilemektedir (Şekil 4.8.) Doğal ve yapay çevre özellikleri arasındaki etkileşimler ile insan davranışları sonucu ortaya çıkan kentsel kimlik, uzun bir zaman diliminde oluşur oluşturmaktadır. Yaşam biçimlerinin kimliğin değişmesini sağlamaktadır (Suher ve Suher, 1998).

4.8.1. Kentsel Kimlik Ve Kentsel Koruma İlişkisi

Kentsel koruma ve kent kimliği arasındaki ilişki; kültürün korunarak geliştirilmesi ile canlandırma, yaşam sürecine boyut katma ve sürekliliğini sağlayarak bu kentsel mekânların yeniden organizasyonu olarak açıklanabilir. Bu yeniden organizasyon sırasında kültürü asıl yaşatan insandır. Kentsel kimlik oluşumunda insanın rolü geçmişten getirdiği değerleri kentin değişim sürecinde koruma boyutuna katmasıdır. Doğru bir kentsel koruma çalışması için kenti tüm yapısıyla bir bütün olarak ele alarak ona bir kimlik yüklemekle mümkün olacaktır. (Demirsoy,2006).

Böylece, çöküntü bölgesi haline gelen kentler, özlenen kentsel mekânlara dönüştürülebilir; eskiyen niteliklerini kaybeden tarihi kentsel çevreler, günümüz koşullarına uyum sağlayarak yeniden kullanılabilir hale gelecek, tamamen yıkıp yeniden yapmak yerine koruma yoluyla kent ve kentli kültürünün yeniden kazanımı sağlanabilecektir (Demirsoy,2006).

Kentsel kimlik; koruma çalışmalarına sadece fiziksel onarım olarak bakmaz aynı zamanda korumanın sosyal boyutuyla ve tarihi sürekliliği ile de ilgilenir. Kentsel Koruma'nın

başarısız sonuçlar ortaya çıkarmaması için bu sürecin bütüncül bakış açısı ile alınması, tarihi kimliğini koruyan ve sürdürülebilir kentlerin devamlılığı ilkelerinin gözetilmesi, halkın katılımının sağlanması ve geniş katılımlı bir çalışma yapılması gerekir.

5. KENTSEL KORUMA ÖRNEKLERİ

Bu başlıkta Türkiye'deki ve Dünya'daki kentsel koruma çalışmaları incelenmiştir.

5.1.Dünya'daki Kentsel Koruma Örnekleri

Bu bölümde Dünya'daki kentsel koruma çalışmalarından Barselona-İspanya El-Raval projesi, Elephant - Castle Kentsel Koruma- Yenileme Projesi incelenmiştir. Dünya'daki bu çalışmalar; çöküntü bölgesi haline gelmiş alanlarda fiziksel iyileştirmenin yanı sıra sosyal ve ekonomik canlandırmayı da göz önünde bulundurmaları sebebiyle seçilmişlerdir. Örnek projeler; uygulama alanlarını yepyeni bir alana dönüştürmeyi öngörmemeleri, alanı mevcut verileriyle iyileştirmeye olanak sağlayan çözüm önerileri getirmeleri, çalışmaları alan kullanıcısı ile birlikte yürütmeleri, çok aktörlü olarak yürütülen çalışmalar olmaları sebebiyle tez kapsamında incelenmesi gereken çalışmalar olarak düşünülmüşlerdir. Bu çalışmalar; fiziksel, sosyo-ekonomik ve idari boyutlarda irdelenip, değerlendirme yapılmıştır.

5.1.1. Barselona- İspanya El-Raval Bölgesi Kentsel Koruma Projesi

Fiziksel Etkiler: Barselona, İspanya'nın 2. Büyük kenti ve Katalonya özerk bölgesinin başkentidir. İspanya'nın en çok işleyen liman kentidir. Barselona, kuruluşundan itibaren birçok istila ile karşılaşmıştır. Bundan dolayı kent, surlarla çevrilerek korunmuştur. Kent surlarının yapımı Roma döneminde başlamıştır. Sanayi devriminden sonra nüfus artışı, sosyal çöküntü ve kentsel ihtiyaçlardan dolayı kentin yeniden planlanması için bir yarışma düzenlenmiştir. Barselona'nın temelini oluşturan plan, inşaat mühendisi Cerda tarafından hazırlanmıştır. Bu plan ile kentin boş alanları yıkılmıştır ve kent boş alanlara doğru genişletilmiştir (Yedekçi,2010).

El-Raval bölgesi en eski yerleşiminin olduğu bölgedir (Şekil 5.1.) Antik kent merkezinin güneyinde ve kentin en turistik yaya yollarından biri olan Rambla'nın (Las Ramblas) güney-batı yönünde kalan El-Raval bölgesi, kirletici sanayilerin bulunduğu bir bölgedir. 1850'de surların yıkılmasıyla beraber, Cerda'nın kent planı, kentsel korumanın uygulandığı ilk planlardan biri olmuştur (Demirtaş, Esgin, 2006).

Şekil 5.1.El-Raval Bölgesi (Küçük, 2014).

Sosyo-Ekonomik Boyut: Şekil 5.2’de görüldüğü gibi çöküntü bölgesi olan alanda güvenlik problemlerinden dolayı azalan canlılığa çözüm olarak Çağdaş Sanatlar Müzesi yapılmıştır. Böylece alana eski canlılığı yeniden kazandırılmıştır. El-Raval bölgesindeki çalışmada halkın katılımının sağlanması ve bölgede yaşayanların alanı terk etmelerine yol açacak süreçlerin önlenmesi gibi konular ön planda tutulmuş ve bölgede yaşayanlara yenilemeyi teşvik edici maddi destekler sağlanmıştır. Böylece alanda parçacıl değil bütüncül bir çalışma yapılmıştır (Küçük, 2014).

Şekil 5.2. 1990-92 bölgede kentsel dönüşüme neden olan fotoğraflar(Küçük, 2014).

Rambla del Raval caddesinin açılması, Çağdaş Sanatlar Müzesi’nin yapımı ve Barcelona ve Ramon Llull Üniversiteleri’nin bazı bölümlerinin bu bölgede açılması bölge canlılığını arttırmıştır (Şekil 5.3.) (Demirtaş, Esgin, 2006).

Şekil 5.3. Raval Meydan Yolu Fotoğrafları(Küçük, 2014).

Çalışma kapsamında tarihi değeri olan binalar koruma altına alınırken atıl durumdaki binalar yıkılmıştır. Meydanlar, açık alanlar, toplum merkezi, yaşlılar evi, öğrenci yurtları, kütüphaneler gibi sosyal donatı merkezleri oluşturulmuştur. Alan kullanıcılarının burada kalması için yoksul kesime yardımlar yapılmıştır. Bölgedeki altyapı yenilenip, otopark problemine yer altlarında çözümler getirilmiştir (Demirtaş, Esgin, 2006).

İdari Boyut: Koruma üç ana katılımcı ile gerçekleştirilmiştir: “Halkın seçtiği yerel yönetim”, “Kente şekil verenler, mimarlar ve plancılar” ve “Halk, kullanıcılar”. Raval Bölgesi'nin koruma projesi için bir Yönetim Komitesi oluşturulmuştur. Barcelona Kent Konseyi, Katalan Hükümeti ve İspanyol Hükümeti'nin Kalkınma Bakanlığı; Ciutat Vella Mahalle Dernekleri ve Ticaret Odası bir araya gelmiştir (Küçük, 2014).

Değerlendirme: Barcelona El-Raval Kentsel Koruma Projesi yapısal bir plan ile bütüncül olarak ele alınmış olmasından dolayı başarılı bulunmuştur. Bölge halkının da projeye katılımının sağlandığı, koruma esnasında halkın mağduriyetinin yaşamadığı örnek teşkil edecek bir proje niteliği taşımaktadır (Demirtaş, Esgin, 2006).

5.1.2. Elephant - Castle Kentsel Koruma-Yenileme Projesi

Fiziksel Etkiler: Londra kent merkezinin güneyinde bulunan Elephant - Castle 19. yüzyılda tersanede çalışan insanların yerleşmesi sonucu oluşan bir bölgedir. Bölgeye yeterli

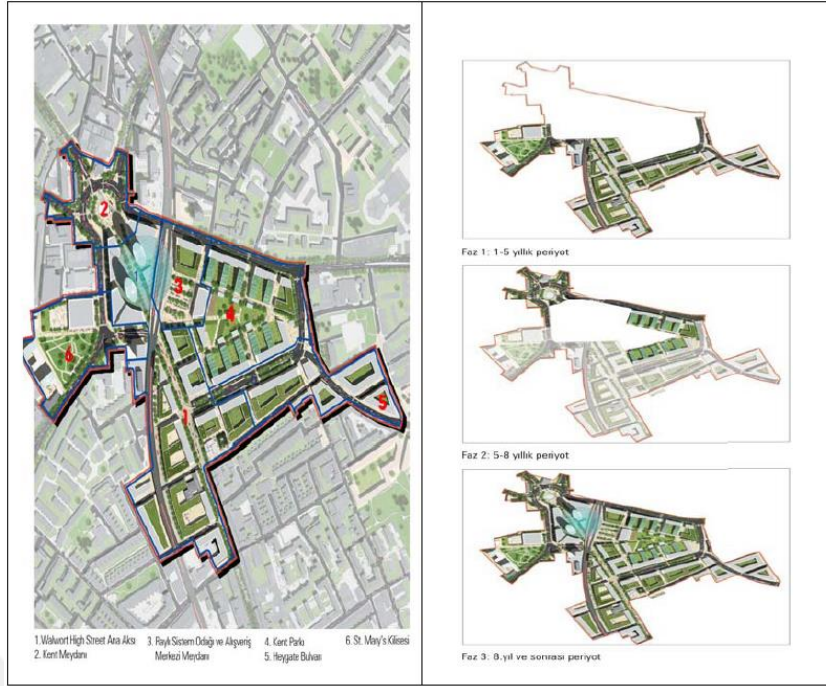
yatırım yapılmamasından dolayı bölge, fiziksel olarak yıpranmış, işsizlik ve suç oranları artmış, köhne belediye konutları ile çevrelenmiş ve ticari yönden gerileme eğiliminde olan çöküntü bölgesine dönüşmüştür. Alanın, koruma-yenileme projesi için öne sürülmesindeki asıl neden; kamusal alanlara ulaşımında bir bağlantı merkezi olması bakımından önem taşımasıdır (Polat, 2008).

Alandaki ilk çalışmalar, II. Dünya Savaşı sonrasında büyük zarar gören Elephant- Castle Bölgesi'ndeki yapıların korunması ve ticaret alanlarının yanında yeni bir metro ağının kurulmasıyla başlamıştır (Öner, 2007). Bölge konumundan dolayı Londra kent merkezinin gelişimine paralel olarak ofis ve alışveriş birimlerinin karşılanması için, gayrimenkul sektörünün artan talebinden en çok etkilenen bölgelerden biridir (Polat, 2008).

Elephant-Castle projesi beş temel noktaya odaklanmıştır. (Şekil 5.4.) Bunlardan ilki sürdürülebilir kent bağlantısı kurmak, ikincisi proje alanını kilit ulaşım ağı olarak öne çıkarmak, üçüncüsü sürdürülebilir yerel ekonomik aktiviteleri desteklemek ve yerel halk için istihdam olanakları sağlamak, dördüncüsü alanın yenilenmesine ortak olarak yardım edebilecek yerel grupları güçlendirmek, beşincisi ise sosyal dışlanmışlıktan zarar gören insanlar için programlar koordine etmektir (Özüdoğru, 2010).

Projenin uygulama aşamasında Belediye, yeni evlerin yapılabilmesi için kar amacı gütmeyen kiracılara mevcut hakları ile benzer haklar sağlayan konut kurumlarıyla anlaşmıştır. Ayrıca girişimcilere, geliştirilecek alanlarda %30 oranında sosyal konut yapılması şartı getirmiştir. Proje tamamlanana kadar bölgede yaşayan insanların bakımını Belediye'nin yapacağı ve yapılacak tüm konutların yüksek standartlarda olacağı garantisini vermiştir (Polat, 2008).

Şekil 5.4. Elephant-Castle Proje Şeması ve Uygulama Etapları (Demirsoy, 2006)

Sosyo-Ekonomik Boyut: Elephant - Castle için hazırlanan koruma-yenileme projesi, kullanıcılarını yerinden etmeden, bölgeyi ticari bir merkez haline getirmeyi amaçlamıştır. Projenin en güçlü yapısı sosyal amaçlı olmasıdır. Proje alanında yaşayan halkın yerinden edilmeme çabası, katılımın sağlanması sürdürülebilirlik ilkeleri bağlamında çok fonksiyonlu bir dönüşümü hedeflemektedir. Bölgede uygulanacak planın amaçları, canlı bir kent merkezi yaratmak ve insanların çalışmak, yaşamak, alışveriş yapmak, boş zamanlarını geçirmek isteyecekleri, ulaşım imkânları iyileştirilmiş bir yer meydana getirmektir (Özüdoğru, 2010).

İdari Boyut: Elephant - Castle koruma-yenileme projesinde projenin temeli; mahalle sakinlerini, yerel işletmecileri, eğitim ve sağlık kuruluşlarını, sivil toplum örgütlerini ve gönüllü kuruluşları, ziyaretçileri ve alanda çalışan insanları içeren geniş bir toplumsal katılımı desteklenmiş güçlü bir ortaklığa dayanmaktadır. Bu bağlamda Southwark Belediyesi ile özel sektör arasında kamu-özel sektör işbirliğine dayanan bir örgütlenme modeli benimsenmiştir (Demirsoy, 2006).

Değerlendirme: Elephant-Castle koruma-yenileme projesinde, çalışmalar birincil olarak sosyal bileşen, ikincil olarak da finansal bileşen üzerine yoğunlaşmıştır. Bu anlamda proje başarılıdır (Demirsoy, 2006).

5.1.3. Kreuzberg Kentsel Koruma-Yenileme Projesi

Fiziksel Etkiler: Almanya'da Berlin'in bir semti olan Kreuzberg Bölgesi, II. Dünya savaşında büyük hasarlar görmüş, zamanla çöküntü bölgesi haline dönüşmüştür (Şekil 5.5.). 19.

yy'ın sonlarında Kreuzberg bölgesi işçi sınıfının yaşadığı bir alandır. Alanda kentsel yenileme adı altında yık-yap politikası hüküm sürmüştür. II. Dünya Savaşı sonrasında tahrip olan bu yapılar, zamanla kullanıcısı tarafından terk edilmiştir. Ancak, bir kısım sanatçılar, yabancılar, işsizler ve alt-kültürlerin temsilcileri alanda yerleşmeye devam etmiştir. 1980-82 yılları Kreuzberg'de sağlıklılaştırmaya yönelik bir geçiş dönemidir (Tuncer,2006).

Şekil 5.5.Kreuzberg Bölgesi(Tuncer,2006).

Müdahale için önerilen alan, II. Dünya Savaşı'ndan çok fazla tahrip olmadan kurtulan ve 1983 yılında iyileştirilmesi öngörülen Kreuzberg'in Luisenstadt ve Kreuzberg 5036 mahallelerinde bulunan 103 ve 104 Adalardaki 12 yapının sağlıklılaştırmasını kapsamaktadır. Projede yıkımdan kaçınılarak, yapıların onarılmasına karar kılınmıştır (Yaygel,2007).

Kreuzberg'in o dönemdeki sosyal dokusunu, %25'ini yık-yap politikasından sonra bölgeye yeni taşınan kullanıcı grubu, %25'ini bölgede kalan düşük gelirli grup, geri kalan kısmını ise yurt dışından göç eden yabancı Türk grup oluşturmaktadır (Ünlü,2009).

Projede 12 temel ilke benimsenmiştir. Bunlar şunlardır:

1. Koruma- Yenileme çalışmaları, bölge yaşayanların gereksinimlerine göre düzenlenmelidir ve onlarla birlikte planlanmalıdır.
2. Koruma- Yenileme çalışmaları, kullanıcılarla uygulama koordinatörleri arasında uyum oluşturmalıdır.
3. Yapıların özünü tehdit edici hasarlar hızlı bir şekilde giderilmelidir.
- 4,5,6. Koruma- Yenileme çalışmaları, zaman içinde aşamalı olarak gerçekleştirilebilir olmalıdır.
7. Kamu tesisleri, gereksinimleri karşılayıcı biçimde yenilenmeli ve genişletilip tamamlanmalıdır.
8. Koruma- Yenileme çalışmaları, ön koşul olarak sosyal planlamanın ilkeleri üzerinde anlaşmaya varılmış olmayı gerektirir.

9. Kent yenilemesinin yönlendirilmesi için; karar almanın açık bir biçimde olması, bir yandan da yenileme muhatapları temsilciliğinin güçlendirilmesi ve toplantılarını ilgili bölgede yapan karar alıcı kuralların oluşturulması gereklidir.

10. Koruma- Yenileme çalışmalarının kesin finansman teminatlarına ihtiyacı vardır.

11. Üstlenici kuruluşlar konusunda yeni biçimler geliştirmek için bütün şansların kullanılması gereklidir.

12. Bütün önlemler, 1984'ten sonra da Koruma- Yenileme çalışmalarının zamanla gerçekleştirilmesini güvence altına almalıdır (Ünlü,2009).

Sosyo-Ekonomik Boyut: Kreuzberg Kentsel Koruma yenileme projesinde bölgede yaşayanların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak hazırlanmıştır. Böylece bölge sakinleri projeye katılmış, alanda geriye kalan kullanıcıları kaybetmemek için önlemler alınmıştır (Yaygel,2007). Projede yetersiz olan kamu alanları çoğaltılmış, okul, ana okulu, gençlik merkezleri, yaşlılar klüpleri, semt kadın merkezleri, komşuluk merkezleri gibi yeni sosyal mekânlar oluşturulması hedeflenmiştir. Sosyal mekânların yanı sıra başlatılan meslek, gelecek projesi, işsiz gençlere yardımcı amaçlayan bir girişim biçimine dönüşmüştür (Ünlü,2009).

İdari Boyut: Kreuzberg Koruma-Yenileme çalışmaları, çok geniş katılımı başlatılan ve sürdürülen bir projedir. Proje Berlin Belediyesi ve IBA kuruluşlarının işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. Bunun dışında projeye kiracılar, işletme sahipleri, mal sahipleri, mimarlar ve kent plancıları, sanatçılar, yeniden geliştirim üstlenicisi şirketler, Berlin kamu kuruluşları, politikacılar, kitle iletişim görevlileri katılmıştır (Ünlü,2009).

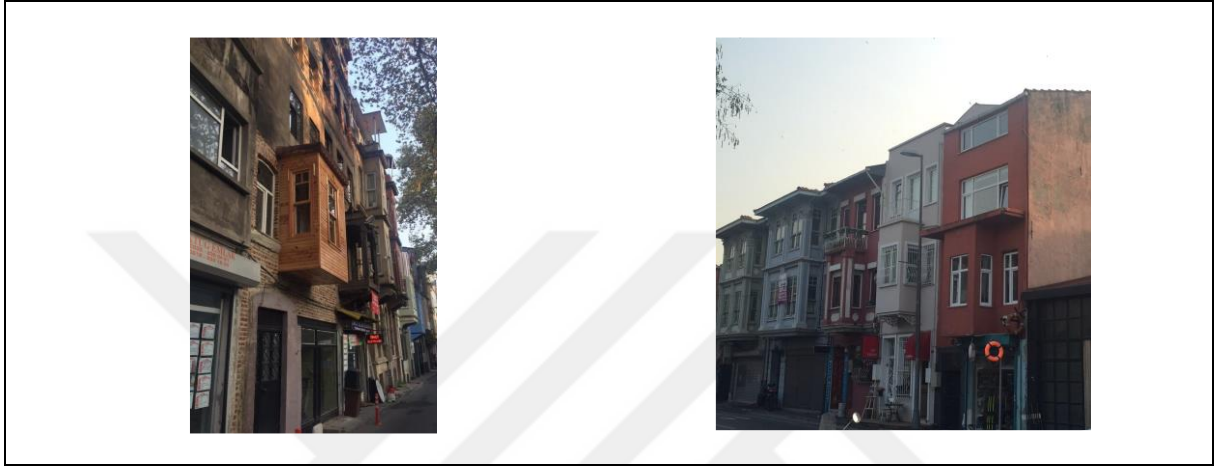
Değerlendirme: Proje 12 temel ilkesiyle sürdürülebilir koruma çalışmalarında önemli bir yere sahiptir. Özellikle projeye halkın katılımının sağlanması, görüşlerinin alınması ülke içi ve dışında, projenin başarılı bulunmasının nedenidir.

5.2.Türkiye'deki Kentsel Koruma Örnekleri

Bu bölümde Türkiye'deki Kentsel Koruma çalışmalarından; Fener- Balat-Ayvansaray semtleri sahil kesimi koruma çalışmaları, Antalya Kaleiçi koruma çalışmaları, Ankara Hamamönü koruma çalışmaları, ve Bursa Cumalıkızık koruma çalışmaları incelenmiştir. Türkiye'de koruma alanlarında sosyal ve ekonomik canlandırmanın sağlanması öncelikli hedeflerden değildir. Birçok çalışmada sadece alana yönelik fiziksel çalışmalar yapılmaktadır. Burada seçilen örneklerde fiziksel yenilemenin yanı sıra sosyo-ekonomik yapıda canlandırma göz önünde bulundurulmuştur. Bu çalışmalar; fiziksel, sosyo-ekonomik ve idari boyutlarda irdelenip, değerlendirme yapılmıştır.

5.2.1.Fener- Balat-Ayvansaray Semtleri Sahil Kesimi Koruma Çalışmaları

Fiziksel Etkiler: Fener-Balat-Ayvansaray bölgesi, Tarihi Yarımada içinde Haliç kıyısı boyunca konumlanan İstanbul'un en eski tarihi dokularındandır (Şekil 5.6.). Bu bölgede; XVII. yüzyıldan XX. yüzyılın ortalarına kadar çoğunluğu yahudilerden oluşan gayri müslimler yaşamıştır. Şehirdeki nüfusu artırmak ve ticareti canlandırmak amacıyla Anadolu ve Balkanlardan getirilen gayri müslimler burada yaşamışlardır (Özbilge, 2005).

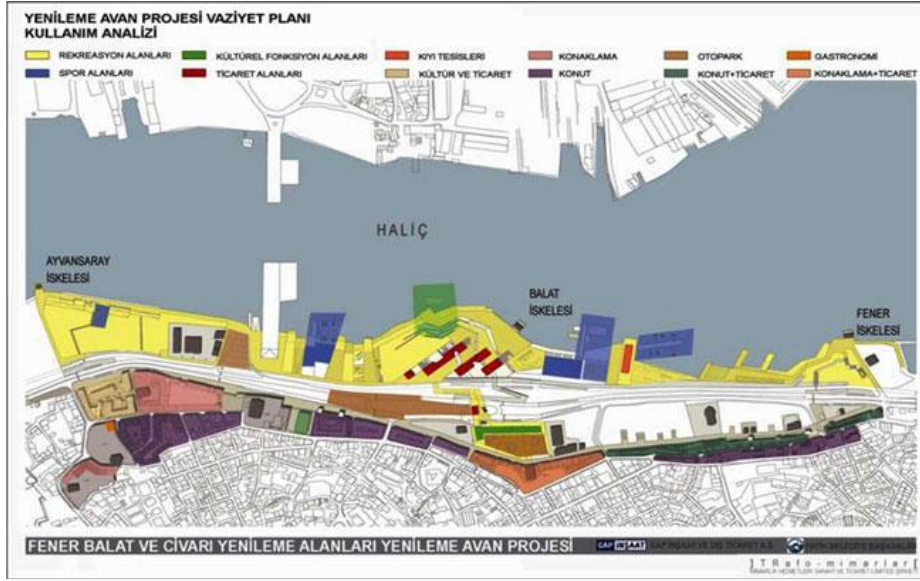

Şekil 5.6.Fener-Balat- 2016

2005 yılında, 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkındaki Kanun'a dayandırılarak, 22.04.2006 tarih, 26417 sayılı ve 23.10.2006 gün ve 26318 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu kararı ile Fener-Balat-Ayvansaray arası koruma alanı ilan edilmiştir (Erzene,2013).

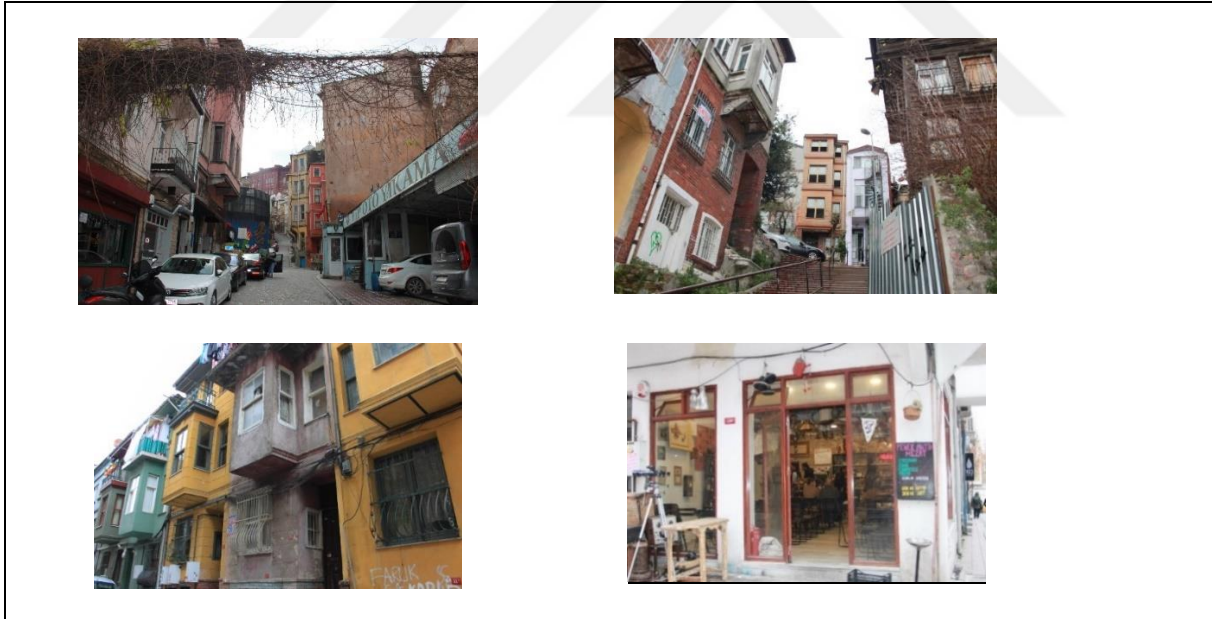
Şekil 5.7'de vaziyet planı bulunan söz konusu alan, 279.345.91 m² yüzölçümlü olup 59 ada 909 parselden oluşmaktadır. Bu bölge 1970'lerden itibaren sanayiden arındırılmaya çalışılmış, ancak kalıcı çözümler üretilemediği için atölye ve küçük imalatın boşalttığı kıyı kesimindeki yerlerde, yeşil alan düzenlemeleri yapılmıştır. Süreç içinde azınlıkların bu bölgeden göç etmesi, ekonomik yapıdaki değişimlerin alana yansması sonucu yeni gelen nüfusun alt gelir grubunda olması, binaların fiziksel olarak eskimesi, bölgeyi çöküntü alanı haline getirmiştir (Erzene,2013).

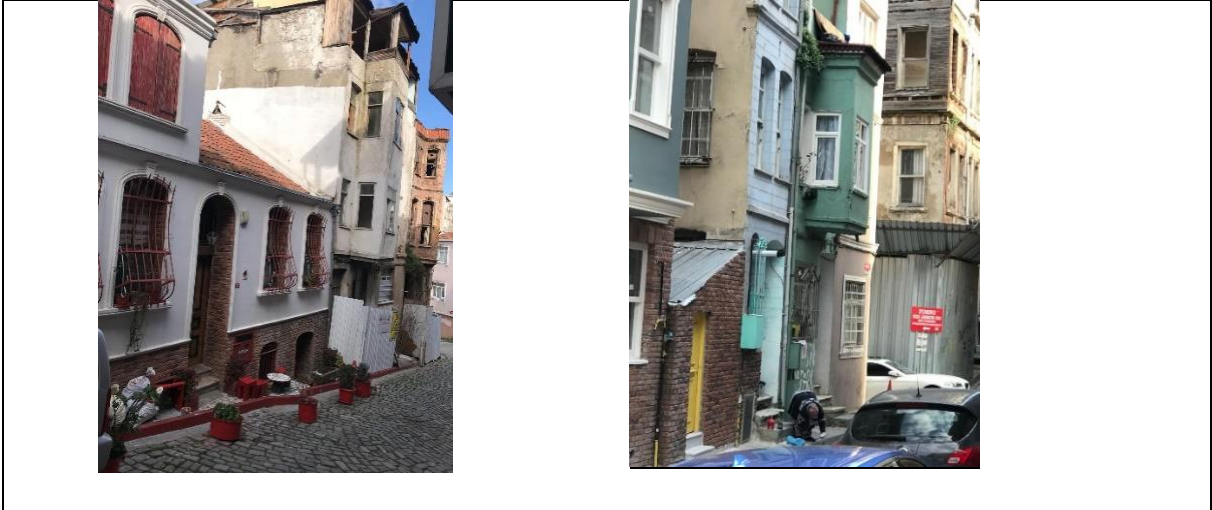

Şekil 5.7.Fener - Balat - Ayvansaray Yenileme Alanı Vaziyet Planı (Anonim, 2012).

Fener Balat Koruma Alanı, Haliç kıyısı boyunca sur kenarında yer alan 534 adet binayı kapsayan proje, Kültür ve Tabiat Varlıkları koruma Kurulu tarafından onaylanmıştır. Burada sahil kesiminin yanında bulunan konut alanındaki 534 binanın 256 tanesi sivil mimari örneği olarak tescillidir (Şekil 5.8.) (Çetin, 2010).

Şekil 5.8.Fener-Balat- 2016

Sosyo-Ekonomik: Fener-Balat-Ayvansaray Koruma Projesi ile alanda yaşanan fiziksel çöküntüyü önlemenin yanı sıra, ekonomik ve sosyo-kültürel bozulmanın da önlenmesi amaçlanmıştır. 1998 yılında proje ön çalışmaları yapılmıştır. İhtiyaçlar ve sorunlar saptanmış ve detaylı bir rapor hazırlanmıştır. Koruma Projesi ile konutların fiziki anlamda iyileştirilmesinin yapılmış, sosyal ve ekonomik anlamda tarihi Fener-Balat-Ayvansaray semtlerinin canlandırılması sağlanmaya çalışılmış, çevreye duyarlı bir projenin gerçekleşebilmesi için katı atık yönetimi gerçekleştirilmiş, yaşayanların kararlara yapılan uygulamaya katılımının sağlanması gibi konularda çalışmalar gerçekleştirilmiştir (Erzene,2013).

İdari Boyut: Bu çalışmada Fatih Belediyesi, koordinasyonu sağlayan merkezi otorite görevini üstlenmiştir. Avrupa Komisyonu finans ve teknik destek ekibi ile halkın katılımı konularında çalışma yapmıştır. Çalışmanın her aşamasında etkin rol oynaması sağlanan semt yaşayanlarının ihtiyaçlarının tespiti yapılarak, binaların onarıma gereksinimi olup olmadığı sorularak veriler elde edilmiş ve çalışma bu verilerin üst üste konulması ve bilgilendirme toplantılarıyla şekillendirilmiştir. Yerli ve yabancı uzmanlardan oluşan teknik destek ekibi, sivil toplum örgütleri, akademisyenler ve yerel idare ile yüklenici firmanın yaptığı çalışmayla, program 3 etap halinde alanda uygulanmıştır (Erzene,2013).

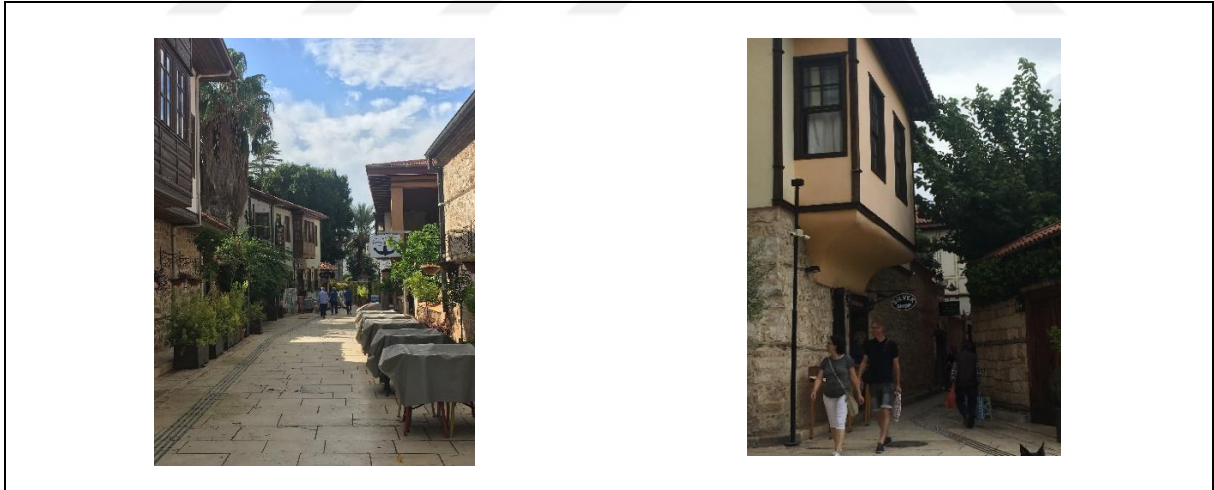
Değerlendirme: Bu alanda yapılan yenileme projesi uygulama çalışmaları sonucunda yerel halkın mağdur edildiği, sosyo-kültürel dokunun, mahalle kültürünün yok edildiği bir çalışmadır. Mevcut sokak dokusu tahribata uğramakta, sahil kıyısına kültür ve turizm yapıları adı altında yapılaşma olanağı sağlanmıştır. Mevcutta ayakta duran tarihi yapıların altlarına otopark ve bodrum katları inşa edilmiş, dolayısıyla cephe dışındaki kısımlar yıkılarak yeniden

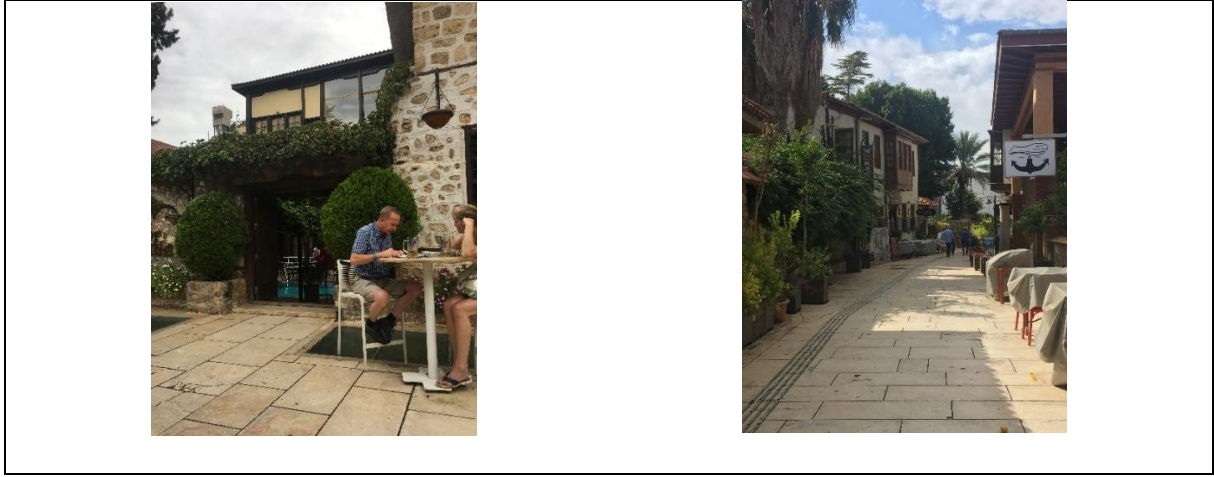
yapılmıştır. Semt halkının isteklerini dikkate alabilecek saha çalışmaları yapılmış olmasına rağmen uygulama aşamasında bu araştırmalar dikkate alınmamıştır (Yedekçi, 2010).

5.2.2. Antalya Kaleiçi Kentsel Koruma Çalışmaları

Fiziksel Etkiler: Antik dönemden bugüne kadar yerleşim yeri olan, bugün Yat Limanı ve Kaleiçi olarak adlandırılan surlarla çevrili alan söz konusu çalışma alanını oluşturmaktadır. Antalya'yı genelde gününbirlik ziyaret eden turistlerin, Antalya kentinde yaşayan kentlilerin yoğun olarak kullandığı bu alan, turizm öncesi Antalya'nın az sayıdaki nüfusuna göre kendiliğinden düzenlenmiş, daha sonra ciddi bir düzenleme yapılmadan, mevcut ulaşım sistemi kullanılmıştır. Alanda turizm nedeniyle nüfus hızla artmış aynı zamanda da kentin merkezi olarak kullanılmaya devam etmiştir (Gül,2006).

Antalya kent merkezini oluşturan Kaleiçi çevresinde bölgede yaşanan sorunlara çözüm bulunması amacıyla 1990 yılında Antalya Mimarlar Odası ve Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığınca "Kaleiçi ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması" adı altında bir yarışma düzenlenmiştir. Antalya Kaleiçi Koruma İmar Planı, Türkiye'de gerçekleştirilen ilk koruma amaçlı imar planlarından biridir. Planın uygulanmadaki başarısı özellikle ilk yıllarda dikkat çekici düzeydedir (Şekil 5.9.) (Örmercioğlu, Kamacı, 2003).

Şekil 5.9. Antalya Kaleiçi Bölgesi 2017

Sosyo-Ekonomik Boyut: Antalya'nın çok hızlı büyüyen turistik bir kent olması, birçok ekonomik faaliyetin turizm için planlanmış olması, kentte yaşayan kentlilerin kentin merkezinden dışlanıyor olduğunun gözlenmesi nedenleriyle o dönem Antalya Belediyesince yarışma ile birlikte "Kentsel Kimlik" konusu gündeme getirilmiş ve Belediye bu sorundan yola çıkarak, kentlinin kent merkezinde yaşamasını sağlayacak ve kente kimlik kazandıracak, aynı zamanda büyük bir turizm kentine hizmet edebilecek bir merkezin tasarlanmasını yarışmaya açmıştır. Projede "Tarihi-geçmişini yıkmadan yenileşme" ve "Gelişmeyi-yenileşmeyi durdurmeyecek, engellemeyecek bir koruma" anlayışı dikkate alınmıştır (Gül,2006).

Alanda araç trafiğine açık olan sokaklar da yayalaştırılmış, altyapı eksiklikleri giderilmiş, alandaki turizm aktivitelerinin planlı bir şekilde gerçekleştirilmesinin sağlanmıştır (Ömercioğlu, Kamacı, 2003).

Koruma Amaçlı İmar Planı kapsamında,

- Kaleiçi'nde 127 adet anıtsal yapı (sur duvarı, burç, cami, mescit, kuyu vb.), 473 adet sivil mimarlık örneği, 93 korunacak bahçe, 25 anıt ağaç kültür ve tabiat varlığı olarak tescil edilmiştir.
- Tüm alan Kentsel ve III. Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak belirlenmiştir.

İdari Boyut : Antalya Planlama Bürosu'nca, imar planı diline dönüştürülerek, Belediye bünyesinde kurulan Kaleiçi Danışma Denetleme Kurulu kararları projede rol almıştır (Gül,2006).

Değerlendirme: Antalya Kaleiçi Kentsel Koruma Çalışmaları değerlendirildiğinde, ülkemizde uygulanan başarılı örnekler arasında yer almaktadır. Plan halen birçok yerde kentsel sit alanları için geliştirilen koruma imar planlarına örnek teşkil etmektedir. Fakat bu örnek aynı zamanda planların sürdürülebilirlik noktasında karşılaştıkları problemlerin gözlemlenmesi açısından da önemlidir. Yapıldığı dönemde çok başarılı kararları olan Antalya Kaleiçi Koruma

İmar Planı sürdürülebilirlik noktasında aynı başarıyı gösterememektedir. Alan giderek turizme yönelik olarak kurgulanan fonksiyonunu kaybetmektedir. Dar sokaklar ve bazı noktalara erişilebilirliğin çok az olması, Kaleiçi'nin güvenliğinin sağlanmasında sıkıntı yaratmakta ve özellikle yat limanı çevresindeki aydınlatma problemi de eklendiğinde Kaleiçi gündüz nüfusunun giderek azaldığı bir çöküntü alanı haline gelmektedir (Ömercioğlu, Kamacı, 2003).

5.2.3. Ankara Hamamönü Kentsel Koruma Çalışmaları

Fiziksel Etkiler: Ankara ili merkezinde, Altındağ ilçesi Hamamönü sınırları içerisinde kalan, Ankara'nın tarihi kent merkezini oluşturan bölge söz konusu çalışma alanını oluşturmaktadır. Hamamönü, Osmanlı şehir yapısına benzer karakter taşıyan ve içerisinde cami, hamam, kervansaray, aşevleri bulunduran dokuyu bünyesinde barındırmaktadır. Ancak bu tarihi dokusunu kentin başka alanlara kayması, alanda uzun yıllar koruma çalışmaları yapılamaması nedeniyle koruyamamıştır ve alanda tarihi doku tahrip olmuş, suç oranları artmış, kullanılmayan bir bölge haline gelmiştir (Ergenç, 1995). Kültür ve Turizm Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 12.04.1980 gün ve A-2167 sayılı kararı ile kentsel ve arkeolojik sit sınırları belirlenmiştir. Bu kararla halen yürürlükte olan sit sınırları çizilmiş ve içlerinde kamu yapıları konut, işyeri, cami, kilise, kalıntı ve çeşmeleri içeren 435 adet tescil yapılmıştır. Günümüze kadar devam eden birçok Koruma Kurulu Kararı ile tescilli yapı sayısı 1150'ye ulaşmıştır (Arslan, 2009).

Alanda çalışmalara başlamadan önce, bölgenin sorunları incelenmiştir. Bu sorunların en temelde, mülkiyet bölünmesi, maddi yetersizlikler, bölgenin güvenlik sıkıntıları olduğu saptanmıştır. Bu problemlere çözüm olarak alanda sokak sağlıklaştırma projeleri yapılmasına karar kılınmıştır (Arslan, 2009). İlk olarak 2006 yılında Dutlu Sokak ve İnci Sokak'ta Sokak sağlıklaştırma projesi yapılmıştır. İnci ve Dutlu sokaklarda başlayan çalışmalar daha sonra Fırın Sokak, Hamamönü Sokak, İnanlı Sokak, Sarıkadı Sokak gibi bölgenin diğer sokaklarında devam etmiştir (Şekil 5.10.). Bu çalışmalarda sokaklar yayalaştırılmış, araç trafiğine kapatılmıştır. Tarihi yapıların onarımı yapılmış, sokak donatı elemanları aydınlatma elemanları, bank, çöp kutuları vs. sokakla uyumlu olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bu sokaklardaki korunmuş olan yapılarda restorasyon projesi yapılırken, harabe durumundaki yapılar diğer binalarla uyumlu olacak şekilde yeniden inşa edilmiştir. Restorasyon çalışmalarının çoğunda cephe yenilemesi yapılmıştır. Sokak sağlıklaştırma projeleri ile alana canlılık kazandırılmıştır (Şekil 5.10.)(Altındağ Belediyesi, 2019).

Şekil 5.10.Hamamönü Bölgesi Vaziyet Planı (Altındağ Belediyesi, 2019)

Şekil 5.11.Hamamönü 2019

Sosyo-Ekonomik Boyut: Alan içerisinde yapılan çalışmalar sonucunda Hamamönü kent içinde cazibe merkezi haline gelmiştir. Yapılan etkinlikler, açılan sosyo kültürel alanlarla birlikte bir rekreasyon alanı oluşmuştur. Bölgede güvenlik konusuna özen gösterilmiş bunun için aydınlatma elemanları arttırılmıştır. Restorasyon uygulamaları öncesinde kullanılmaması nedeniyle kentin çöküntü bölgesi olarak nitelendirilen Hamamönü, günümüzde sosyal faaliyet alanı olarak kullanılmaktadır (Kurtar, Somuncu,2013).

İdari Boyut: Alandaki çalışmalar Kültür Bakanlığı ve Altındağ Belediyesi işbirliği ile gerçekleştirilmiştir (Altındağ Belediyesi, 2019).

Değerlendirme: Hamamönü'nde yapılan çalışmalar kent içi ve kent dışı insan belleğinde çekim merkezi olarak kalması sebebiyle genel olarak başarılı olarak değerlendirilen projedir. Ayrıca alandaki koruma ve sağlıklılaştırma çalışmaları ekonomik canlanmayı beraberinde getirmiştir. Fakat alanda yapılan koruma çalışmalarında olumlu gelişmelerin yanı sıra olumsuz sonuçlar da ortaya çıkmıştır (Kurtar, Somuncu,2013). Alanda yerleşimin kullanılmamak ve bakımsızlık gibi nedenlerle hasar görmesi ve insan sağlığını tehdit edecek boyutlara ulaşması durumlarında yapıların yeniden inşa edilmesi ve kent belleğinin devamlılığının sağlanması doğru bir karar olarak kabul edilebilmektedir. Bu bağlamda Hamamönü'nde yapılan uygulamalar, rekonstrüksiyon olarak değerlendirilse de yapıların özgün yapım tekniği ve malzeme kullanımından farklı teknik ve malzemeyle inşa edilmiş olması bu uygulamaların olumsuz olarak değerlendirilmesine neden olmaktadır. Gerçekleştirilen cephe düzenlemelerle binalar yeni bir görünüme kavuşturulmalarına rağmen bu yöntem, yapıların esaslı olarak korunmasında geçici bir çözüm olmuştur. Alandaki yapıların kullanımının devam ediyor olması olumlu bir nitelik olsa da özgün işlev ve kullanıcılarının

alandaki bulunmaması nedeniyle koruma bağlamında olumsuz olarak değerlendirilmesine neden olmaktadır (Yurdugüzel, Özçetin, 2015).

5.2.4. Bursa Cumalıkızık Kentsel Koruma Yaşatma Çalışmaları

Fiziksel Etkiler: Cumalıkızık, Bursa'nın doğusunda, kent merkezine yaklaşık 12 km. uzaklıktaki Uludağ yamaçlarında konumlanmaktadır. Cumalıkızık; organik sokak dokusu, özgün sivil mimari örneği olan konutları ve sosyo-kültürel yapısı nedeniyle yerel ve ulusal ölçekte önem taşıyan bir yerleşimdir. 1950'li yıllara kadar ekonomik ve fiziksel olarak iyi durumda olan Cumalıkızık, köyün geçim kaynağı olan kestane ağaçlarına hastalık düşmesi sebebiyle ekonomik anlamda sorun yaşamış, yavaş yavaş terk edilmiştir. Gençler iş ya da okuma amacıyla kentlere gitmiş, yaşlı kesim burada kalmıştır. Ekonomik yapısı zarar gören köy; fiziksel olarak eskimiş, onarımı yapılmadıkça zaman içinde köyde tahribat meydana gelmiştir (Perker,2012).

Cumalıkızık 1980 yılında koruma altına alınmış, 1981 yılında kentsel ve doğal sit alanı olarak ilan edilmiş, 1993 yılında imar planı hazırlanmıştır. Cumalıkızık'ın günümüz koşullarına uyarlanması ve kapsamlı bir koruma yaşatma sağlanması için "Cumalıkızık Koruma Yaşatma 98 Projesi" hazırlanmış ve uygulanmıştır. Bu proje; sadece fiziksel değil, ekonomik, sosyal ve kültürel boyutta da düzenlemelerin yapılmasını, bunların hayata geçirilmesini amaçlayarak hazırlanmıştır. Cumalıkızık yerleşmesinin fiziksel korunması ve sürdürülebilir gelişmesinin sağlanması için yapılardaki bozulmanın önlenmesi, ev içi dekorasyonda özgünlüğün sağlanması, altyapıdaki bozulmaların ve yetersizliklerin giderilmesi, tarım alanları köye kazandırılması, yakın çevresinin doğa turizmine yönelik altyapıya kavuşturulması sağlanmıştır (Gürlük, 2001).

Sosyo-Ekonomik Boyut: Cumalıkızık'ın sosyal yapı gelişiminin sağlanması için sürdürülebilir eğitim ortamının sağlanması hedeflenmiştir. Bu anlamda halkı bilinçlendirmeye yönelik; konferans, seminer, söyleşi, sinema, tiyatro, sergi gibi sosyal etkinlikler düzenlenmiştir (Perker,2012). Cumalıkızık'ın kültürel yapısının korunması, geliştirilmesi, sürdürülebilir bir koruma kültürünün oluşturulması, kültürel yapının geliştirilerek geleceğe taşınması için geleneksel el sanatları sergisi gibi kültürel etkinlikler düzenlenmiştir.

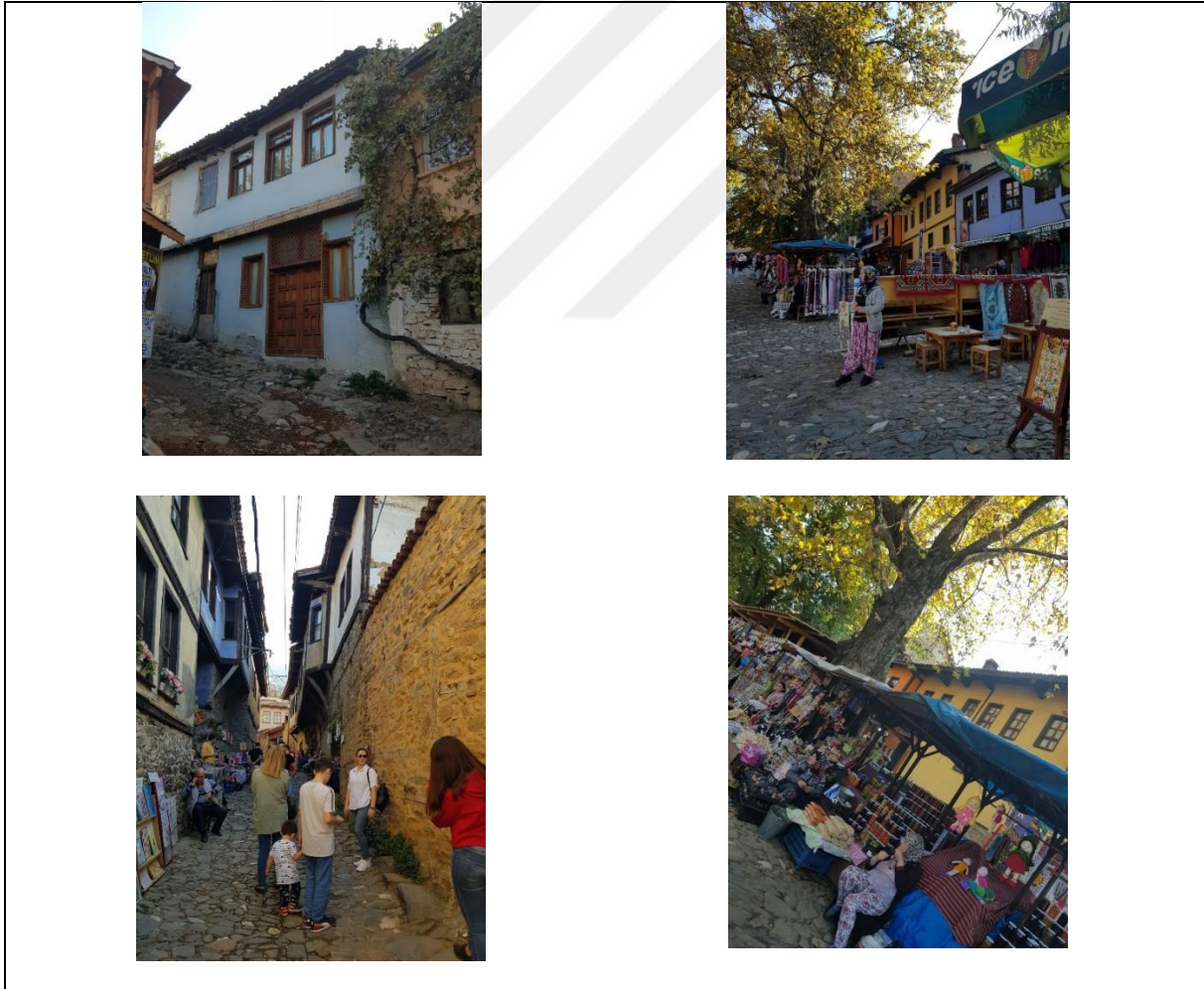
Cumalıkızık'ın ekonomik gelişiminin sağlanması için ise tarımsal faaliyetlerin sürdürülebilir olması, geleneksel zanaatların geliştirilmesi, el işinin geliştirilmesi, üretim sunum pazarlama modellerinin oluşturulması gibi çalışmalar yapılmıştır (Gürlük, 2001).

Alanda yapılan diğer çalışmalar:

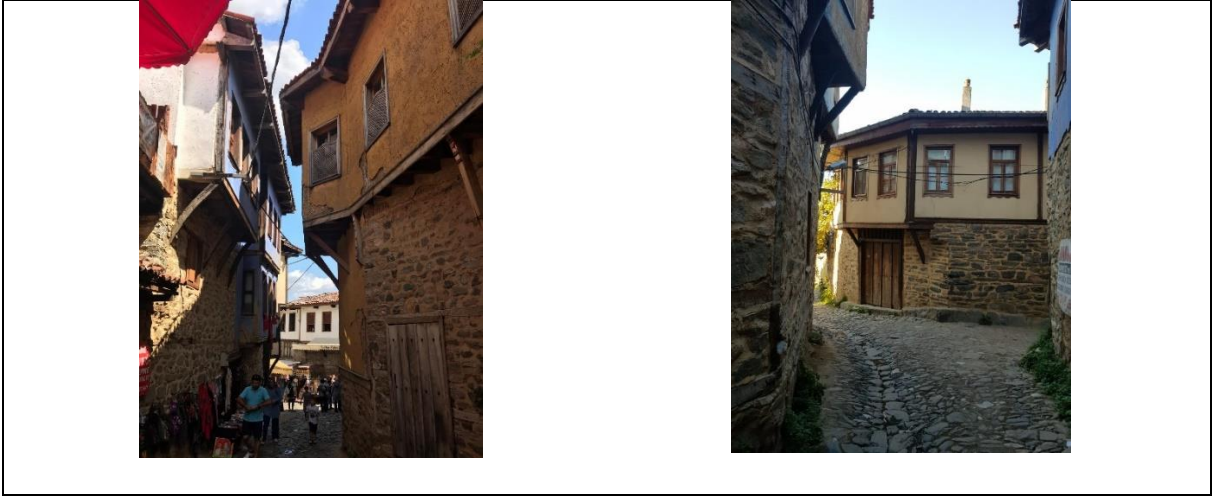
- * Belediye' ye ait ev ve el ürünlerinin sergilendiği satış üniteleri kullanıma açılmıştır.
- * Cumalıkızık kadınlarına ev ürünleri üretim kursu verilmiştir.

- * Cumalıkızıklı erkeklere turizme katkı amaçlı İngilizce kursu açılmıştır.
- * Tarımsal kalkınmayı arttırmak için “ Organik Tarım ” konulu konferans verilmiştir.
- * Satış ürünlerinin pazarlama sorunlarının giderilmesi konusunda seminer verilmiştir.
- * Köyün geleneksel ahşap yapı dokusunun yerel olanaklarla köylüler tarafından yaşatılması ve ağaç işçiliği el sanatlarının geliştirilmesi amaçlı bir ağaç işleri atölyesi kurulmuştur.
- * Proje kapsamında, köyde öncü örnek çalışma amaçlı restore edilmek ve Cumalıkızık’ a ekonomik girdi sağlamak için belediye tarafından 4 ev satın alınmış ve evlerin rölöve ön çalışmaları Uludağ Üniversitesi Mimarlık Fakültesi tarafından hazırlanmıştır,
- * Köyü tanıtmak amacıyla yaklaşık beş bin kişinin katıldığı bir şenlik düzenlenmiştir. Tanınmış sanatçı ve bilim adamları da davet edilerek şenliğe olan ilgi arttırılmaya çalışılmıştır,
- * Cumalıkızık’ta bir köy evi konaklama ve yemek yeme mekânları ile kullanıma açılmıştır (Şekil 5.12.) (Gürlük, 2001).

Şekil 5.12. Cumalıkızık 2019

İdari Boyut: Cumalıkızık Koruma Yaşatma 98 Projesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi ve 21 Cumalıkızık Tarihi Çevre Koruma Yaşatma Grubu ile birlikte yürütülmüştür. Bu grup sürdürülebilir Cumalıkızık Projesi için Cumalıkızıklıları ve proje gönüllülerini bir araya getirmek için kurulmuştur. Hükümet, yerel yönetim, üniversite, sivil toplum temsilcileri bu grubu oluşturmaktadır. Proje; Bursa UNESCO Derneği ile Almanya Kulmbach Plassenburg UNESCO Kulübü'nün yerleşimde bir ev seçerek restore etme ve sahibine bırakma kararı ile başlamıştır (Gürlük, 2001).

Değerlendirme: Cumalıkızık Koruma Yaşatma 98 Projesi; sadece fiziksel olarak değil sosyo- kültürel ekonomik boyutta da düzenlemelerin yapılması ile olumlu bir projedir. Projeye halkın katılımının sağlanması, kültürel değerlerin korunmaya çalışılması, bölge halkına istihdam sağlanması, projenin çok aktörlü olarak yönetilmesi, projenin başarılı olmasındaki en büyük etkenlerdir (Gürlük, 2001).

5.3.Bölüm Değerlendirmesi

Bu bölümde Türkiye'deki ve Dünya'daki son yıllarda tarihi kent merkezlerinde uygulanan koruma-geliştirme projelerinden örnekler incelenmiştir. Tarihi kent dokuları süreç içinde eskiyerek canlılığını kaybetmiş, terk edilmeye maruz kalmıştır. Bu projelerdeki ortak amaç tarihi kent merkezlerine eski canlılığını yeniden kazandırmaktır.

PROJE	PROBLEMLER	AMAÇ	KATILIMCILAR	GELDİĞİ DURUM
BARCELONA İSPANYA EL RAVAL BÖLGESİ PROJESİ → KENTSEL YENİLEME PROJESİ	Nüfus Artışı Sosyal Çöküntü	Eski canlılığını yeniden kazandırma Bütüncül çalışmalar yapmak	Kamu+ Özel	Bütüncül → Başarılı Halk Mağduriyeti yok → Başarılı
ELEPHANT-CASTLE PROJESİ → KENTSEL YENİLEME PROJESİ	Fiziksel Yıpranmışlık İşsizlik Suç Oranında Artış Köhnne Konutlar	Sürdürülebilir Kent Bağlantısı Sürdürülebilir Yerel Ekonomi Halkın Projeye Katılımı Yerel Halk için İş İstihdamı	Kamu+ Özel	Halk Mağduriyeti yok → Başarılı Sürdürülebilirlik ilkeleri bağlamında çok fonksiyonlu koruma
KREUZBERG PROJESİ → KENTSEL YENİLEME PROJESİ	işçi sınıfının Yaşadığı Alan Yık-Yap Politikası Hakim	Halkın Projeye Katılımı Hasarların hızlı giderilmesi Yaşayanların ihtiyaçlarının dikkate alınması	Kamu+ Özel	12 temel ilkesiyle sürdürülebilir koruma için önemli yere sahiptir Halk Mağduriyeti yok → Başarılı
FENER-BALAT-AYVANSARAY PROJESİ → KENTSEL YENİLEME PROJESİ	Tarihi Binaların Bakımsızlığı Sosyo-Ekonomik Sorunlar	Temel Mirasın Korunması Sosyo-Ekonomik bozulmanın önlenmesi	Kamu+ Özel	Halk Mağduriyeti yaşandı Uygulama aşamasında sorunlar yaşandı
ANTALYA-KALEİÇİ PROJESİ → KENTSEL KORUMA PROJESİ	Tarihi Dokuda Fiziksel Eskime	Turizm odaklı kent merkezini yenileme	Kamu	Başarılı olarak değerlendirilen bir proje sonrasında sürdürülebilirlik problemi yaşadı
ANKARA HAMAMÖNÜ PROJESİ → SOKAK SAĞLIKLAŞTIRMA PROJESİ	Sosyal Çöküntü Tarihi Dokuda Tahribat Kullanıcısını Kaybetme	Tarihi dokunun fiziksel, sosyal, ekonomik canlandırılması	Kamu	Ülke içi çekim merkezi
BURSA CUMALIKIZIK PROJESİ → KENTSEL KORUMA PROJESİ	Tarihi Dokuda Tahribat Terkedilmişlik Kötü çevre koşulları	Tarihi dokunun fiziksel, sosyal, ekonomik canlandırılması	Kamu+ Özel	Fiziksel + Sosyo Ekonomik ↓ Başarılı

Şekil 5.13. Örnek Projelerin Değerlendirilmesi (Tez kapsamında hazırlanmıştır.)

Dünyada uygulanan proje örnekleri incelendiğinde; Barselona- İspanya El Raval Projesi, bütüncül bir proje olması sebebiyle başarılı bulunan bir projedir. Elephant- Castle ve Kreuzberg projeleri ise sürdürülebilirlik ilkeleri bağlamında başarılı bulunmuş, önemli projelerdir. Bu üç projenin ortak özelliği; proje ve uygulama sürecine geniş katılımın sağlanması, halkın süreçte söz sahibi olması ve soylulaştırmanın yaşanmadığı çalışmalar olmasıdır.

Bu projelerden Türkiye’de uygulanan Fener-Balat-Ayvansaray Projesi’nde, uygulama aşamasında yaşanan problemler sebebiyle halk mağduriyet yaşamıştır. Hamamönü Projesi genel hatlarıyla başarılı olmasına rağmen uygulama aşamasında bazı aksaklıkların yaşandığı bir projedir. Bursa-Cumalıkızık Projesi en başından itibaren fiziksel, sosyal, ekonomik ve idari olarak bütüncül bir şekilde planlanıp, uygulanmış bir proje olmasından dolayı Türkiye’deki

başarılı projelerdendir. Antalya- Kaleiçi Projesi ise başarılı olarak değerlendirilen bir proje olmasına rağmen; alan süreç içerisinde sürdürülebilirlik noktasında sorunlar yaşanmıştır(Şekil 5.13.). Buradaki başarı kelimesinden kıstas; projelerde süreç içerisinde problemlerin yaşanmaması, alanın ekonomik anlamda kendi kendine yetebilecek ticari fonksiyonları bünyesinde barındırmasıdır. Yani fiziki, sosyal, ekonomik verilerin geniş katılım sağlanarak iyileştirilmesidir.

6. KENTSEL SİT ALANLARINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR KORUMA - GELİŞTİRME İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ

Tez kapsamında ortaya konulan Kentsel Korumaya yönelik kavramsal çerçeve ve bu kapsamda Dünya'daki ve Türkiye'deki örnekler önceki bölümlerde incelenmiştir. Çalışmada incelenen örnekler ile Dünya'daki ve Türkiye'deki koruma çalışmalarında alanlarda fiziksel, sosyo, ekonomik canlanmaların bütüncül bir şekilde sağlanması gerektiği tespit edilmiştir. Bu tespitler doğrultusunda başarılı bulunan projelerin sürdürülebilir, bütüncül ve geniş katılımın sağlandığı projeler olduğu görülmektedir. Alanın bütününe kapsamayan, sürdürülebilirliğin ve geniş katılımın sağlanmadığı projeler süreç içerisinde yetersiz kalmaktadır.

Bütünsel bir yaklaşımla; özel ve yerel birlikteliğine halkın katılımının da sağlandığı bir model önerisi ortaya konulmaktadır. Bu model önerisi tez kapsamında ele alınan örneklerin olumlu ve olumsuz yönlerinin saptanmasıyla oluşturulmuştur. Çalışmada önerilen Sürdürülebilir, Bütüncül ve Geniş Katımlı (SBG) Koruma-Geliştirme modeli; Kentsel Koruma çalışmalarının ana kurgusunu oluşturacaktır. Koruma çalışmaları için hazırlanan bu yöntem sağlıklı yaşanabilir kentsel alanlar, alanın bütününe yönelik projeler oluşturmayı ve kamu-özel birlikteliği sağlamayı hedeflemektedir. Elde edilen yöntem, projenin tamamı için bir rapor niteliği taşıyacak, yeni projeler için bir anahtar oluşturacaktır.

Kentsel sit alanlarında önerilen koruma geliştirme modelinde sürdürülebilirlik; istihdamın güçlendirilmesine, sağlıklı ve yaşanabilir kentsel alanlar oluşturulmasına, kentsel çevre ve kaynakların korunmasına yönelik planlama çalışmalarıdır (Özcan, 2016). Kentsel korumada sürdürülebilirlik, plânlama çalışmalarında, birbirinden bağımsız olan düzenlemelerin bütünlük bir temele dayandığı, ekonominin gelişmiş bölgelerdeki ekonomilerle yarışabilir düzeye çıkarıldığı ve yapılacak olan koruma- yenileme çalışmalarının titizlikle ele alındığı bir süreçtir (Öner, 2007).

Kentsel sit alanlarında önerilen Sürdürülebilir, Bütüncül ve Geniş Katımlı (SBG) modeli ile projelerin parçacıl çalışmalar değil, sit alanlarının bütününe yönelik nasıl yapılabileceği tariflenmektedir. Alandaki tüm korunacak yapı, sokak, dokuya, peyzaja bir bütün olarak bakılıp benzer müdahaleler yapılmalıdır. Tekil yapı bazında ele alınan projeler alanın bütününe yaşatmamaktadır.

Kentsel koruma çalışmalarında bir diğer başarı ölçütü ise geniş katılımın sağlanmasıdır. Koruma-geliştirme çalışmalarında konuyla ilgili herkesin projeye aktif katılımı çalışmanın devamlılığı için önemlidir. Proje katılımcıları; bakanlıklar, koruma kurulları, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, yerel halk, kamu kurum ve kuruluşlarıdır. Katılımcıların birlikteliği

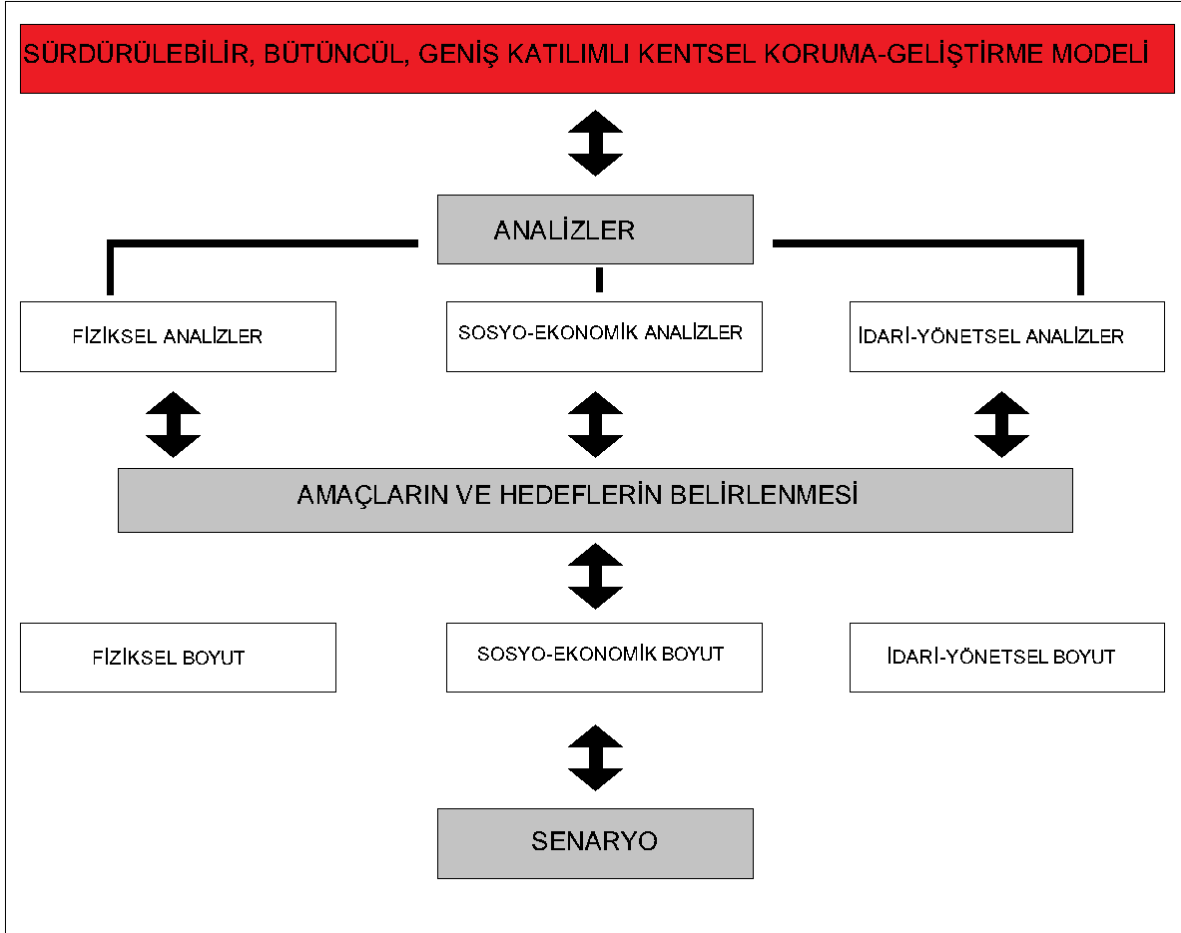
koruma-geliştirme sürecinin önemli bileşenidir. Kentsel mekânda yaşayan halkın bu sürece katılımını sağlamak en büyük hedeflerdendir. Halkın sürece katılımı sadece uygulama aşamasında görüşlerin alınmasıyla sınırlı görülmemektedir. Kullanıcıların koruma projesinin başından sonuna kadar aktif rol almalarına olanak sağlayan bir model öngörülmelidir.

Kentsel sit alanlarında ortaya çıkan sorunları ancak sürdürülebilir, bütüncül ve geniş katılımlı koruma-geliştirme modeliyle çözümlenmek mümkün olacaktır.

6.1. Sürdürülebilir, Bütüncül ve Geniş Katılımlı Kentsel Koruma-Geliştirme Modeli'nin Uygulama Adımları

“Sürdürülebilir, Bütüncül ve Geniş Katılımlı Kentsel Koruma-Geliştirme Modeli (SBG Kentsel Koruma – Geliştirme Modeli)” olarak adlandırılan bu model belirli adımlardan meydana gelmektedir. Ancak bu adımlar oluşturulurken kentsel koruma-geliştirme çalışmalarının çok sistemli bir yaklaşımla yapılması gerektiği unutulmamalıdır. Çünkü her bölgenin fiziksel, sosyal verileri birbirinden farklıdır. Bundan dolayı modelin adımları geri dönüşlere imkan sağlayacak nitelikte olmalıdır.

Kentsel Sit Alanlarında Koruma- Geliştirme sürecinde model kapsamında birbirini izleyen üç adım belirlenmiştir. Model; analizler, amaç ve hedeflerin belirlenmesi ve son olarak da senaryoların oluşturulmasından meydana gelmektedir. Aşağıdaki alt bölümlerde bu adımlar açıklanmıştır.

Şekil 6.2. Modelin Uygulama Adımları (Tez kapsamında hazırlanmıştır.)

6.1.1. Adım 1: Analiz Aşaması

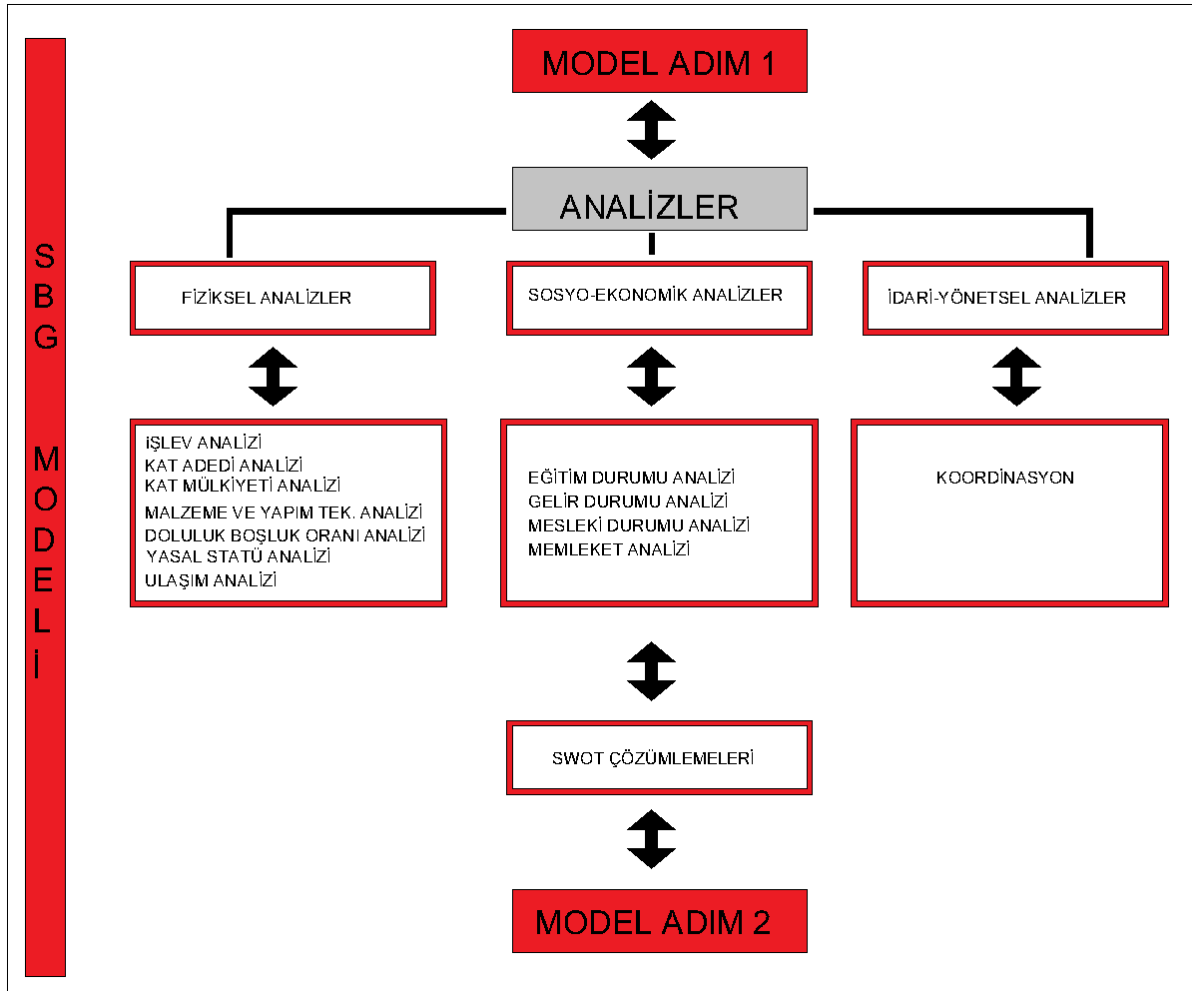
Koruma-Geliştirme sürecinin aşamalarından ilki koruma alanının mevcut durumunun analiz edilmesidir. Alan ile ilgili bilgilerin toplandığı bu aşama, sürecin tamamına ışık tutacaktır. Yapılacak çalışmanın gerçekçi olabilmesi için sadece gözleme dayalı veriler olmaksızın analizler doğrultusunda planlanmalar yapılmalıdır.

Bu başlık altında alanın fiziksel analizi, sosyal doku analizi, idari analizler gibi konuları içeren detaylı tespit çalışmaları yapılacaktır. Fiziksel analizler Şekil 6.3.'de görüldüğü gibi işlev analizi, kat adedi analizi, ulaşım durumu analizi, kat mülkiyeti analizi, malzeme ve yapım tekniği analizi, doluluk boşluk oranı analizi, dönem analizi şeklindedir. İşlev analizi ile alan içerisindeki ticaret, konut, eğitim, konaklama, turizm, ibadet, sağlık yapıları tespiti yapılır. Kat adedi analizi; ile bölgedeki yapıların kat yükseklikleri tespit edilir. Kat mülkiyeti; analizi yapıların kime ait olduğunu belirlemek için yapılır. Yapılar; şahsa ait vakfa ait, belediyelere ait ya da maliye hazinesine ait olabilir. Ulaşım durumu analizi; bölgedeki caddelerin ve sokakların detaylı durum tespitini ve bölgedeki yaya, araç ve toplu taşıma ulaşımını kapsar. Yasal statü analizi; alan içerisindeki tescilli, tescile önerilen ve yeni yapıların tespitini yapar. Malzeme ve

yapım tekniği analizi ile alan içerisindeki betonarme, çelik, kagir yapılar tespit edilir. Doluluk boşluk oranı analizi ile içerisinde yapı alanlarının zemindeki kullanımının mekânsal dağılımı incelenir.

Sosyo-Ekonomik analizler kapsamında eğitim durumu analizi, gelir durumu analizi, mesleki durum analizi ve memleket analizi yapılır. Bölgede yapılan bu analizler, koruma-geliştirme çalışmalarında alınacak kararları etkiler ve projeye yön verir. Burada yaşayanların ihtiyaçları doğrultusunda çözümlerin getirilmesi projelerin başarısını artırır.

İdari-yönetmel analizler kapsamında bölgedeki idarelerin alan içerisindeki koruma-geliştirme çalışmalarında yer alıp, almadığı durumu tespit edilir. Bu çalışmalarda koordinasyon bütünlüğünün sağlanması beklenir.

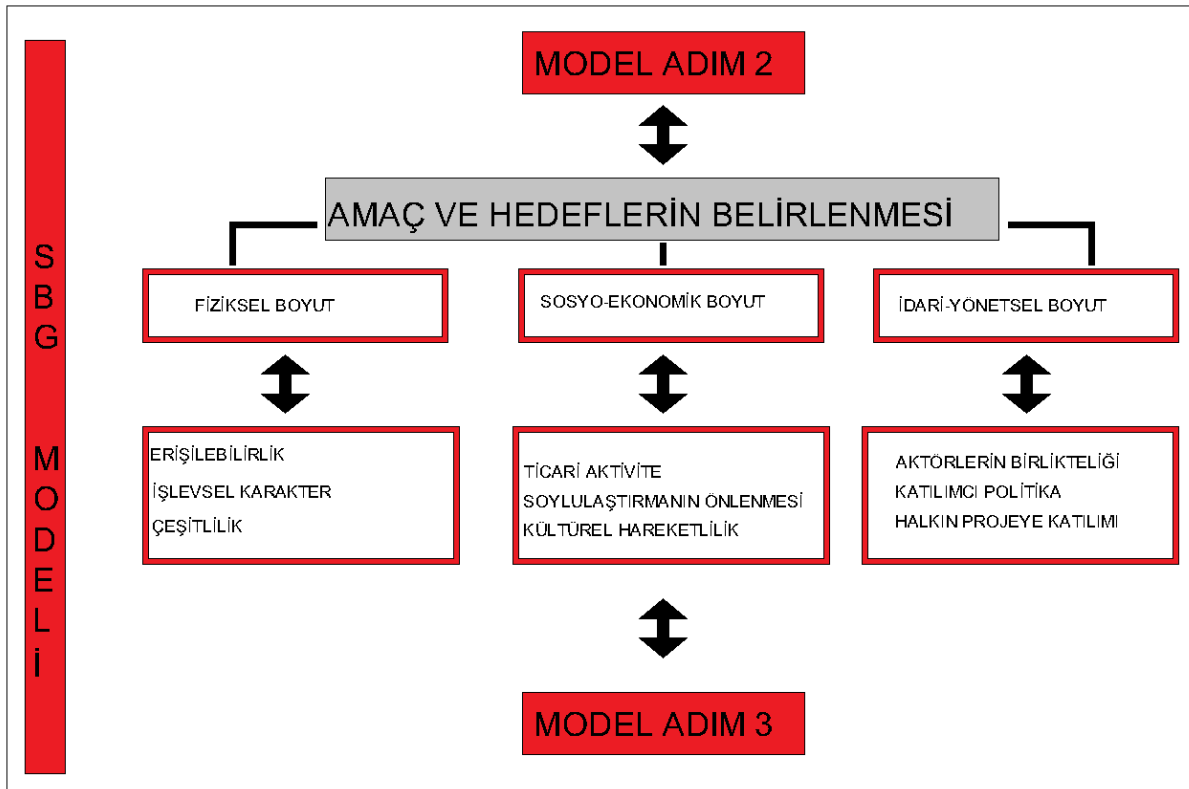
Şekil 6.3. Model Adım 1 (Analiz Aşaması) (Tez kapsamında hazırlanmıştır.)

Fiziksel, sosyo-ekonomik ve idari analizlerden elde edilen veriler Swot çözümlerine girdiler verecektir. Swot çözümlerinden elde edilen bulgular doğrultusunda alandaki güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler belirlenecektir. Ancak

analizlerin sonucunun ortaya çıkarılmasıyla, sistematik bir bilimsel çalışma yapılması mümkün olacaktır (Erzene,2013). Analiz aşamasında belli amaç ve hedeflere ulaşabilmek için belirlenmiş olan sürecin değerlendirilmesinde şu dört sorunun cevaplandırılması önemlidir. 1) güçlü yanları nasıl kullanabiliriz? 2)zayıf yanları nasıl geliştirebiliriz? 3) fırsatları nasıl değerlendirebiliriz? 4) tehditlere nasıl karşı koyabiliriz? (Çahantimur, 2007).

6.1.2. Adım 2: Amaçların ve Hedeflerin Belirlenmesi

Amaç kelimesi ulaşılması istenilen sonuçların genel ifadesidir. Burada ulaşılacak istenen sonuçlar kısa vadeli ifadeleri olmayıp, uzun sürede gerçekleştirilebilecek sonuçların tanımlarıdır. İstenilen sonuca ne zaman ulaşılacağından ziyade, nereye odaklanılmasının istendiğini belirlerler. Hedefler ise amaçların gerçekleştirilebilmesine yönelik spesifik ve ölçülebilir alt kavramdır. Hedefler ulaşılması öngörülen sonuçların nitelik ve nicelik olarak ifadesidir. Hedef kesin olmalı ve tek bir konu üzerinde yoğunlaşmalıdır (Anonim, 2002).

Şekil.6.4. Model Adım 2 (Amaç ve Hedeflerin Belirlenmesi Şeması) (Tez kapsamında hazırlanmıştır.)

Kentsel sit Alanlarında Koruma- Geliştirme çalışmalarında, Swot çözümlerinin değerlendirilmesiyle çalışmanın amaçları ve hedefleri belirlenir. Gerçekleştirilen planlamada amaçlar ve hedefler; fiziksel olarak; erişilebilirlik, işlevsel karakter ve çeşitlilik ilkelerini içerir. Erişilebilirlik ihtiyaç olduğunda elde edebilme durumu, ulaşılabilme ve kolayca elde

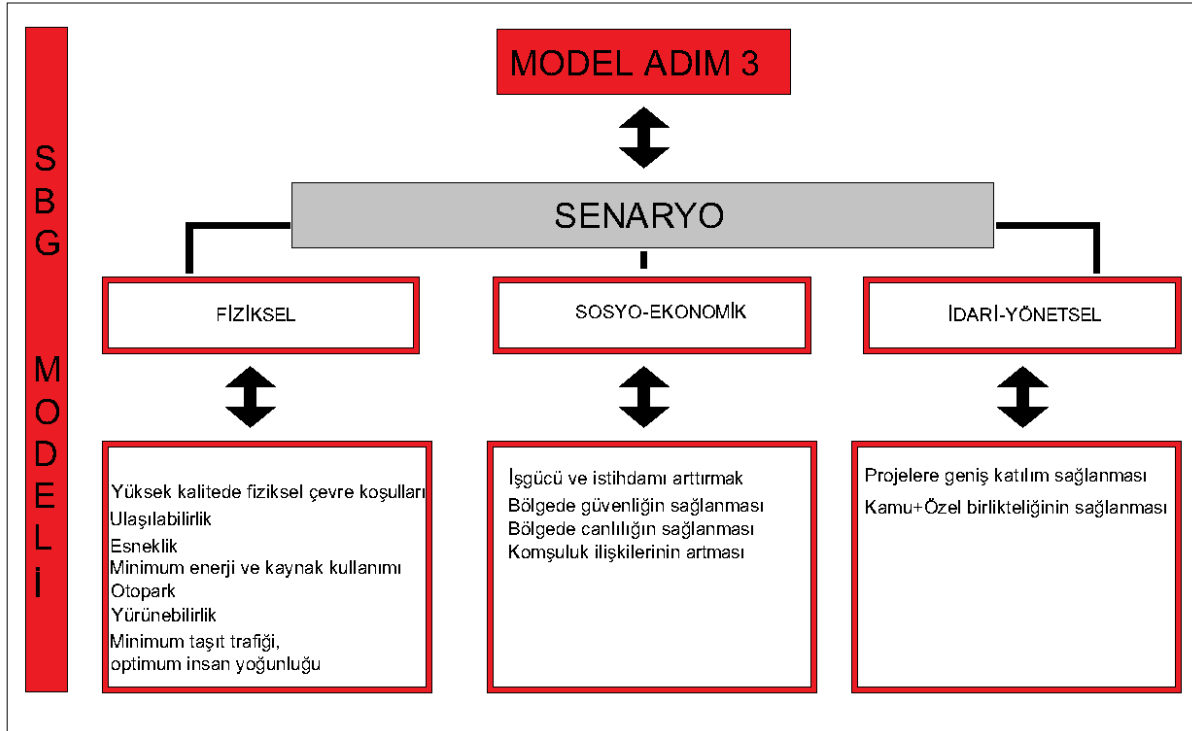

edebilmedir (Özer, Özbek, Şener, 2016). Erişilebilirlik için kamusal alan içerisindeki devamlılık ve alana bağlantı önemli kavramlardır. İşlevsel karakter başlığı ile koruma-geliştirme çalışmalarında yerin ontolojisine uygun tasarımın yapılması öngörülmektedir. Çeşitlilik ilkesi ise kullanıcı ve aktivite çeşitliliği kavramlarını içerir. Kullanıcı ve aktivite çeşitliliği ile alanın tanınırlığı sağlanıp, kullanımı artacak ve bu durum alana ekonomik gelir de sağlayacaktır. Sosyal anlamda yaşayanların mağdur edilmemesi için soylulaştırmanın önlenmesi, ekonomik anlamda bölgenin kendi kendine yetebilen ticari aktiviteleri bünyesinde barındırması ana hedeflerdendir. İdari anlamda ise aktörlerin birlikteliği, katılımcı politika ve halkın projeye katılımının sağlanması beklenmektedir. Senaryo aşamasından önce amaçların ve hedeflerin belirlenmesi ve bu doğrultuda çalışmaların yapılması süreci daha etkin ve başarılı kılacaktır (Şekil 6.4.).

6.1.3. Adım 3: Senaryo Gelişimi

Sonraki aşama “Senaryo” oluşturulması sürecidir. Amaçlar ve hedefler aşamasında belirlenen ilkeler çerçevesinde hazırlanan senaryolar bu süreçte öngörülmelidir. Amaçlarda belirlenen başlıklar senaryo kurgusunda özellikle dikkat edilmesi gereken bir konulardır. Bu aşamanın sonuna kadar yapılan hazırlıklar çalışmaların hayata geçirilmesi için sağlam bir zemin hazırlayacaktır. Bu zemin üzerine inşa edilen çalışmaların sürecin işleyişinde karşılaşılabilecek aksaklıkları en aza indirmesi beklenmektedir. Bununla birlikte bir takım sorunlarla karşılaşılması muhtemeldir. Bu noktada bir önceki aşamaya geçilip sorunun giderilmesi gerekmektedir.

SBG Modeli'nin adımları sırasıyla uygulandığında ortaya çıkacak olan Kentsel Koruma-Geliştirme Projeleri Şekil 6.5'te görüldüğü gibi; fiziksel olarak öngörüler; yüksek kalitede fiziksel çevre kalitesinin sağlanması, ulaşılabilirlik, esneklik, yürünebilirlik, minimum enerji ve kaynak kullanımının sağlanması, yeterli otoparkın sağlanması, minimum taşıt trafiği ve optimum insan yoğunluğunun sağlanmasıdır. Sosyo-ekonomik olarak öngörüler; alanda işgücü istihdam arttırmak, bölgede güvenliğin ve canlılığın sağlanması, komşuluk ilişkilerinin artmasıdır. İdari-Yönetimsel olarak öngörüler ise projelere geniş katılım sağlanması, projelerde Kamu+Özel birlikteliğine yer verilmesidir.

Şekil.6.5. Model Adım 3 (Projelerin Oluşturulması Şeması) (Tez kapsamında hazırlanmıştır.)

7.ALAN ÇALIŞMASI

7.1.Adana İline Genel Bakış

7.1.1.Fiziksel Yapı

Coğrafi Durum

Adana, Türkiye'nin güneyinde, Akdeniz bölgesinin doğu kesimindeki Çukurova bölgesinde, Seyhan Nehri kıyısında kurulmuş bir ildir. Tarımsal potansiyeli ile Türkiye'nin en verimli alanlarından birisidir. Jeopolitik konumu ile kuzey, güney, doğu ve batı bağlantıları konusunda merkezi rol oynayan yerleşim bölgesidir (Payaslı Oğuz, 2002). İlk dönemlerden beri önemli ticaret akslarına ve verimli kaynaklara sahip olmasından dolayı Türkiye'nin önemli kentlerinden biri olmuştur.

Adana 2. Derece deprem kuşağı üzerindedir. Bölgede iki adet havaalanı bulunmaktadır. Bunlardan biri İncirlik'te bulunmaktadır ve askeri havaalanıdır. Sivil olan kentin batısındadır (Umar,2010).

İklim ve Bitki Örtüsü

Bölgede Akdeniz iklimi hâkimdir. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır. İklim bitki örtüsünü de belirlemektedir. Alçak kesimler maki ile kaplıyken, yüksek kesimlerde kızılçam, karaçam, meşe ormanları bulunur.

Ekonomik Durum

Adana'da 1950'den bu yana önemli ekonomik gelişmeler olmuştur. Bu gelişmelerin temelinde tarımsal faaliyetler bulunmaktadır. İlk olarak pamuk ile başlayan tarımsal faaliyetler giderek çeşitlenmiştir. Günümüzde buğday, turunçgiller, susam, karpuz vb. ekimi yaygındır. Tarımsal faaliyetler bölgede makineleşmeyi de arttırmıştır. Bölgede marangozlar, tenekeçiler, bakırcılar, demirciler gibi küçük el sanatları da hâkimdir. Aynı zamanda Adana'da dokuma, kimya sanayi de gelişmiştir (Payaslı Oğuz, 2002).

7.1.2.Sosyal ve Demografik Yapı

Adana nüfusu hızla artan bir ildir. 1935'ten bu yana kırsal kesimden kente göç almıştır. Aynı zamanda bölge, Doğu ve Güneydoğu'dan da göç almıştır. Bundan dolayı günümüzde

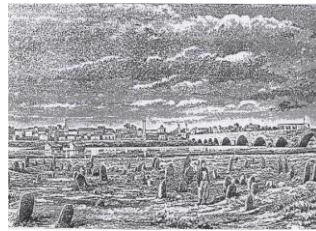
Adana'da; farklı dönemlerde yaşanan göçler nedeniyle farklı etnik gruplar bulunmaktadır (Umar,2010).

Adana'da 1950'den bu yana ekonomik alanda önemli gelişmeler olmuştur. Bu gelişmelerin temelinde bölgedeki tarım faaliyetleri vardır.

7.1.3.Tarihsel Gelişim

Kentin tarihi MÖ 1900'lü yıllara kadar ulaşmaktadır. Adana'da ilk yerleşim bölgesi, etrafı surlarla çevrili olan Tepebağ Höyüğü olmuştur. Adana, Doğu Roma İmparatorluğu zamanında yapıлып günümüzde de hala ayakta duran Taşköprü'nün inşaatıyla doğuya ve güneye doğru yayılmaya başlamıştır (Payaslı Oğuz,2002).

Bizanslılar döneminde kent gelişmiş, ancak daha sonraki dönemlerdeki savaşlarla tekrar yıkılmış, yapılmıştır. Haçlılar döneminde tüm şehri çevreleyen surlar yapılmıştır (Tulucu, 1999). Tepebağ'dan sonra zaman içinde Karasoku, Kayalıbağ, Sarıyakup, Ulucami gibi mahalleler kurulmuş, kent büyümüş ve genişlemiştir. Ramazanoğulları döneminde kent, çok önemli bir ticaret merkezine dönüşmüştür (Şekil 7.1.). Evliya Celebi'nin 1671'deki Adana ziyaretinde gözlemlediği kentte bir kale bulunmaktadır ve içinde 37 adet ev ile bir cami bulunmaktadır. Sur dışında ise 8700 adet kerpiçten yapılmış evler olduğu bilinmektedir. Surların dışında kalan kentte, güvenlik için sokak girişlerine kontrol kapıları konulmuştur (Umar, 2010).

Şekil 7.1.Ramazanoğulları döneminde Adana (Oral, 1996)

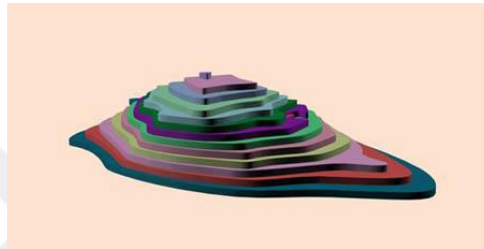
Cumhuriyet'in ilanından sonra Adana'nın ekonomisinin iyiye gitmesi, Adana'ya olan göçlerin fazlaşması, savaş zamanı kaçan gayri Müslimlerin geri gelmesiyle birlikte konut ihtiyacının artmasından dolayı tarihi doku zarar görmüştür. Geleneksel konutlar o günkü ihtiyaçlara göre değiştirilmiş, içlerinde bölüntüler yapılmış, üstlerine kat çıkılmıştır ve tarihi dokunun olduğu bölgede niteliksiz yapılar inşa edilmeye başlanıp bu dokuya hasar verilmiştir (Umar, 2010).

Önceleri gelir düzeyi yüksek insanların tercihi olan tarihi kent merkezi ise günümüzde kentin kuzeye kaymasıyla, kırsal kesimden kente göç eden insanların yerleştiği bölge olmuştur. Bu durum, çeşitli müdahalelerle zaten zarar görmüş olan tarihi dokuya daha da zarar vermiştir.

Çünkü bölgeye yerleşen kesim maddi olanaksızlıklardan dolayı geleneksel konutlara bakım yapamamış ve bu da konutların hızla eskimesine neden olmuştur. 1998 yılındaki Adana depreminde bölgedeki konutların bir kısmı yıkılmış, büyük çoğunluğu da iyice hasar görmüştür. Ayrıca otopark olarak kullanmak için ya da yeni binaların inşa edilmesi için yasal olmayan yıkımlar da meydana gelmiştir (Reel, 2006).

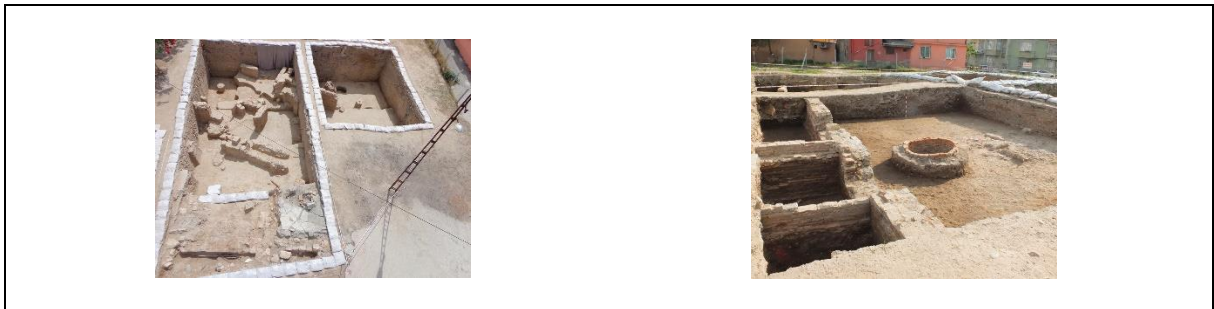
Tepebağ Höyüğü

Tepebağ Höyüğü yaklaşık 2.1 hektarlık alanı kapsamaktadır. Höyüğün en yüksek kotu 40 metre eteklerde ise 29 metre civarındadır (Şekil 7.2), (Girginer, Yıldırım, 2011).

Şekil 7.2. Tepebağ Höyüğü'nün 3 boyutlu kuzeybatıdan görünümü (Girginer, Yıldırım, 2011).

Adana Büyükşehir Belediyesi ve Kültür ve Turizm Bakanlığı ortak kararı ile 2013 yılında 22668 sayılı izinle kazı çalışmaları ilk kez başlatılmıştır. İlk etap kazı çalışmaları 2015 yılına kadar devam etmiştir. Kazılarda kırık seramik parçaları, geç döneme ait sırlı seramik, nargile parçaları bulunmuştur. Yapılan kazılarda M.Ö. 7.yy'a ait Geç Tunç Çağı izlerine ulaşılmıştır (Şekil 7.3).

Şekil 7.3. Tepebağ Höyüğü Kazı Çalışmaları (Kültür ve Turizm Genel Müdürlüğü,2020)

7.1.4.Adana'daki İmar Hareketleri

Adana'da ilk imar planı Mısırlılar tarafından hazırlanmıştır. Sonrasında Fransızlar 1.Dünya savaşı sırasında bir plan hazırlamıştır. 1937-1940 yılları arasında Prof. Herman Jansen'e Adana Belediyesi tarafından bir plan hazırlatılmıştır. Bu plan ile kentin kuzeye doğru

gelişmesi sağlanmıştır (Şekil 7.4.). 1943 yılında Necmi Ates, 1948 yılında da Asım Kömürcüoğlu ek planlar hazırlamıştır(Reel, 2006).

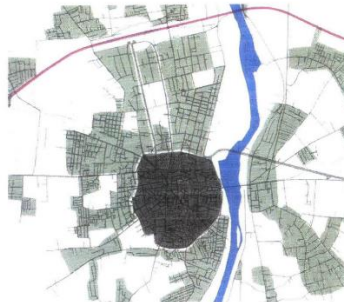

Şekil 7.4. Jansen İmar Planı (Reel, 2006).

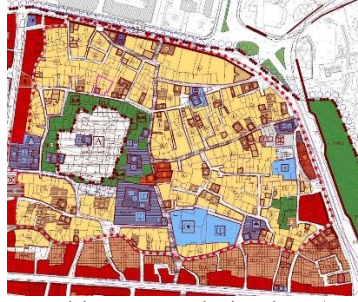
1966 ve 1970 yıllarında İller Bankası'nın hazırladığı bir imar planı bulunmaktadır. Yarışma ile seçilen bir projedir. Bugünkü kentin gelişiminde bu planın etkileri görülmektedir. Planda "Adana'nın sanayi, ticari, sosyal ve kültürel merkez olma durumu göz önünde tutulacak olup, Adana Çukurova bölgesinden ayrı düşünülemez" maddeleri yer almaktadır (Payaslı Oğuz, 2002).

Hızlı ve çarpık kentleşme sonucu yok olma tehdidiyle karşı karşıya kalan kentteki kültür varlıkları ve içinde buldukları tarihi kentsel dokuyu korumak için ilk çalışma G.E.E. ve A.Y.K.'nin 14.12.1974 tarih 8115 sayılı kararı ile Tepebağ ve yakın çevresinin "Kentsel Sit" alanı olarak ilan edilmesiyle başlamaktadır (Şekil 7.5, 7.6). (Payaslı Oğuz, 2002). Bu süreçte şehrin kuzeye kaymasına rağmen tarihi dokuyu bünyesinde barındıran alan merkez olma durumunu sürdürmüştür. Ancak konut alanı olma özelliğinden uzaklaşıp ticaret işlevinin yoğunlaştığı bir bölgeye dönüşmüştür (Umar, 2010).

1996-1998 yılları arasında Adana Koruma Amaçlı İmar Planı hazırlanmıştır. Tepebağ Höyüğü ve çevresi için hazırlanan koruma amaçlı imar planı 1998 Adana depremi nedeniyle uygulamaya konulamamıştır (Reel, 2006).

Şekil 7.5. Adana kenti tarihi merkezi (Adana Kültür Envanteri, 2006)

Şekil 7.6. Tepebağ ve Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı (Seyhan Belediyesi, 2017)

Deprem sonrası Prof. Dr. Yusuf Gürçınar alanda incelemeler yapmıştır ve 241 adet tescilli yapıda hasar ve yıkım olduğunu söylemiştir (Gürçınar, 2000).

Depremden sonra alana çok fazla yatırım yapılmamıştır. Yatırımlar birkaç özel girişimci ve çok az devlet desteği ile sınırlı kalmıştır. Depremden sonra yıkılmış olan tarihi binaların boş arazileri ruhsat verilerek otopark olarak kullanılmaktadır (Reel, 2006). Şekil 7.7’te yer alan üç boyutlu çalışmada (3dmax tekniği ile yapılmıştır) bina aralarında kalan otopark alanları gri renkle gösterilmiştir. Günümüzde de bu durum devam etmektedir. Fakat bu durum tarihi dokunun zedelenmesine yol açmaktadır.

Şekil 7.7. Tepebağ ve Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı

2016 yılında yeni bir Koruma İmar Planı kabul edilmiştir. Bu planda ÖPA olarak belirlenen ve Seyhan Belediyesi sınırları içerisinde yer alan bölge, tezin çalışma alanı olarak belirlenmiştir. Bölgede yapılan çalışmalarda Seyhan Belediyesi ve Adana Büyükşehir Belediyesi kararları etkilidir.

7.2. Çalışma Alanının Seçilme Nedeni

- Çalışma alanı olarak önerilen alan, Adana kentinin ilk yerleşim dokusunu bünyesinde barındırmaktadır ve kent için odak noktası durumundadır.
- Seyhan Baraj Gölüne ve Taşköprü’ye yakınlığı ile Adana için önemli bir yere sahiptir.
- Seçilen çalışma alanının; doktora çalışması için önerdiğimiz çalışma konusuyla ilintili olmasıdır.

7.3.Çalışma Alanının İncelenmesi/ Adana Tepebağ-Kayalıbağ Mevkii

Çalışma için önerilen alan; Adana kentsel sit alanının bütününe kapsamaktadır ve Adana'nın ilk yerleşim yeri olan; Tepebağ Höyüğünü de içinde barındıran, Tepebağ ve Kayalıbağ mahallelerinin sınırları içerisinde yer almaktadır. Resim 7.8 ve 7.9'de çalışma alanının Adana kent merkezindeki yeri gösterilmiştir.

Şekil 7.8.Alanın il merkezindeki yeri (Payaslı, Aksulu, 2007)

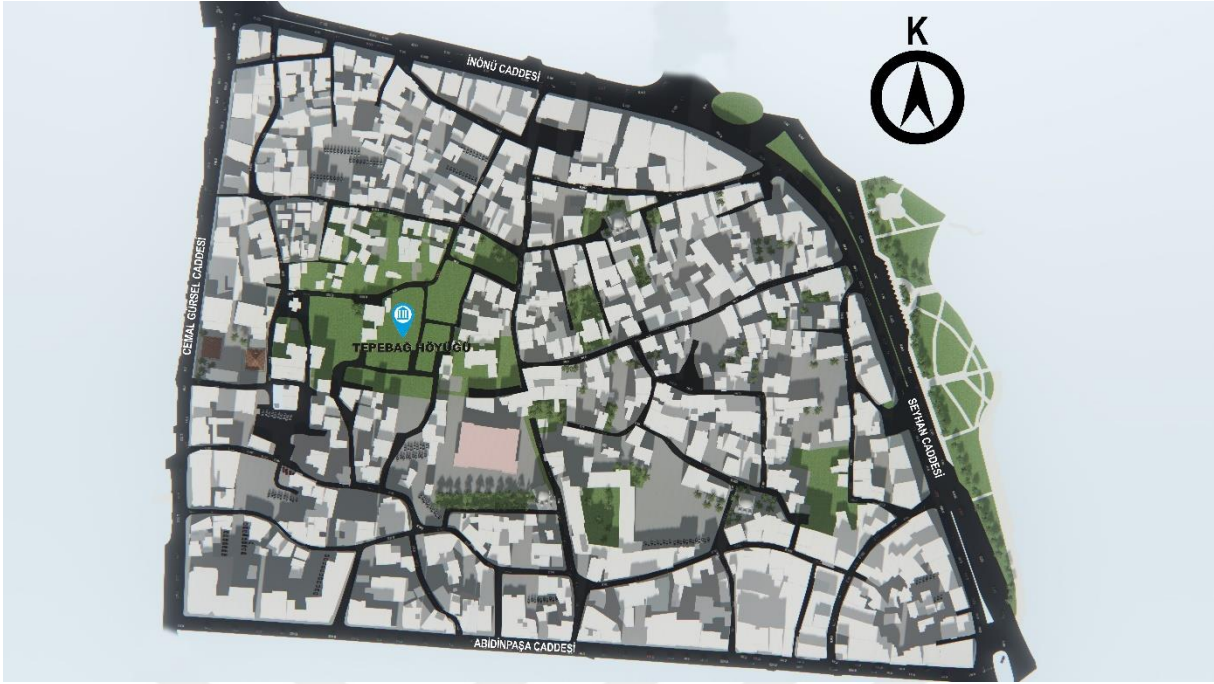

Şekil 7.9.Tepebağ- Kayalıbağ Bölgesi (www.googleearth.com, 2019)

Çalışma alanında 597 adet yapı bulunmaktadır bunlardan 63'ü tescillidir, 6'sı anıtsal yapı niteliğindedir (Adana Seyhan Belediyesi,2017).

Kentsel sit alanı içinde etkinlik taşıyan ve alanın kentle bütünleşmesine olanak sağlayan “etkileme geçiş alanı” çalışma alanında ana ulaşım aksları ile çevrelenmiştir. Çalışma alanı dört ana ulaşım aksının ortasında yer alır. Kuzeyde işlek bir cadde olan “İnönü Caddesi”, batısında “Cemal Gürsel Caddesi”, doğusunda ise Seyhan nehrine paralel ilerleyen “Seyhan Caddesi” yer almaktadır. Güneyinde ise “Abidin Paşa Caddesi” bulunmaktadır (Şekil 7. 10,11,12,13,14,15).

Şekil 7.10.Etkileme geçiş alanını oluşturan ulaşım yolları

Şekil 7.11.Etkileme geçiş alanını oluşturan ulaşım yollarından fotoğraf çekim yönleri

Şekil 7.12. İnönü
Caddesinden görünüm 2019

Şekil 7.13. Cemal Gürsel
Caddesinden görünüm 2019

Şekil 7.14. Abidin Paşa
Caddesinden görünüm 2019

Şekil 7.15. Seyhan
Caddesinden görünüm 2019

7.4. Adana Tepebağ-Kayalıbağ Mevkii'nde Bugüne Kadar Yapılan Çalışmalar

Bu bölümde çalışma alanında bulunan 2014-2017 yılları arası yapılan Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesi, 2019 yılında gerçekleştirilen atölye çalışması, tekil bina bazlı koruma projeleri incelenmiştir. Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesi kapsamında Musa Bali Konağı restorasyonu yapılmış, 2 adet tescilli binanın koruma projeleri hazırlanmıştır. Alan içerisindeki incelenen tekil bina bazlı projeler; Atatürk Evi projesi, Gazipaşa İlkokulu Projesi, Şeyhoğlu Camii Projesi, Yeşil Mescit ve Türbesi Projesi, Şefika Hatun Camii Projesi, Tepebağ Ortaokulu Projesidir.

7.4.1. Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesi

Adana Koruma Amaçlı İmar Planı sınırları içinde en eski sivil mimarlık örneklerinin yoğun olduğu Tepebağ ve Kayalıbağ mahallelerine sınır teşkil eden ve koruma imar planında “protokol yolu” olarak ifade edilen yoldur. Tarihi kent dokusunun örneklerini bünyesinde barındırmaktadır. Sokak içerisinde 1 adet ibadethane (Yeşil Mescit), 1 adet Kuran Kursu, 1 adet okul, 1 adet öğrenci yurdu, 9 adet tescilli bina ve diğer günümüz evleri bulunmaktadır (Şekil 7.16, 7.17) (Seyhan Belediyesi, 2017).

Şekil 7.16. Av. Turhan Arın Sokak (Seyhan Belediyesi, 2017)

2014 yılında başlanılmış ve yarım kalmış olan Av. Turhan Arın Sokak Projeleri, 2015 yılında kurulan Seyhan KUDEB tarafından tamamlanarak yapım işlerine başlanmıştır.

Şekil 7.17. Av. Turhan Arın Sokak (Seyhan Belediyesi, 2017)

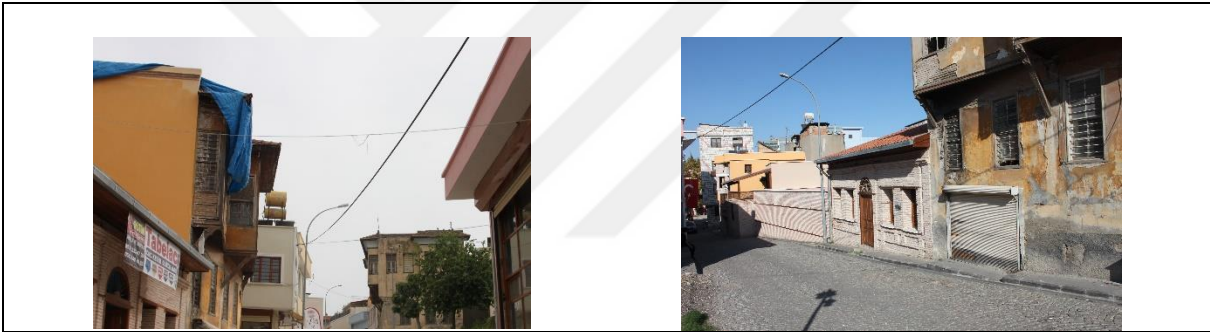
İnönü Caddesi'nden Musa Bali Konağı'na kadar olan 450m uzunluğundaki sokak 1. Etap olarak belirlenmiş ve burada altyapı, aydınlatma ve zemin kaplamaları yapılmıştır. 1. Etap olarak belirlenen alanda anıtsal yapılardan Yeşil Mescit ve Gazi Paşa İlkokulu bulunmaktadır. Ayrıca 11 adet tescilli 47 adet tescilsiz yapı bulunmaktadır. 1. Etap çalışmaları Çukurova Kalkınma Ajansı'nın desteği ile 2017 yılının Haziran ayında tamamlanmıştır. Bu sokakta önceki yıllarda matbaa, reklam vb. imalathaneler faaliyet göstermekte iken 1998 ve 2016 yılında kabul edilen Koruma İmar Planı notlarında belirtildiği gibi imalathaneler yerine motel, ev pansiyonculuğu, lokanta, el sanatları vb. satış mekânlarının yer alması öngörülmüştür (Şekil 7.18.) (Ulaş, 2017). Sokak araç trafiğine kapatılmıştır. 2. Etap çalışmaları henüz başlamamıştır.

Şekil 7.18. Av.Turhan Arın Sokak 2017

Av.Turhan Arın Sokak üzerinde proje kapsamında alt yapı ve zemin çalışmaları, cephe ve çatı yenileme, aydınlatma ve kent mobilyalarında yenileme çalışmaları yapılmıştır (Şekil 7.19,20) (Seyhan Belediyesi,2019).

Şekil 7.19. Av.Turhan Arın Sokak Aydınlatma Elemanları 2017

Şekil 7.20. Yeni Yapı Cephe Yenileme Öncesi Durumu 2016

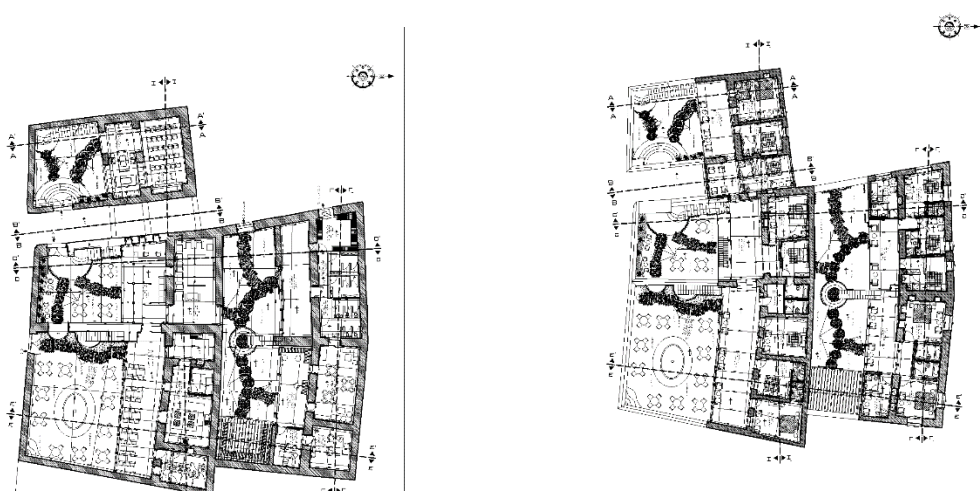
2019 yılı Nisan ayında Adana Mimarlar Odası'nın önerisiyle; Adana Büyükşehir Belediyesi tarafından Av.Turhan Arın Sokağın ismi eski ismi olan Musa Bali Sokak olarak değiştirilmiştir (Seyhan Belediyesi, 2019).

7.4.1.1.Musa Bali Konağı

Av.Turhan Arın Sokak üzerinde bulunan konak, Ramazanoğulları döneminde Musa Bali Bey tarafından yaptırılmıştır. Yaklaşık 700 yıllık konağın, kemerli kısmının temelinde antik dönem taşları kullanılmıştır. Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından butik otel olarak restorasyonu yapılmıştır (Ulaş,2017). (Şekil, 7. 21,22,23,24).

Şekil 7.21. Musa Bali Konağı Vaziyet Planı (Adana Seyhan Belediyesi, 2019)

Şekil 7.22. Musa Bali Konağı Kat Planı (Adana Seyhan Belediyesi, 2019)

Şekil 7.23. Musa Bali Konağı Restorasyon öncesi durumu 2017

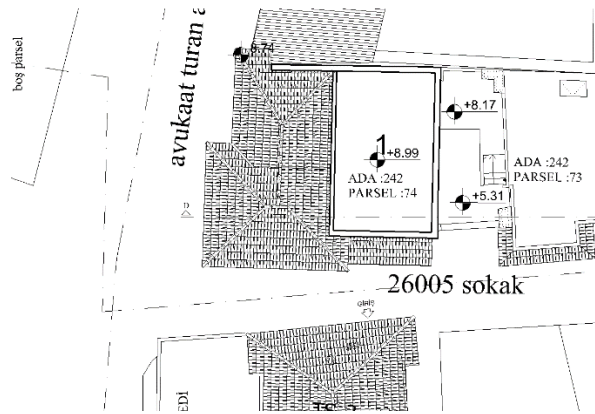

Şekil 7.24. Musa Bali Konağı Restorasyon sonrası durumu 2019

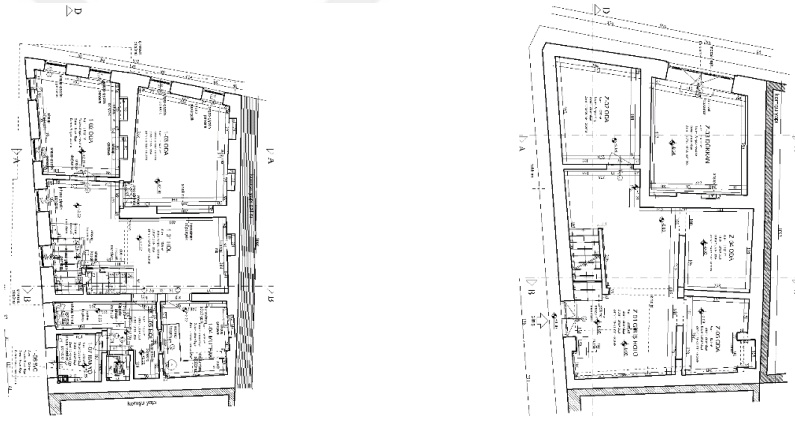
7.4.1.2. Av. Turhan Arın Sokak Üzerinde Bulunan 1 Nolu Tescilli Yapı

Belediye çalışma notlarında 1 nolu tescilli yapı olarak adlandırılan yapı; Av. Turhan Arın Sokak ve 26005 Sokak kesişiminde, 242 ada 74 parsel üzerinde konumlanmaktadır. Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesi kapsamında bu binanın restorasyon planı Yüksek

Mimar Halime Nilgün Şener tarafından hazırlanmış, ancak uygulaması yapılmamıştır (Şekil 25,26,27). Yapı şu anda boştur (Adana Seyhan Belediyesi, 2019)

Şekil 7.25. Vaziyet Planı(Adana Seyhan Belediyesi, 2019)

Şekil 7.26. Kat Planı(Adana Seyhan Belediyesi, 2019)

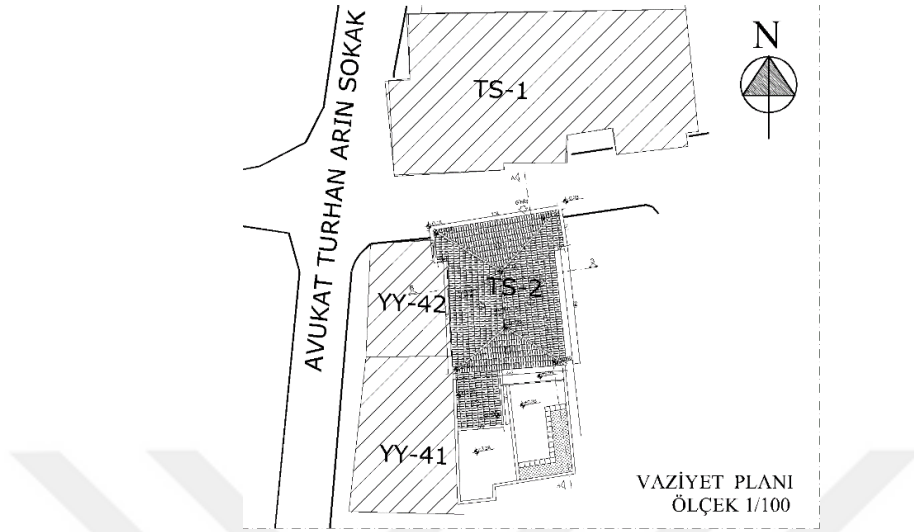
Şekil 7.27. Tescilli Yapı-1-2018

7.4.1.3. Av. Turhan Arın Sokak Üzerinde Bulunan 2 Nolu Tescilli Yapı

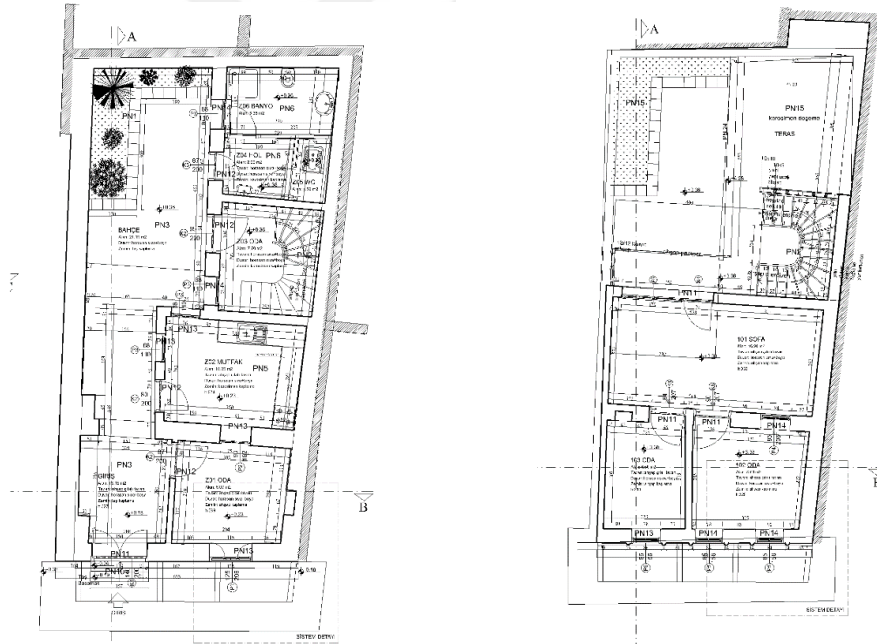
Belediye çalışma notlarında 2 nolu tescilli yapı olarak adlandırılan yapı; Av.Turhan Arın Sokak ve 26005 Sokak kesişiminde konumlanmaktadır. Av.Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesi kapsamında bu binanın restorasyon planı Yüksek Mimar Halime Nilgün

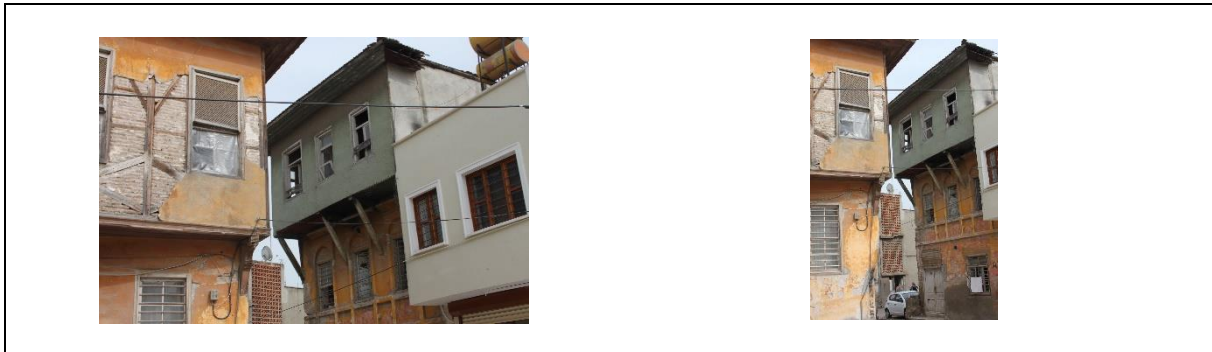
Şener tarafından hazırlanmış, ancak uygulaması yapılmamıştır. Yapı şu anda boştur (Adana Seyhan Belediyesi, 2019) (Şekil 7.28,29,30) .

Şekil 7.28. Vaziyet Planı(Adana Seyhan Belediyesi, 2019)

Şekil 7.29. Kat Planı(Adana Seyhan Belediyesi, 2019)

Şekil 7.30. Tescilli Yapı-2-20018

7.4.2. Atölye Çalışması

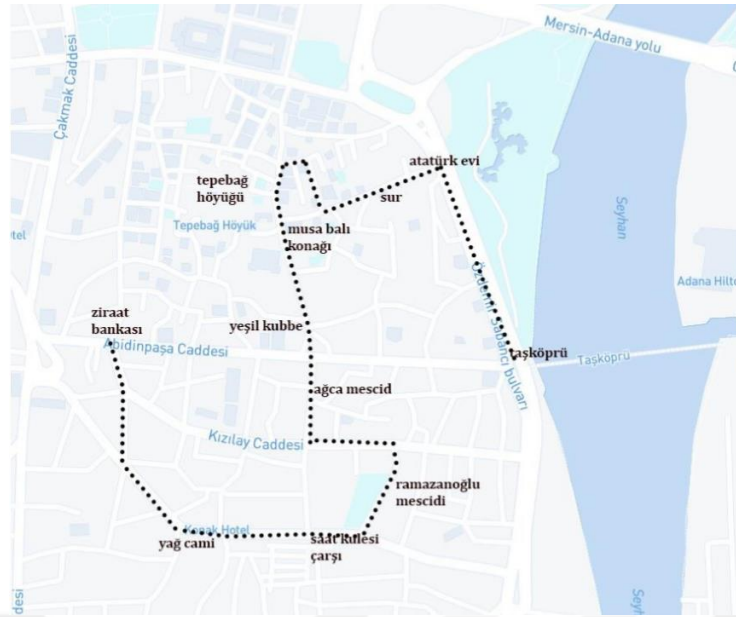
Alan ile ilgili “farkındalık” yaratmak için Adana Mimarlar Odası, Seyhan Belediyesi ve Çukurova Üniversitesi birlikteliğiyle, alanda 2019 yılı Eylül ayında Ulusal Kent Atölyesi çalışması düzenlenmiştir. Ülke genelinden katılım sağlanan atölye çalışmasında öğrencilere alanın tanıtımı yapılmıştır (Şekil 7.31.).

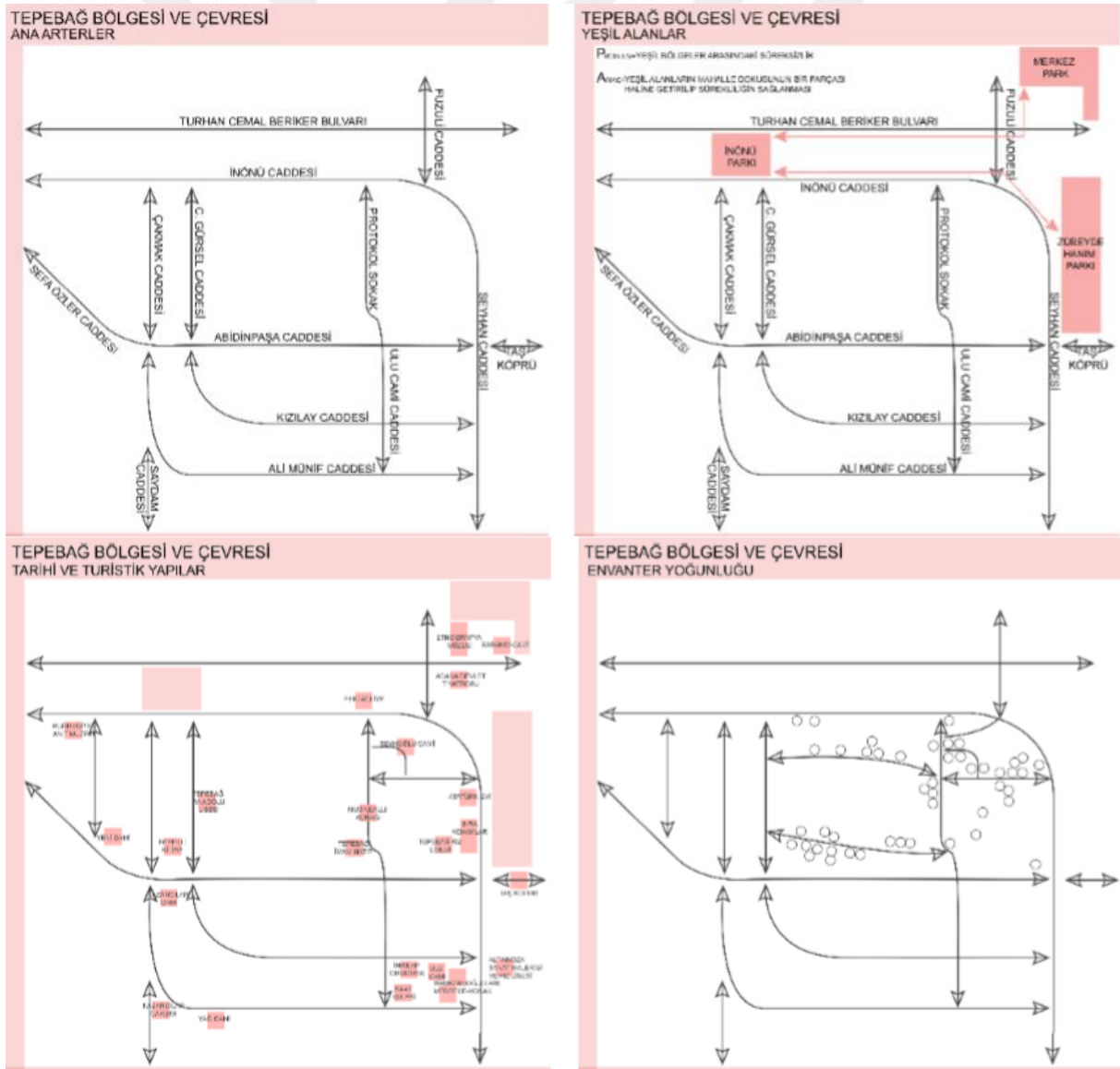
Şekil 7.31. Ulusal Kent Atölyesi çalışması 2019

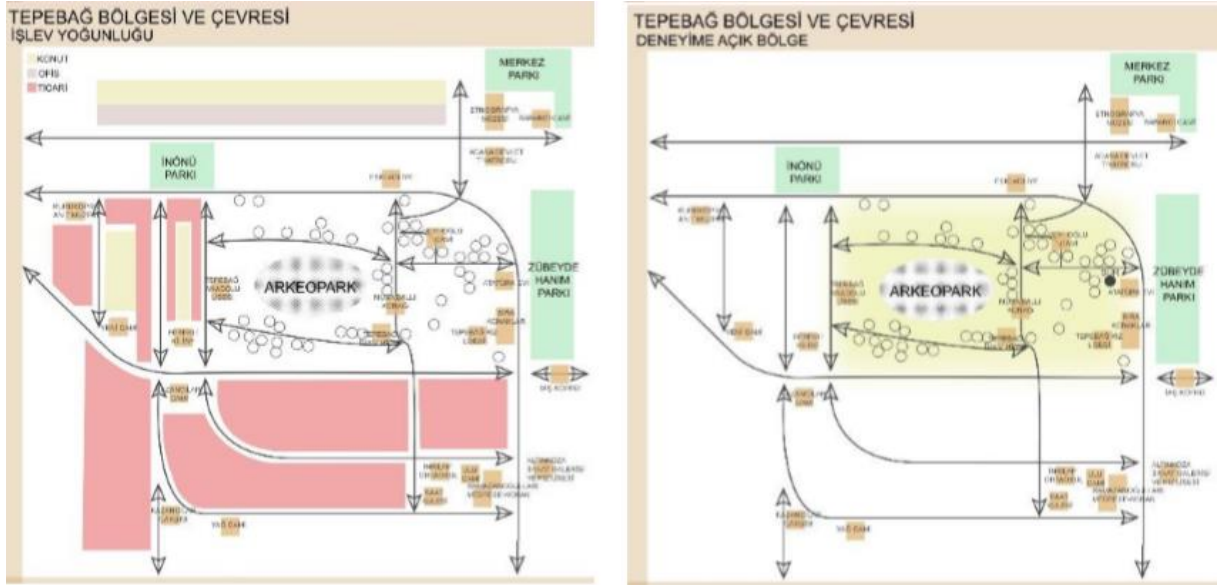
Atölye çalışmasında öğrenciler 5 adet gruba ayrılmış, her gruptan alana yönelik tasarım geliştirmeleri beklenmiştir.

Kendilerine Grup Klikya adını veren grup Tepebağ Mahallesi'nin tarihsel katmanları ile öne çıkan bir yerleşim yeri olduğunu; ancak zamanla verdiği göçler, geçirdiği afetler ile terk edilmiş olduğunu belirtmiştir. Dışarıdan bakıldığında ‘tekinsiz’ olarak tabir edilen bu bölgenin; zamanla kör bir nokta haline geldiğini vurgulamışlardır. Tepebağ’ı tekrar kent akışına katmanın, kentin işlek kılcallarından faydalanarak olacağını düşünmüşlerdir. Bu yüzden Tepebağ Mahallesi için önerilen çözümün bir etkileşim rotası oluşturmak olduğunu savunmuşlardır (Şekil 7.32,33). (Adana Mimarlar Odası, 2019)

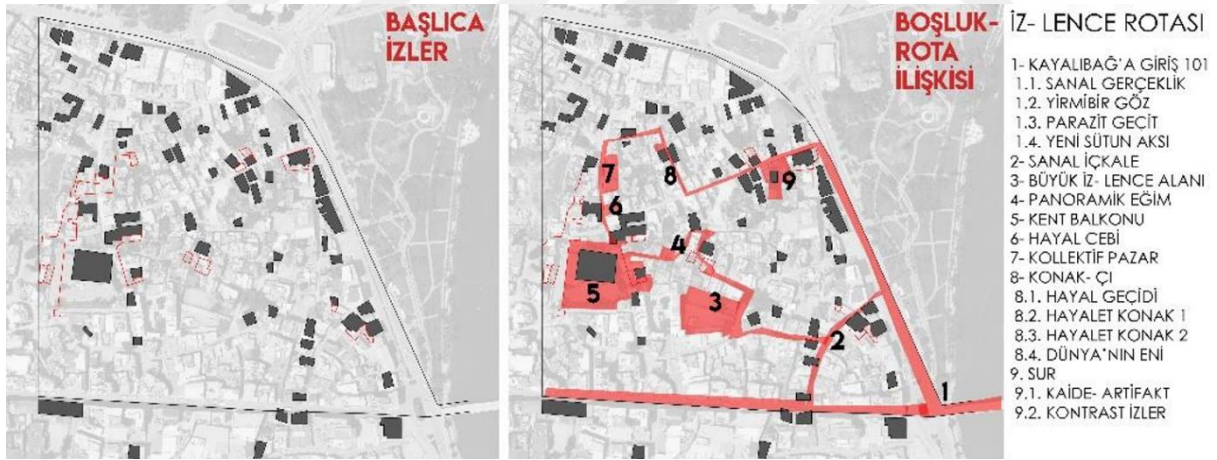
Şekil 7.32. Grup Klikeya Etkileşim Rotası(Adana Mimarlar Odası,2019)

Şekil 7.33. Grup Klikya Etkileşim Rotası(Adana Mimarlar Odası,2019)

Grup Anazarbus; “iz” kelimesinin kökeninden yola çıkmıştır. Bütüncül öğelerin parçalanarak alanda var olduğunu ve bunların gözden kaybolduğunu belirtmişlerdir. Bu doğrultuda analizler yapmışlardır ve bir izlençe rotası oluşturmuşlardır (Şekil 7.34,35). (Adana Mimarlar Odası,2019).

Şekil 7.34. Grup Anazarbus İzlençe Rotası(Adana Mimarlar Odası,2019)

- İZ- LENÇE ROTASI
- 1- KAYALIBAĞ'A GİRİŞ 101
  - 1.1. SANAL GERÇEKLIK
  - 1.2. YIRMİBİR GÖZ
  - 1.3. PARAZİT GECİT
  - 1.4. YENİ SÜTUN AKSI
  - 2- SANAL İÇKALE
  - 3- BÜYÜK İZ- LENÇE ALANI
  - 4- PANORAMİK EĞİM
  - 5- KENT BALKONU
  - 6- HAYAL CEBİ
  - 7- KOLLEKTİF PAZAR
  - 8- KONAK- ÇI
  - 8.1. HAYAL GECİDİ
  - 8.2. HAYALET KONAK 1
  - 8.3. HAYALET KONAK 2
  - 8.4. DÜNYA'NIN ENİ
  9. SUR
  - 9.1. KAİDE- ARTİFAKT
  - 9.2. KONTRAST İZLER

1. KAYALIBAĞ'A GİRİŞ 101

İle olarak rotanın başlangıcında yer alan, kesitli adıyeli yüksek mekansardan ve ana odaklardan bir olan Taş Köprü'nün İzence içinde durduğu devrimci sentez müdahaleleri ile zamana dönüştürmüştür.

1.1. SANAL GERÇEKLİK

Sanal gerçeklik ile kıyası Seyhan olan tarihi konakların bütünlüğü görülmüştür. İzence mekânı olarak köprü üstünden başlayarak, köprüden itibaren güncellenen, aynı zamanda Adana merkez ilçesinde de bir alan oluşturulmuştur.

1.3. PARAZİTİK GEÇİT- KALE KAPISI-

Yeni bir tarihi kale kapısı, ortaya çıkan yeni gözetim üzerinde güncel bir yorum ile oluşturularak yapılan müdahale, köprü ile caddenin birleştiği noktada, aynı zamanda Adana merkez ilçesinde de bir alan oluşturulmuştur.

1.3.1. PORTAL

Tarih kalıntılarını içinde zamanın geçişini vurgulamak adına, eski kapının yerine yapılan yapılarla düzenlenen portal, geçmişe dair görüntüler ile günümüz arasındaki sınırları kaldırıyor.

1.3.2. SU GEÇİDİ

Seyhan'ın akan suları taşlar boyunca yaygın kaynağı olduğunu vurgulamak adına köprüden yeniden inşaatın yine su üstünden olması kurgulanmış ve kutlanıyor.

1.2. YIRMİBİRGÖZ

Değerinde 21 gözü olan köprüden taşınan alanda sakinleştirilerek yeniden işlevli yapılar için alan ve birleştirilerek yeni kullanım alanları doğurması hedeflenmiştir. Ortaya çıkan tarihi yapıları hem izlenimin önüne alınarak, hem izleme alanına ev sahipliği yapacaktır. Sonuç olarak antik mekandan günümüze geçen köprüden bütüncül görüntüsü ile yaygınlaşan Abidin Paşa caddesi tarihi dinamiklerle bir kez daha hafızı alır.

1.3.4. TAMAMLANAN GEÇİT

1.3.3. YAŞAM DÖNGÜSÜ

Kolektif bellekteki bir sığınak köprüden yeniden inşaatı kolektif bellek üzerinden yapmak için cam çarşıya içine eklenen bir ağacın zamanla büyüyüp geçidi tekrar hem mekansal hem anısal olarak Adana'ya eklemesidir.

Fiziksel inşaatın sınırlarını tanımlayan bağlam üstünden sorgulanması ve bir anlam alanı olarak hedef alınarak oluşturulan plezi levhanın üstünden yapılan sanal rekonstrüksiyon, Taş Köprü'nden itibaren rotada tarihsel bir ilk alanın oluşturulmasıdır.

1.4. YENİ NESİL SÜTUN AKSI

4-Arslık Roma yolunu tanımayan sütunların üzerinden yola çıkarak oluşan, sütunların bulunduğu alanın mekansal kurgusunun meraylı ve yöntemli biçimde kamusal pratiklerindeki dâhilî öğelere entegre edilmesinden yeni bir müdahale oluşturuldu. Sütunların sütunların çok pratiklerdeki ayarlanabilirliği ile birleşmesi sonucu izleme alanını ayarlanabilir, aynı zamanda da izleme kapasitesine sahip bir dâhilî elemanı gözü önüne çıkarılarak kullanıcıların zaman geçişini yapılabildiği hedeflenmiştir.

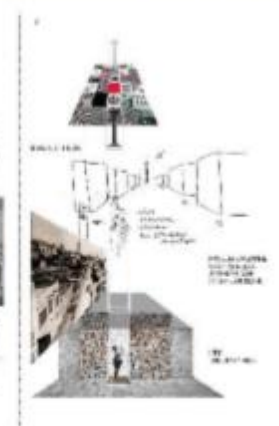
1.4.1. IŞIK YOLU

1.4.2 SOYUT SÜTUN AKSI

1.4.3 NEGATİF SÜTUN AKSI

Şekil 7.35. Grup Anazarbus İzence Rotası(Adana Mimarlar Odası,2019)

Grup Magarus, insanların neden Tepebağ gelmediğini sorgulayarak tasarıma başlamışlardır. Bu duruma yanıt olarak Adana'da yaşayan insanların ana odak noktalarını sürekli kullandığını fakat Tepebağ bölgesine gitmeleri için herhangi bir dikkat çekici ve yönlendirici araç olmadığı fark ettiklerini belirtmişlerdir (Adana Mimarlar Odası,2019).

Şekil 7.36’de Bölgenin çevresinde yükselen binaların bir nevi sur görevi gördüğünü ve iç dokuya doğru olan ulaşımın, ana akstan kopmasına neden olduğu vurgulamışlardır. Çevrede bulunan yoğun dolaşımın alanın iç bölgelerine doğru çekecek rotaların oluşturulmasını ve bu rotalarda yeni işlevler önerilerek insanların alanın iç taraflarına çekilmesinin amaçlanması gerektiğini belirtmişlerdir (Şekil 7.37). (Adana Mimarlar Odası,2019).

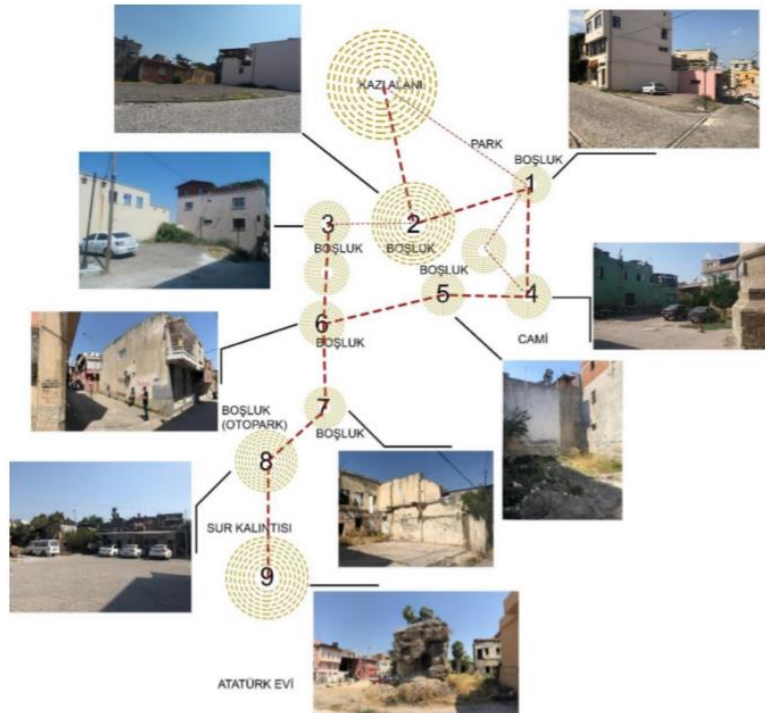
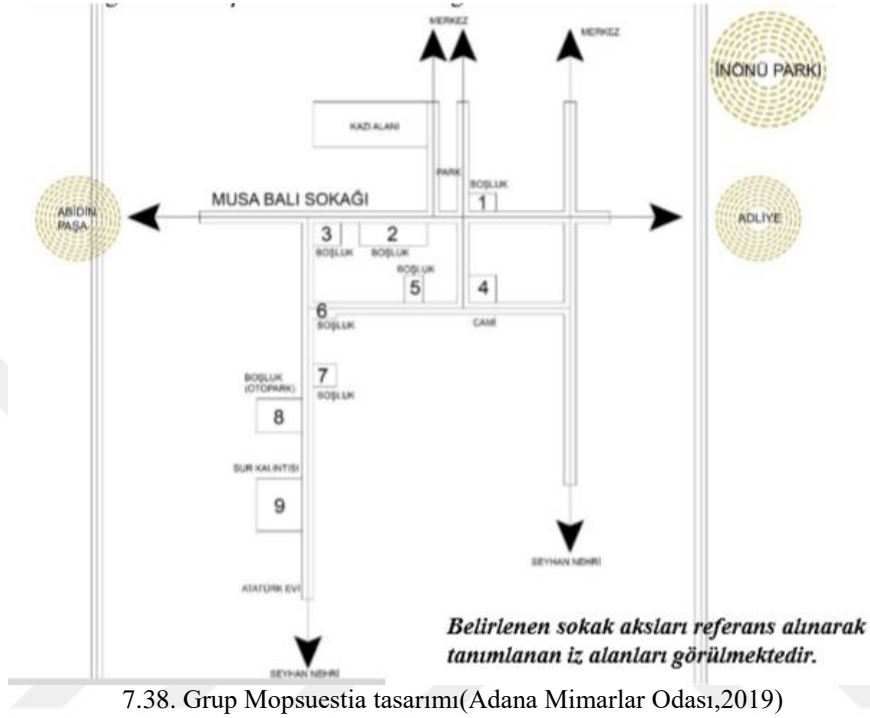
Şekil 7.36. Grup Magarus(Adana Mimarlar Odası,2019)

Şekil 7.37. Grup Magarus tasarımı

Grup Mopsuestia (Misis Antik Kenti) alandaki koruma sorunlarından (fiziksel eskime, ulaşım vs.) yola çıkarak; alanın canlandırılması için alanda işlevlendirmelerin yeniden düzenlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Alanın içerisine girmeden çevresini dolaşan halkı ilk olarak Musa Bali sokağa girecek fonksiyonlar önerilmesi gerektiğini söylemişlerdir (Adana Mimarlar Odası,2019).

Grup Mopsuestia Alanla ilgili analizler yaptıktan sonra oluşturulacak aksların güzergahında bulunan kentsel boşluklar belirlemiş, Söz konusu kentsel boşluklara hem mevcut sakinlerin kullanabileceği hem de dışarıdan gelecek insanların kullanabileceği bazı işlevler önermişlerdir (Şekil 7.38, 39). (Adana Mimarlar Odası,2019).

Grup Aegeae, alan analizlerine göre bu bölgenin ihtiyaçları saptamış ve bölgenin şehre katılması için kültürel alanlarla desteklenen kültür aksının tarihle birleşmesi önermiştir. Oluşturulan kültür aksı ile Adana'nın kültürünü ve tarihini kullanıcıya deneyimleterek anlatılması amaçlanmıştır. Bölgede devam eden mahalle kültürünün ara sokaklarda korunması ve mahalle halkını üretime davet etmek amacı ile kooperatif kurulması fikrini önermişlerdir. Kooperatiflerin kültür aksı ile birleşmesiyle ekonomik ve işlevsel açıdan kullanım sıklığının artırılması hedeflemiştir (Şekil 7.40,41,42). (Adana Mimarlar Odası,2019).

Şekil 7.40. Grup Aegeae Kültür Aksı (Adana Mimarlar Odası, 2019)

Şekil 7.41. Grup Aegeae tasarımı (Adana Mimarlar Odası, 2019)

yayinlanmasinin sebebi Tepebağ-Kayalıbağ bölgesinde yapılacak çalışmaların nasıl olabileceğini konusunda halkı bilinçlendirmektir.

Şekil 7.43. Tepebağ Ekspres Gazetesi 2019(Adana Mimarlara Odası,2019)

7.4.3. Tekil Koruma Projeleri

Bu bölümde Tepebağ- Kayalıbağ mahalleleri sınırları içerisinde bulunan tekil bina bazında yapılan koruma projelerine yer verilmiştir. Alan içerisindeki tekil projeler; Atatürk Evi projesi, Gazipaşa İlkokulu Projesi, Şeyhoğlu Camii Projesi, Yeşil Mescit ve Türbesi Projesi, Şefika Hatun Camii Projesi, Tepebağ Ortaokulu, 63 Nolu Envanter projesi, 64 Nolu Envanter projesi, Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu projesi, Adana Sinema Müzesi projesi, Bosnalı Otel projesidir.

7.4.3.1. Atatürk Evi

Adana'nın Seyhan ilçesi, Kayalıbağ mahallesi, Seyhan caddesi, 247Ada, 34 Pafta, 3-4 Parsel üzerinde konumlanmaktadır. Anıtsal özellik gösteren yapılardan biridir(Anıtlar Kurulu,2018).

15 Mart 1923 tarihinde Atatürk'ün Adana'ya geldiğinde Latife Hanım ile birlikte kaldığı Suphi Paşa Konağı Ramazanoğullarına aittir ve 19.yy. sivil mimarisinin önemli yapılarındandır(Adana Kültür Envanteri, 2004) (Şekil 7.44,45,46) .

Şekil 7.44.1976 Suphi Paşa Konağı(Anıtlar Kurulu,2018).

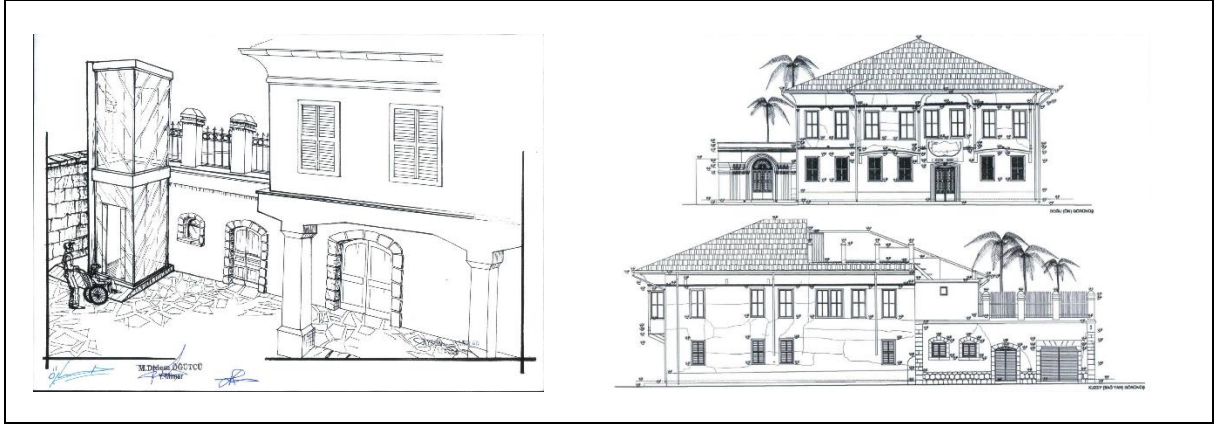

Şekil 7.45. Atatürk Evi iç görselleri (2018)

Şekil 7.46. Atatürk Evi dış görselleri (2018)

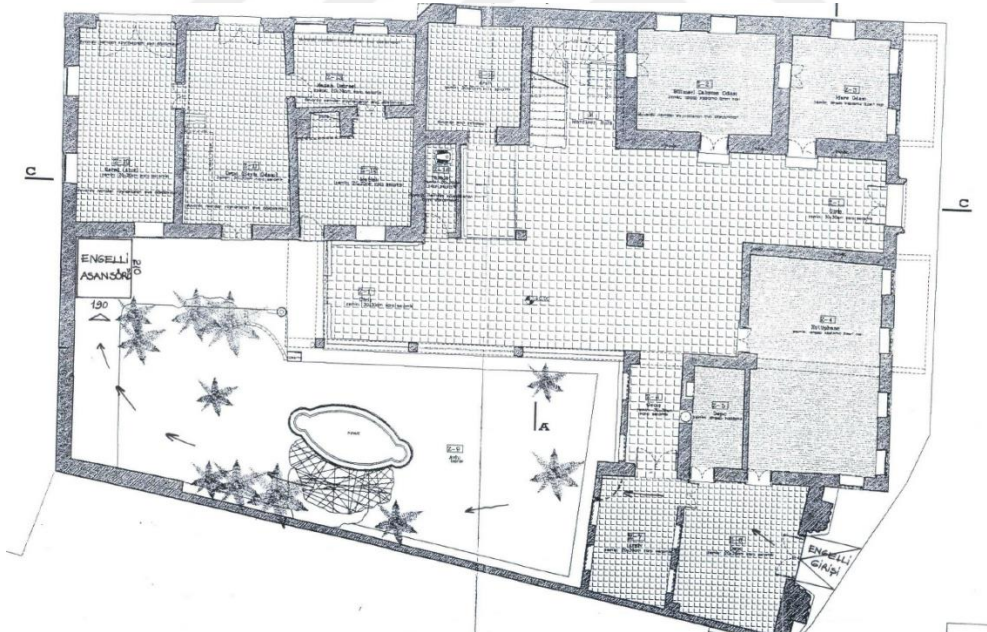
Yapı 1973 yılında Kültür Bakanlığı tarafından “Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı” olarak tescil edilmiştir. Osmanlı mimarisi örneğini yansıtan yapı karkas sistemde yapılmıştır. Üzeri tuğla çatı ile örtülü Suphi Paşa Konağı'nın güneyinde, havuzlu geniş bir bahçesi bulunmaktadır. Bir süre bakımsızlıktan dolayı terk edilmiş olup sonrasında çeşitli kuruluşlar tarafından kullanılmıştır. 1976 yılında yapının onarımı yapılmış ve o tarihten bu yana Atatürk Bilim ve Kültür müzesi olarak kullanılmaktadır. Her yıl 15 Mart gününde yapıda resmi törenle Atatürk'ün Adana'ya gelişi kutlanmaktadır (Anıtlar Kurulu,2018) (Şekil 7.47.) .

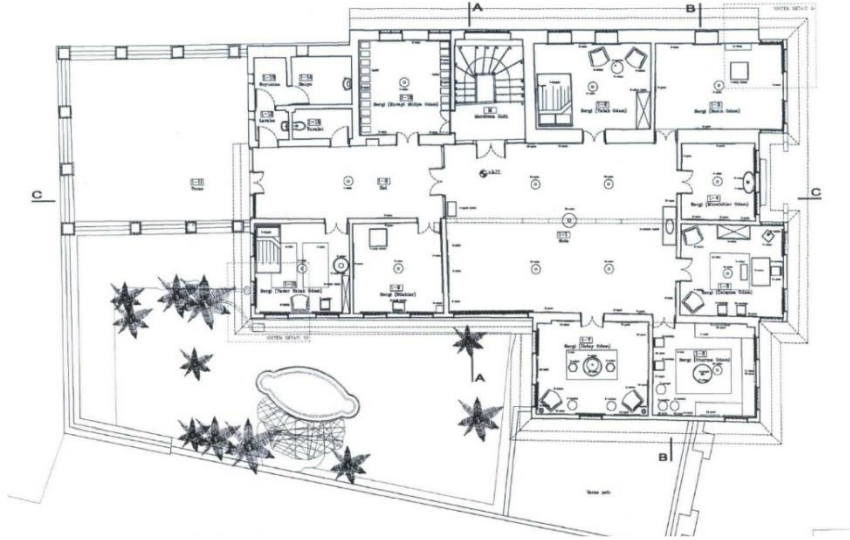
Şekil 7.47.1976 Suphi Paşa Konağı(Anıtlar Kurulu,2018).

Atatürk Kültür Merkezi ve sur kalıntısının içinde bulunduğu alan Adana Seyhan Koruma İmar Planında 10 Numaralı ÖPA (Özel Proje Alanı) olarak tanımlanmıştır (Seyhan Belediyesi,2017).

1998 depreminde hasar gören binanın 1999'da güçlendirilmesi gündeme alınmıştır. Restorasyonu ve güçlendirilmesi yapıldıktan sonra 2014 yılında binanın giriş kısmında düzenleme yapılmıştır (Şekil 7.48,49)

Şekil 7.48.Atatürk Evi Zemin Kat Planı(Anıtlar Kurulu,2018)

Şekil 7.49. Atatürk Evi Birinci Kat Planı (Anıtlar Kurulu, 2018)

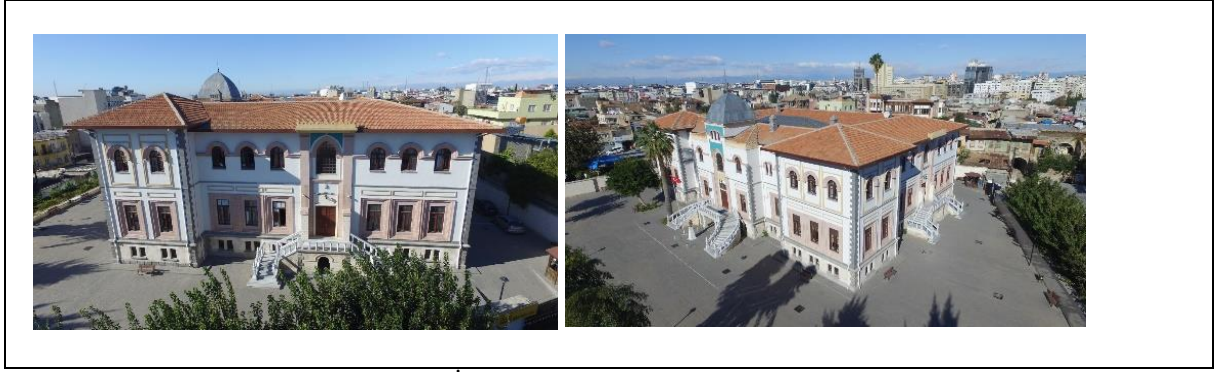
7.4.3.2. Gazipaşa İlkokulu

Adana'nın Tepebağ Mahallesi, 281 Ada, 2 Parsel, 39 Pafta, Av. Turhan Arun Sokak üzerinde bulunan Gazipaşa İlkokulu 1. Ulusal Mimarlık Akımı'nın Adana'daki en güzel örneklerindedir. Anıtsal özellik gösteren yapılardan biridir. Projesi 1909-1911 yılları arasında hazırlanan okulun inşası 1923-1925 yılları arasında gerçekleşmiştir (Ulaş, 2011). Zemin+2 kat olarak kesme taştan inşa edilmiştir. İç avlulu plan tipine sahiptir (Umar, 2010). 1945 yılında meydana gelen depremde bina su basman seviyesine kadar yıkılmıştır. Deprem sonrasında onarımı esnasında cephe söveleri ve giriş kapısı üzerindeki kubbe kaldırılmış, ortadaki galeri boşluğu doldurulmuştur ve yapı önceki halinden farklı bir hale gelmiştir (Adana Kültür Envanteri, 2004) (Şekil 7.50, 51)

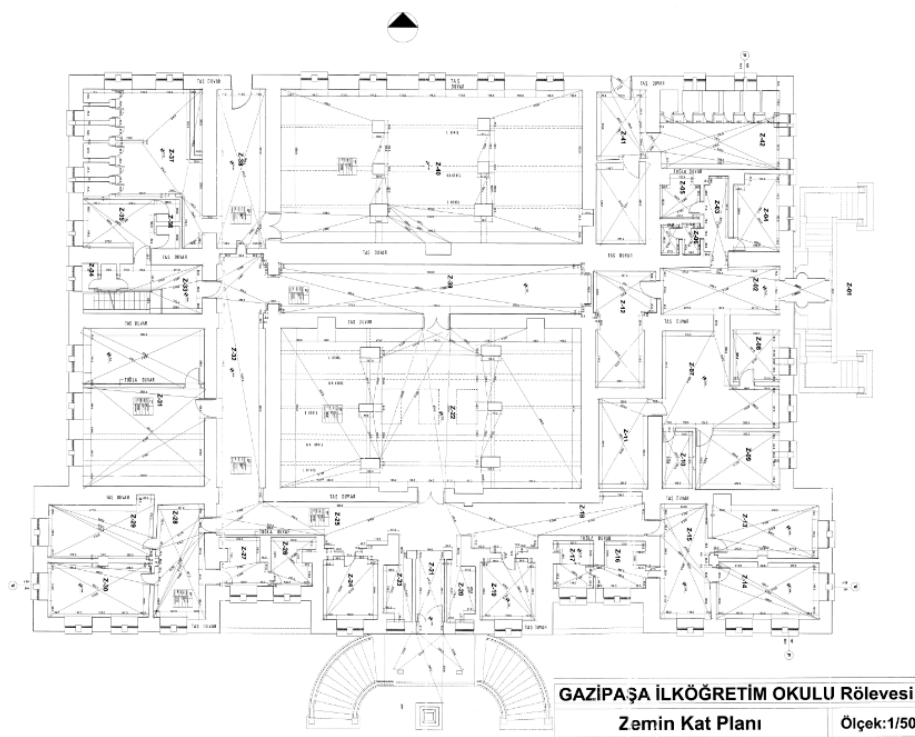
Şekil 7.50. Gazipaşa İlkokulu (Anıtlar Kurulu, 2018).

Şekil 7.51. Gazipaşa İlkokulu Hava fotoğrafı (Seyhan Belediyesi,2017)

Üst katları yeniden yapılan bina 1946-1947 ders yılında tekrardan öğretime açılmıştır (Adana Kültür Envanteri,2004). 1998 yılında meydana gelen depremde hasar gören yapıda 2000'lerin başından bu yana çeşitli restorasyon uygulamaları ve güçlendirme çalışmaları yapılmıştır (Adana kültür envanteri, 2004) (Şekil 7.52.).

Şekil 7.52.Kat Planı(Anıtlar Kurulu,2018).

7.4.3.3.Şeyhoğlu Camii

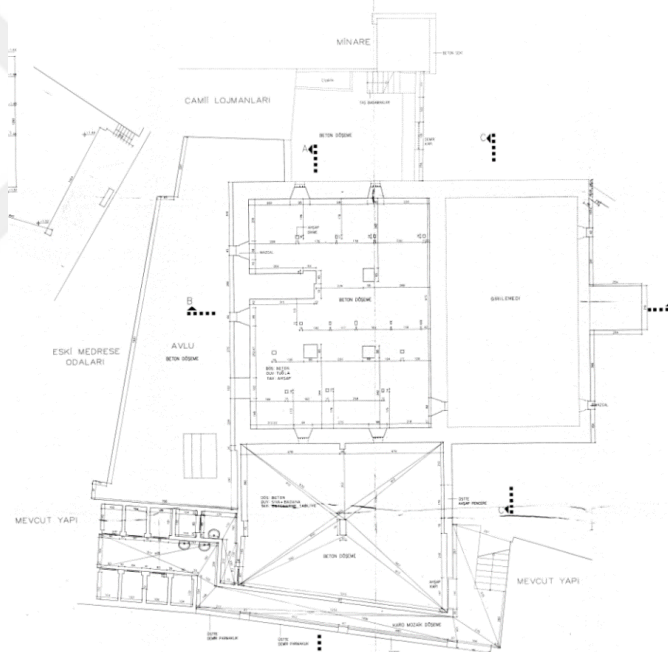
Adana İli, Seyhan İlçesi, Kayalıbağ mahallesi, 16 Nolu Sokak, 242 Ada, 68 Parsel, 35 Pafta üzerinde yer almaktadır. Anıtsal özellik gösteren yapılardan biridir (Anıtlar Kurulu, 2018) (Resim 7.53) . 1785 yılında Şeyh Dindari tarafından yaptırılmıştır. Eserin güneyinde yer alan odalar medreseyi, güneydoğusundakiler ise kütüphaneyi oluşturmaktadır (Umar, 2010). Yapı kare planlı ve kubbe ile örtülüdür. Caminin duvarları ve kubbesi tuğladan örülmüştür. 1998

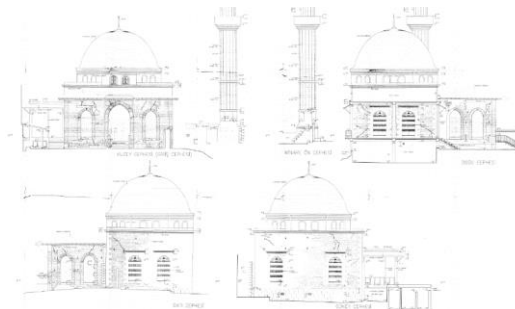
depreminde hasar gören yapının onarımı 1998-2004 yılları arasında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yapılmıştır ve cami 2004 yılında ibadete açılmıştır (Ramazanoğlu, 2009) (Şekil 7.54,55).

Şekil 7.53.Şeyhoğlu Camii dış görsel (2019)

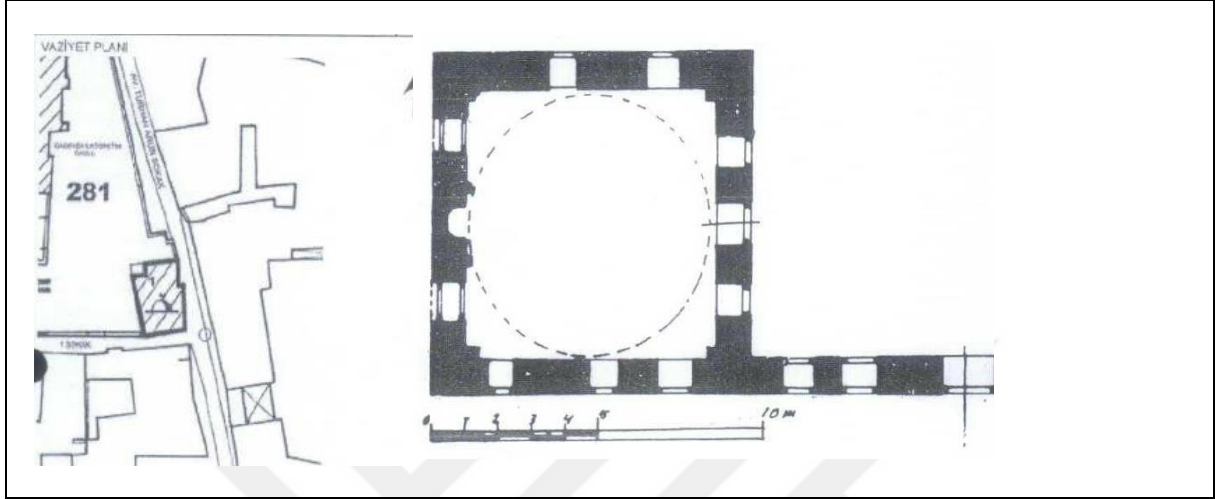
Şekil 7.54. Kat Planı(Anıtlar Kurulu,2018).

Şekil 7.55. Şeyhoğlu Camii cephe(Anıtlar Kurulu,2018)

7.4.3.4.Yeşil Mescit ve Türbesi

Adana ili, Seyhan ilçesi, Tepebağ Mahallesi, Av. Turhan Arun Sokak, 281 Ada, 1Parsel, 39 Pafta üzerinde konumlanmaktadır. Gazipaşa İlköğretim Okulu'nun yanında yer almaktadır. Anıtsal özellik gösteren yapılardan biridir (Anıtlar Kurulu, 2018) (Şekil 7.56) .

Şekil 7.56.Vaziyet Planı (Anıtlar Kurulu,2018)

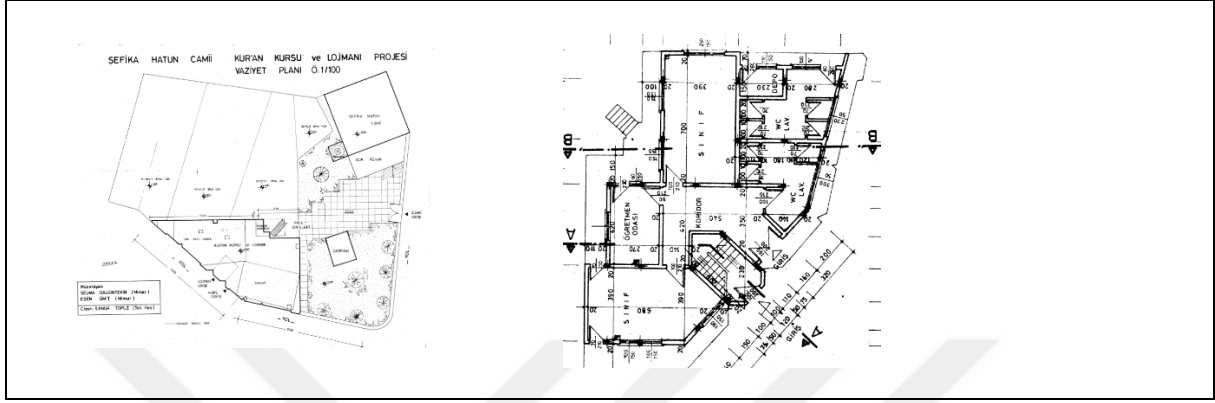
1746-48 yılları arasında Gencizadeler tarafından yaptırılmış ve kubbenin üzerindeki kiremitlerin yeşil olmasından dolayı “yeşil mescit” olarak adlandırılmıştır. Kare planlı ve tek kubbelidir, sarı küfenki taşından yapılmıştır. Kubbenin altındaki kasnak sekizgendir. Bodrum ve zemin kattan oluşur. Yapıya yay kemerli bir kapıdan girilir (Ramazanoğlu, 2006). Mescidin önünde etrafı çevrili avlusu bulunmaktadır. Yapının son cemaat mahali taştandır ve sonradan eklenmiştir(Anıtlar Kurulu,2017). Bir 18.yy yapısı olmasına rağmen, pencerelerin zengin bezemesi 16.yy geleneğinin devam ettiğini göstermektedir. 1965 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından onarılmıştır. Onarım esnasında eserin ilk haline sadık kalınmamıştır. Yapı 1965’ten bu yana ibadete açıktır (Adana Kültür Envanteri, 2004) (Şekil 7.57) .

Şekil 7.57.Yeşil Mescit Hava fotoğrafı (Seyhan Belediyesi,2017)

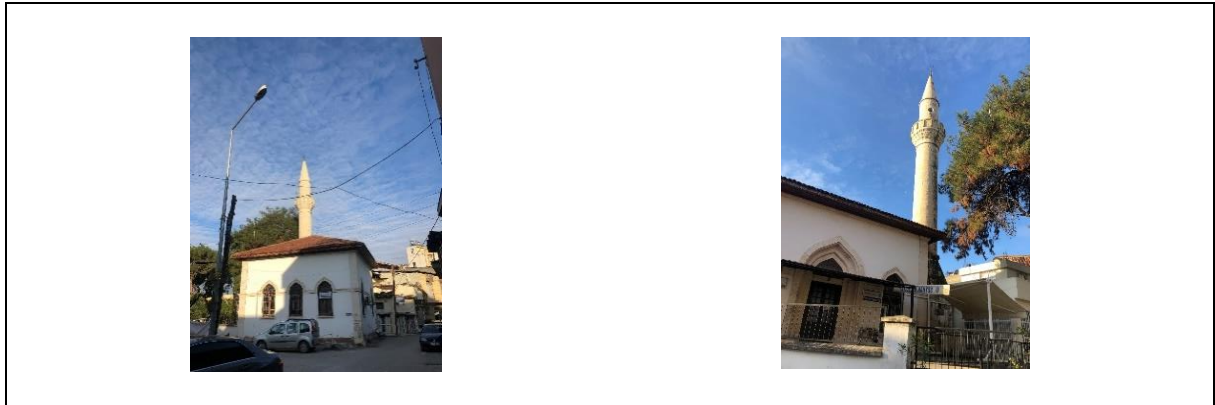
7.4.3.5.Şefika Hatun Camii

Adana İli, Seyhan İlçesi, Kayalıbağ Mahallesi, 13 Nolu Sokak üzerinde 238 Ada, 33 Pafta, 4-5-6 parselde konumlanmaktadır Anıtsal özellik gösteren yapılardan biridir (Anıtlar Kurulu, 2018). (Şekil 7.58.)

Şekil 7.58. Yeşil Mescit Plan (Anıtlar Kurulu,2018)

Cami 1912-15 yılları arasında Ramazanoğulları soyundan gelen Şefika Hatun tarafından yaptırılmıştır. Yapı dikdörtgen planlıdır ve üzeri kırma ahşap çatı ile örtülüdür. Caminin giriş kapısı kemerlidir ve kemerin alın kısmı cam çerçevesidir. Kesme taştan inşa edilmiştir. Yapının minaresi sonradan yapılmıştır(Umar, 2010). 1998 depreminde hasar gören yapının restorasyonu 2004 yılında tamamlanmıştır (Anıtlar Kurulu,2018) (Şekil 7.59.) .

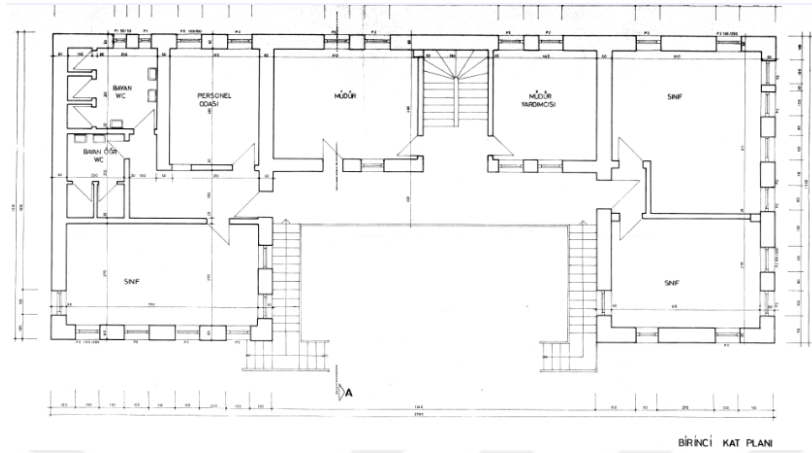

Şekil 7.59. Şefika Hatun Camii

7.4.3.6.Tepebağ Orta Okulu

Adana'nın Seyhan İlçesi, Tepebağ Mahallesi, Cemal Gürsel Caddesi, 280 Ada, 37Pafta, 42 Parselde bulunmaktadır. Anıtsal özellik gösteren yapılardan biridir (Adana kültür Envanteri, 2004). İki ayrı dönemde yapılarak birleştirilen “U” plan şemalı ve 4 katlı bir bina ile farklı dönemde yapılan dikdörtgen plan şemalı ve 4 katlı binalardan oluşmaktadır. Her iki binanın da yapım tekniği aynı olup yığma ve karkas sistemle yapılmışlardır. Her iki binada da zemin kata

avludan ulaşılmaktadır ve 1. Kata iki yandan betonarme merdivenle çıkılmaktadır (Anıtlar Kurulu,2018). (Şekil 7.60.)

Şekil 7.60. Tepebağ Orta Okulu Kat Planı

19.yy. da inşa edilmiş olup önceleri daha çok gayrimüslim öğrencilere dönük bir okul olan Adana Kız Koleji Binası ve yatakhane olarak kullanılan yapı, 1927 yılında kız kolejinin kapatılmasının ardından Adana Muhtelif Orta Mektebi olarak eğitime devam etmiştir. 1950-51 eğitim öğretim yılında da Tepebağ höyüğünün eteğinde yer almasından dolayı adı “Tepebağ Orta Okulu “ olarak değiştirilmiştir. 1945 – 1998 depremlerinde çok fazla hasar gören yapı günümüzde kullanılmamaktadır. Yapıda şu anda restorasyon çalışmaları devam etmektedir (Adana kültür envanteri, 2004) (Şekil 7.61.).

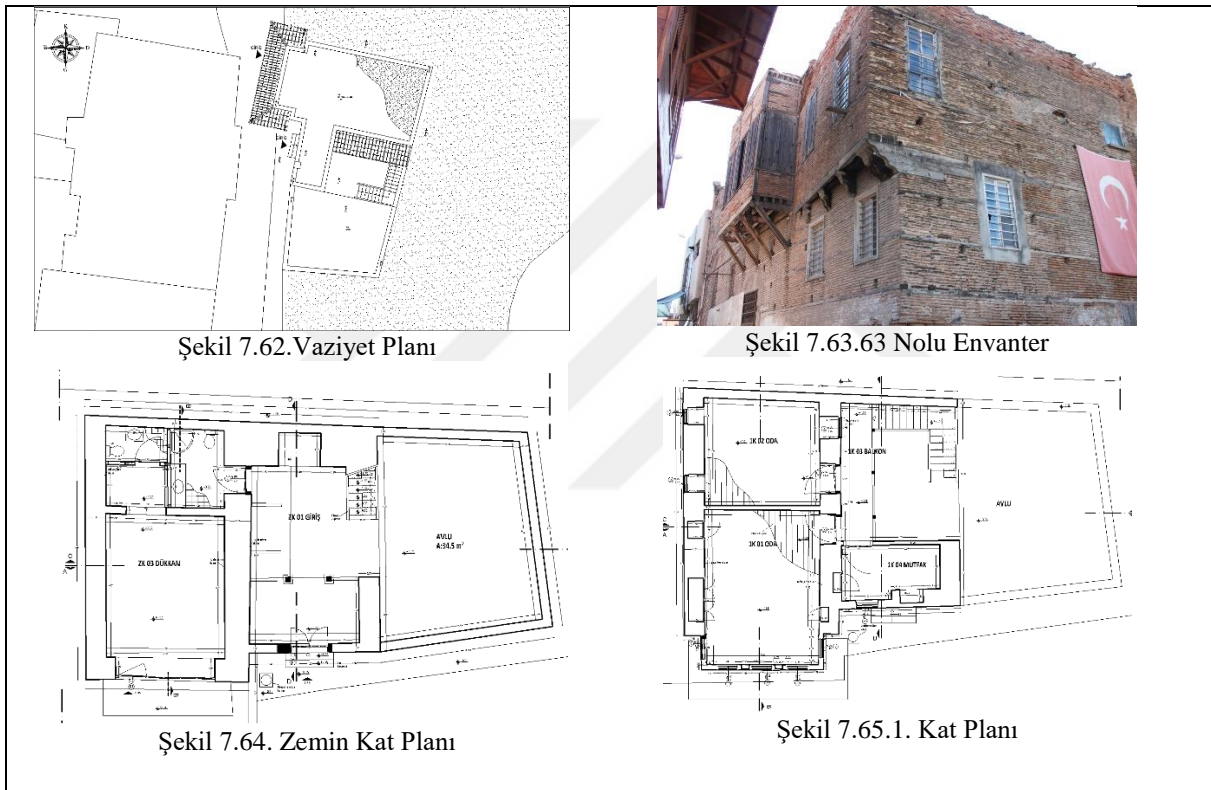
Şekil 7.61. Tepebağ Orta Okulu (Seyhan Belediyesi,2017)

7.4.3.7. 63 Nolu Envanter

Belediye plan notlarında 63 nolu envanter olarak adlandırılan yapı, Adana ili Seyhan ilçesi Tepebağ Mahallesi 27052 numaralı sokakta bulunan yapı Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu 01.06.1990 tarihli 581 nolu karar ile tescillenmiştir. Bu konutun 19. Yüzyıl yapısı olduğu düşünülmektedir (Şekil 7.62). Konut olarak inşa edilen tarihi yapı, sonrasında matbaa olarak kullanılmış, günümüzde ise boştur.

Yığma tuğla duvar yapım tekniği ile inşa edilmiş 2 katlı bir yapıdır (Şekil 7.63). Özgün halinde avlu olan bölüme yapılan niteliksiz ekle beraber yapı günümüzde parselin tamamına oturmaktadır. 63 envanter numaralı yapı kuzey cephe tarafından bitişik nizamdır. Ancak şu anda etrafında yapı bulunmamaktadır. Yapının ana girişi batı yönündedir.(Şekil 7.64,65) Niteliksiz demir kapı ile girilen giriş katının tavan döşemesi ve merdiveni yanındaki niteliksiz ek bölüm yapılırken betonarme olarak yeniden inşa edilmiştir. Yeniden inşa edilen bölümleri desteklemek için çelik dikmelerden bir taşıyıcı sistem oluşturulmuştur (Adana Büyükşehir Belediyesi, 2019).

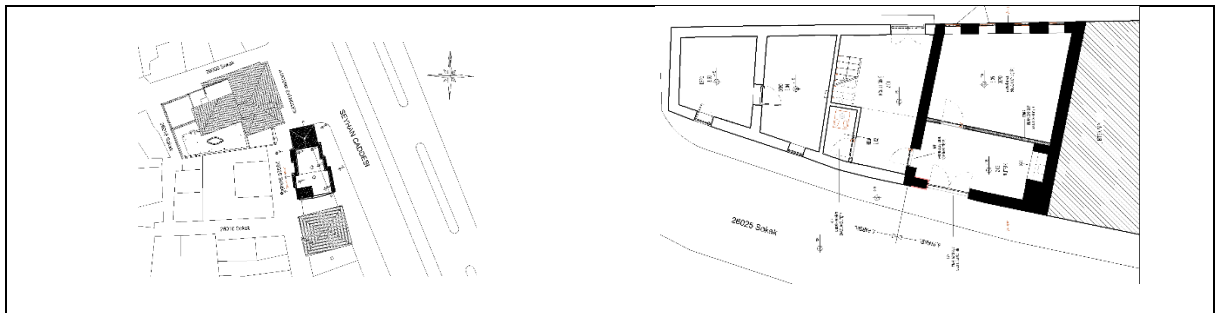
7.4.3.8. 64 Nolu Envanter

Belediye plan notlarında 63 nolu envanter olarak adlandırılan yapı, Adana ili Seyhan ilçesi Tepebağ mahallesi 27052 numaralı sokakta bulunan yapı Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu 01.06.1990 tarihli 581 nolu karar ile tescillenmiştir (Şekil 7.66). Konut olarak inşa edilen yapı, günümüzde Adana Büyükşehir Belediyesi Kudeb tarafından kullanılmaktadır. (Şekil 7.67,68,69) (Adana Büyükşehir Belediyesi, 2019).

7.4.3.9. Adana Sinema Müzesi

Yapı Kayalıbağ Mahallesi, Seyhan Caddesi ile 26025 sokağın kesiştiği köşede 6 ve 7 nolu parsel üzerinde yer almaktadır, Atatürk müzesinin güneybatı köşesinden taş köprüye doğru uzanan sıra evlerin 6 ve 7.'sini oluşturmaktadır. Yapının yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir, ancak eski Adana fotoğrafları incelendiğinde 1900 lü yılların başlarında olduğu söylenmektedir. 6 ve 7 parsel ilk önce tek bir bina iken sonraki dönemlerde ikiye ayrılarak kullanılmıştır. İlk olarak 2009 yılında 7 nolu parsel üzerindeki yapının restorasyonu yapılarak müze olarak düzenlenmiş, 2011 yılında 6 nolu parsel üzerindeki yapının restorasyonu yapılarak müzenin sergi alanı olarak eklenmiştir. Sinema müzesinden önce yapının üst katı konut, alt katı işyeri olarak kullanılmaktaydı. Yapı yığma kagir tekniğinde yapılmıştır (Şekil 7.70,71) (Adana Büyükşehir Belediyesi, 2019).

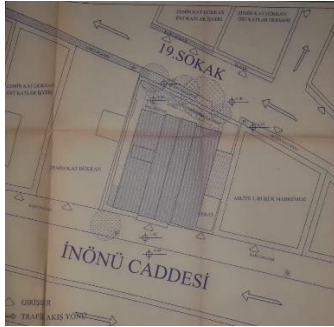
Şekil 7.70. Adana Sinema Müzesi Plan

Şekil 7.71. Adana Sinema Müzesi 2018

7.4.3.10. Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

Yapı; Adana İli, Seyhan İlçesi, Tepebağ Mahallesi, İnönü Caddesi, 273 ada, 8 parsel, 41 pafta üzerinde konumlanmaktadır. Önceden konut olarak kullanılan yapı, sahibinin adıyla yani Eşref Akman Konağı olarak bilinmektedir. Zaman içerisinde eskiyen yapının, röleve-restorasyon projeleri NOB Mimarlık hazırlanmış ve 2003 yılında onaylanmıştır (Şekil 7.72,73,74,75), (Anıtlar Kurulu,2018).

Şekil 7.72. Vaziyet Planı
(Anıtlar Kurulu,2008)

Şekil 7.73. Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

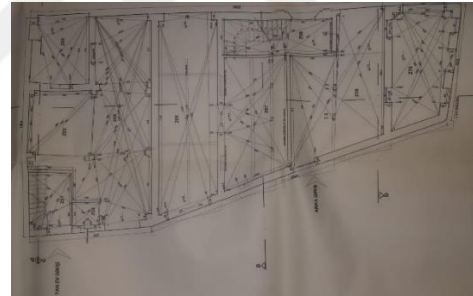
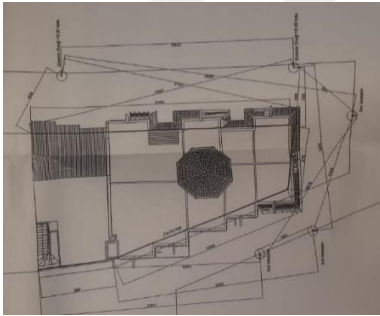
Şekil 7.74.Kat Planı(Anıtlar Kurulu,2008)

Şekil 7.75.Ön görünüş(Anıtlar Kurulu,2008)

7.4.3.11. Bosnalı Otel

Yapı; Adana ili, Seyhan ilçesi, Kayalıbağ Mahallesi,249 ada, 1 nolu parsel, 34 pafta üzerinde konumlanmaktadır. Önceden konut olarak kullanılan yapı, sahibinin adıyla Salih Efendi Konağı olarak bilinirdi. Zaman içerisinde eskiyen yapının, röleve-restorasyon projeleri Mimar Yusuf Serin tarafından hazırlanmış ve 2002 yılında onaylanmıştır (Şekil 7.76,77) (Anıtlar Kurulu, 2018).

Şekil 7.76. Bosnalı Otel Planı (Anıtlar Kurulu,2008)

Resim 7.77. Bosnalı Otel

7.4.4. Çalışma Alanındaki Projelerin Değerlendirilmesi

Tepebağ ve Kayalıbağ sınırları içerisindeki koruma projeleri incelendiğinde; alanda bir adet sokak sağlıklılaştırma projesinin bulunduğu ve diğer projelerin ise tekil yapı bazında koruma projeleri olduğu görülmektedir. Alanın bütününe yönelik kararların alındığı koruma projesi bulunmamaktadır. Çalışmalar parçacıl ve birbirinden kopuktur.

Av. Turhan Arın Sokak Sağıklaştırma Projesi Seyhan Belediyesi ve Çukurova Kalkınma Ajansı işbirliği ile gerçekleştirilmiş, diğer projeler ise ilgili yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilmiştir. Projelere geniş katılım sağlanmamış, halkın görüşlerine yer verilmemiştir.

Alan içerisinde trafik büyük bir sorun teşkil etmesine rağmen sadece Av. Turhan Arın Sokak üzerinde düzenlemeler yapılmıştır. Sağıklaştırma kapsamında Av. Turhan Arın Sokak araç trafiğine kapatılarak, yayalaştırılmıştır. Ancak uygulama aşamasında bunu önlemek için sadece Musa Bali Konağı'nın altına araçların geçişine izin vermeyecek bir taş konulmuştur. Ancak bu durum araçlara sadece bu noktada engel olmakta, sokağı araçlar kullanmaya devam etmektedir (Şekil 7.78,79).

Şekil 7.78. Musa Bali Konağı-2019

Şekil 7.79. Av. Turhan Arın Sokak-2019

Alan içerisindeki depremde yıkılan binaların boş parselleri yakın bölgedeki işyerleri ve ticarethaneler tarafından otopark olarak kullanılmaktadır. Bu alanlarda kent merkezi için açık alan işlevleri yüklenebilecekken, tarifsiz boş alanlar olarak silueti bozmaktadır. Bu alanların koruma çalışmalarında düşünülmemiş olması, projelerin yetersiz olduğunu göstermektedir.

Alan içerisindeki boş alanlara olduğu gibi boş yapılara da işlev önerisi getirilmemiştir.

Halkın koruma konusunda bilinçlenmesi için ilgili yerel yönetimlerin hiçbir çalışma yapmamış olması proje kapsamında düşünülmemiş bir diğer konudur.

Şu anda alanda yapılan çalışmalar sadece fiziki yenilemelerle kısıtlıdır ancak bu yenilemeler de yetersizdir. Fiziki anlamda alanda hala 1998 depreminden kaynaklı yıkık

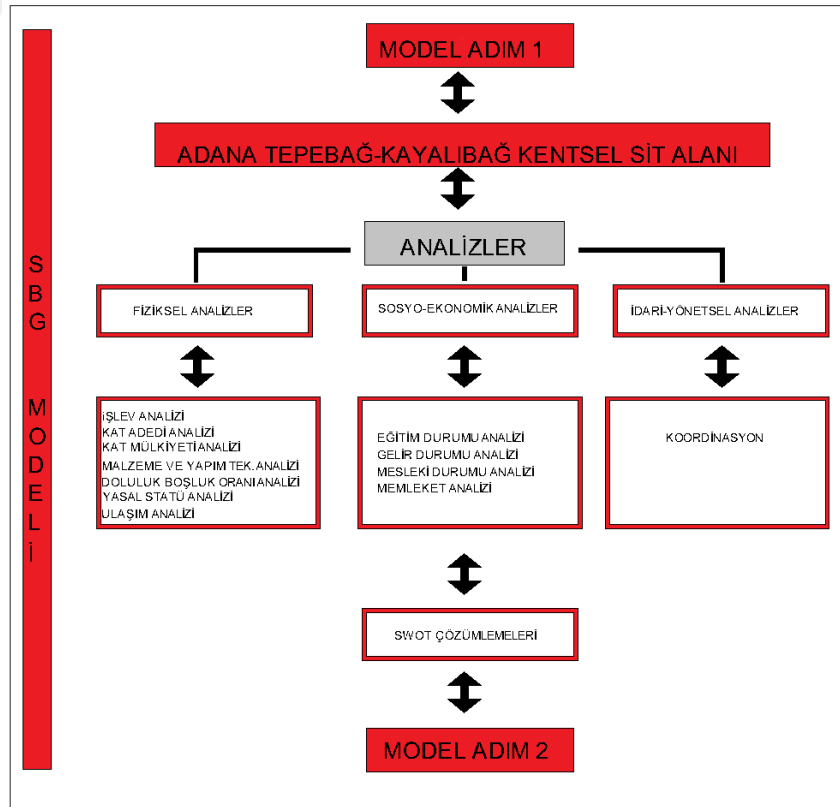
görüntü devam etmektedir. Alandaki müdahaleler çoğunlukla tekil yapı bazında olduğu için alan bu görüntüden kurtulamamıştır.

7.5. Modelin Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanında Sınanması

Bir üst bölümde alanın genel özellikleri, mevcut durumu aktarılmıştır. Bu bölüm kapsamında ise “Sürdürülebilir, Bütüncül ve Geniş katılımlı Kentsel Koruma-Geliştirme Modeli” seçilen Adana kenti Tepebağ-Kayalıbağ bölgesi Kentsel Sit Alanı’nda; uygulanmıştır. Söz konusu örneklem alan üzerinde “Sürdürülebilir, Bütüncül ve Geniş katılımlı Kentsel Koruma-Geliştirme Modeli” kapsamında belirlenen uygulama adımları sırasıyla uygulanmıştır. Uygulama çalışmasından elde edilecek sonuçlar, Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı’nda öneri bir proje senaryosu oluşturulmasını sağlayacaktır.

7.5.1. Adım 1: Çalışma Alanı İle İlgili Analizler

Modelin ilk aşaması olan Adım 1 çalışmanın analiz aşamasını oluşturmaktadır (Şekil 7.80). Bu bölümde; analizlerin yapılması bölümü Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı özelinde test edilmiştir. Çalışma alanıyla ilgili fiziksel, sosyo-ekonomik-idari analizler yapılmıştır.

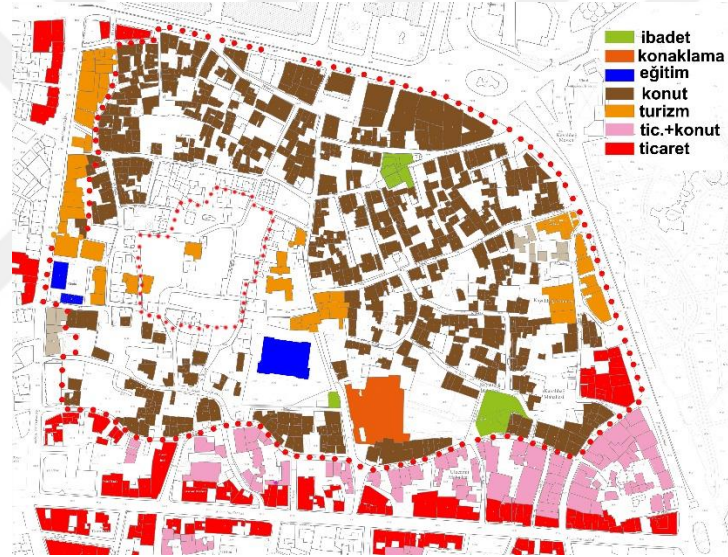
Şekil 7.80. Model kapsamında analiz aşaması (Tez kapsamında hazırlanmıştır.)

7.5.1.1.Fiziksel Analizler

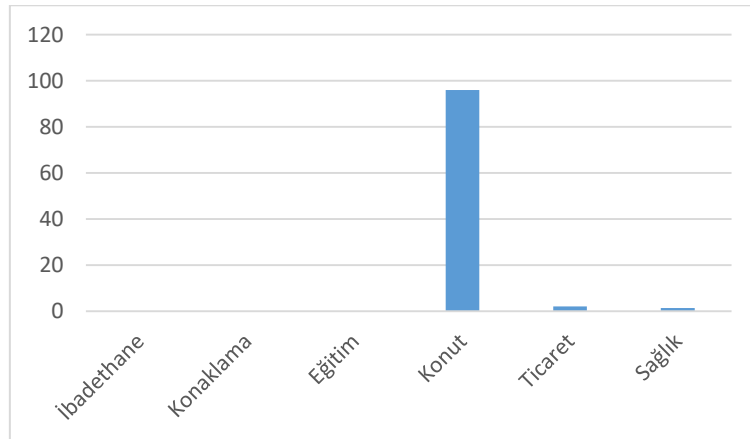
Fiziksel analizler başlığı altında işlev analizi, kat adedi analizi, kat mülkiyeti analizi, malzeme ve yapım tekniği analizi, ulaşım durumu analizi, doluluk boşluk oranı analizi, yasal statü analizi incelenmiştir ve alandaki geleneksel yapıların mimari analizi yapılmıştır.

İşlev Analizi

Araştırmanın örneklem alanını oluşturan bölgede; ibadet, konaklama, eğitim, konut, turizm, ticaret+konut ve ticaret olmak üzere 598 adet yapı bulunmaktadır. Yapılan işlev analizinden örneklem alanın %96 oranda konut işleviyle kullanıldığı görülmektedir. Ticaret işlevi %2, eğitim %0.5, sağlık %1.3, konaklama % 0.1, ibadethane %0.5 oranda görülmektedir. Ticaret ve Ticaret+konut kullanımı Abidinpaşa Caddesi boyunca ağırlıklı olarak görülmektedir (Şekil 7.81,82).

Şekil 7.81. Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı İşlev Analizi

Şekil 7.82. Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı İşlev Analizi

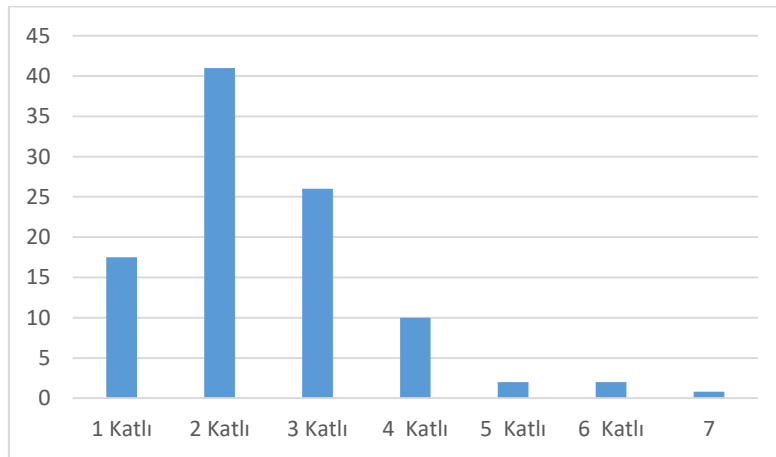

Kat Adedi Analizi

Çalışmanın örneklem alanını oluşturan bölgede; %41 oranında 2 katlı, %17.5 oranında 1 katlı, %26 oranında 3 katlı, %10 oranında 4 katlı, %2 oranında 5 ve 6 katlı, %0.8 oranında ise 7 katlı binalar bulunmaktadır (Şekil 7.83,84). Kat adedi analizine göre yapıların az katlı olduğu söylenebilir. Sayıları az olmasına rağmen bölgede çok katlı (5-6-7kat) yapıların bulunduğunu söylemek mümkündür. Bu yapılar alan içerisinde Seyhan Cad. üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Şekil 7.83. Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı Kat Adedi Analizi

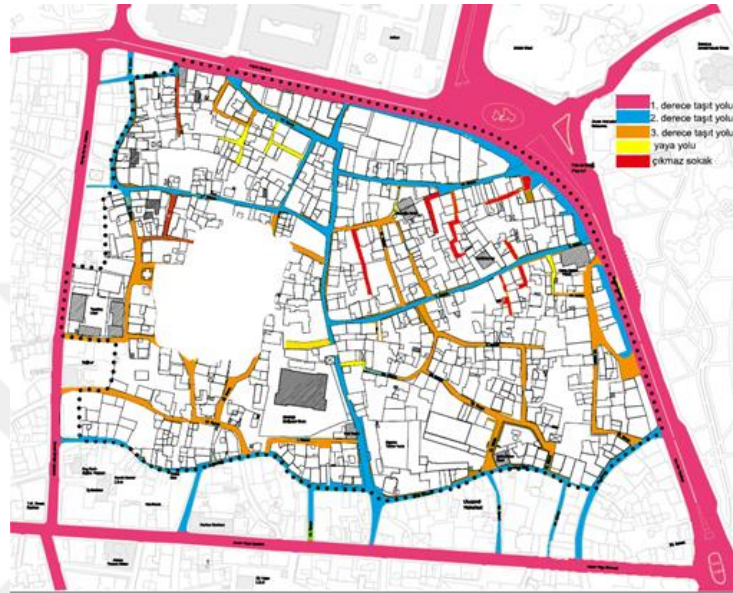

Şekil 7.84. Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı Kat Adedi Analizi

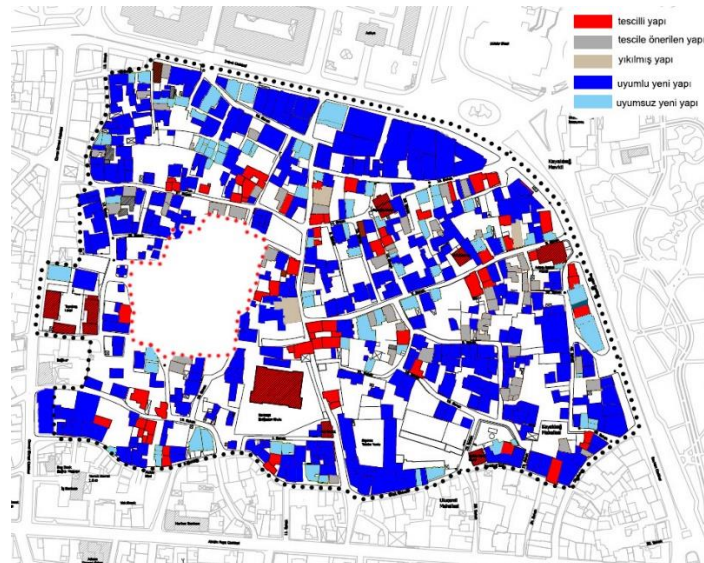
olmaması nedeniyle, alanın dışında kalan trafik iç kısma yansımamaktadır. Doku içerisinde en çok kullanılan taşıt yolu Av. Turhan Arın Sokaktır. Tepebağ ve Kayalıbağ mahallelerinin birleşim noktasında bulunur ve İnönü Caddesi ve Abidin Paşa Caddesini birbirine bağlar. Av. Turhan Arın Sokak konumu itibariyle çalışma alanı içerisinde önemli bir yere sahiptir. Çalışma alanının genelini 3. dereceden taşıt yolları oluşturmaktadır. Alan içerisinde çıkmaz sokaklar da bulunmaktadır (Şekil 7.87.).

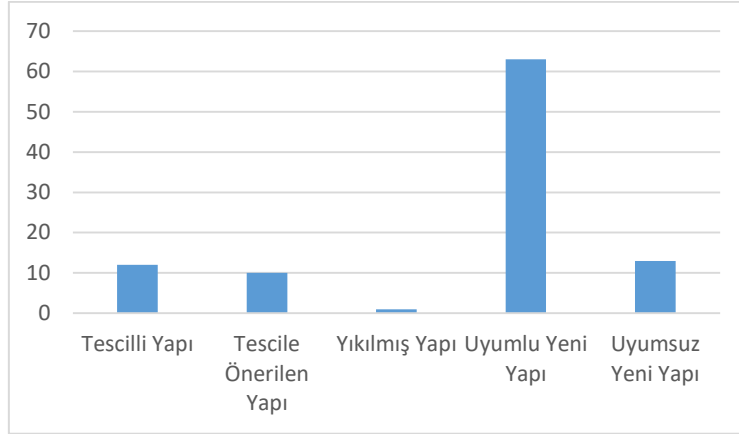
Şekil 7.87. Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı Ulaşım Durumu Analizi

Yasal Statü Analizi

Çalışma Alanında %12 tescilli yapı, %10 tescile önerilen yapı, %1 yıkılmış yapı, %63 uyumlu yeni yapı %13 uyumsuz yeni yapı bulunmaktadır (Şekil 7.88,89).

Şekil 7.88. Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı Yasal Statü Analizi

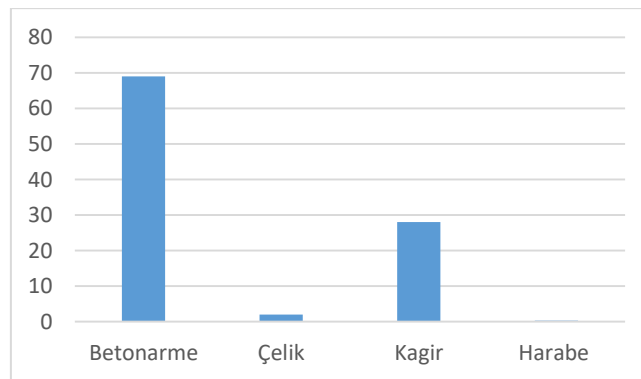
Şekil 7.89. Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı Yasal Statü Analizi

Malzeme Ve Yapım Tekniği Analizi

Çalışma alanında % 69 betonarme, %2 çelik, %28 kagir, %0.3 harabe binalar bulunmaktadır (Şekil 7.90,91).

Şekil 7.90. Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı Malzeme ve yapım tekniği analizi

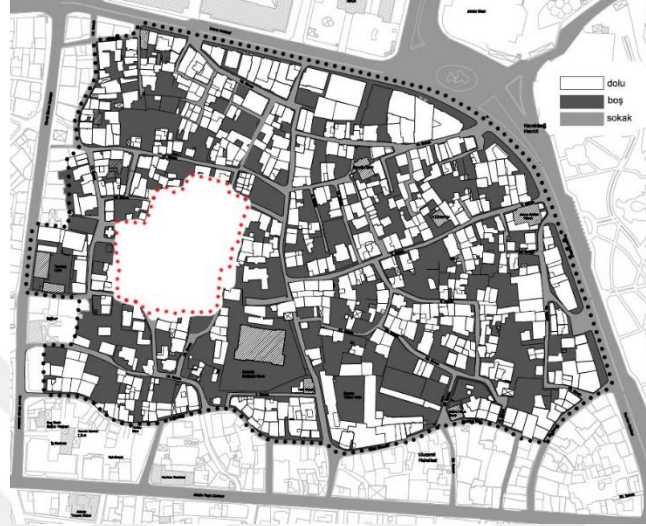

Şekil 7.91. Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı Malzeme ve yapım tekniği analizi

Doluluk Boşluk Oranı Analizi

Araştırma alanı içerisinde yapı alanlarının zemindeki kullanımının mekânsal dağılımı incelenmiştir. Doluluk boşluk oranı analizinde; boş kısımlar koyu renk, yapılar beyaz renk ile gösterilmiştir. Yollar gri renk ile gösterilmiştir (Şekil 7.92).

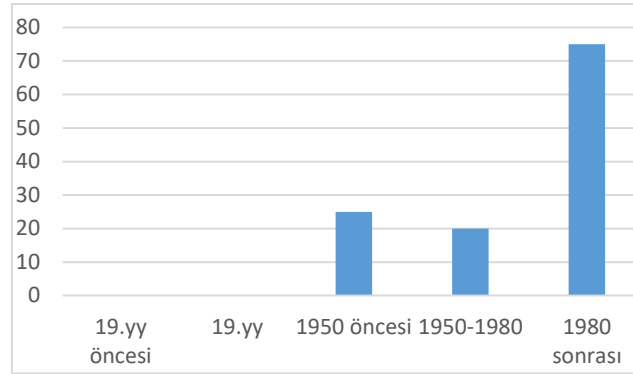
Şekil 7.92. Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı Doluluk boşluk oranı analizi

Yapım Yılı Analizi

Araştırma alanı içerisindeki yapıların yapıldıkları dönem incelenmiştir.

Şekil 7.93. Adana Tepebağ-Kayalıbağ yapım yılı analizi

Şekil 7.94. Adana Tepebağ-Kayalıbağ yapım yılı analizi

7.5.1.2. Sosyo-Ekonomik Analizler

Alanda sosyal- ekonomik analizler incelenirken anket çalışması yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Adana Tepebağ ve Kayalıbağ mahallelerini kapsayan kentsel sit alanı 1998 depreminde ve sonrasında yıkım ve yıpranmaya maruz kalmıştır. Alanda bazı bölgelerde sağlıklaştırma projeleri ve tekil bina bazında koruma çalışmaları devam etmektedir. Ancak alanın tamamını kapsayan bütüncül bir koruma çalışması olmaması itibariyle araştırma örneklem alanı olarak seçilmiştir. Alanda yaşayan insan profilini değerlendirmek, yaşadıkları yapının durumunu ve yaşadıkları çevreyle ilişkilerini inceleyebilmek açısından mahalle genelinde farklı sokaklarda oturan değişik yaş gruplarında anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışmasının temel amacı kullanıcı gözünden mahalledeki yapı ve çevresine bakabilmek, onların görüşleri üzerinden çözüm üretebilmektir.

Araştırma kapsamında Adana ili, Seyhan ilçesi, Tepebağ ve Kayalıbağ mahallelerinde yaşayan kullanıcılar çalışmamızın evrenini oluşturmuştur. Verilerin elde edildiği denekler, tesadüfi örneklem yönteminin alt basamağı olan rastlantısal örneklem yöntemi tespit edilmiştir. Farklı büyüklükteki evrenler için kuramsal örneklem büyüklükler ve % 95 güvenilirlik düzeyine göre tolerans gösterilebilir hata için gerekli örneklem tablosundan yararlanılarak araştırma için gerekli olan örneklem belirlenmiştir. Alanda 941 kişi Tepebağ bölgesinde, 1283 kişi Kayalıbağ bölgesinde olmak üzere toplam 2224 kullanıcı bulunmaktadır. Kullanıcı sayısı 2224 kişi olduğundan % 95 güvenilirlik düzeyine göre araştırma için 278-341 arasında anket yapılması gerektiği belirlenmiştir. Çalışma alanında 300 kullanıcı ile yüz yüze anket görüşmeleri yapılmıştır. Aşağıdaki tablo Çıngı (1994)'den uyarlanmıştır (<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>, 2019) (Şekil 7.95.).

N	SAPMA MİKTARI				
	.01	.02	.03	.04	.05
500					218
1000				375	278
3000		1.334	787	500	341
5.000		1.622	880	536	357
10.000	4.899	1.936	964	566	370
50.000	8.057	2.291	1.045	593	381
100.000	8.763	2.345	1.056	597	383
500.000	9.423	2.390	1.065	600	384

Şekil 7.95. Tolerans Gösterilebilir Hata İçin Gerekli Örneklem

Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırmaya konu olan verilerin toplanması için anket formu hazırlanmıştır. Anketin ilk bölümü olan demografik yapı bölümünde kullanıcılara; memleketi, ikamet ettiği yer, mahallede ikamet etme süresi, mesleği, cinsiyeti, yaşı ile ilgili sorular sorulmuştur. Anketin ikinci bölümü olan gelir ve mülkiyete yönelik sorular bulunmaktadır. Anketin üçüncü bölümünde kullanıcıların Kentle İlişkilerine yönelik sorular yer almaktadır. Anketin son bölümünde ise bölgedeki ulaşım ve erişilebilirlik ile ilgili sorular bulunmaktadır. Anket kapsamında kullanıcılara toplam 30 adet soru sorulmuştur. Hazırlanan anket formu aksaklıkları belirlemek amacıyla önce, iki ayrı akademisyene gösterilmiş, önerileri doğrultusundaki düzenlemeler yapılmıştır.

Araştırma Verilerinin Analizi

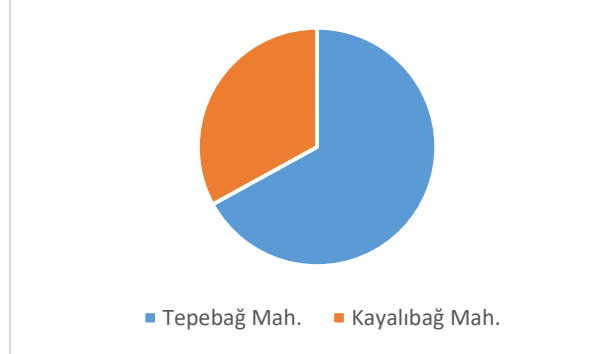
Araştırma verilerinin analizi yapılırken SPSS veri tabanı kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Katılımcıların demografik özellikleri, alanı tercih etme sebepleri, koruma çalışmalarından memnuniyet düzeyleri ve alandaki ulaşım-erişebilirlik vs. bulguları aşağıda sıralanmıştır.

Katılımcıların Yaşadığı Mahalle

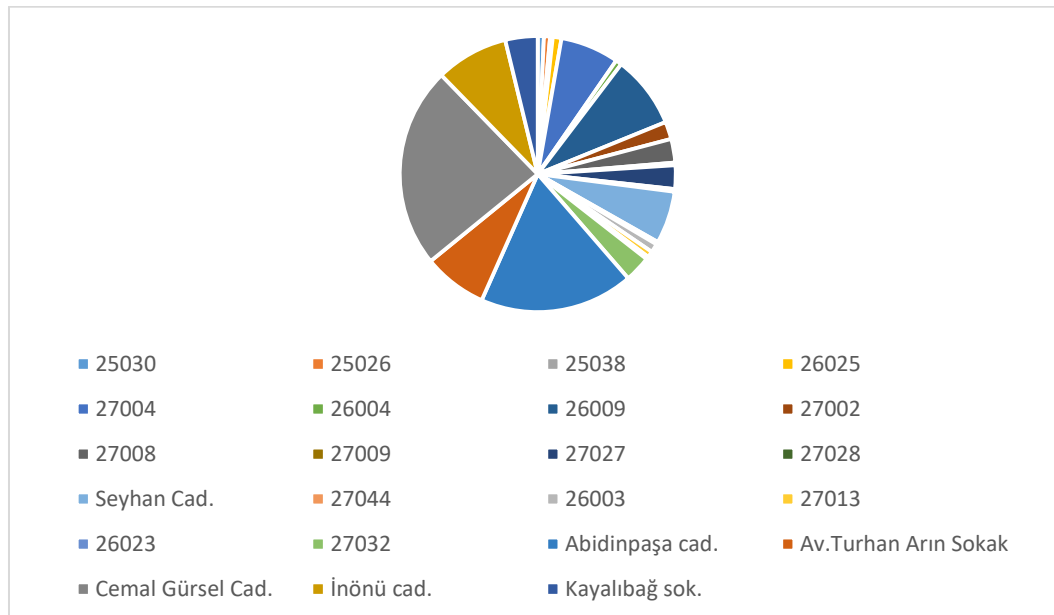
Ankete katılan kişilerin % 33'ünün Kayalıbağ mahallesinde, % 67'sinin Tepebağ mahallesinde yaşadığı görülmektedir (Şekil 7.96.).

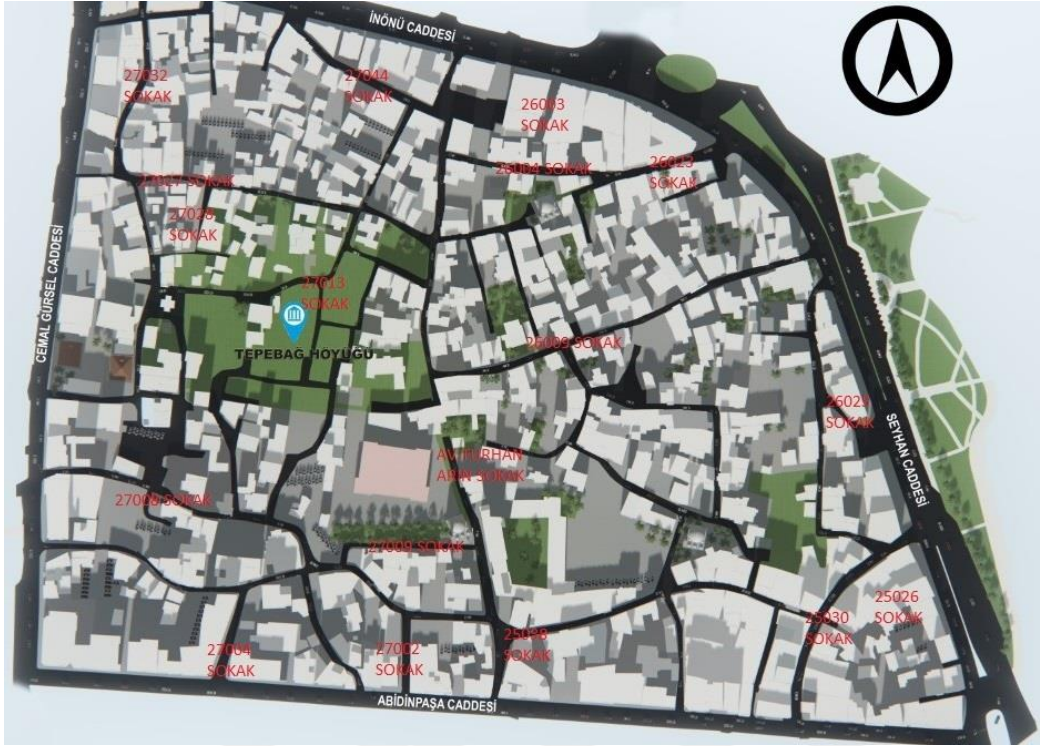

Şekil 7.96. Katılımcıların Yaşadığı Mahalle Dağılımı

Katılımcıların Yaşadığı Sokak

Ankete katılan kişilerin % 23'ünün Cemal Gürsel Caddesinde, % 17,7'sinin Abidinpaşa Caddesi'nde, % 8,3'ünün İnönü Caddesi'nde, % 8,3'ünün 26009 nolu sokak, % 7,3'ünün Av.Turhan Arun Sokak, % 6,7'sinin 27004 nolu sokak, % 6'sının Seyhan Caddesi, % 3,7'sinin Kayalıbağ sokak, % 3'ünün 27032 nolu sokak, % 2,7'sinin 27027 nolu sokak, % 2,7'sinin 27008 nolu sokak, % 2'sinin 27002 nolu sokak, % 1'ünün 26025 nolu sokak, % 1'inin 26003 nolu sokak, % 0,7'sinin 25030 nolu sokak, % 0,7'sinin 25026 nolu sokak, % 0,7'sinin 27013 nolu sokak, % 0,7'sinin 26004 nolu sokak, % 0,3'ünün 26023 nolu sokak, 0,3'ünün 26022 nolu sokak, 0,3'ünün 25038 nolu sokak, 0,3'ünün 27009 nolu sokak, 0,3'ünün 27028 nolu sokak üzerinde yaşadığı görülmektedir (Şekil 7.97).

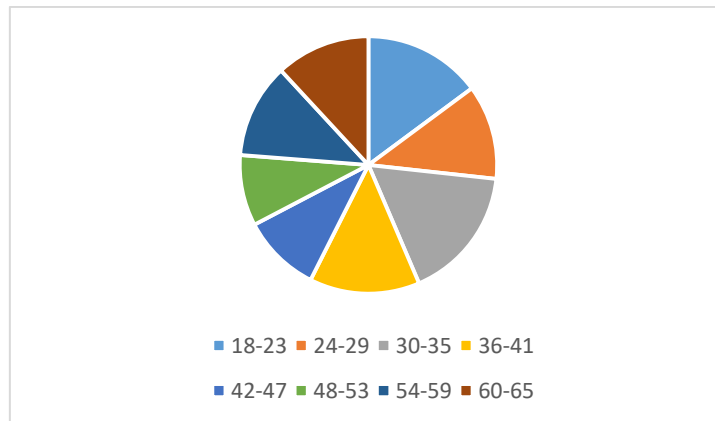

Şekil 7.97. Katılımcıların Yaşadığı Sokak Dağılımı

Katılımcıların Yaşı

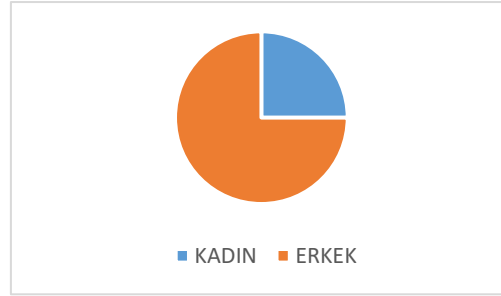
Ankete katılan kişilerin yaş dağılımlarına bakıldığında; % 15'sinin 18-23 yaşları arasında olduğu, % 14'ünün 36-41 yaşları arasında, % 12'sinin 24-29 yaşları arasında, % 12'sinin 54-59 yaşları arasında, % 11'sinin 60-65 yaşları arasında, % 10'unun 42-47 yaşları arasında, % 9'unun 43-58 yaşları arasında olduğu görülmektedir. Katılımcıların 18-23 yaşları arasında yoğunlaştığı görülmektedir (Şekil 7.98.)

Şekil 7.98. Katılımcıların Yaş Dağılımı

Katılımcıların Cinsiyeti

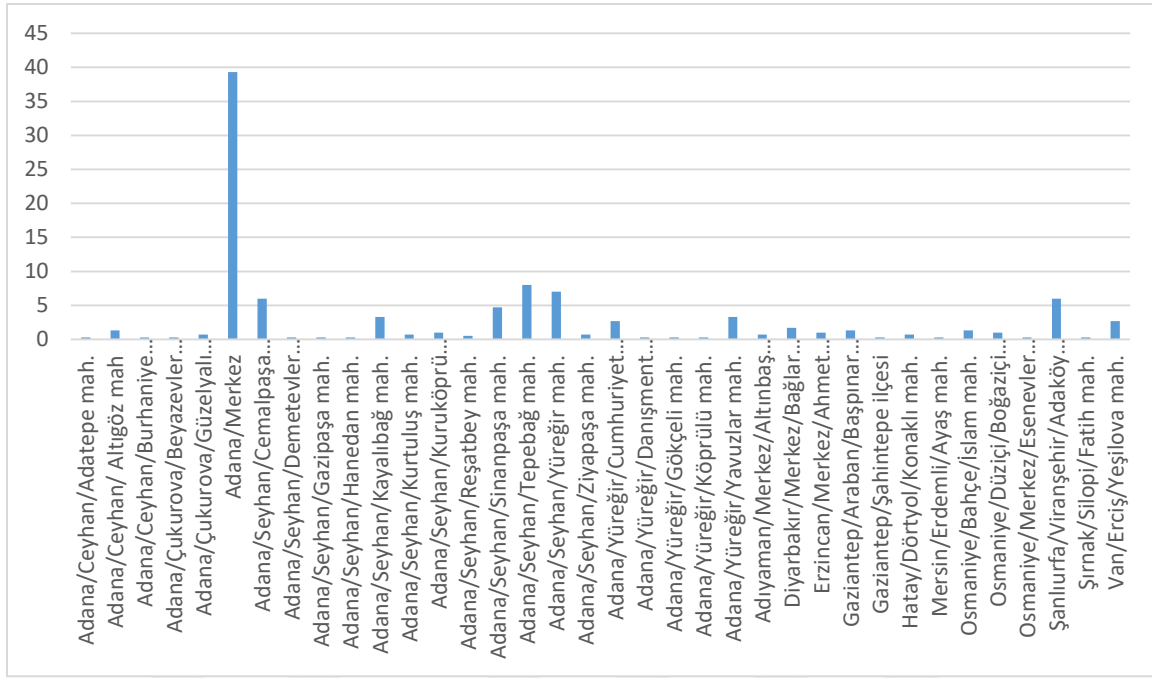
Ankete katılan kişilerin cinsiyet dağılımlarına bakıldığında; yüzde 75'inin erkek, yüzde 25'inin kadın olduğu görülmektedir (Şekil 7.99.).

Şekil 7.99. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı

Katılımcıların Memleketi

Ankete katılan kişilerin memleket dağılımlarına bakıldığında; % 39,3'ünün Adana/Merkez, % 8'inin Adana/Seyhan/Tepebağ Mah., % 7'sinin Adana/Seyhan/Yüreğir Mah., % 6'sının Şanlıurfa/Viranşehir, % Adana/Ceyhan/Adaköy Mah, % 6'sının Adana/Seyhan/Cemalpaşa Mah., % 4,7'sinin Adana/Seyhan/Sinanpaşa Mah., % 3,3'ünün Adana/Yüreğir/Yavuzlar Mah., % 3,3'ünün Adana/Seyhan/Kayalıbağ Mah.,% 2,7'sinin Van/Erciş/Yeşilova Mah., % 2,3'ünün Adana/Yüreğir/Cumhuriyet Mah., % 1,3'ünün Adana/Ceyhan/Altıgöz Mah., % 1,7'sinin Diyarbakır/Merkez/Bağlar Mah., % 1,3'ünün Gaziantep/Araban/Başpınar Mah., % 1,3'ünün Osmaniye/Bahçe/İslam Mah., % 1'inin Adana/Seyhan/Kuruköprü Mah., % 1'inin Erzincan/Merkez/Ahmet Yesevi Mh, % 1'inin Osmaniye/Düziçi/Boğaziçi Mah., % 0,7'sinin Adana/Çukurova/Güzelyalı Mah., % 0,7'sinin Adana/Seyhan/Kurtuluş Mah., % 0,7'sinin Adana/Seyhan/Ziyapaşa Mah., % 0,7'sinin Adıyaman/Merkez/Altınşehir Mah., % 0,7'sinin Hatay/Dört Yol/Konaklı Mah., % 0,3'ünün Osmaniye/Merkez/Esenevler Mah., % 0,3'ünün Mersin/Erdemli/Ayaş Mah., % 0,3'ünün Gaziantep/Şahinbey İlçesi, % 0,3'ünün Adana/Yüreğir/Köprülü Mah., % 0,3'ünün Adana/Yüreğir/Gökçeli Mah., % 0,3'ünün Adana/Yüreğir/Danışment Mah., % 0,3'ünün Adana/Seyhan/Reşatbey Mah., % 0,3'ünün Adana/Seyhan/Hanedan Mah., % 0,3'ünün Adana/Seyhan/Gazipaşa Mah., % 0,3'ünün Adana/Seyhan/Demetevler Mah., % 0,3'ün Adana/Çukurova/Beyazevler Mah., % 0,3'ünün Adana/Ceyhan/Burhaniye Mah., olduğu görülmektedir. Katılımcıların memleketinin Adana/Merkez'de yoğunlaştığı görülmektedir (Şekil 7.100.).

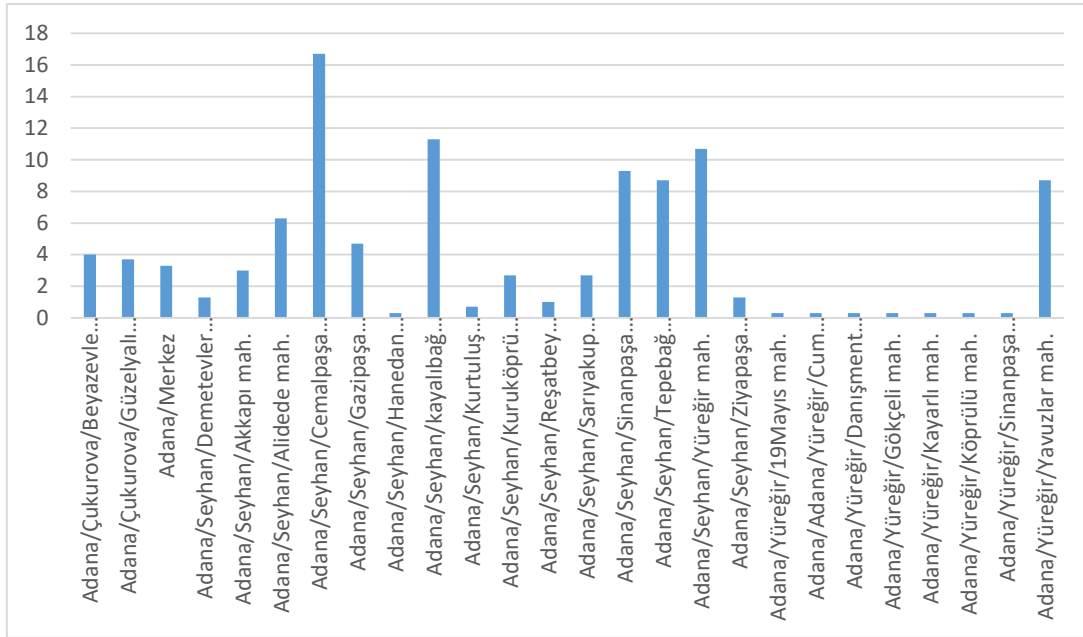

Şekil 7.100. Katılımcıların Memleket Dağılımı

Katılımcıların İkamet İl/İlçesi/Mahallesi

Ankete katılanların ikamet yeri dağılımlarına bakıldığında; % 16,7'sinin Adana/Seyhan/Cemalpaşa Mah., % 11,3'ünün Adana/Seyhan/Kayalıbağ Mah., % 10,7'sinin Adana/Seyhan/Yüreğir Mah., % 9,3'ünün Adana/Seyhan/Sinanpaşa Mah., % 8,7'sinin Adana/Seyhan/Tepebağ Mah., % 8,7'sinin Adana/Yüreğir/Yavuzlar Mah., % 4,7'sinin Adana/Seyhan/Gazipaşa Mah., % 4'ünün Adana/Çukurova/Beyazevler Mah., % 3,7'sinin Adana/Çukurova/Güzelyalı Mah., % 3,3'ünün Adana/Merkez, % 3,3'ünün Adana/Yüreğir/Cumhuriyet Mah., % 3'ünün Adana/Seyhan/Akkapı Mah., % 2,7'sinin Adana/Seyhan/Kuruköprü Mah., % 2,7'sinin Adana/Seyhan/Sarıyakup Mah., % 1,3'ünün Adana/Seyhan/Ziyapaşa Mah., % 1,3'ünün Adana/Seyhan/Demetevler Mah., % 1'inin Adana/Seyhan/Reşatbey Mah., % 0,7'sinin Adana/Seyhan/Kurtuluş Mah., % 0,3'ünün Adana/Seyhan/Hanedan Mah., % 0,3'ünün Adana/Yüreğir/Danişment Mah., % 0,3'ünün Adana/Yüreğir/19 Mayıs Mah. olduğu görülmektedir. Katılımcıların memleketinin Adana/Seyhan/Cemalpaşa Mah.'de yoğunlaştığı görülmektedir (Şekil 7.101.).

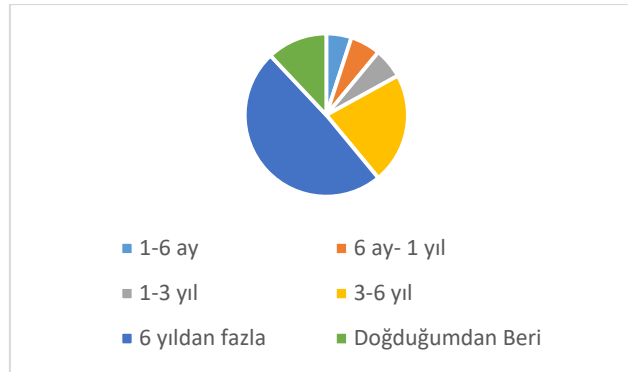

Şekil 7.101. Katılımcıların İkamet İl/İlçesi/Mahallesi

Katılımcıların Mahallede İkamet Etme Süresi

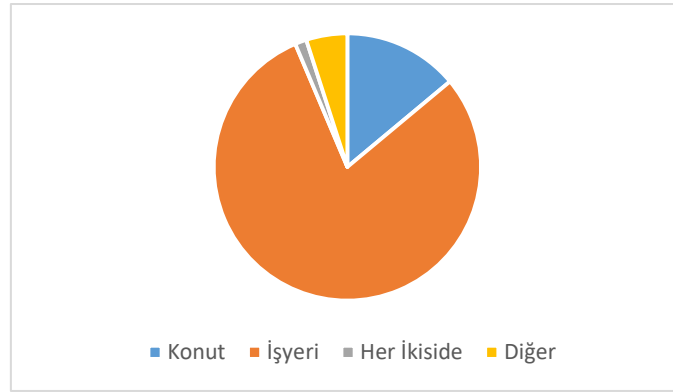
Katılımcıların mahallede ikamet etme sürelerine bakıldığında; % 49'unun 6 Yıldan Fazla, % 22'sinin 3 Yıl- 6 Yıl, % 12'sinin doğduğundan beri, % 6'sının 6 Ay- 1 Yıl, % 6'sının 1 Yıl -3 Yıl, % 5'inin 1-6 Ay süre aralığında mahallede ikamet ettikleri belirlenmiştir (Şekil 7.102.).

Şekil 7.102. Mahallede ikamet etme süresi dağılımı

Katılımcıların Mahalleyi Kullanma Sebebi

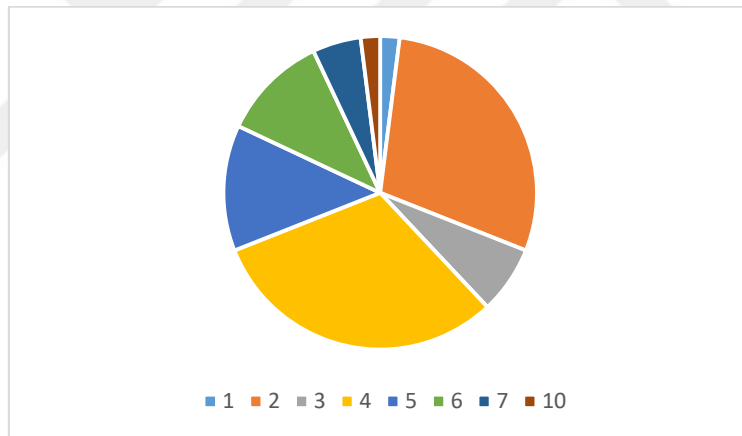
Katılımcıların mahalleyi kullanma sebebi dağılımına bakıldığında; %80'inin işyeri, % 14'ünün konut, % 5'inin diğer, % 1'inin konut ve işyeri olarak yanıtladığı görülmektedir. Katılımcıların mahalleyi kullanma sebebinin işyeri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir (Şekil 7.103.).

Şekil 7.103. Mahalleyi Kullanma Sebebi Dağılımı

Konutta Yaşayan Kişi Sayısı

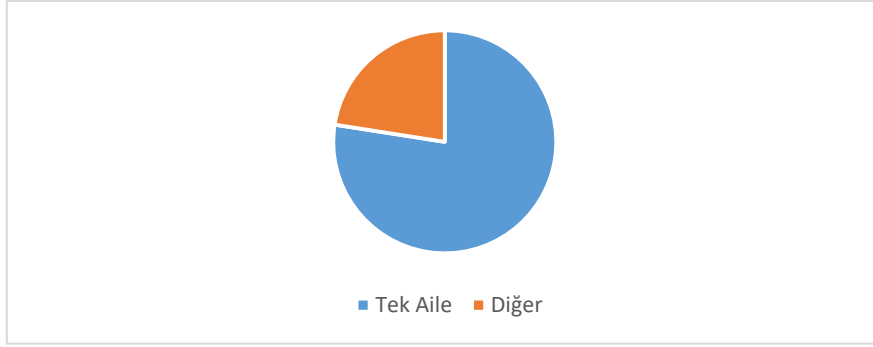
Mahalleyi konut amaçlı kullanan katılımcılara yaşadıkları konuttaki kişi sayısı sorulmuştur. Katılımcıların % 31'i 4 kişi, % 29'u 2 kişi, % 13'ü 5 kişi, % 11'i 6 Kişi, % 7'si 3 Kişi, % 5'i 7 Kişi, % 2'si 1 Kişi, % 2'si 10 Kişi olarak soruyu yanıtlamıştır. Katılımcıların 265 tanesi alanı konut amaçlı kullanmadığı için soruyu yanıtlamamışlardır (Şekil 7.101.).

Şekil 7.104. Konutta yaşayan kişi sayısı dağılımı

Konutta Kaç Aile Yaşadığı Durumu

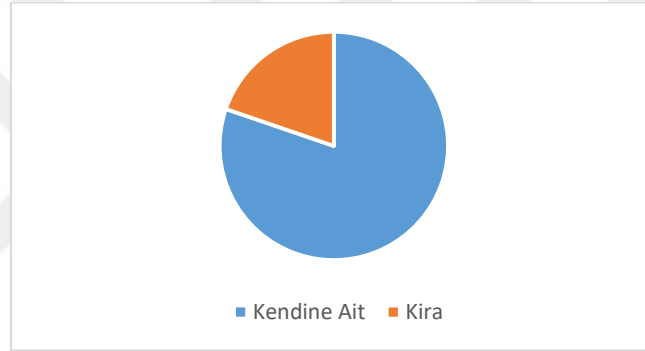
Katılımcılara yaşadıkları konutta kaç aile yaşadığı sorulduğunda katılımcıların % 89'u tek aile, %11'i diğer yanıtını vermiştir. Katılımcıların 265 tanesi alanı konut amaçlı kullanmadığı için soruyu yanıtlamamışlardır (Şekil 7.105.).

Şekil 7.105. Konutta Kaç Aile Yaşadığı Durumun Dağılımı

Konutun Mülkiyetinin Kime Ait Olduğu Durumu

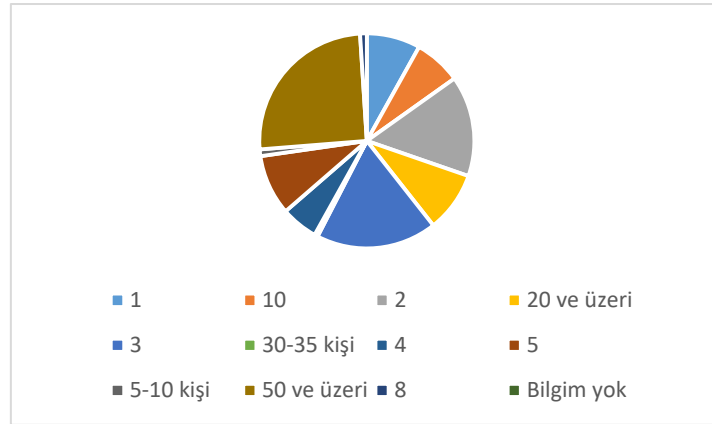
Katılımcılara yaşadıkları konutun kime ait olduğu sorulduğunda katılımcıların % 87'si kendimize ait, % 13'ü kira yanıtını vermiştir. Katılımcıların 265 tanesi alanı konut amaçlı kullanmadığı için soruyu yanıtlamamışlardır (Şekil 7.106.).

Şekil 7.106. Konutun Mülkiyetinin Kime Ait Olduğu Durumun Dağılımı

İşyerinde Çalışan Kişi Sayısı

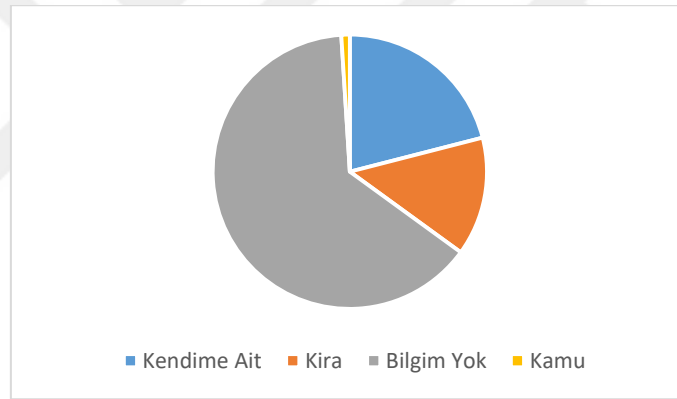
Katılımcılara çalıştıkları işyerinde çalışan toplam kişi sayısı sorulduğunda; katılımcıların % 25'i 50 ve üzeri, % 18'i 3, % 15'i 2, % 9'u 5, % 8,6'sı 20 ve üzeri, % 8'i 1, % 7'si 10, % 5,5'u 4, %1'i 5-10 Kişi, %1'i bilgim yok, %0,5'i 30-35 Kişi yanıtını vermiştir. Katılımcıların 56 tanesi alanı işyeri amaçlı kullanmadığı için soruyu yanıtlamamıştır (Şekil 7.107.).

Şekil 7.107. İşyerinde Çalışan Kişi Sayısı Dağılımı

İşyeri Mülkiyetinin Kime Ait Olduğu Durumu

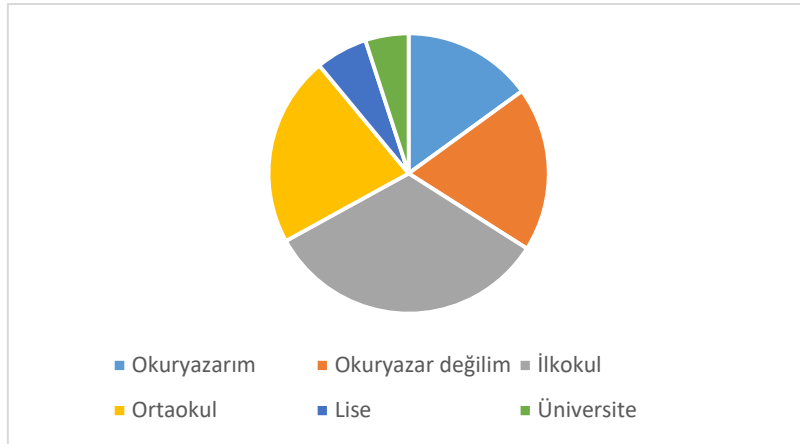
Katılımcılara çalıştıkları işyerinin kime ait olduğu sorulduğunda katılımcıların % 64'ü bilgin yok, % 21'i kendime ait, % 14'ü kira, % 1'i kamu yanıtını vermiştir. Katılımcıların 56 tanesi alanı işyeri amaçlı kullanmadığı için soruyu yanıtlamamıştır (Şekil 7.108.).

Şekil 7.108. İşyeri Mülkiyetinin Kime Ait Olduğu

Katılımcıların Eğitim Durumu

Ankete katılanların eğitim düzeyi dağılımlarına bakıldığında; % 15'i okuryazar, % 19'u okuryazar olmayan, % 33'ü ilkokul, %22'si ortaokul, % 6'sı lise, % 5'i üniversite eğitim düzeyine sahip kişilerden oluştuğu görülmektedir. Bu sonuçlara bakıldığında; alan kullanıcılarının çoğunluğunun ilkokul mezunu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır (Şekil 7.109.).

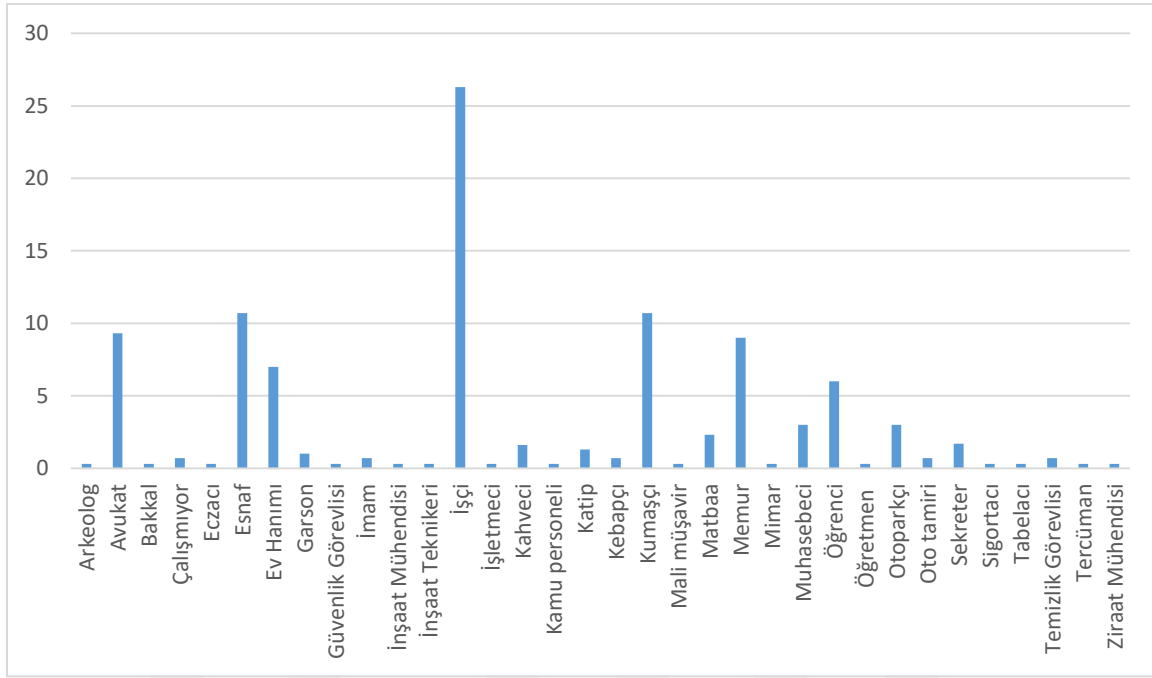

Şekil 7.109. Eğitim Durumu Dağılımı

Katılımcıların Mesleği

Ankete katılanların mesleki durumlarına bakıldığında; 1'inin (%0,3) arkeolog, 28'inin (%9,3) avukat, 1'inin (%0,3) bakkal, 2'sinin (%0,7) çalışmıyor, 1'inin (%0,3) eczacı, 32'sinin (%10,7) esnaf, 21'inin (%7) ev hanımı, 3'ünün (%1) garson, 1'inin (%0,3) güvenlik görevlisi, 2'sinin (0,7) imam, 1'inin (%0,3) inşaat mühendisi, 1'inin (%0,3) inşaat teknikeri, 79'unun (%26,3) işçi, 1'sinin (%0,3) işletme, 1'sinin (%0,3) kamu personeli, 4'ünün (%1,3) katip, 2'sinin (%0,7) kebabçı, 32'sinin (%10,7) kumaşçı ve 1'inin (%0,3) mali müşavir, 7'inin (%2,3) matbaacı, 27'sinin (%9) memur, 1'inin (%0,3) mimar, 9'unun (%3) muhasebeci, 2'sinin (%0,7) oto tamiri, 9'unun (%3) otoparkçı, 18'inin (%6) öğrenci, 1'inin (%0,3) öğretmen, 5'inin (1,7) sekreter, 1'inin (%0,3) sigortacı, 1'inin (%0,3) tabelacı, 2'sinin (%0,7) temizlik görevlisi, 1'inin (%0,3) tercüman, 1'inin (%0,3) ziraat mühendisi oldukları görülmektedir. Bu sonuçlara bakıldığında; alan kullanıcısının çoğunluğunun (%26,3) işçi olduğu görülmektedir (Şekil 7.110.).

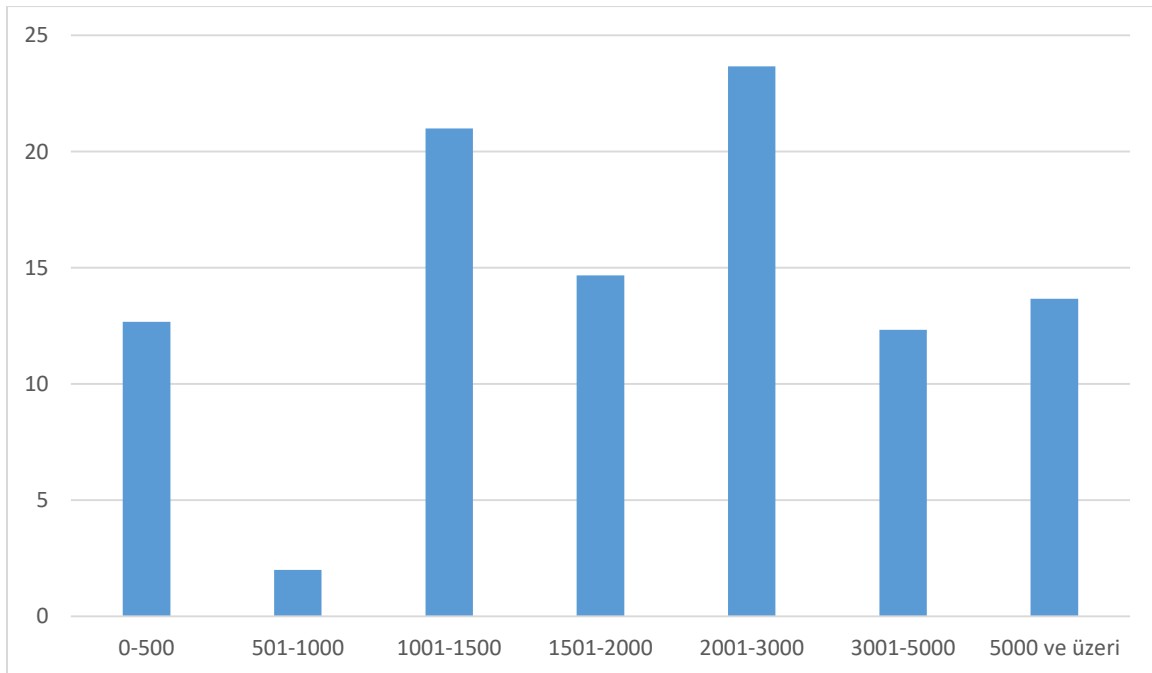

Şekil 7.110. Katılımcıların Mesleki Dağılımı

Katılımcıların Aylık Gelir Düzeyleri

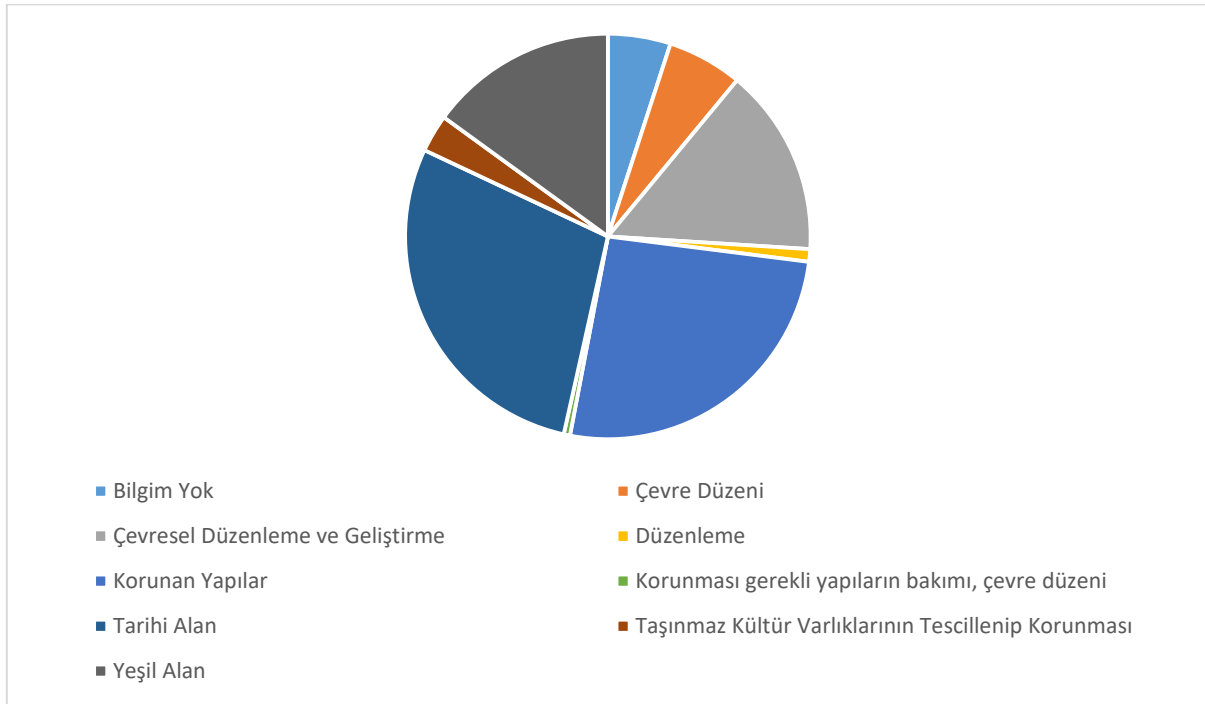
Ankete katılanların aylık ortalama gelir durumlarına bakıldığında; % 12,7'sinin 0-500 TL arası, % 2'sinin 501-1000 TL arası, % 21'inin 1001-1500 TL arası, %14,7'sinin 1501-2000 TL arası, %23,7'sinin 2001-3000 TL arası, % 12,3'ünün 3001-5000 TL arası, %13,7'sinin 5000 ve üzeri gelire sahip oldukları görülmektedir (Şekil 7.111.).

Şekil 7.111. Katılımcıların Aylık Gelir Düzeyi Dağılımı

Kentsel Sit Alanının Ne Demek Olduğu Durumu

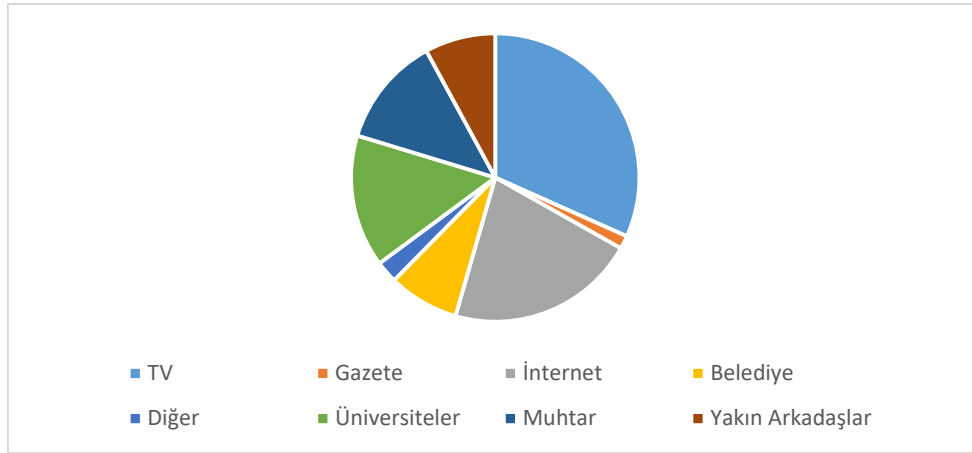
Katılımcılara “Kentsel Sit Alanı Ne Demektir?” sorusu sorulduğunda ise bu soruya katılımcıların birden fazla şekilde cevap verdiğini görmekteyiz. Katılımcıların % 28,5’i tarihi alan, %26’sı korunan yapılar, %5’i bilgim yok, %15’i çevresel düzenleme ve geliştirme, %1’i düzenleme, %15’i yeşil alan, %3’ü taşınmaz kültür varlıklarının korunması, %6’sı çevre düzeni olarak yanıt vermiştir. Katılımcıların çoğunluğunun kentsel sit hakkında bilgi sahibi olmadığı tablodan anlaşılmaktadır (Şekil 7.112.).

Şekil 7.112. Kentsel Sit Alanı Ne Demek Olduğu Durumu

Kentsel Sit Hakkında Bilgi Edinme Yolu

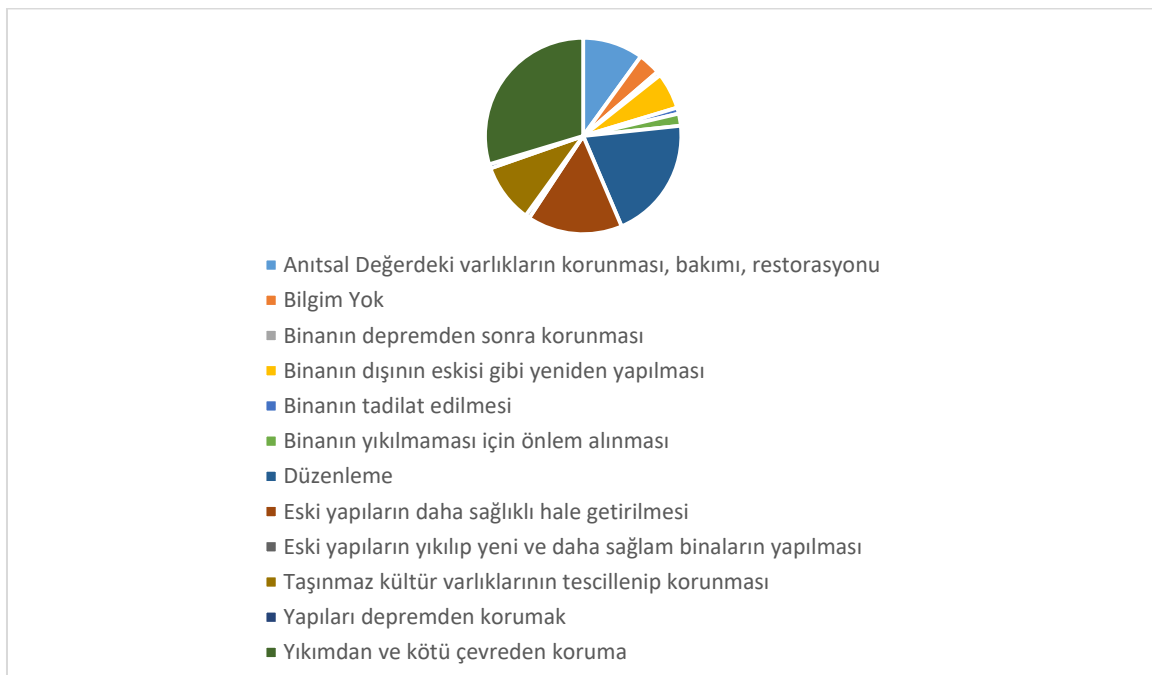
Alandaki kullanıcılara kentsel sit hakkında bilgi edinme yolu sorulduğunda; % 12,5’u muhtar, %32’si TV, % 21,5’u İnternet, % 8’i yakın arkadaşlar, %15’i Üniversiteler, % 8’i Belediye, %2,5’u diğer, % 1,5’u gazete olarak yanıt vermiştir (Şekil 7.113.).

Şekil 7.113. Kentsel Sit Hakkında Bilgi Edinme Yolu Dağılımı

Korumanın Ne Demek Olduğu Durumu

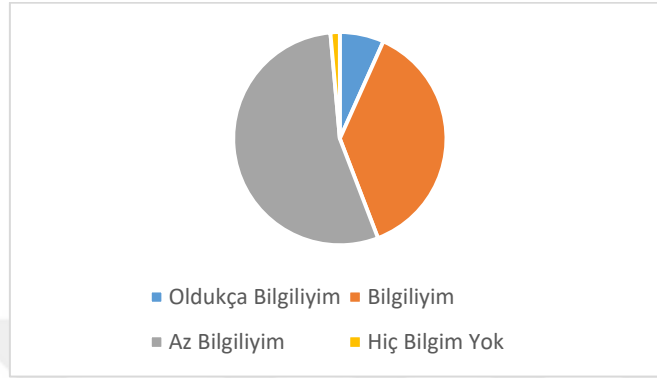
Katılımcılara “Korumanın Ne Demek Olduğu” sorulduğunda; katılımcıların % 10’unun Anıtsal değerdeki varlıkların korunması, bakımı, restorasyonu, %3,7’sinin bilgim yok, % 0,7’sinin Binanın depremden sonra korunması, % 6’sının Binanın dışının eskisi gibi yeniden yapılması, %1’inin Binanın tadilat edilmesi, % 2’sinin Binanın yıkılmaması için önlem alınması, % 20,3’ünün Düzenleme, %15,7’sinin Eski yapıların daha sağlıklı hale getirilmesi, %0,7’sinin Eski yapıların yıkılıp yeni ve daha sağlam binaların yapılması, % 9,7’sinin Taşınmaz Kültür Varlıklarının Tescillenip Korunması, %0,7’sinin Yapıları depremden korumak, % 29,7’sinin Yıkımdan ve kötü çevreden koruma olarak yanıtladığı görülmektedir (Şekil 7.114.).

Şekil 7.114. Korumanın Ne Demek Olduğu Durumu Dağılımı

Koruma Hakkında Bilgi Düzeyi

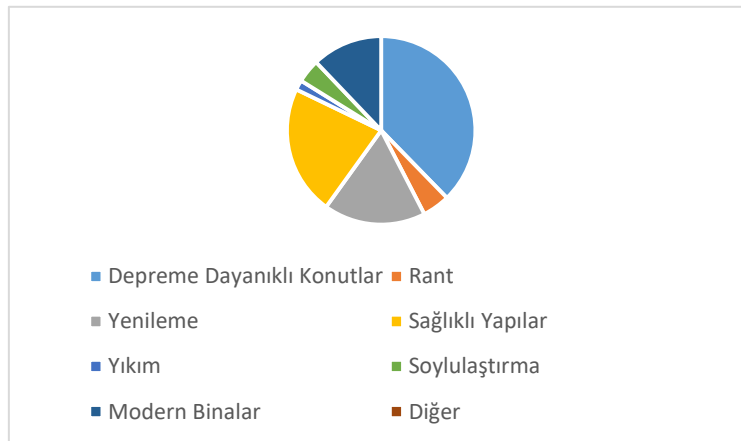
Alandaki kullanıcılara “Koruma Hakkındaki Bilgi Düzeyi” sorulduğunda; ankete katılanların % 46’sı az bilgilim var, %31,7’si bilgiliyim, %16,7’si hiç bilgilim yok, %5,7’si oldukça bilgiliyim yanıtını vermiştir (Şekil 7.115.).

Şekil 7.115. Koruma Hakkında Bilgi Düzeyi Dağılımı

Kentsel Korumanın Neyi Çağrıştırdığı Durumu

Katılımcılara “Kentsel koruma sizde hangi anlamları çağrıştırıyor?” sorusu sorulduğunda katılımcıların; %33,3’ü “Depreme dayanıklı konutlar”, %3,3’ü “Rant” %26,7’si “Yenileme”, % 18,3’ü “Sağlıklı yapılar”, %8,3’ü “Yıkım” , % 1,7’si “Soylulaştırma” , % 6,7’si Modern binalar”, %1,7’si Diğer yanıtını vermiştir (Tablo 7.116.).

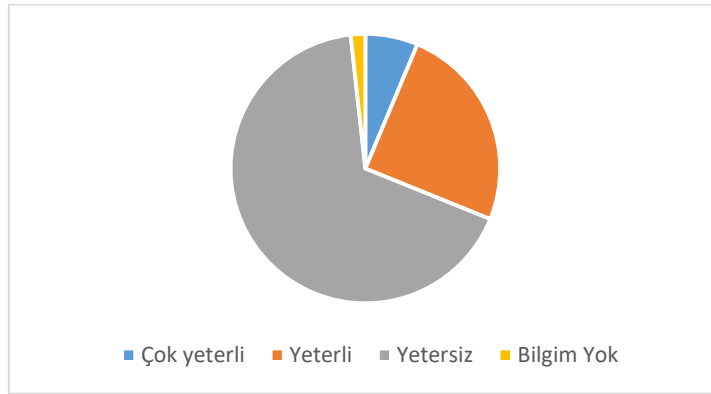

Şekil 7.116. Kentsel Korumanın Neyi Çağrıştırdığı Durumu Dağılımı

Kentsel Koruma Bilgilendirmeyi Yeterli Bulup Bulmadığı Durumu

Alandaki kullanıcılardan bölgedeki kentsel koruma çalışmalarını kapsamında bilgilendirmeyi yeterli bulup bulmadıklarını değerlendirmeleri istendiğinde; ankete

katılanların yüzde 46'sı yetersiz, %32,7'si bilgim yok, %17'si yeterli, %4,3'ü çok yeterli yanıtını vermiştir (Şekil 7.117.).

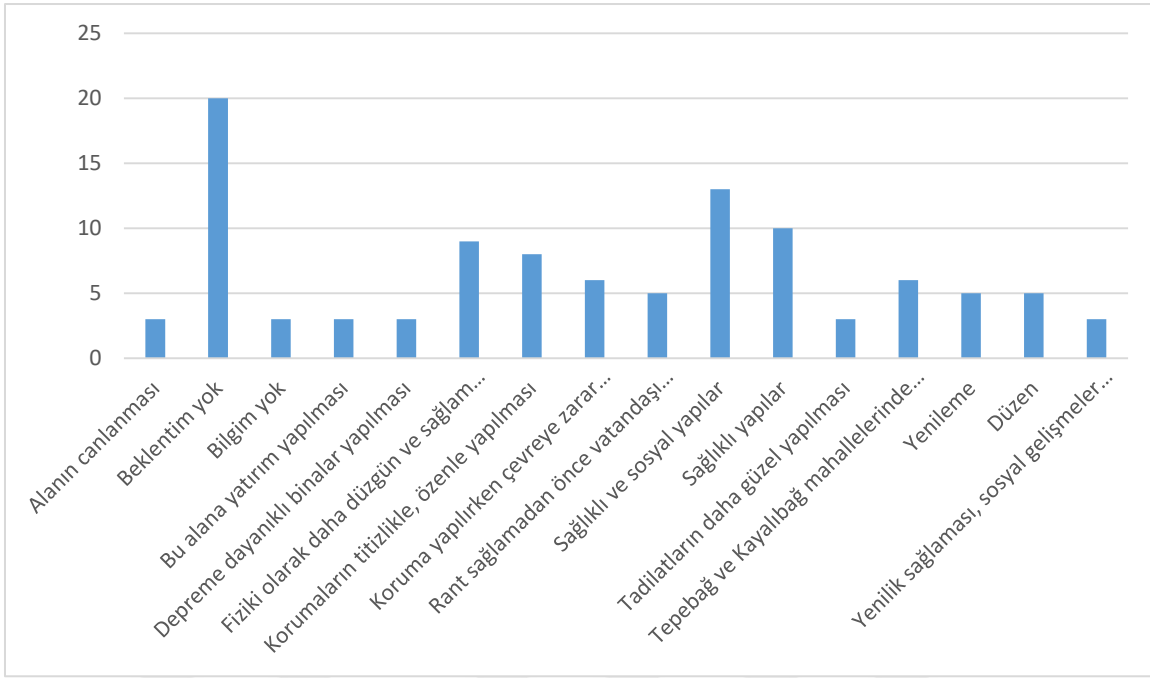

Şekil 7.117. Kentsel Koruma Bilgilendirmeyi Yeterli Bulup Bulmadığı Durumu Dağılımı

Kentsel Koruma Çalışmalarından Beklenti Durumu

Katılımcılara “Kentsel Koruma Çalışmalarından Beklenti Durumu” sorulduğunda katılımcılar; % 3’ü alanın canlanması, %20’si beklentim yok, %3’ü bilgim yok, %3’ü bu alana yatırım yapılması, %3’ü depreme dayanıklı konutlar, %9’u fiziki olarak daha düzgün binaların yapılması, %8’i korumaların titizlikle, özenle yapılması, %8’i koruma yapılırken çevreye zarar verilmemesi, %6’sı rant sağlamadan önce vatandaşı düşünerek planlama yapmak, %13’ü sağlıklı ve sosyal yapılar, %10’u sağlıklı yapılar, %3’ü tadilatların daha güzel yapılması, %6’sı Tepebağ ve Kayalibağ mahallelerinde tüm alana yönelik koruma, %5’i yenileme, %5’i düzen, %3’ü yenilik sağlanması ve sosyal gelişmeler katması şeklinde yanıt vermiştir (Şekil 7.118.).

Şekil 7.118.Kentsel Koruma Çalışmalarından Beklenti Durumu

Alanda Kentsel Korumanın Olup Olmadığı Durumu

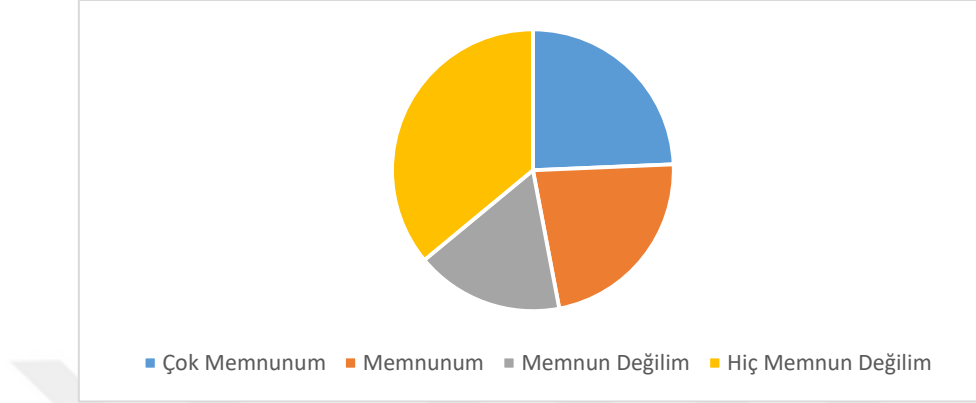
Katılımcılara “yaşadığınız alanda kentsel koruma çalışması var mı?” diye sorulduğunda katılımcıların; %94,3’ü var, % 5,7’si yok yanıtını vermişlerdir. Yok yanıtı verilen sokaklarda herhangi bir koruma çalışmasının yapılmadığı gözlemlenmiştir (Şekil 7.119).

Şekil 7.119.Kentsel Korumanın Olup Olmadığı Durumu

Memnuniyet Düzeyi

Katılımcılara bölgedeki kentsel koruma çalışmalarından memnun olup olmadıkları sorulduğunda; katılımcıların %36'sı hiç memnun değilim, %24,3'ü çok memnunum, %22,7'si memnunum, %17'si memnun değilim yanıtını verdiği görülmektedir (Şekil 7.120.).

Şekil 7.120. Memnuniyet Düzeyi Dağılımı

Katılımcılara memnuniyet düzeyinin nedeni sorulduğunda; 40 kişi yanıtı bırakmıştır. “Çok memnunum” diyen 20 kişi “Güvenlik konusunda önemli çalışmalarda bulunuldu.”, “Binalar güzelleşti.”, “Kişi sayısı arttı.”, “Evimiz, sokağımız, mahallemiz yenilendi.” yanıtlarını verirken, “Memnunum” yanıtını veren 145 kişi ise “Çevre güzelleşti.”, “Değer artışı oldu.”, “Güvenlik sorunu çözüldü.”, “Temiz ve güzel bir çevre oldu.”, “Düzenli hale geldi.”, “Müşteri potansiyeli arttı.”, “Yollar güzelleşti.”, “Sosyal alan oluştu.” yanıtlarını vermişlerdir. Memnun olmadığını dile getiren 70 birey ise “Bütüncül bir çalışma yok.”, “Değişen bir şey olmadı.”, “Kiralar arttı.”, “Fazla rant sağlandı.”, “Sadece görüntü değişti, işlev yok.”, “Bulduğumuz sokakta çalışma olmadı.”, “Sadece bir bölgede yapıldı.” Yanıtlarını vererek neden memnun olmadıklarını dile getirmişlerdir. “Hiç memnun değilim” diyen araştırmaya katılan 25 bireyin neden bu yanıtı verdikleri sorulduğunda ise “tek bir sokakta yapıldı.”, “Kendi sokağımızda yapılmadı.”, “Diğer sokaklarda işyerlerinde değişiklik olmadı.” yanıtlarını vermişlerdir.

Koruma Çalışmasından Sonra Değişikliğin Olup Olmadığı Durumu

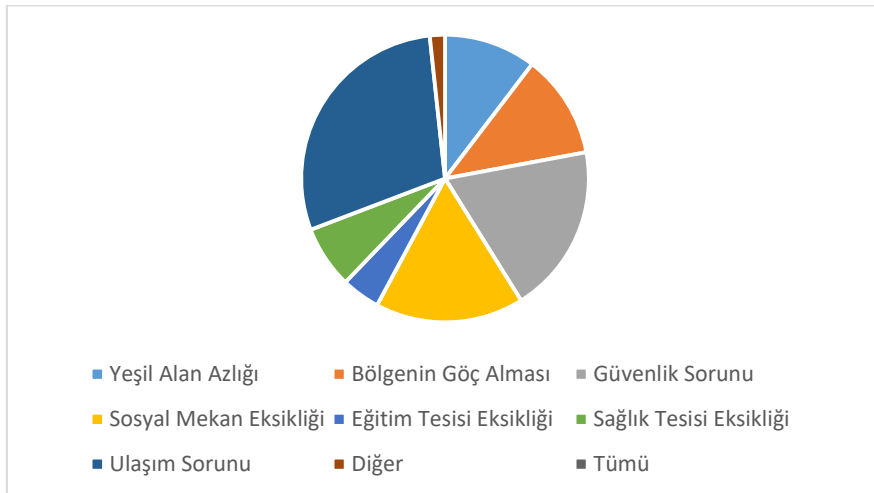
Katılımcılara koruma çalışmasından sonra alanda değişikliğin olup olmadığı sorulduğunda; katılımcıların % 34,7'si evet değişiklik oldu, % 65,3'ü hayır değişiklik olmadı yanıtını vermiştir. Evet yanıtını veren katılımcılara neden bu yanıt verdikleri sorulduğunda ise “mahalle güvenli, temiz hale geldi.”, “mahallede canlılık oldu, mahalleye gelen sayısı arttı”, “gelir düzeyinde değişiklik oldu.”, “sosyal çevrem gelişti.” yanıtlarını verdiklerini görmekteyiz (Şekil 7.121.).

Şekil 7.121. Koruma Çalışmasından Sonra Değişikliğin Olup Olmadığı Durumu Dağılımı

Bölgedeki Ana Sorunun Ne olduğu Durumu

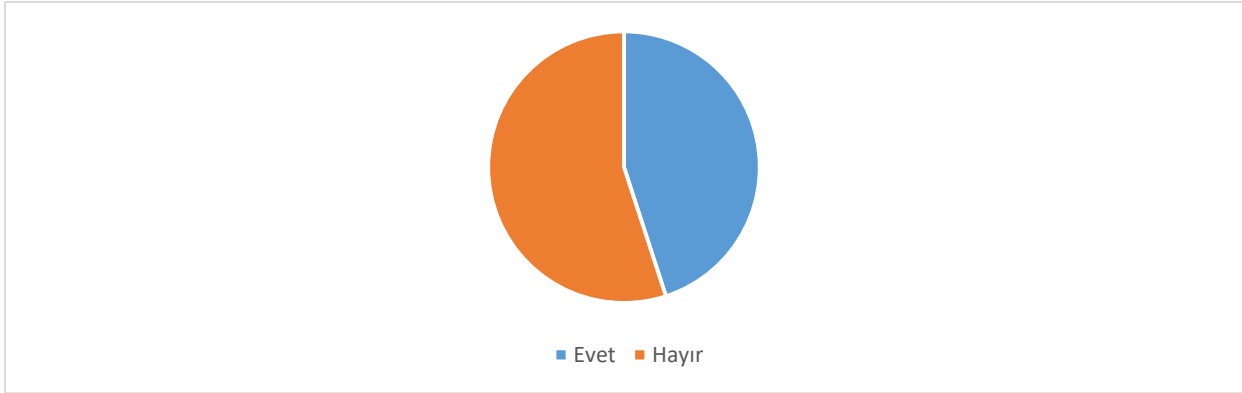
Katılımcılara “bölgedeki ana sorunlar nelerdir” sorusuna verilen yanıtlara baktığımızda; katılımcıların %10,3'ü “Yeşil alan azlığı”, %11,7'si “Bölgenin göç alması”, %19'u “Güvenlik sorunu”, %16,7'si “Sosyal mekan eksikliği”, %4,3'ü “Eğitim tesisi eksikliği”, %7'si “Sağlık tesisi eksikliği”, %29'u “Ulaşım sorunu”, %1,7'si diğer,%0,3'ü tümü yanıtını vermişlerdir (Şekil 7.122.).

Şekil 7.122. Bölgedeki Ana Sorunların Ne Olduğu Durumu Dağılımı

Başka Yere Taşınmak İsteyip İstemediği Durumu

Katılımcılara başka bir yere taşınmak isteyip istemedikleri sorulduğunda; katılımcıların %45'i evet, %55'i hayır yanıtını vermiştir (Şekil 7.123.).

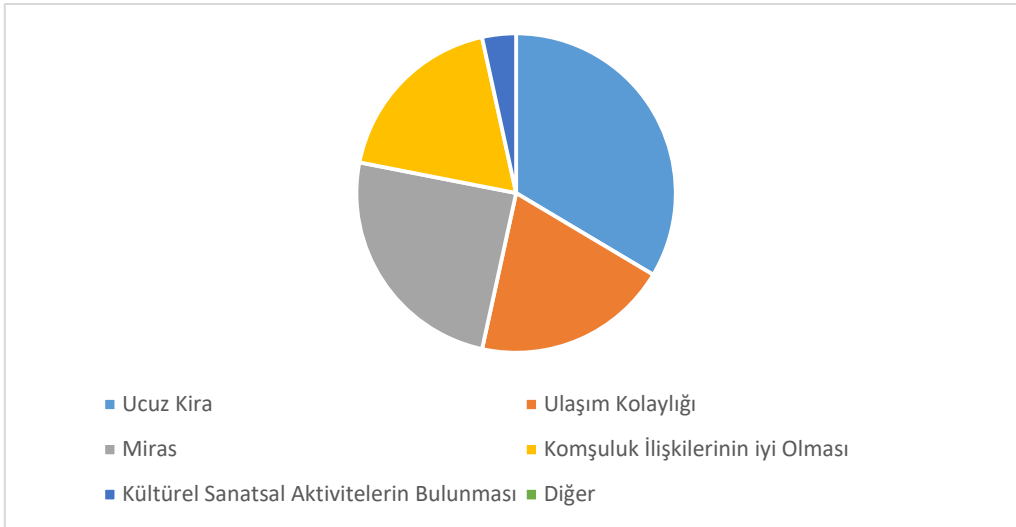
Şekil 7.123. Başka Yere Taşınmak İsteyip İstemediği Durumu Dağılımı

Evet yanıtını veren mahalleden başka bir yere taşınmak istediğini söyleyen katılımcıların, “mahalle güvenli değil.”, “sokaklar çok dar, ulaşım sıkıntılı.”, “daha sağlıklı bir alanda yaşamak isterim.”, “kötü durumda burası, atıl.”, “çok kalabalık.”, “çöküntü bölgesi.”, “sosyal çevre kötü”, “sosyal mekan eksik.” yanıtlarını verdiklerini görmekteyiz.

Mahalleden taşınmak istemediğini söyleyen katılımcılar ise “kiralar uygun.”, “yaşam şartları iyi, gelir iyi.”, “burada doğdum, seviyorum.”, “tarihi dokuyla iç içe yaşamayı seviyorum.” yanıtlarını vermişlerdir.

Yaşadığı Yeri Tercih Etme Sebebi

Katılımcılara yaşadığı yeri tercih etme sebebi sorulduğunda; katılımcıların %16,3'ü ucuz kira, %9,7'si ulaşım kolaylığı, %12'si miras, %9'u komşuluk ilişkilerinin iyi olması, %1,7'si kültürel sanatsal aktivitelerin bulunması, %51,3'ü diğer yanıtını verdiği görülmektedir (Şekil 7.124.).

Şekil 7.124. Yaşadığı Yeri Tercih Sebebi Durumu Dağılımı

Diğer yanıtı veren katılımcılara neden bu yanıt verdikleri açıklanması istendiğinde ise “çalıştığım kurum”, “işyerine yakınlığı”, “ticaret kazançlı”, “zorunluluk”, “ucuz hayat şartları”, “ailem burada” yanıtlarını verdiklerini görmekteyiz.

Ulaşım Probleminin Olup Olmadığı Durumu

Ankete katılanlara “ulaşım probleminin olup olmadığı durumu” sorulduğunda; katılımcılar %83,7’sinin evet var, %16,3’ünün hayır yok olarak yanıtlamışlardır (Şekil 7.125.).

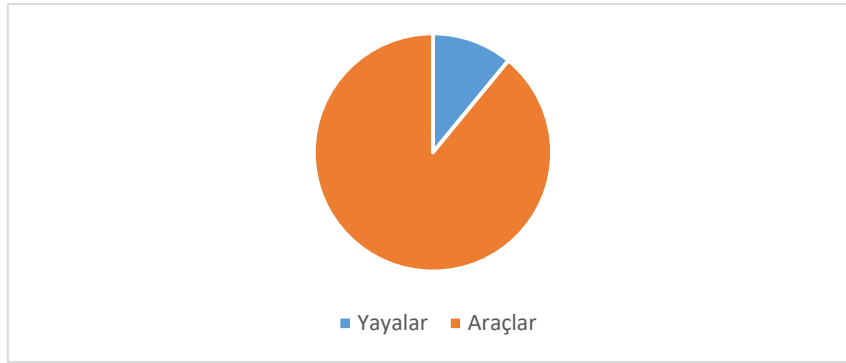

Şekil 7.125. Ulaşım Probleminin Olup Olmadığı Durumu Dağılımı

Düzenlemede Yayaların veya Araçların Ön Planda Tutulduğu Durumu

Ankete katılanlara” Düzenlemede Yayaların veya Araçların Ön Planda Tutulduğu Durumu” sorulduğunda; katılımcıların %66,7’si araçlar, %33,3’ü yayalar şeklinde cevaplamıştır (Şekil 7.126.).

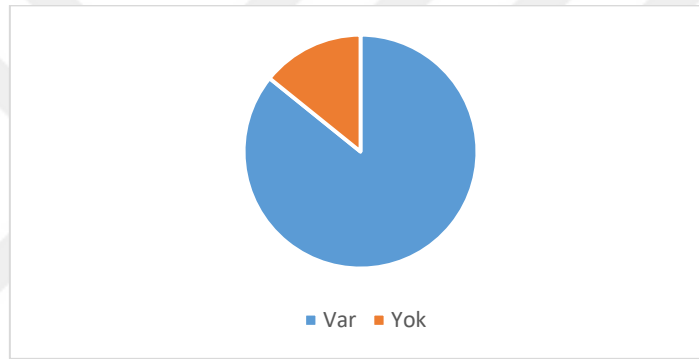

Şekil 7.126.Düzenlemede Yayaların veya Araçların Ön Planda Tutulduğu Durumu Dağılımı

Yayalara Yönelik Rahat Ulaşımın Var Olup Olmadığı Durumu

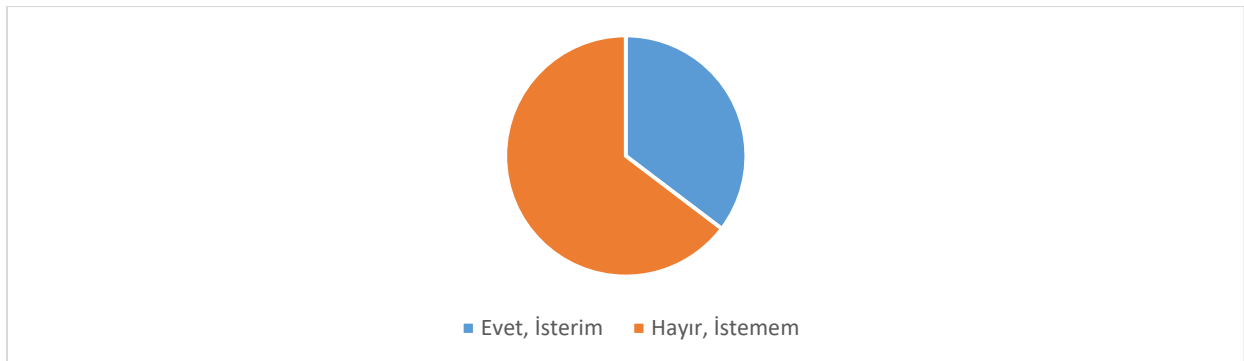
Kullanıcılara “Yayalara Yönelik Rahat Ulaşımın Var Olup Olmadığı Durumu” sorulduğunda; kullanıcıların %80,7’si yok, %19,3’ü var şeklinde yanıtlamıştır (Şekil 7.127.).

Şekil 7.127. Yayalara Yönelik Rahat Ulaşımın Var Olup Olmadığı Durumu Dağılımı

Trafiğe Kapatılmasını İsteyip İstemediği Durumu

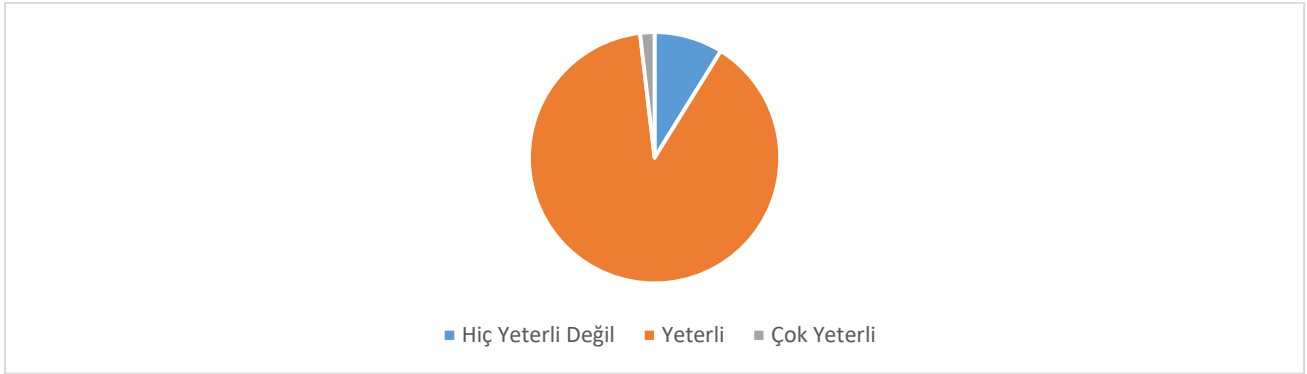
Alanın “Trafiğe Kapatılmasını İsteyip İstemediği Durumu” analizinde kullanıcıların %64,7’si hayır istemem, %35,3’ü evet isterim yanıtını vermiştir. Alanın işyeri veya konut amaçlı kullanımının alana araç girişini zorunlu kıldığını sözlü bir şekilde ifade etmişlerdir (Şekil 7.128.).

Şekil 7.128. Trafiğe Kapatılmasını İsteyip İstemediği Durumu

Otopark Alanının Yeterli Olup Olmadığı Durumu

Kullanıcılara “Otopark Alanının Yeterli Olup Olmadığı Durumu” sorulduğunda; kullanıcıların % 6,7’si hiç yeterli değil, 67,3’ü yeterli, 26’sı çok yeterli yanıtını vermiştir. Kullanıcıların çoğunluğunun yeterli cevabı vermelerinin nedeninin 1998 sonrası yıkılan evlerin yerlerinin otopark olarak kullanılması olduğunu belirtmişleridir (Şekil 7.129.).

Şekil 7.129. Otopark Alanının Yeterli Olup Olmadığı Durumu Dağılımı

Mesleği ve Koruma Hakkında Bilgi Düzeyi İlişkisi

Katılımcıların mesleği ile koruma hakkındaki bilgi düzeyi ilişkisine göre Arkeologlar oldukça bilgiliyim, avukatlar az bilgim var, öğretmenler az bilgim var, eczacılar bilgiliyim, bakkal bilgiliyim, esnaf az bilgim var, ev hanımı hiç bilgim yok, inşaat mühendisi oldukça bilgiliyim, inşaat teknikeri hiç bilgim yok, işçiler az bilgim var, işletmeci hiç bilgim yok, kahveci az bilgim var, kamu personeli az bilgim var, katip bilgiliyim, kebabçı az bilgim var, kumaşçı bilgiliyim, mimar oldukça bilgiliyim, memur bilgiliyim, matbaacı bilgiliyim, mali müşavir az bilgim var, muhasebeci az bilgim var, otoparkçı bilgiliyim, öğrenci az bilgim var, sekreter az bilgim var, sigortacı az bilgim var, tabelacı az bilgim var, temizlik görevlisi az bilgim var, tercüman az bilgim var, ziraat mühendisi az bilgim var yanıtını vermiştir. Anket sonucuna göre; katılımcıların mesleğinin koruma hakkında bilgi sahibi olma konusunda etkili olduğu tespit edilmiştir (Şekil 7.130.).

		Koruma Hakkında Bilgi Düzeyi				Toplam
		Oldukça Bilgiliyim	Bilgiliyim	Az Bilgim Var	Hiç Bilgim Yok	
Mesleği	Arkeolog	1	0	0	0	1
	Avukat	6	10	12	0	28
	Bakkal	0	1	0	0	1
	Çalışmıyor	0	1	1	0	2
	Eczacı	0	1	0	0	1

Esnaf	0	9	17	6	32
Ev hanımı	0	2	8	11	21
Garson	0	1	1	1	3
Güvenlik Görevlisi	0	0	1	0	1
İmam	0	0	2	0	2
İnşaat Mühendisi	1	0	0	0	1
İnşaat teknikeri	0	0	0	1	1
İşçi	0	19	44	16	79
İşletme	0	0	0	1	1
Kahveci	0	0	1	0	1
Kamu personeli	0	0	1	0	1
Katip	0	3	1	0	4
Kebabçı	0	0	2	0	2
Kumaşçı	0	17	12	3	32
Mali müşavir	0	0	1	0	1
Matbaacı	1	3	1	2	7
Memur	5	19	3	0	27
Mimar	1	0	0	0	1
Muhasebeci	2	2	5	0	9
Oto tamiri	0	0	1	1	2
Otoparkçı	0	5	4	0	9
Öğrenci	0	0	10	8	18
Öğretmen	0	0	1	0	1
Sekreter	0	2	3	0	5
Sigortacı	0	0	1	0	1
Tabelacı	0	0	1	0	1
Temizlik görevlisi	0	0	2	0	2
Tercüman	0	0	1	0	1
Ziraat Mühendisi	0	0	1	0	1
Toplam	17	95	138	50	300

Şekil 7.130. Mesleği ve Koruma Hakkında Bilgi Düzeyi İlişkisi

Memleket İli Ve Kentsel Korumanın Neyi Çağrıştırdığı Durumu İlişkisi

Katılımcıların memleketi ile kentsel korumanın hangi kavramları çağrıştırdığı ilişkisi analizine göre, Adana/Merkez, Adana/Seyhan/Cemalpaşa Mah., Adana/Seyhan/Kayalibağ Mah., Adana/Seyhan/Sinanpaşa Mah., Adana/Seyhan/Tepebağ Mah., Adana/Seyhan/Yüreğir Mah., Adana/Yüreğir/Gökçeli Mah., Adana/Yüreğir/Köprülü Mah., Adana/Yüreğir/Danışment

Mah., Adana/Yüreğir/Yavuzlar Mah., Gaziantep/Şahintepe İlçesi, Osmaniye/Düziçi/Boğaziçi Mah.'de yaşayanlar depreme dayanıklı konutlar yanıtını vermiştir. Bu yanıtı vermelerinde 1998 Adana depreminin büyük etken olduğunu sözlü olarak ifade etmişlerdir (Şekil 7.131.).

		Kentsel Korumanın Neyi Çağrıştırdığı Durumu								Topla m
		Depreme Dayanıklı Konutlar	Rant	Yenileme	Sağlıklı Yapılar	Yıkım	Soylul aştırma	Modern Binalar	Diğer	
Memleket İli	Adana/Ceyhan/ Adatepe Mah.	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	Adana/Ceyhan/ Altıgöz Mah.	0	0	1	1	0	0	2	0	4
	Adana/Ceyhan/B urhaniye Mah.	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	Adana/Çukurova /Beyazevler Mah.	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	Adana/Çukurova /Güzelyalı Mah.	0	1	0	1	0	0	0	0	2
	Adana/Merkez	38	6	14	37	0	9	12	1	117
	Adana/Seyhan/ Cemalpaşa Mah.	7	0	3	6	0	0	2	0	18
	Adana/Seyhan/ Demetevler Mah.	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	Adana/Seyhan/ Gazipaşa Mah.	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	Adana/Seyhan/ Hanedan Mah.	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	Adana/Seyhan/ Kayalıbağ Mah.	6	0	2	1	0	0	1	0	10

Adana/Seyhan/ Kurtuluş Mah.	0	0	1	0	1	0	0	0	2
Adana/Seyhan/ Kuruköprü Mah.	0	0	1	0	1	0	1	0	3
Adana/Seyhan/ Reşatbey Mah.	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Adana/Seyhan/ Sinanpaşa Mah.	7	1	0	5	1	0	0	0	14
Adana/Seyhan/ Tepebağ Mah.	16	0	1	4	1	0	1	1	24
Adana/Seyhan/ Yüreğir Mah.	18	0	2	1	0	0	0	0	21
Adana/Seyhan/ Ziyapaşa Mah.	0	0	0	1	0	1	0	0	2
Adana/Yüreğir/ Cumhuriyet Mah.	1	0	2	1	0	0	3	0	7
Adana/Yüreğir/ Danışment Mah.	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Adana/Yüreğir/ Gökçeli Mah.	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Adana/Yüreğir/ Köprülü Mah.	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Adana/Yüreğir/ Yavuzlar Mah.	3	3	1	2	0	0	1	0	10
Adıyaman/ Merkez/ Altınşehir Mah.	1	0	0	0	0	0	1	0	2
Diyarbakır/ Merkez/Bağlar Mah.	0	0	2	0	0	0	3	0	5

Erzincan/Merkez /Ahmet Yesevi Mh	0	0	1	0	0	0	1	1	3
Gaziantep/ Araban/Başpınar Mah.	1	0	2	0	0	0	1	0	4
Gaziantep/ Şahintepe İlçesi	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Hatay/Dörtüyük/ Konaklı Mah.	1	0	1	0	0	0	0	0	2
Mersin/Erdemli/ Ayaş Mah.	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Osmaniye/Bahçe /İslam Mah.	0	0	1	2	0	0	1	0	4
Osmaniye/Düziçi /Boğaziçi Mah.	2	0	0	0	0	0	1	0	3
Osmaniye/ Merkez/ Esenevler Mah.	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Şanlıurfa/ Viranşehir/ Adaköy mah	3	1	7	2	0	2	3	0	18
Şırnak/Silopi/ Fatih Mah.	0	1	2	0	0	0	1	0	4
Van/Erciş/ Yeşilova Mah.	4	1	2	0	0	0	1	0	8
Toplam	112	14	52	66	5	12	36	3	300

Şekil 7.131. Memleket İli Ve Kentsel Korumanın Neyi Çağrıştırdığı Durumu İlişkisi

Mesleği Ve Kentsel Sit Hakkında Bilgi Edinme Yolu İlişkisi

Katılımcıların Mesleği ile Kentsel Sit hakkında bilgi edinme yolu ilişkisi analizine göre, arkeolog, avukat, inşaat müh., inşaat teknikeri, katip, mimar, muhasebeci, tercüman üniversitelerden; esnaf, ev hanımı, garson, muhasebeci, işçi, memur, garson tv'den, öğrenci, kumaşçı, eczacı internetten, imam muhtardan kentsel sit hakkında bilgiyi edindiklerini belirtmişlerdir (Şekil 7.132.).

		Kentsel Sit Hakkında Bilgi Edinme Yolu							Toplam	
		TV	Gazete	İnternet	Belediye	Üniversiteler	Muhtar	Yakın Arkadaşlar		Diğer
Mesleği	Arkeolog	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	Avukat	0	0	1	2	25	0	0	0	28
	Bakkal	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	Çalışmıyor	0	1	0	1	0	0	0	0	2
	Eczacı	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	Esnaf	11	0	1	5	0	10	4	1	32
	Ev Hanımı	11	0	0	1	0	4	2	3	21
	Garson	2	0	1	0	0	0	0	0	3
	Güvenlik Görevlisi	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	İmam	0	0	0	0	0	2	0	0	2
	İnşaat Mühendisi	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	İnşaat Teknikeri	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	İşçi	42	0	13	2	2	6	13	1	79
	İşletme	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	Kahveci	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	Kamu personeli	0	0	0	1	0	0	0	0	1
	Katip	0	0	0	1	3	0	0	0	4
	Kebapçı	1	0	0	1	0	0	0	0	2
	Kumaşçı	11	2	13	1	0	5	0	0	32
	Mali müşavir	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	Matbaacı	1	1	1	0	0	4	0	0	7
	Memur	10	0	2	5	4	4	2	0	27
	Mimar	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	Muhasebeci	0	0	0	1	6	0	0	2	9
	Oto tamiri	1	0	1	0	0	0	0	0	2
	Otoparkçı	4	0	4	1	0	0	0	0	9
Öğrenci	0	0	18	0	0	0	0	0	18	
Öğretmen	0	0	1	0	0	0	0	0	1	
Sekreter	1	0	3	0	0	0	1	0	5	
Sigortacı	0	0	0	1	0	0	0	0	1	
Tabelacı	0	0	1	0	0	0	0	0	1	
Temizlik görevlisi	1	0	0	0	0	1	0	0	2	

	Tercüman	0	0	0	0	1	0	0	0	1
	Ziraat Mühendisi	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Toplam		96	5	65	23	45	37	22	7	300

Şekil 7.132. Mesleği Ve Kentsel Sit Hakkında Bilgi Edinme Yolu İlişkisi

Mahalleyi Kullanma Sebebi ve Bölgedeki Ana Sorunlar İlişkisi

Katılımcıların Mahalleyi Kullanma Sebebi ve Bölgedeki Ana Sorunlar İlişkisine göre, mahalleyi işyeri amaçlı kullananlar ulaşım sorunu, konut amaçlı kullananlar güvenlik sorunu, mahalleyi hem konut hem işyeri amaçlı kullananlar sosyal mekan eksikliği sorunu yaşamaktadırlar (Şekil 7.133.).

		Mahalleyi Kullanma Sebebi				Toplam
		Konut	İşyeri	Her İkisi de	Diğer	
Bölgedeki Ana Sorunlar	Yeşil Alan Azlığı	1	29	0	1	31
	Bölgenin Göç Alması	13	22	0	0	35
	Güvenlik Sorunu	17	33	0	7	57
	Sosyal Mekan Eksikliği	2	39	2	7	50
	Eğitim Tesisi Eksikliği	1	12	0	0	13
	Sağlık Tesisi Eksikliği	3	17	1	0	21
	Ulaşım Sorunu	2	84	1	0	87
	Diğer	1	4	0	0	5
	Tümü	1	0	0	0	1
Toplam		41	240	4	15	300

Şekil 7.133. Mahalleyi Kullanma Sebebi ve Bölgedeki Ana Sorunlar İlişkisi

Mahalleyi Kullanma Sebebi Ve Başka Bir Yere Taşınmak İsteyip İstemediği Durumu İlişkisi

Katılımcıların mahalleyi kullanma sebebi ve başka bir yere taşınmak isteyip istemediği durumu ilişkisine göre, mahalleyi konut ve işyeri amaçlı kullananlar hayır, taşınmak istemiyorum, diğer kullanıcılar (öğrenci) evet, taşınmak istiyorum yanıtını vermiştir (Şekil 7.134.).

		Mahalleyi Kullanma Sebebi				Toplam
		Konut	İşyeri	Her İkisi de	Diğer	
Başka Bir Yere Taşınmak İsteyip İstemediği Durumu	Evet	15	104	1	15	135
	Hayır	26	136	3	0	165
Toplam		41	240	4	15	300

Şekil 7.134. Mahalleyi Kullanma Sebebi Ve Başka Bir Yere Taşınmak İsteyip İstemediği Durumu İlişkisi

Alan İle İlgili Uzman Kişilerle Yapılan “Görüşme”lerin Değerlendirilmesi

Çalışmanın daha güvenilir olması açısından anket çalışmasının yanında örneklem alan ile ilgili uzman kişilerle “görüşme”ler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler esnasında uzmanlardan Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma projesini fiziksel, sosyal, ekonomik, yasal ve yönetsel açılardan değerlendirmeleri istenmiştir ve bu projenin alan bütününe nasıl yansıdığı sorgulanmıştır.

Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesi Seyhan Belediyesi KUDEB tarafından hazırlanan ve uygulanan bir proje olduğu için burada çalışan uzmanlardan 2’si alanı önceki ve sonraki haliyle kıyaslayarak alana alanın fiziksel, sosyal, ekonomik ve idari anlamda olumlu değerlendirmelerini yapmışlardır. Alanın fiziksel olarak çöküntü bölgesi olduğunu yapılan sokak sağlıklaştırma projesi ile alana yeni bir vizyon kazandırıldığını belirtmişlerdir. 2 uzmanın yanı sıra uzmanlardan 13’ü alanda yapılan projenin fiziksel, sosyal, ekonomik ve idari boyutunu olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Uzmanlar alanın önceki haline göre çok iyi durumda olduğunu belirtmişlerdir.

Uzmanlardan 2’si, Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesi’ni alanın bütününe yönelik kararlar içermediği için eleştirmişlerdir. Bundan dolayı özellikle çalışmayı idari anlamda olumsuz olarak değerlendirdiklerini dile getirmişlerdir. Fiziki olarak alanda yapılan yenileme çalışmasını olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Her iki uzman da projenin ekonomik anlamda kentin markalaşmasına katkı sağlayacağını, bölgenin kent içinde çekim merkezi konumuna geleceğini belirtmişlerdir.

Uzmanlardan 2’si, Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesinin fiziksel, sosyal, ekonomik ve idari boyutunu olumsuz olarak değerlendirmişlerdir. Projenin geç kaldığını bundan dolayı alanın kullanıcılarını kaybettiğini belirtmişlerdir.

Uzmanlardan 4’ü, Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesinin sosyal anlamda bölgedeki güvenliğin artmasını sağladığı için önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Uzmanlardan 2'si, Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesinin Seyhan'ın geneline turizm anlamında katkı sağladığını belirtmişlerdir. Yakın zamanda alanın turizm bölgesi olacağını, yurt içinde ve dışında ilgi uyandıracığını dile getirmişlerdir.

Uzmanlardan 2'si, alanda yapılan koruma çalışmalarında burada yaşayan halkın projelere katılımının sağlanmadığını, görüşlerinin alınmadığını belirtmişlerdir. Bundan dolayı projenin sosyal boyutunu olumsuz olarak değerlendirmişlerdir.

Uzmanlardan 2'si, Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesinin idari boyunu yetersiz gördüklerini belirtmişlerdir. Tepebağ ve Kayalıbağ mahallelerinde birçok yapının hala atıl durumda olduğunu, yalnızca sokak sağlıklaştırma projesi ile bir sonuca varılamayacağını söylemişlerdir.

Uzmanlardan 3'ü, Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesinin sosyal anlamda halkta koruma bilincini arttırdığını belirtmişlerdir.

Uzmanlardan 3'ü, Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesinden sonra alanda kira ve gayrimenkul fiyatlarında artış yaşandığını bunun da bölgenin ekonomik boyutta değer kazandığının göstergesi olduğunu söylemişlerdir.

Uzmanlardan 1'i, Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma projesini fiziksel ve sosyal anlamda hem olumlu hem olumsuz değerlendirmiştir. Fiziksel olarak tarihi dokuya bugüne sahip çıkılmamış ve bölgenin atıl durumda olmasından dolayı eleştirmiş, eski dokunun yeniden yakalanmaya çalışılması için projenin başlangıç niteliğinde olduğunu belirtmiştir. Sosyal anlamda halkın koruma çalışmalarından memnun olduğunu fakat alanın asıl kullanıcılarını kaybetmiş olmasından dolayı olumsuz bulduğunu dile getirmiştir.

Uzmanlardan 2'si, Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma projesiyle fiziksel anlamda sokağa estetik kazandırıldığı konusuna dikkat çekmişlerdir. Görüntü kirliliğine neden olan altyapı, aydınlatma ve kentsel yaşam öğelerinin modern hale getirildiğini, yapıların dış cephelerinin onarımıyla eski, yıkık görünümünün ortadan kaldırıldığını belirtmişlerdir.

Uzmanlardan 2'si, Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma projesinin fiziksel boyutunu alanda, özüne uygun malzeme kullanılmaması açısından eleştirmişlerdir.

Uzmanlardan 2'si, Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma projesinin sosyal anlamda yaşayanların kalite standartlarını arttırdığını belirtmişlerdir.

Uzmanlardan 3'ü, Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma projesi ile Seyhan Bölgesinin geneline ekonomik olarak katkı sağlandı mı? Sorusuna, "Seyhan çok büyük bir alan, sokak sağlıklaştırma projesinin buraya katkı sağlaması imkansızdır" şeklinde yanıt vermişlerdir. Uzmanlardan 2'si ise projenin henüz bölgeyi etkilemediğini ancak ilerleyen aşamada mutlaka katkısının olacağını dile getirmişlerdir (Şekil 7.135.).

GÖRÜŞME

	FİZİKSEL			SOSYAL			EKONOMİK			YASAL YÖNETSEL													
	SORU 1		SORU 2	SORU 1		SORU 2	SORU 1		SORU 2	SORU 1													
	+	-	ÖNERİ	+	-	ÖNERİ	+	-	ÖNERİ	+	-	ÖNERİ											
	AV.TUR-HAN ARIN SOKAK SAĞLIKLAŞTIRMA PROJESİNİ NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ?			ÇALIŞMA ALANIN BÜTÜNÜNÜ YANI TEPEBAĞ KAYALIBAĞ BÖLGELERİNİ NASIL ETKİLEYECEK?			AV.TUR-HAN ARIN SOKAK SAĞLIKLAŞTIRMA PROJESİ BURADA YAŞAYAN HALKI NASIL ETKİLEDİ?			ÇALIŞMA ALANIN BÜTÜNÜNÜ TEPEBAĞ KAYALIBAĞ BÖLGELERİNDE YAŞAYAN HALKI NASIL ETKİLEYECEK?			AV.TUR-HAN ARIN SOKAK SAĞLIKLAŞTIRMA PROJESİNİN İDARİ BOYUTUNU NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ?			BU ÇALIŞMAYI KENTİN KİMLİĞİNE KATKIDA BULUNAN, KENTİN MARKALAŞMASINI SAĞLAYAN EKONOMİK DEĞER OLARAK GÖRÜYOR MUSUNUZ?							
UZMAN 1	+			+			+		Güvenlik Arttı	+			+			+			+				
UZMAN 2	+	-		+			+	-	Kullanıcı Kaybı		-		+			+			+				
UZMAN 3		-		+			+				-		+			+			+				
UZMAN 4				+			+						+			+			Çekim Merkezi		-		Bütünsel Değil
UZMAN 5	+			+			+						+			+			+				
UZMAN 6		-		+			+		Güvenlik Arttı		-		Fonksiyon Değişikliği		-				-				
UZMAN 7		-		+			+						+			+			+				
UZMAN 8	+			+			+						+			+			+				
UZMAN 9		-		+			+	-					+			+			+				
UZMAN 10		-		+	-		+				-		+			+			+				
UZMAN 11	+			+			+						+			+			+				
UZMAN 12	+			+			+						+			+			+				
UZMAN 13	+			+			+						+			+			+				
UZMAN 14		-		+				-	Halk Yok	+			+			+			Turizm	+			-
UZMAN 15		-			-			-			-												
UZMAN 16	+				-		+						+			+			+				
UZMAN 17		-		+			+		Güvenlik Arttı		-					+			+				
UZMAN 18	+			+			+		Koruma Bilinci Arttı	+			+			+			+				
UZMAN 19	+			+			+						+			+			+				
UZMAN 20	+			+			+						+			+			+				
UZMAN 21	+			+				-			-		+			+			+				

UZMAN 22	+			+			+			+			+	Turizm	+			+		
UZMAN 23		-			-			-			-					-			-	
UZMAN 24	+			+			+		Koruma Bilinci Arttı	+			+						-	Yetersiz
UZMAN 25	+			+			+		Koruma Bilinci Arttı	+			+						+	
UZMAN 26	+			+			+			+			+							Yorumsuz
UZMAN 27	+				Yorumsuz		+			+			+							Yorumsuz
UZMAN 28	+			+			+			+			+						+	
UZMAN 29	+			+			+			+			+						+	
UZMAN 30	+				-	Bütüncül Değil		-	Halk yok		-	Bütüncül Değil		-		+			-	Yetersiz
UZMAN 31	+			+			+			+				Yorumsuz	+				+	
UZMAN 32	+			+			+			+			+						+	
UZMAN 33	+			+				-		+			+						-	Yorumsuz
UZMAN 34	+			+			+			+			+						+	
UZMAN 35	+			+			+			+			+							Yorumsuz
UZMAN 36	+			+			+			+			+						+	
UZMAN 37	+			+			+			+			+						+	
UZMAN 38	+			+			+			+			+						-	Yetersiz
UZMAN 39	+				-			-		+			+						-	
UZMAN 40		-			-			-					-						-	

Şekil 7.135.Görüşme Yapılan Uzman Değerlendirmesi

Kültürel Miras Analizi

Bu bölüm kapsamında alanda somut ve somut olmayan kültürel miras incelenmiştir.

Somut Kültürel Miraslar

Alanda somut kültürel miraslar olarak Taşköprü incelenmiştir.

Taşköprü

4.yy'da Romalılar tarafından inşa edilmiştir. Roma köprülerinin karakteristik özelliklerini taşımaktadır. Mimar Auxentius tarafından yapılmıştır. Yapıldığı dönemde köprü şehrin kalesinin kapısına yakın konumlandırılmıştır. Şehrin doğu kapısının bulunduğu semt, halen "Kale Kapısı" olarak adlandırılmaktadır. Bu isim, şehirden çıkılan yönü değil, köprüden şehre gelişi tarif etmektedir. "Adana Köprü Başı" nakaratını tekrarlayan türkü, köprü'nün kentle

ilişkinin gösteren etnografik ipuçlarından biridir. Halen yaşayan bir gelenek ise köprüye yarı mistik görev yüklendiğini göstermektedir. Evlenmelerde, eşyalarla birlikte nehrin üzerinden geçilmektedir ve danslar edilerek eğlenildikten sonra eşyalar eve götürülmektedir (Şekil 7.136) (Ramazanoğlu, 2009).

Şekil 7.136. Taşköprü-2018

Somut Olmayan Kültürel Miraslar

Bölgenin somut olmayan kültürel mirasını festivaller, düğünler, halk oyunları ve geleneksel yemekler oluşturmaktadır.

Festivaller

2018 yılında portakal çiçeği festivali Av. Turhan Arın sokakta düzenlenmiştir (Şekil 7.137).

Şekil 7.137. Adana portakal çiçeği festivali 2018

Halk Oyunları ve Düğünler

Adana’da halk oyunlarına davul ve zurna eşlik etmektedir. Düğünlerin davul ve zurnalı halk oyunları ile evin önünde yapılması geleneği hâkimdir (Türkay, 2019). Düğünler 3 gün 3 gece yapılmaktadır. Cuma günü öğle namazından sonra eve asılan bayrak (bayrak kaldırma) ile düğün başlamaktadır. Evin bahçesinde sürekli yemekler yapılıp, dağıtılmaktadır (Şekil 7.138).

Şekil 7.138. Adana geleneksel düğün

Adana’nın Geleneksel Yemekleri

Adana bölgesi yeme-içme kültürü, bulunduğu coğrafya itibari ile birçok mutfak kültüründen etkilenmiştir. Daha çok tahıl ve et ağırlıklı bir yemek kültürü olan Adana’nın kendine has olan bir yeme-içme alışkanlığı bulunmaktadır. Yöresel tatları ile meşhur Adana ve çevresinde gastronomi turizm potansiyelinin yüksek olduğunu ve bölgeye gelen turistlerin %20-25’inin bu amaçla gelmektedir. Adana mutfağına özel birçok yemek ve içecek içerisinde, özellikle kent ismi ile bütünleşmiş “Adana Kebap” ve yanında içilen “Şalgam Suyu (Şalgam)” öne çıkmakta ve şehrin gastronomi turizmi açısından önde gelen ürünlerini oluşturmaktadır (Yavuz 2007). Bunun yanı sıra Adana’ya ait diğer lezzetler bici bici, şırdan, analı kızlı, halka tatlı, yüksük çorbası ve sıkmadır (Şekil 7.139).

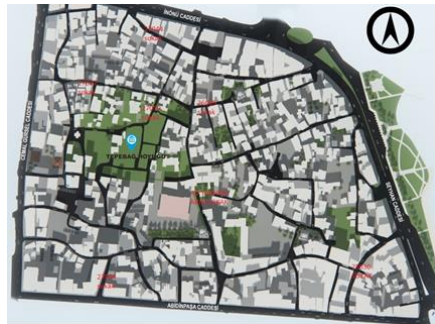
Şekil 7.139. Adana'nın geleneksel yemeklerinden kebab, şırdan, şalgam ve bici bici

7.5.1.3. Ekonomik Analizler

Bu başlık altında rayiç değer analizi, bölgedeki emlakçılarla ve işyerleriyle görüşme yapılmıştır.

Çalışma Alanı Rayiç Değer Analizi

Çalışma alanında Av.Turhan Arın, 20027 sokak, 27019 sokak, 27044 sokak, 26005 sokak, 27004 sokak, 25030 sokak üzerinde rayiç değer analizi yapılmıştır (Şekil 7.140.)

Şekil 7.140. Av.Turhan Arın, 20027 sokak, 27019 sokak, 27044 sokak, 26005 sokak, 27004 sokak, 25030 sokak

Tepebağ mah., 27027 sokak konum itibariyle Av. Turhan Arın sokak ve Cemal Gürsel caddesini birbirine bağlamaktadır. Sokak üzerinde bulunan 33 adet yapının ortalama rayiç değeri alınarak analiz yapılmıştır. Sokak üzerindeki son on yıllık rayiç değer analizine göre 2010 yılı ortalama 88.000 TL, 2011 yılı ortalama 92.000 TL, 2012 yılı ortalama 100.000 TL,

2013 yılı ortalama 108.000 TL, 2014 yılı ortalama 116.000 TL, 2015 yılı ortalama 121.000 TL, 2016 yılı ortalama 125.000 TL, 2017 yılı ortalama 139.000 TL, 2018 yılı ortalama 163.000 TL, 2019 yılı ortalama 183.000 TL' dir. 2027 sokak üzerinde son 10 yılın rayiç değeri artışı incelendiğinde; 2018 ve 2019 yıllarındaki artışın diğer yıllara oranla daha fazla olduğu görülmektedir (Şekil 7.141.).

RAYİÇ DEĞER ANALİZİ	
2010	88.000
2011	92.000
2012	100.000
2013	108.000
2014	116.000
2015	121.000
2016	125.000
2017	139.000
2018	163.000
2019	183.000

Şekil 7.141. 2027 Sokak Rayiç Değer Analizi

Tepebağ mah., 27019 sokak üzerinde bulunan tüm yapıların ortalama rayiç değeri alınarak analiz yapılmıştır. Sokak üzerindeki son on yıllık rayiç değeri analizine göre 2010 yılı ortalama 124.000, 2011 yılı ortalama 128.000 TL, 2012 yılı ortalama 142.000 TL, 2013 yılı ortalama 153.000 TL, 2014 yılı ortalama 165.000 TL, 2015 yılı ortalama 174.000 TL, 2016 yılı ortalama 179.000 TL, 2017 yılı ortalama 184.000 TL, 2018 yılı ortalama 238.000 TL, 2019 yılı ortalama 267.000 TL'dir. 27019 sokak üzerinde son 10 yılın rayiç değeri artışı incelendiğinde; 2018 yılındaki artışın diğer yıllara oranla daha fazla olduğu görülmektedir (Şekil 7.142.).

RAYİÇ DEĞER ANALİZİ	
2010	124.000
2011	128.000
2012	142.000
2013	153.000
2014	165.000
2015	174.000

2016	179.000
2017	184.000
2018	238.000
2019	267.000

Şekil 7.142. 27019 Sokak Rayiç Değer Analizi

Tepebağ mah., 27004 sokak Abidin Paşa Caddesine yakınlığı sebebiyle ticari kullanımlıdır. Sokak üzerinde bulunan 3 adet yapının ortalama rayiç değeri alınarak analiz yapılmıştır. Sokak üzerindeki son on yıllık rayiç değer analizine göre 2010 yılı ortalama 250.000 TL, 2011 yılı ortalama 260.000 TL, 2012 yılı ortalama 300.000 TL, 2013 yılı ortalama 330.000 TL, 2014 yılı ortalama 350.000 TL, 2015 yılı ortalama 370.000 TL, 2016 yılı ortalama 380.000 TL, 2017 yılı ortalama 400.000 TL, 2018 yılı ortalama 500.000 TL, 2019 yılı ortalama 550.000 TL 'dir. 27004 sokak üzerinde son 10 yılın rayiç değer artışı incelendiğinde; 2018 yılındaki artışın diğer yıllara oranla daha fazla olduğu görülmektedir (Şekil 7.143.).

RAYİÇ DEĞER ANALİZİ	
2010	250.000
2011	260.000
2012	300.000
2013	330.000
2014	350.000
2015	370.000
2016	380.000
2017	400.000
2018	500.000
2019	550.000

Şekil 7. 143. 27004 Sokak Rayiç Değer Analizi

Tepebağ mah., 27044 sokak İnönü Caddesi ve Av. Turhan Arun Sokağı birbirine bağlamaktadır. İnönü Caddesi üzerindeki Adana Adliyesine yakınlığı sebebiyle sokak üzerinde ticari yapılar bulunmaktadır. Burada bulunan 17 adet yapının ortalama rayiç değeri alınarak analiz yapılmıştır. Sokak üzerindeki son on yıllık rayiç değer analizine göre 2010 yılı ortalama 383.000 TL, 2011 yılı ortalama 398.000 TL, 2012 yılı ortalama 435.000 TL, 2013 yılı ortalama 473.000 TL, 2014 yılı ortalama 512.000 TL, 2015 yılı ortalama 538.000 TL, 2016 yılı ortalama 553.000 TL, 2017 yılı ortalama 571.000 TL, 2018 yılı ortalama 703.000 TL, 2019 yılı ortalama

800.000 TL 'dir. 27044 sokak üzerinde son 10 yılın rayiç değeri incelendiğinde; 2018 ve 2019 yıllarındaki artışın diğer yıllara oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Özellikle alanda rayiç değeri bazında 2018 yılında yaklaşık 100.000 TL 'lik bir artış vardır (Şekil 7.144.).

RAYİÇ DEĞER ANALİZİ	
2010	383.000
2011	398.000
2012	435.000
2013	373.000
2014	512.000
2015	538.000
2016	553.000
2017	571.000
2018	703.000
2019	800.000

Şekil 7. 144. 27044 Sokak Rayiç Değer Analizi

Kayalıbağ mah., 26.005 sokak üzerinde bulunan 11 adet yapının ortalama rayiç değeri alınarak analiz yapılmıştır. Sokak üzerindeki son on yıllık rayiç değeri analizine göre 2010 yılı ortalama 95.000 TL, 2011 yılı ortalama 98.000TL, 2012 yılı ortalama 109.000 TL, 2013 yılı ortalama 117.000 TL, 2014 yılı ortalama 127.000 TL, 2015 yılı ortalama 133.000 TL, 2016 yılı ortalama 137.000 TL, 2017 yılı ortalama 140.000 TL, 2018 yılı ortalama 177.000 TL, 2019 yılı ortalama 199.000 TL'dir. 26005 sokak üzerinde son 10 yılın rayiç değeri incelendiğinde; 2018 ve 2019 yıllarındaki artışın diğer yıllara oranla daha fazla olduğu görülmektedir(Şekil 7.145.).

RAYİÇ DEĞER ANALİZİ	
2010	95.000
2011	98.000
2012	109.000
2013	117.000
2014	127.000
2015	133.000
2016	137.000

2017	140.000
2018	177.000
2019	199.000

Şekil 7. 145.26005 Sokak Rayiç Değer Analizi

Kayalıbağ mah., 25030 sokak Seyhan Caddesi ve Abidin Paşa Caddesini birbirine bağlayan ticaretin yoğun olduğu bir alandır. Sokak üzerinde bulunan 22 adet yapının ortalama rayiç değeri alınarak analiz yapılmıştır. Sokak üzerindeki son on yıllık rayiç değer analizine göre 2010 yılı ortalama 300.000 TL, 2011 yılı ortalama 310.000 TL, 2012 yılı ortalama 350.000 TL, 2013 yılı ortalama 380.000 TL, 2014 yılı ortalama 400.000 TL, 2015 yılı ortalama 410.000 TL, 2016 yılı ortalama 430.000 TL, 2017 yılı ortalama 470.000 TL, 2018 yılı ortalama 570.000 TL, 2019 yılı ortalama 650.000 TL 'dir. 25030 sokak üzerinde son 10 yılın rayiç değer artışı incelendiğinde; 2018 ve 2019 yıllarındaki artışın diğer yıllara oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Özellikle alanda rayiç değer bazında 2018 yılında 100.000 TL 'lik bir artış vardır (Şekil 7.146.).

RAYİÇ DEĞER ANALİZİ	
2010	300.000
2011	310.000
2012	350.000
2013	380.000
2014	400.000
2015	410.000
2016	430.000
2017	470.000
2018	570.000
2019	650.000

Şekil 7. 146. 25030 Sokak Rayiç Değer Analizi

Kayalıbağ mah., Av. Turhan Arın sokak üzerinde bulunan 28 adet yapının ortalama rayiç değeri alınarak analiz yapılmıştır. Sokak üzerindeki son on yıllık rayiç değer analizine göre 2010 yılı ortalama 113.000 TL, 2011 yılı ortalama 117.000 TL, 2012 yılı ortalama 129.000 TL, 2013 yılı ortalama 140.000 TL, 2014 yılı ortalama 150.000 TL, 2015 yılı ortalama 158.000 TL, 2016 yılı ortalama 163.000 TL, 2017 yılı ortalama 168.000 TL, 2018 yılı ortalama 227.000

TL, 2019 yılı ortalama 255.000 TL 'dir. Av. Turhan Arın sokak üzerinde son 10 yılın rayiç değer artışı incelendiğinde; 2018 ve 2019 yıllarındaki artışın diğer yıllara oranla daha fazla olduğu görülmektedir (Şekil 7.147.).

RAYİÇ DEĞER ANALİZİ	
2010	113.000
2011	117.000
2012	129.000
2013	140.000
2014	150.000
2015	158.000
2016	163.000
2017	168.000
2018	227.000
2019	255.000

Şekil 7. 147. Av.Turhan Arın Sokak Rayiç Değer Analizi

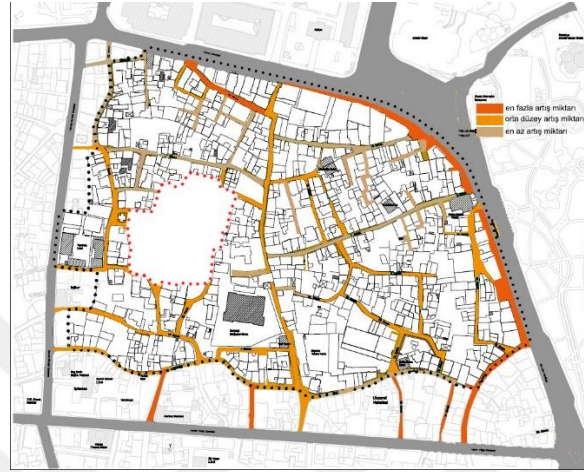
Tepebağ ve Kayalıbağ mahallelerinde Av.Turhan Arın, 20027 sokak, 27019 sokak, 27044 sokak, 26005 sokak, 27004 sokak üzerinde rayiç değer analizi incelemeleri sonucunda; 2018 ve 2019 yıllarında bölgede değer artışının olduğu görülmüştür. Bu değer artışı Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesinin 2017 yılı Haziran ayında tamamlanmasıyla paralel olduğu söylenebilir.

Av.Turhan Arın Sokak üzerinde 2017-2018 arası %35'lik bir değer artışı sözkonusudur. Alan içerisinde en yüksek değer artışı Av.Turhan Arın üzerindedir. Bu da sokak üzerinde yapılan sağlıklaştırma projesi ile paraleldir. Av.Turhan Arın'a yakın konumlanması nedeniyle 27019 ve 26005 sokaklar 2017-2018 yılları arası %25'lik değer artışı ile ikinci sıradadır. 27004, 27044, 25030 nolu sokaklar ticari aks olan İnönü, Abidin Paşa, Seyhan caddelerine yakın olmasından dolayı 2017-2018 yılları arası %20-25 arası değer artışı ile 3. Sıradadır. 2027 Sokak diğer sokaklara göre iç kısımda kalması nedeniyle 2017-2018 yılları arası % 17'lik bir değer artışı göstermiştir.

Av. Turhan Arın Sokak ise geleceğe yönelik turizm işlevinin canlandırılması planlanan ve bu bağlamda çalışmalar yapılan bir sokaktır. Sokaktaki birçok yapı Seyhan Belediyesi tarafından satın alınmış ya da işlevlendirilmiştir. Sokağın trafiğe kapatılmasıyla birlikte ticaret

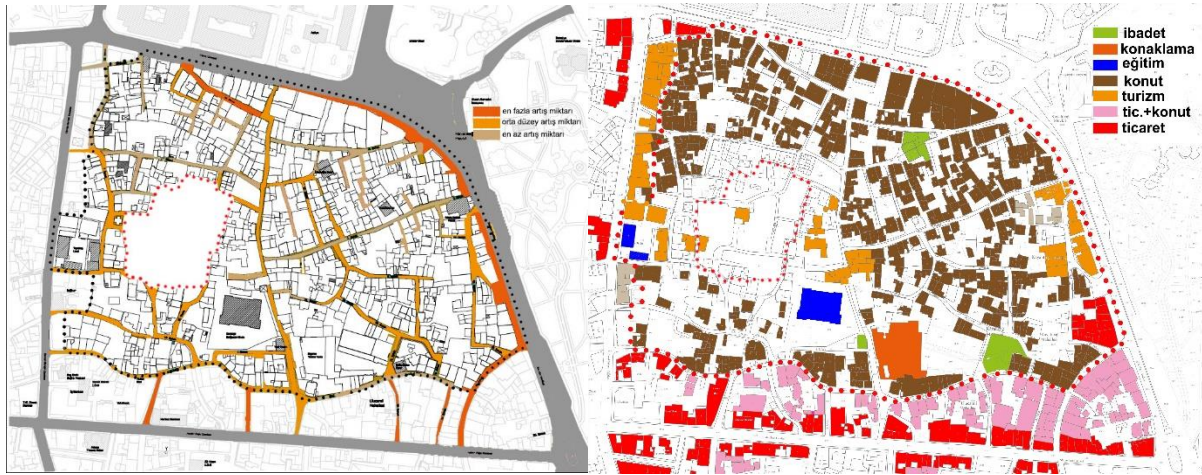
işlevinin azalmaya başladığı gözlemlenmiştir. Sokak üzerinde el sanatlarına yönelik işyeri sayısının artması planlanmaktadır.

Alanın genelinin rayiç değer analizine bakıldığında; alan içerisinde ana ulaşım aksları olan Seyhan Caddesi, Abidinpaşa Caddesi, Cemal Gürsel Caddesi ve İnönü Caddesi'ne yakın olan yerlerde değer artışı en fazla görülmektedir. Alanda iç kısımlara doğru gidildikçe değer artışı azalmaktadır (Şekil 7.148).

Şekil.7.148. Rayiç Değer Analizi

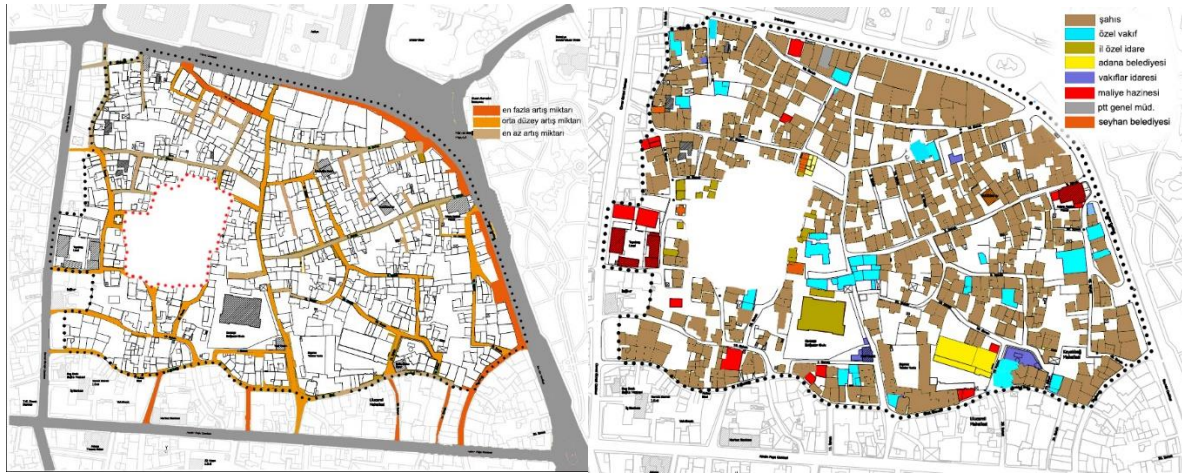
Rayiç Değer ve İşlev analizi birlikte incelendiğinde değer artışının en fazla ticaret ve tic.+konut yapılarında olduğu görülmektedir (Şekil 7.149).

Şekil.7.149. Rayiç Değer İşlev Karşılaştırması

Rayiç Değer ve Kat Mülkiyeti analizi birlikte incelendiğinde değer artışının en fazla şahıs yapılarında olduğu görülmektedir (Şekil 7.150.).

Şekil.7.150. Rayiç Değer Kat Mülkiyeti Karşılaştırması

Bölgedeki İşyerleriyle Yapılan Görüşme

Bölgede işyerleriyle yüz yüze yapılan “görüşme” sonucunda Av. Turhan Arın sokak üzerindeki işyeri kira bedelinde sokak sağlıklılaştırma projesi sonrası yaklaşık %20 oranında artış olduğu öğrenilmiştir. Seyhan Caddesi üzerinde ise Av. Turhan Arın sokak sağlıklılaştırma projesi sonrasında, yaklaşık %40 oranında kira artışı olmuştur ve diğer bölgelerde henüz değişen bir durum olmadığı öğrenilmiştir.

Tepebağ mah., Av. Turhan Arın sokak, 276 ada, 17-18-19 Parsel üzerinde bulunan işyeri ile yapılan görüşme sonucu sağlıklılaştırma projesi sonrası kira değerinin yıllık 10.000TL’den 12.000TL’ye çıktığı öğrenilmiştir. Tepebağ mah., Av. Turhan Arın sokak, 195 Ada, 10-11 Parsel üzerindeki işyeri ile yapılan görüşme sonucu sokak sağlıklılaştırma projesi sonrası kira değerinin yıllık 15.000TL’den 18.000TL’ye çıktığı öğrenilmiştir.

Bölgedeki Emlakçılarla Yapılan Görüşme

13.06.2019 tarihinde emlakçılar odasıyla görüşme yapılmıştır. Görüşmede 1998 depremi öncesi kentin ileri gelenlerinin tercih ettiği bölge iken, deprem sonrası bölgedeki birçok bina zarar gördüğü için alanda değer düşüşünün olduğuna değinilmiştir. Bölgede yürütülen restorasyon çalışmaları ve sokak sağlıklılaştırma projeleri kapsamında 1-2 yıllık süreç içerisinde özellikle Av.Turhan Arın sokak ve Seyhan Nehri arasında kalan bölgede %10-%20 arası değer artışının olduğu bilgisi edinilmiştir. Sokak sağlıklılaştırma ve röleve - restorasyon projelerin yanı sıra, bölgedeki güvenliğin artırılmasına yönelik yapılan çalışmalar bu değer artışına katkıda bulunmuştur. Bu değer artışının ülke ekonomik krizine bağlı olarak oranının az

olduğu, normal şartlarda bölgede %40-50 arası değer artışı beklendiği noktasına da görüşme esnasında dikkat çekilmiştir.

Alan içerisinde bulunan 242 ada 88 parselde 98 m² 2 katlı evin alandaki çalışmalar sonucu değeri emlakçılar tarafından yapılan ekspertiz çalışmaları sonucu günümüzde 135.000TL olarak belirlenmiştir. Sokak sağlıklılaştırma ve restorasyon projeleri öncesi bu değer 95.000TL olarak belirlendiği öğrenilmiştir.

27023 sokak üzerinde bulunan 280 ada 13 parselde Bodrum+Zemin+1 katlı yapının değeri emlakçılar tarafından yapılan ekspertiz çalışmaları sonucu günümüzde 150.000TL olarak belirlenmiştir. Sokak sağlıklılaştırma ve restorasyon projeleri öncesi bu değer 120.000TL olarak belirlendiği öğrenilmiştir.

7.5.1.4.Swot Analizi

Swot analizi doğrultusunda yapılan değerlendirmeler sonucunda (Şekil 7.151.); alanda güçlü yönler fiziksel anlamda; kentsel sit alanı varlığı, Adana ilinin ilk yerleşim dokusunu bünyesinde barındırdığı için ve kent için odak noktası durumunda olmasından dolayı alanın konumsal karakteri olarak belirlenmiştir. Sosyal anlamda; halkın yeniliğe açık olması olarak belirlenirken, ekonomik anlamda ticarete kent için önemli yere sahip olan işlevsel karakteri, idari anlamda Adana Seyhan Belediyesi Kudeb biriminin alana ilgisi olarak belirlenmiştir. Alandaki zayıf yönler fiziksel anlamda; rekreasyon alanı eksikliği (Sadece Seyhan nehri etrafında küçük bir bölümde bulunmaktadır.), fiziksel tahribat, geleneksel dokuyla uyumsuz yapılaşma olarak belirlenmiştir. Sosyal anlamda; halkın görüşlerinin alınmaması, alanın asıl kullanıcılarını kaybetmiş olması olarak belirlenmiştir. Ekonomik anlamda; alandaki turizm potansiyelinin değerlendirilememesi, idari anlamda yerel yönetimlerin halkı bilinçlendirmede yetersiz kalması olarak belirlenmiştir. Alandaki fırsatlar; fiziksel anlamda kendine özgü tarihi dokuyu bünyesinde barındırması ve jeopolitik konumu olarak belirlenmiş, sosyal anlamda; dizilerle, düğün fotoğrafı çekimleriyle ve atölye çalışmalarıyla alanın tanıtımının yapılması, ekonomik anlamda; turizm potansiyeli, idari anlamda ise Adana mimarlar odasının bilinçli çalışmaları olarak belirlenmiştir. Alandaki tehditler; fiziksel anlamda ulaşım problemi, alanın 2.derecede deprem bölgesi olması, sosyal anlamda; güvenlik problemi, yoksulluk, ekonomik anlamda; özel ve yerel yönetimlerin yeterli maddi desteği sağlamaması, idari anlamda ise kamu-özel birlikteliğinin sağlanamaması olarak belirlenmiştir.

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
FİZİKSEL	FİZİKSEL
G1:KENTSEL SİT ALANI VARLIĞI G2:KONUMSAL KARAKTER	Z1:REKREASYON ALANI EKSİKLİĞİ Z2:FİZİKSEL TAHRİBAT Z3:GELENEKSEL DOKUYLA UYUMSUZ YAPILAŞMA
SOSYAL	SOSYAL
G3:HALKIN YENİLİĞE AÇIK OLMASI	Z4:HALKIN GÖRÜŞLERİNİN ALINMAMASI Z5:ALANIN ASIL KULLANICISINI KAYBETMİŞ OLMASI
EKONOMİK	EKONOMİK
G4:İŞLEVSEL KARAKTER	Z6:TURİZM POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLEMEMESİ
İDARİ-YÖNETSEL	İDARİ-YÖNETSEL
G5:SEYHAN BELEDİYESİ KUDEBİN ALANA İLGİSİ	Z7:YEREL YÖNETİMLERİN HALKI BİLİNÇLENDİRMEMİŞ OLMASI
FIRSATLAR	TEHDİTLER
FİZİKSEL	FİZİKSEL
F1:KENDİNE ÖZGÜ TARİHİ DOKUSUNUN OLMASI F2:JEOPOLİTİK KONUMU	T1:ULAŞIM PROBLEMİ T2:2.DERECEDİ DEPREM BÖLGESİ OLMASI
SOSYAL	SOSYAL
F3: DİZİLERLE, DÜĞÜN FOTOĞRAFI ÇEKİMİYLE, ATÖLYE ÇALIŞMALARIYLA ALANIN TANITIMIN YAPILMASI	T3: GÜVENLİK PROBLEMİ T4: YOKSULLUK
EKONOMİK	EKONOMİK
F4:TURİZM POTANSİYELİ	T5:ÖZEL VE YEREL YÖNETİMLERİN MADDİ DESTEĞİ SAĞLAMAMASI
İDARİ-YÖNETSEL	İDARİ-YÖNETSEL
F5: ADANA MİMARLAR ODASININ BİLİNÇLİ OLMASI	T6: ALANIN BÜTÜNÜNE YÖNELİK PROJELERİN ÜRETİLMEMİŞ OLMASI

Şekil.7.151. Swot Analizi

7.5.1.5. Analizlerin Değerlendirilmesi

Adana'nın ilk yerleşim yeri olan çalışma alanı 19.yy'ın sonu, 20.yy başlarında kentin ileri gelenlerinin oturduğu bir mahalleydi. Adana nüfus artışıyla birlikte kuzeye doğru büyümüştür. Bunun sonucunda çalışma alanı olarak incelediğimiz eski tarihi kent merkezinin

yerini yeni konut yerleşimleri almıştır. Bölgede yaşayanlar kentin kuzeyine taşınmış, alan asıl kullanıcısının bir kısmını kaybetmiştir. Alanda bakımsızlığın artması, ardından da 1998 büyük Adana depreminin yaşanmasıyla bölge çöküntü bölgesi haline gelmiştir. Deprem sonrasında birçok ev yıkılmış, kullanılmaz hale gelmiştir. Zarar gören evlerin sahipleri afet evlerine yerleştirilmiş, alan kullanıcısının bir kısmını da deprem nedeniyle kaybetmiştir. Yeni gelen kullanıcı grubunun burada ikamet etmesinin nedeni ise ucuz kira ya da ulaşım kolaylığıdır. Eskiden konut alanı olan örneklem çalışma alanı, günümüzde ticari alanlara dönüşmeye başlamıştır. Tarihi alan ticari alanların arasında kalmıştır.

Tarihi kent merkezi içerisinde yer alan çalışma alanının çevresi dört ana yol ile çevrilidir. Şehir içi ulaşımında görev alan toplu taşıma araçlarının da güzergahında yer alması nedeniyle bölgede yoğun bir trafik akışı bulunmaktadır. Alan çevresindeki yoğun trafik nedeniyle yayaların alana katılımı çok zordur. Bölgede düşünülmüş hiçbir yaya geçidi de bulunmamaktadır. Bu trafik, çalışma alanının iç kısmına da yansımaktadır. Aslında tarihi dokudaki dar yollar araç trafiğine uygun değildir. Ancak araçların geçişini kolaylaştırabilmek için alan içindeki sokaklardan bazıları asfalt kaplanmıştır. Bu da tarihi dokuya zarar vermiştir. Alan içerisindeki ulaşım ile ilgili diğer bir problem ise otopark ihtiyacının yıkılan tarihi yapıların parsellerine konumlandırılmasıdır.

Tarihi alan, 1974 yılında kentsel sit alanı olarak ilan edilmiştir. 1996-1998 yılları arasında alan ile ilgili imar planı hazırlanmış ancak deprem nedeniyle uygulamaya konulamamıştır. 2016 yılında tekrardan imar planı hazırlanmıştır. Alan ÖPA olarak ilan edilmiş, sonrasında bölgede 2014'de başlanan ve yarım kalan sokak sağlıklaştırma projesi tamamlanmıştır. Bu sokak sağlıklaştırma projesi ile ilgili uzmanlar “geç kalınmış bir proje” şeklinde değerlendirme yapmıştır. Çünkü 1974'den 2016 yılına kadar özel girişimciler dışında bölgede çalışma yapan olmamıştır.

Kentsel sit alanında dikkat çeken diğer bir husus ise geleneksel yapılardan çok uyumsuz betonarme yapıların alana hâkim olmasıdır. Çok katlı betonarme yapılar, kütleli büyüklükleriyle geleneksel tarihi dokuyu ezmektedir. Özellikle Seyhan Caddesi üzerindeki 5-6 katlı giydirme cam cepheli iş merkezleri tarihi dokuyla uyumsuzluğu ile dikkat çekicidir.

Alan içinde Taş Köprü ve Seyhan nehri kıyısında rekreasyon alanı bulunmaktadır. Bu rekreasyon alanı taşıt trafiğinin çok yoğun olduğu Seyhan Caddesi nedeniyle alanla kopuktur. Bu bölgenin alanla birlikte düşülmesi alandaki turizm potansiyelini artıracaktır. Alanın turizm potansiyeli iyi değerlendirilememektedir.

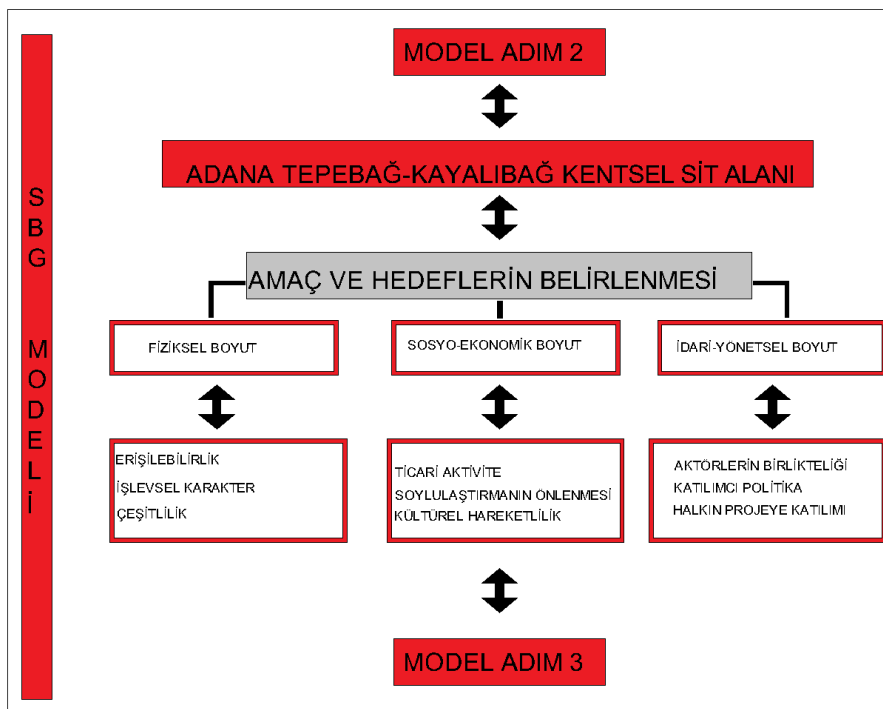
Alanda yapılan çalışmalar Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesi ve tekil koruma projeleri ile sınırlı kalmıştır. Alanın bütününe kapsayan hiçbir proje üretilmemiştir.

Uzmanlar tarafından yapılan değerlendirmelerde bu bölgede alınan kararların alanın bütününe yönelik olması gerektiği, parçacıl çalışmaların yetersiz kaldığı yönündedir.

Alan içerisinde Tepebağ Höyüğü bulunmaktadır. Höyükte kazı çalışmaları devam etmektedir. Yapılan projelerde alan höyükle birlikte düşünülmeli, projeler bu doğrultuda hazırlanmalıdır.

7.5.2. Adım 2: Çalışma Alanında Amaç ve Hedeflerin Belirlenmesi

Bir üst bölümde SBG Kentsel Koruma-Geliştirme Modeli'nin analiz aşaması alan üzerinde sınanmıştır. Bu bölümde ise modelin ikinci aşamasını oluşturan uygulama adımlarından, amaç ve hedeflerin belirlenmesi Adana Tepebağ-Kayalibağ Kentsel Sit Alanı özelinde test edilmiştir (Şekil 7.152).

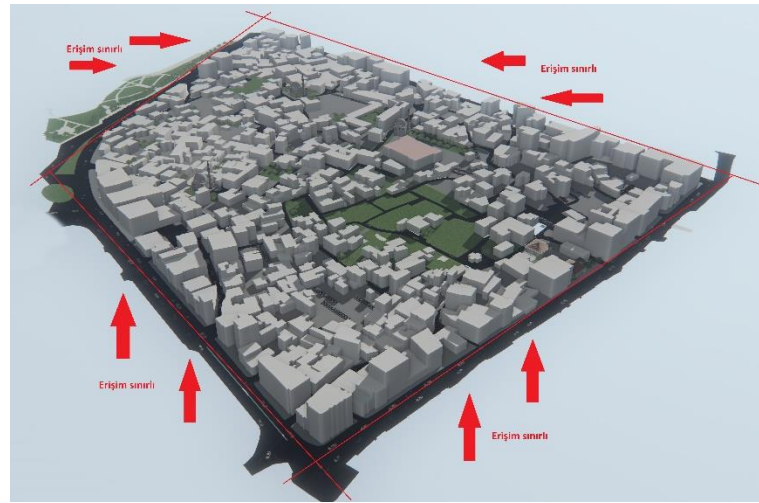

Şekil 7.152. Adana Tepebağ-Kayalibağ Kentsel Sit Alanı Model Adım 2(Tez kapsamında hazırlanmıştır.)

Bu bölümde amaç ve hedefleri belirleyebilmek için çalışma örnek alanının fiziksel, sosyo-ekonomik ve idari-yönetSEL verilerinden yararlanılacaktır.

Amaç ve Hedef 1: Tepebağ- Kayalibağ Kentsel Sit Alanı'nda erişilebilirliğin sağlanmasıdır. Bu noktada öncelikli olarak yapılması gereken alan çevresini kuşatan alana erişilebilirliği sınırlayan 4 ana ulaşım aksına çözüm bulmaktır. İnönü Caddesi, Seyhan Caddesi, Abidinpaşa Caddesi ve Cemal Gürsel Caddelerinden oluşan 4 ana ulaşım aksı yoğun araç trafiklerinin bulunduğu caddelerdir (Şekil 7.153). Buralarda kontrollü yaya geçitleri oluşturularak yayaların alana dahil olması sağlanmalıdır. Alan içerisinde de erişilebilirliğin

devamlılığı sağlanmalıdır. Alan içerisinde her yönden bağlantının iyi kurgulanmasına önem verilmelidir.

Şekil 7.153. Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı Erişilebilirlik

Amaç ve Hedef 2: Tepebağ- Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı yoğun konut dokusunun hakim olduğu bir bölgedir. Ancak zaman içinde ticari dokuya dönüşmektedir. Alan içerisindeki eski konut dokusunu yeniden canlandırmak amaç ve hedeflerden bir diğeri olmalıdır. Bu durum ancak yerin ontolojisine uygun tasarımlarla mümkün olacaktır.

Amaç ve Hedef 3: Tepebağ- Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda amaç ve hedeflerden bir diğeri ise alandaki kullanıcı ve aktivite çeşitliliğini arttırmaktır. Alandaki kullanıcı ve aktivite çeşitliliği alanın tanınırlığını artırır, alana fiziksel ve dolaylı yoldan ise sosyo-ekonomik girdiler sağlar.

Amaç ve Hedef 4: Alandaki konut dokusunu bozmadan, ticari aktivitelerin artırılması amaç ve hedeflerin bir diğeridir. Şu anda bölgede kumaşçılar dışında aktif hizmet veren birimler bulunmamaktadır. İşyerlerinin çoğu boş, atıl durumdadır. Alan içerisinde el sanatları, atölyeler, yeme içme birimleri oluşturularak bölgenin kalkınması sağlanmalıdır.

Amaç ve Hedef 5: Kentsel Koruma çalışmalarında asıl amaçlardan biri de alanı kullanıcısı ile yaşatmaktır. Tepebağ Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı bakımsızlığın artması sebebiyle asıl kullanıcısının büyük bir bölümünü kaybetmiştir. Geriye kalan kısmın bölgede kalması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

Amaç ve Hedef 6: Aktörlerin birlikteliğinin sağlanması bir diğer amaçtır. Kentsel Koruma çalışmalarındaki aktörler; belediyeler, kamu kurum ve kuruluşları, Stk'lar, özel kuruluşlar ve Koruma Kurullarıdır. Koruma çalışmalarında aktörlerin birlikte çalışması çok önemlidir. Tepebağ Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda bu durum sağlanamamış, Projeler Seyhan Belediyesi ve Çukurova Kalkınma Ajansı birlikteliği ile gerçekleşmiştir.

Amaç ve Hedef 7: Alan kullanıcılarının projelerin başından sonuna kadar sürece dahil edilmesi diğer amaç ve hedeflerdendir. Çalışmalar sonrasında kullanıcıların kendi sosyal yaşantılarını eskisi gibi sürdürmeleri beklenir. Bunun için sürecin en başından kullanıcıların görüşleri alınmalı, bu doğrultuda planlamalar yapılmalıdır.

Belirlenen 7 amaç ve hedefin birlikteliğinin sağlanması gerekir.

7.5.3. Adım 3: Senaryo Geliştirilmesi

Çalışma örnek alanı olarak seçilen Tepebağ Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda SBG Koruma-Geliştirme Modeli'nin gereklilikleri sağlanarak hedeflere ulaşmanın nasıl mümkün olabileceğini gösteren Kentsel Koruma-Geliştirme Senaryosu öngörülmektedir.

Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı, kentin kuzeye kayması ve bölgede yaşanan 1998 depremi sonrası artan bakımsızlık nedeniyle kullanıcılarını kaybetmiştir. Günümüzde ticari kent merkezinin ortasında kalan tarihi bir mahalle olma özelliğini sürdürme mücadelesi vermektedir. Senaryoda; geleneksel konutların kullanılarak yaşatılması amacıyla alanın eski kullanıcılarının özgün mekânlarına dönmesi hedeflenmektedir. Yapılan analizler göz önünde bulundurularak alanda sıhhileştirme çalışmaları öngörülmektedir. Mevcutta kullanılmayacak kadar kötü durumda bulunan yapıların bir kısmının gerekli müdahaleler ile tekrar konut fonksiyonuna hizmet etmesi sağlanması planlanmaktadır. Bir kısmının ise turizm amaçlı kullanılması (butik otel vs.) öngörülmektedir. Depremde yıkılan ya da çeşitli nedenlerle tahrip olmuş binaların yerine kamusal alanlar oluşturulması öngörülmektedir. Günümüzde bu alanlar otopark olarak kullanılmaktadır. Otoparkların sayısı yapılan analizlerde alan kullanıcıları tarafından (%67,3) yeterli bulunmuştur. Otoparkların bir kısmının sağlıklılaştırılması yapıldıktan sonra otopark olarak kullanımına devam edilmesi sağlanırken, bir kısmının da kültürel mirasın sergisinin yapılacağı satış birimlerine dönüştürülmesi hedeflenmektedir. Çalışma alanının orta noktası konumunda olan sağlıklılaştırılması yapılan Av.Turhan Arın Sokak üzerinde, kentsel bir koridor niteliğinde sanat sokağı önerilmektedir. Adana kentinde gerçekleşen festivallerin, kermeslerin düzenleneceği bir sokak öngörülmektedir. Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda düzenlenen bu etkinlikler, alanda turizmin canlanmasını hedeflemektedir. Turizmin canlanması ile bölgenin istihdamının artması planlanmaktadır.

Senaryo kurgusunda; Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nın mevcut alt yapısının iyileştirilmesi düşünülmektedir. Kentsel boşlukların görsel peyzaj kalitesi artacağı öngörülmektedir. Uygun görülen yerlerde çocuk oyun alanı oluşturulması planlanmaktadır. Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı yoğun araç trafiğinden arındırılıp, ulaşım problemiği

çözülmesi öngörülmektedir. Yapılacak bu öngörülerle birlikte fiziksel iyileşmelerin yanı sıra, sosyo-ekonomik yapıda iyileşmeler olması hedeflenmektedir.

Senaryo somut öneriler içeren çözüm yolları sunarken, mevcut fiziksel, sosyo-ekonomik, idari-yönetimsel faktörleri dikkate alacaktır.

7.5.3.1. Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda Fiziksel Öngörüler

Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda senaryo geliştirilmesinde sağlanacak fiziksel öngörüler; yüksek kalitede fiziksel çevre koşullarının sağlanması, ulaşılabilirliğin sağlanması, yürünebilirliğin sağlanması, minimum enerji ve kaynak kullanımının sağlanması, esneklik, yeterli otopark kapasitesi ve düzenlenmesi, minimum taşıt trafiği-optimum insan yoğunluğunun sağlanmasıdır.

Yüksek Kalitede Fiziksel Çevre Koşullarının Sağlanması: Senaryoda mevcut konut dokusunun ve tescilli yapıların cephe ve yakın çevreleriyle bütüncül bir şekilde fiziki rehabilitasyonların yapılması önerilmektedir. Mevcut boş alanların şartlarının iyileştirilerek sosyal alanlara dönüştürülmesi, uygun alanlarda yeşil alanlar oluşturulması öngörülmektedir. Analiz Aşamasında görüşleri alınan halkın %16,7'sinin bölgede sosyal mekanın eksik olduğunu dile getirmesi, %10,3'ünün ise yeşil alan eksikliğini belirtmeleri öngörülen tasarımı destekler niteliktedir.

Ulaşılabilirlik: Senaryoda Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı çevresindeki ulaşım yollarının düzenlenmesi öngörülmektedir. Buralardaki araç yoğunluğunun azalması için yer altından giden bir ulaşım ağı önerilmektedir. Özellikle Seyhan Caddesi üzerinde bu ulaşım ağının sağlanması, Adana'nın kentsel belleğinde önemli yer tutan Seyhan Nehri ve Taş Köprü'nün de Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'na dahil olmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Öngörülen ulaşım ağı yayaların alana kolaylıkla ulaşabilmesini sağlayacak niteliktedir. Taş Köprü, turistlerin Adana'ya geldiğinde ziyaret ettikleri mekânlardan birisidir. Taş köprü ile Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nın yaya arterleri ile birleşmesi alanın ziyaretini ve tanınırlığını arttırması öngörülmektedir.

Otopark: Alan içerisindeki atıl alanların çoğu otopark olarak kullanılmaktadır. Yapılan analizlerde alan kullanıcısının %67,3'ü otopark kapasitesini yeterli bulmuş, %26'sı çok yeterli bulmuştur. Kapasitesi yeterlidir ancak otoparklardaki köhne görüntülerin giderilmesi gerekmektedir.

Esneklik: Alan içerisindeki yapıların fonksiyonlarının günümüz yaşam şekline uyarlanabilir nitelikte olması gerekmektedir. Boş durumdaki binalara bu doğrultuda işlevler verilmesi öngörülmektedir.

Minimum Enerji ve Kaynak Kullanımı: Senaryo kapsamında yapılması düşünülen fiziksel değişikliklerde minimum enerji ve kaynak kullanımı öngörülmektedir. Yapılacak olan tasarımlarda geri dönüşümlü malzeme ve sistemlerin kullanılması planlanmaktadır.

Minimum Taşıt Trafiği-Optimum İnsan Yoğunluğu: Senaryo kapsamında alan içerisindeki yolların dar olması sebebiyle yoğunlukla araca kapalı olması planlanmaktadır. Taşıt kullanımının zorunlu olduğu bölgeler hariç yaya kullanımını artırılması öngörülmektedir. Bu noktada alınan kararlardan biri de toplu taşıma araç kullanımının artırılmasıdır. Halkın toplu taşımaya yönlendirilmesiyle alandaki araç trafiği yoğunluğunun azalacağı düşünülmektedir.

Yürünebilirlik: Senaryoda Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı çevresindeki ve içerisindeki yollarda kesintisiz yürünebilirliği sağlamak öngörülmektedir. Bu kapsamda alandaki araç trafiğinde azaltılma sağlanması, yayalara yönelik yönlendirme levhaları artırılması planlanmaktadır. Alanın herkese açık, yürünebilir olması alanı yaşanılabilir kılacağı için alanın canlılığının da artacağı düşünülmektedir.

7.5.3.2. Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda Sosyo-Ekonomik Öngörüler

Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda senaryo geliştirilmesinde sağlanacak sosyo-ekonomik öngörüler; bölgede güvenliğin sağlanması, bölgede canlılığın sağlanması, komşuluk ilişkilerinin artması, iş gücü ve istihdamın artmasıdır.

Güvenlik: Kullanılmayan konutların fiziksel onarımının yapıp, binalara ve kamusal alanlara yeni işlevler yüklenmesiyle bölgedeki güvenlik probleminin azalacağı öngörülmektedir. Alan içerisinde aydınlatma elemanlarının sayısının artırılmasıyla da akşam saatlerinde oluşan tekinsiz görüntü ortadan kalkacağı düşünülmektedir.

Canlılık: Alan içerisindeki boş alanlara ve yapılara sosyal etkileşimin artmasını sağlayacak yeni işlevler yüklenmesi öngörülmektedir. Bu doğrultuda alanda kermes, pazar yerleri, atölyeler, yeme içme birimleri, açık hava sineması, çocuk oyun alanları düzenlenmesi planlanmaktadır. Çocuk oyun alanlarının, açık alanların konum tespiti ile ilgili yerel

yönetimlerin Bafr Analizi yapması gerekmektedir. Özellikle Adana kent kültüründe önemli yer tutan tablada kebab yeme alışkanlığı alan içinde boş alanlara tasarlanması öngörülmektedir.

Komşuluk İlişkilerinin Artması: Komşuluk ilişkilerinin artması için komşuların birbiri ile vakit geçirmesine olanak sağlayacak kamusal alanların artırılması öngörülmektedir.

7.5.3.3. Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda İdari-Yönetmel Öngörüler

Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda senaryo geliştirilmesinde sağlanacak idari-yönetmel öngörüler; projelere geniş katılımın sağlanması ve kamu+özel birlikteliğinin sağlanmasıdır.

Projelere Geniş Katılımın Sağlanması: Senaryo kurgusu; Tepebağ Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda alınacak kararlarda Seyhan Belediyesi, Büyükşehir Belediyesi, Özel Kuruluşlar, Adana Mimarlar Odası, Koruma Kurulu, Kamu Kurum ve Kuruluşlarının birlikteliğini sağlamayı öngörmektedir.

Kamu+Özel Birlikteliğinin Sağlanması: Tepebağ Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda Projeler Seyhan Belediyesi ve Çukurova Kalkınma Ajansı birlikteliği ile gerçekleşmiştir. Belediye ve tek bir yatırımcı ile çalışmalar sınırlı düzeyde kalmıştır. Katılımcıların artırılması bu doğrultuda çalışmaların yapılması öngörülmektedir.

Bu öngörülerin birlikteliği ile Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda başarılı bir Kentsel-Koruma geliştirme çalışması sağlanmış olacaktır.

8.SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME

Bu bölüm araştırmanın genel sonuçlarının ortaya konulmasına ve değerlendirmelerin yapılmasına ayrılmıştır. Bu bağlamda öncelikli olarak kavramsal çerçeveye ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Kavramsal çerçeve irdelendikten sonra Dünya’da ve Türkiye’de bugüne kadar yapılan başarılı olarak değerlendirilen projeler incelenmiştir. Bu değerlendirmeler ve örnek alan incelemeleri ile birlikte kentsel sit alanları özelinde sürdürülebilir bir kentsel koruma modeli geliştirilmiştir. Son bölümde ise kentsel koruma modelinin Adana Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı’nda değerlendirmesi yapılmıştır.

8.1.Kavramsal Çerçeveye Yönelik Sonuçlar ve Değerlendirme

Kentlerde ve kentsel sit alanlarında; deprem, nüfus artışı, göç gibi sebeplerden dolayı çevre kalitesi düşmüş, sosyo-demografik yapıda dengesizlik meydana gelmiştir. Değişen yaşam koşullarıyla kentler ve kentsel sit alanları yoksulluk, işsizlik, alt yapıda yetersizlik, suç, şiddet gibi sorunlara maruz kalmıştır. Bu sorunlara çözüm olarak sürdürülebilir kentsel koruma kavramı ortaya çıkmıştır.

Sürdürülebilir kentsel koruma çalışmaları; istihdamın güçlendirilmesine, sağlıklı yaşanabilir kentsel alanlar oluşturulmasına, geniş katılım ve işbirliğini temel alan kültürel miras değerlerinin korunmasına yönelik planlamalardır. Aynı zamanda kentsel koruma çalışmaları; birbirinden bağımsız olan düzenlemelerin bütünlük bir temele dayandığı, ekonominin gelişmiş bölgelerdeki ekonomilerle yarışabilir düzeye çıkarıldığı ve yapılacak olan koruma-yenileme çalışmalarının titizlikle ele alındığı; bunun yanında çalışmalara halk-özel sektör ve kamu sektörünü de dâhil eden bir süreçtir.

8.2.Dünya’da ve Türkiye’de incelenen Örnek Alan Çalışmalarına Yönelik Sonuçlar ve Değerlendirme

Tezin 5. Bölümünde, Türkiye’de ve Dünya’da başarılı olarak değerlendirilen 7 adet proje incelenmiştir. Dünya’daki incelenen projeler; Barselona-İspanya El-Raval Bölgesi Projesi, Kreuzberg Projesi, Elephant Castle Proje’sidir. Barselona-İspanya El-Raval Bölgesi Projesi, koruma çalışmalarına bütüncül bakmayı öngörmektedir. Kreuzberg Projesi 12 temel sürdürülebilirlik ilkesiyle başarılı bulunan projeler kapsamındadır. Elephant Castle Proje’si ise sürdürülebilirlik ilkeleri bağlamında çok fonksiyonlu korumanın sağlandığı çalışmadır. Türkiye’deki incelenen çalışmalar Fener-Balat-Ayvansaray Sahil Kesimi Projesi, Antalya-

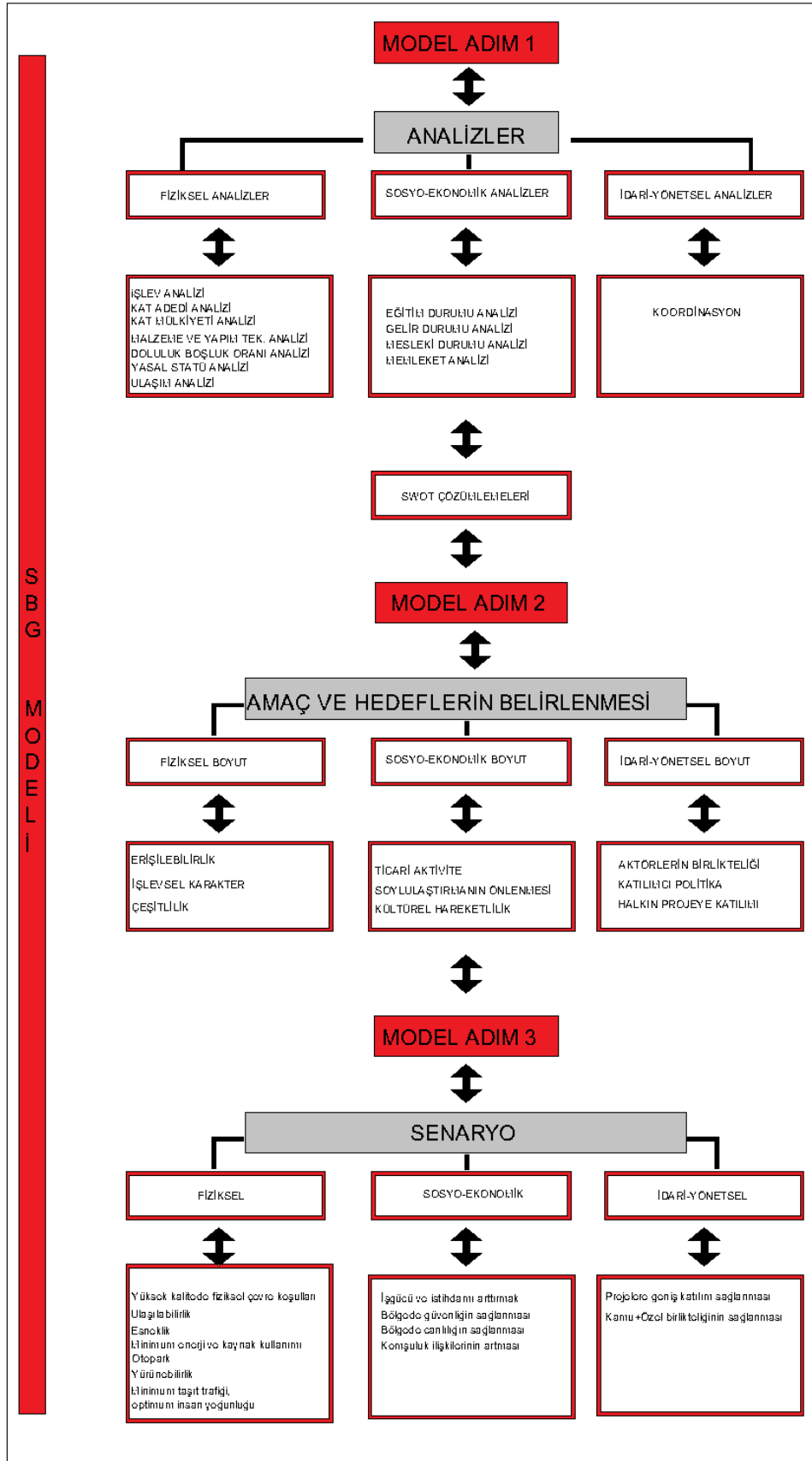
Kaleiçi Kentsel Koruma Projesi, Ankara Hamamönü ve Bursa-Cumalıkızık projeleridir. Fener-Balat-Ayvansaray Sahil Kesimi Projesi aldığı kararlarla başarılı bulunan ancak uygulama aşamasında soylulaştırmanın yaşandığı bir çalışmadır. Antalya-Kaleiçi Kentsel Koruma Projesi sürdürülebilirlik konusunda problemler yaşanan çalışmalar kapsamındadır. Ankara Hamamönü ve Bursa-Cumalıkızık projeleri başarılı olarak değerlendirilen ancak projelere geniş katılımın sağlanmadığı çalışmalardır. İncelenen bu projelerde; Türkiye’de yapılan koruma çalışmalarında eksiklerin olduğu, tam anlamıyla başarılı sonuçlar elde edilmediği görülmüştür.

Türkiye’de ve Dünya’da incelenen bu 7 proje kapsamında; başarıya ulaşan projelerin ortak özellikleri; sürdürülebilirlik ilkelerini temel almaları ve bütüncül bir koruma anlayışıyla geliştirilen projeler olmalarıdır. Ayrıca projelere geniş katılımın sağlanmadığı durumlarda uygulama esnasında sorunlar çıktığı irdelenen bir diğer husustur. Geniş katılımdan kasıt; kamu+özel birlikteliğine dayalı halkın da görüşlerinin alındığı koruma – geliştirme çalışmalarıdır.

8.3.Kentsel Koruma-Geliştirme Modeline Yönelik Sonuçlar ve Değerlendirme

Tez kapsamında koruma çalışmalarına nasıl bir sistemle yaklaşılması gerektiği irdelenmektedir. Kavramsal çerçeve ve Dünya’dan, Türkiye’den incelenen örnek projelerle; doğru bir yaklaşımın ancak sürdürülebilirliğin, bütüncüllüğün ve geniş katılımın sağlandığı bir model ile mümkün olacağı öngörülmektedir.

Tez çalışmasının 6.bölümünde öngörülen “SBG Koruma-Geliştirme Modeli”, şu anda Türkiye’de yapılan koruma çalışmalarında eksik olan çalışmaların doğru bir yaklaşımla nasıl kurgulanacağını göstermektedir. Doğru yaklaşım; model kapsamında belirlenen 3 adımın gerçekleştirilmesiyle sağlanmaktadır. Bu adımlar analiz aşaması, amaç ve hedeflerin belirlenmesi ve senaryo geliştirilmesi aşamalarıdır. Modelin ilk adımı olan analiz aşamasında; koruma-geliştirme çalışması yapılacak alana yönelik fiziksel, sosyo-ekonomik ve idari-yönetimsel detaylı veriler toplanmaktadır. Elde edilen veriler detaylı bir şekilde incelendikten sonra koruma-geliştirme çalışması yapılacak alana yönelik amaç ve hedefler belirlenmektedir, bu doğrultuda senaryo kurgulanmaktadır.

Şekil 8.1. Kentsel Sit Alanlarında Koruma-Geliştirme Çalışmaları için Model İşleyiş Şeması(Tez kapsamında hazırlanmıştır.)

Belirlenen “SBG Koruma-Geliştirme Modeli” tüm koruma-geliştirme çalışmalarında kullanılabilir olup, uygulanabilir bir çalışmayı etkin kılmayı hedeflemektedir. Bu model her adımda geri dönüşe izin vermesi ile diğer koruma-geliştirme tipleri için de uygulanabilir niteliktedir. “SBG Koruma-Geliştirme Modeli” kapsamında yapılan çalışmalar; kentsel sit alanlarında sürdürülebilirliği sağlamayı, kurgusuyla bütüncüllüğü sağlamayı ve çalışmalara geniş katılımı sağlamayı hedeflemektedir. Projelere alanın kullanıcısının katılımının sağlanması da ana hedeflerden olup, projenin kalıcılığının artırılmasına yönelik bir çalışmadır. Yapılan çalışmalarda yerin ontolojisine saygı duyan, soylulaştırmanın yaşanmadığı, sadece fiziksel korumanın yapılmadığı alanın işleviyle ve kültürüyle yaşatıldığı projelerin kurgulanıp, uygulanması hedeflenmektedir.

8.4.Kentsel Koruma-Geliştirme Modelinin Adana Tepebağ-Kayalibağ Kentsel Sit Alanı’nda Değerlendirmesi

Çalışmada önerilen “SBG Koruma-Geliştirme Modeli” Adana Tepebağ-Kayalibağ özelinde test edilmeden önce alanın mevcut durumu incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda; 19.yy’ın sonu 20.yy’ın başlarında kentin ileri gelenlerinin oturduğu Adana Tepebağ-Kayalibağ mahallelerinin, kentin kuzeye kayması ve bölgede yaşanan 1998 depremi sonrası artan bakımsızlık nedeniyle kullanıcıyı kaybettiği saptanmıştır. Tepebağ-Kayalibağ Kentsel Sit Alanı’nda yaşayanların günümüzde alanı kullanma sebebinin işyeri amaçlı ve ucuz kira koşulları olduğu, alanda eski konut dokusunun bozulduğu, bölgeden göç edenlerin yerini eğitim düzeyi düşük küçük esnaf grubunun aldığı yapılan incelemelerde görülmüştür. Alana uzun süre müdahalede yapılmamış bundan dolayı bölgede bakımsızlık iyice artmıştır. 2014-2017 yılları arası alanda yapılan Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesi ve tekil bina bazındaki çalışmalar sorunları çözmede yetersiz kalmıştır. Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesi ve tekil bina bazındaki çalışmalar ile alanda fiziki onarımlar yapılmış ancak sosyo-ekonomik çözüm arayışları yapılmamıştır. Yapılan fiziki çalışmalar da binalara yönelik olup, ulaşım, kamusal alan vb. konularda yetersiz kalmıştır.

Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırma Projesi öncesinde yaşanan sorunların çoğu halen devam etmektedir. Sorunların devam etmesinin asıl nedeni ise projelerin alanın bütününe yönelik olmaması, salt tekil bina bazında olmasıdır.

Alanın mevcut durumu incelendikten sonra SBG Koruma-Geliştirme modeli kapsamında belirlenen adımlar Adana Tepebağ-Kayalibağ özelinde yapılmıştır. İlk olarak alanda fiziksel, sosyal, ekonomik ve idari analizler yapılmıştır. Analizler bölümü kapsamında

anket çalışması yapılmış, anketler SPSS veri tabanında değerlendirilmiştir. Alanda anketlere ek olarak yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Yapılan bu analizler doğrultusunda alana yönelik 7 tane amaç ve hedef belirlenmiştir (Model Adım 2). Bu kapsamda alanda yoğun 4 trafik aksının kestiği erişilebilirliğin sağlanması, boş alanlara yeni işlevler önererek kullanıcı-aktivite çeşitliliğinin sağlanması, alandaki konut dokusunun bozulmadan ticari aktivitelerin artırılması, alanın kullanıcısı ile birlikte yaşatılması, yerel yönetim, STK, kamu kurum ve kuruluşlarının birlikteliğinin sağlanması ve projeye alan kullanıcısının katılımının sağlanması hedeflenmiştir. Belirlenen bu amaç ve hedefler doğrultusunda alana yönelik senaryo hazırlanmıştır. Başarılı bir senaryo kurgusunun hazırlanabilmesi için alanın analizinin detaylı yapılması ve amaç ve hedeflerin doğru belirlenmesi gerekmektedir.

Anketlerle yerel halkın, yüz yüze görüşmelerle uzmanların önerilerinin alınmasıyla hazırlanan senaryo kurgusu, Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda, Kentsel Koruma-Geliştirme çalışmaları için belirlenen hedeflere ulaşabilmenin yollarını tariflemektedir. Tez kapsamında geliştirilen senaryo kurgusunda; alanın özgün dokusunu yeniden canlandırarak eski kullanıcısını yeniden kazanması hedeflenmektedir. Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nın kent için yeniden cazibe merkezi olması beklenmektedir. Senaryo kapsamında alanda yapılacak çalışmalar şunlardır:

- Mevcutta kullanılmayacak kadar kötü durumda bulunan yapıların bir kısmının gerekli müdahaleler ile tekrar konut fonksiyonuna hizmet etmesi sağlanacaktır.
- Depremde yıkılan binaların ve farklı sebeplerle tahrip olan yapıların yerine kamusal alanlar oluşturulması öngörülmektedir.
- Alanda turizmin canlanması için kültürel satış birimleri oluşturmak hedeflenmektedir. Turizmin canlanması ile bölgenin istihdamının artırılmasını öngörülmektedir.
- Mevcut konut dokusunun ve tescilli yapıların cephe ve yakın çevreleriyle bütüncül bir şekilde fiziki rehabilitasyonların yapılması önerilmektedir.
- Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nın mevcut alt yapısının iyileştirilmesi sağlanacaktır.
- Kentsel boşlukların görsel peyzaj kalitesi artırılması hedeflenmektedir.
- Tepebağ-Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı yoğun araç trafiğinden arındırılıp, ulaşım problemi çözümlenmesi planlanmaktadır.
- Senaryo kapsamında yapılması düşünülen fiziksel değişikliklerde minimum enerji ve kaynak kullanımı öngörülmektedir.

- Alanda minimum taşıt trafiği, optimum insan yoğunluğunun sağlanması hedeflenmektedir.
- Alanda güvenliğin sağlanması öngörülmektedir.
- Alanda komşuluk ilişkilerinin artması için komşuların birbiri ile vakit geçirmesine olanak sağlayacak kamusal alanların arttırılması öngörülmektedir.

Bu öngörülerin birlikteliği ile Adana Tepebağ- Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda başarılı bir Kentsel Koruma-Geliştirme sürecinin yönetilmesi sağlanmış olacaktır. Adana Tepebağ- Kayalıbağ Kentsel Sit Alanı'nda gerçekleştirilen 3 aşamalı SBG Kentsel Koruma Geliştirme modeli ileride tüm kentler için yapılabilecek düzeydedir.

KAYNAKLAR

Adana Büyükşehir Belediyesi, 2019

Adana Mimarlar Odası, 2019, *Tepebağ Ulusal Kent Atölyesi Kitabı*, <https://adanamimod.org.tr/static/adanamimod/doc/tepebag-ulusal-kent-atolyesi-kitabi.pdf>

Adana Seyhan Belediyesi, Kudeb, 2017

Adana Kültür Envanteri, 2004, [online] https://www.researchgate.net/publication/311481420_ADANA_KENTSEL_KULTUR_VARLIKLARI_ENVANTERI_2004_-_2005 (Erişim Tarihi: 10 Mayıs 2018).

Akkar, Z.M.,2006, Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı'daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye, *Odtü Planlama Dergisi*, http://www.spo.org.tr/resimler/ekler/2ace86157b4a40b_ek.pdf, (Erişim Tarihi:14.02.2019)

Aktaş, N. 2009, “Kentlerin Kimliği”. <http://www.haber7.com/haber/Kent-kimligi.php> Kent kimliği, (Erişim Tarihi 10.08. 2019).

Alada, A.B., Gürpınar, E., Budak, S., 1993, “Rio Konferansı Üzerine Düşünceler”, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, *Dergipark*, Cilt:0 ,Sayı:2,3,4, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusiyasal/issue/624/6250>

Altındağ Belediyesi, 2019, Altındağ Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü.

Anıtlar Kurulu,2018, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, Adana.

Anonim, 2002, ODTÜ Öz Değerlendirme Stratejik Planlama Süreci: 2002, Ankara. www.sp.metu.edu.tr, Erişim Tarihi: 17.10.2008

Anonim, 2012, Fener-Balat-Ayvansaray Projesi, [online] <http://www.fatih.bel.tr>, [Ziyaret Tarihi: 12 Şubat 2019].

Arslan, T.,M., 2009, Ankara Altındağ İlçesindeki Sokak Sağlıklılaştırma Projeleri, Tarihi Çevre Koruma: Yaklaşımlar, Uygulamalar, *Mimarlar Odası Ankara Şubesi Dergisi*, Dosya 14.2, Ankara.

Ahunbay, Z. (1996), Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon, Yem Yayın, İstanbul

Bayraktar, E., 2007. Gecekondu ve Kentsel Yenileme. Ankara, *Ekonomik Araştırmalar Merkezi Yayınları*, 287s.

Bilgin Altınöz, G., 2010, “Tarihi Dokuda Yeni'nin İnşaası”, *Ege Mimarlık*, sayı:75,syf:18.

Bilgili, M.Y.,2017, “Ekonomik, Ekolojik ve Sosyal Boyutlarıyla Sürdürülebilir Kalkınma, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 49, sayfa 563-564.

Blowes,A., and Pain,K., 1999. The Unsustainable City, in *Unruly Cities?*, pp.248-253, Eds. Pile,S., et.al., Routledge, London.

Buckingham-Hatfield,S.,Evans,B., 1996. Achieving Sustainability Through Environmental Planning, in *Environmental Planning and Sustainability*, sayfa 1-15, Eds., Buckingham-Hatfield,S.,Evans,B., John Wiley and Sons, England.

Bourdeau, L. 1999, “*National Report: Sustainable development and future of construction in France*. France: Centre Scientifique Et Technique Du Bâtiment”.

Castells, M., 2000.Urban Sustainability in the Information Age, *Debates*,pp.118-122

Çahantimur, A., 2007, “Sürdürülebilir Kentsel Gelişmeye Sosyo- Kültürel Bir Yaklaşım: Bursa Örneği”, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi*, İstanbul.

Çetin, N.İ., 2010. “Sürdürülebilir Kentsel Yenilemenin Değerlendirilmesi: İstanbul Yedikule Mahallesi”, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.

Çetinkaya, U. B., 2009. Adana kentsel alanının tarihi süreç ve çevre düzeni planı çerçevesinde incelenmesi, *TMMOB Şehir Plancıları Odası süreli yayını*, 2009/1

Çingı, H., 1994, Örneklem Kuramı, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi.

Dayıoğlu, O., 2006. Kentsel Gelişimde Dönüşüm Projeleri: Süreç ve Aktörlerin Tanımlanması, Zeytinburnu Örneği, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Demirsoy, M., S.,2006, Kentsel Dönüşüm Projelerinin Kent Kimliği Üzerine Etkisi (Lübnan, Beyrut, Solidere Kentsel Dönüşüm Projesi Örnek Alan İncelemesi), *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Demirtaş, Y., Esgin, İ., 2006, “Bir Kentsel Yenileme Deneyimi: Barselona”, *Planlama:2*. Dergisi

Dündar, Ö., 2006. “Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Sonuçları Üzerin Kavramsal Bir Tartışma”, *Kentsel Dönüşüm Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, TMMOB Şehir Plancıları Odası, 2. Baskı, Ankara.

Ekinci, Y., 2009, “Tarihi Çevre Korumanın Yönetmel Boyutu ve Yerel Yönetimlerin Sorumlulukları: Selimiye Camii Alan Yönetimi Örneği, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

Ergenç, Ö., 1995, XVI. yüzyılda Ankara ve Konya: Osmanlı Klasik Dönemi kent tarihçiliğine katkısı. Ankara: *Ankara Enstitüsü Vakfı Yayınları*, sayfa 50, Anlara.

Erginöz, M., 2009, İstanbul için Vizyonel Öngörü, [online] http://www.muraterginoz.com/mimarlik_calismalari.htm. [Ziyaret Tarihi: 5 Şubat 2019].

Erkmen, B., 1990, Şehir Kimliği ve Şehir Mobilyası Üzerine, *Arredamento Dekorasyon*, 17.

Erşen,A.,E.,2015, Tarihi Kentlerin Korunmasında, Koruma Amaçlı İmar Planlarının Getirdiği Sınırlamalar ve Uygulama Sorunlarının Kırklareli Örneğinde İrdelenmesi, *9.Uluslararası Sinan Sempozyumu*, Edirne.

Erzene, Ş., 2013,Kentsel Dönüşüm ve Uygulanabilirliği İle İlgili Bir Yöntem Yaklaşımı, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir Bölge Planlama Bölümü, Doktora Tezi*, İstanbul.

Güçhan, Ş.,Kurul, E., 2009. A History of The Development of Conservation Measures in Turkey: From The Mid 19th Century Until 2004, *METU JFA*, 2009/2, (26:2) s.19-44, Ankara.

Gündüz, T.,2001, Küreselleşme Sürecinde Türk Kentlerinin Kimlik Sorunları ve İzmir Örneği, *1.uluslararası Kentsel Tasarım Buluşması*, M.S.Ü. s.553

Gül, M., 2006, “Antalya Kent Merkezi Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesinde Yer Alan Sit Alanları ve Bu Alanlarda Antalya Büyükşehir Belediyesince Başlatılan Çalışmalara İlişkin Genel Bir Değerlendirme”, *Planlama Dergisi*, sayı:4.

Gürçınar,Y.,2000,”Adana’da Tarihsel Kentsel Dokuyu Koruma Sorunları”, *Adana Mimarlar Odası Yayını*, Adana.

Gürlük, S.,2001, Sürdürülebilir Kentleşme Olgusu ve Cumalıkızık Örneği, *Uludağ Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi*, Cilt:19, Sayı:1-2, Bursa.

Hasol, D,1995, Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, s.272, YEM Yayınları, 6 baskı, İstanbul.

Holmberg, J., Robert, K.,H., 2000. Backcasting from Non-overlapping Sustainability Principles – a Framework for Strategic Planning, *International Journal of Sustainable Development and World Ecology*, 291-308.

Karadağ, T., 2008, Kentsel Dönüşüm Yöntemleri, <http://www.arkitera.com/g67-kentsel-donusum.html?year=&aID=793>. Erisim Tarihi : 30.04.2020.

Karakul, Ö.,2009, “Tarihi Çevrede Koruma: Yaklaşımlar, Uygulamalar”, *TMMOB Ankara Şubesi dergisi*, dosya 14.1, Haziran.

Karatosun,M.G.,2010, “Geleneksel Dokularda Yeni Yapı Tasarımı: Alaçatı Örneğinin İncelenmesi”, *Ege Mimarlık*, sayı 75, syf:32.

Keleş, R., 2002. Sustainable development, international cooperation and local authorities. *Ekistics*. 69 (415–416–417): 333–336.

Keskin, T., 2008, “İklim Değişikliği Süreci ve Kyoto Protokolü”, *Mühendis ve Makina*, 49(581), 62-68.

Kocamemi, G., 2006. Kentsel Dönüşüm Süreci Kazlıçeşme Örneği, *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.

Kültür ve Turizm Genel Müdürlüğü, 2020, http://www.adanamuzesi.gov.tr/Tr/Kazi_Tepebag.aspx

Girginer, S., Yıldırım, T., 2011, Kentsel Arkeolojik Sit Alanlarında Tepebağ Höyüğü ve Planlama Sürecinde Kentsel Arkeoloji, Kentsel Dönüşüm, Rehabilitasyon ile Arkeopark Kavramı, *Çukurova Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, Cilt 25-3, Adana.

Köken, K.,2017, “Sürdürülebilir Kentsel Tasarım Kriterleri Açısından Kentsel Dönüşüm Projelerinin İncelenmesi”, *İller Bankası Anonim Şirketi*, Uzmanlık Tezi.

Kurtar, C., Somuncu, M., 2013, Kentsel Kültürel Mirasın Korunması ve Sürdürülebilirliği: Ankara Hamamönü Örneği, *Ankara Araştırmaları Dergisi*, sayı 1, Sayfa 35-47, Ankara.

Küçük, A.,H., “Kentsel Dönüşüm Boyutları Barselona’da Raval Bölgesi Örneği”, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi.

Lichfield, D., 1992 “Urban Regeneration for the 1990s. London: London Planning Advisory Committee”.

Lynch, K., 1960, *The Image Of The City*, The M.I.T. Pres, Cambridge, Massachusetts.

Madran, E., 2002. Tanzimattan Cumhuriyete Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin Tutumlar ve Düzenlemeler:1800-1950, ODTÜ Yayını, Ankara.

Madran, E. ve Özgönül, N. (2005), Kültür ve Doğal Değerlerin Korunması, *Mimarlar Odası yayını*, Ankara

Mitlin,D. and Satterthwaite, D., 1996. Sustainable Development and Cities, in *Sustainability, the Environment and Urbanization*, pp.23-62, Ed. Pugh, C., Earthscan, London.

Oral, F.,D., (1996), XVI. Yüzyılda Adana Kentinin Fiziksel yapısı, Yüksek Lisans Tezi, *ÇÜ Fen Bilimleri Enstitüsü*, 6-11, 52-57, Adana.

Örmercioğlu, Kamacı, E.,H.,2003, Kentsel Sit Alanlarında Kentsel Dönüşüm Problematiği: Antalya Kaleiçi, *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü*, Ankara.

Öner, S., 2007, “Kentsel Yenileme Kapsamında Kentsel Dönüşüm Projelerinin İstanbul Küçükçekmece Kentsel Dönüşüm Projesi Örneğinde İrdelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Z.K.U. Fen Bilimleri Enstitüsü*, Zonguldak.

Özbilge, A.F ,2005, Fener Balat Ayvansaray, *e Yayınları*.

Özcan, K., 2009, “Sürdürülebilir Kentsel Korumanın Olabilirliği Üzerine Bir Yaklaşım Önerisi: Konya Tarihi Kent Merkezi Örneği, *METU JFA*, 26:2,1-18, Konya.

Özcan,K.,2016, “Kent Planlama’da Sürdürülebilirlik Gündemi: Bir Kavramsallaştırma Denemesi”, *Avrasya Terim Dergisi*, 4 (2): 7 - 17 , Denizli.

Özden, P., 2004, Kentsel Dönüşüm Projeleri, [online], http://www.spoist.org/çalışma_raporu/II_1_2_kentsel_dnsnsm.htm. Erişim Tarihi : 07.02.2019

- Özden,E.,Görgülü,Z.,2006, Planlama-Koruma İlişkisi Üzerine Yeni Bir Sistem Önerisi, *Megaron Dergisi*, Cilt:1, Sayı:6
- Özer, D.,Özbek, M., Şener, S., 2016, “Mekansal Erişilebilirlik-1 Kullanıcı Hareketleri Açısından Bir İnceleme, 2.Ulusal Engellileştirilenler Sempozyumu, Konya.
- Özmehmet, E.,2012, “Dünya’da ve Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımları”, *Yaşar Üniversitesi dergisi*, cilt:3, No:12, İzmir.
- Öztaş, N., 2005, “Türkiye’de Kentsel Dönüşüm ve Haliç Örnekleme”, Yüksek Lisans Tezi, *MSGSU Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Özüdoğru, İ, 2010, “Türkiye’de Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm”, *Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Payaslı Oğuz, G.,2002, “Adana Tepebağ Bölgesi’ndeki Tarihi Yerleşim Dokusunun 98’Depremi Sonrası İncelenmesi ve Koruma-Geliştirme Önerisi”, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Ankara.
- Payaslı,G.,Aksulu,I., 2007,” Adana Tepebağ’daki Yerleşim Dokusunun İncelenmesi, Koruma Sorunları ve Öneriler” *Gazi Üniv. Müh. Mim. Fak. Der.* Cilt 22, No 2, , 207-216, 2007, [online] <https://www.researchgate.net/publication/238116669>, Adana.
- Perker, Z.,S.2012, Geleneksel Cumalıkızık Konutlarında Cephe Özellikleri Ve Günümüzdeki Durum, *6. Ulusal Çatı & Cephe Sempozyumu*, Bursa.
- Polat, S. ,Dostoğlu, N., (2007), “Kentsel Dönüşüm Kavramı Üzerine”, *U.U. Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 12/1, 61-76
- Polat, S., (2008), “İngiltere Elephant & Castle Yenileme Projesi”, *Bursa Defteri Dergisi*, 31/1, 57-61.
- Prohansky, H.B., Abbe, K.F., Kaminof, R. 1983. “Place Identity, Physical World Socialization of the Self”, *Journal of Environmental Psychology*.
- Ramazanoğlu, G., 2011, *Adana’da Tarih Tarih’te Adana kitabı*, s. 122,Adana.
- Ramazanoğlu, G., 2009, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 18, Sayı 1, 2009, s.305–322, Adana.
- Rapoport, A. (1977). *Human aspects of Urban Form Towards a Man-Environment Approach to Urban Form and Design*, pergomon, Oxford.
- Redclift, M.,1999. Sustainability and Sociology : Northern Preoccupations, in Sustainability and the Social Sciences pp.59-73, Eds., Becker, E., Jahn, T., Zed Books, London.
- Reel,N.B., 2006, “Adana Tepebağ Höyüğü ve Çevresinin Tarihsel Süreç İçindeki Gelişiminin İncelenmesi ve Bölgesinin Günümüze Tekrar Kazandırılması”, *Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.

Roberts, P., 2000, The evolution, definition and purpose of urban regeneration: A Handlebook, *Sage Publications*, London.

Saban, D. F., 2006 ‘XVI. Yüzyılda Adana Kentinin Fiziksel Yapısı’, *Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Arkeoloji Özel Sayısı, Editörler Girginer, S. ve Erhan, F., 15/3, 161-182, Adana.

Saban Ökeşli, F.D., 2011, “Yasal Çelişkiler ve Tarihi Çevrede Yeni Yapı”, *güney mimarlık dergisi*, sayı:3.

Sarpkaya, A., 2010, “Bir Kentsel Dönüşüm İronisi: Osmaniye’de Yapılan Yeni Toplu Konut Uygulamaları”, *Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Semerci, F., 2008, “Kentsel Tasarım Gereklilikleri Açısından Beyazıt Meydanı Örneği”, *Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Suher, H. ve E. Suher (1998). “Karadeniz Kıyıları’nın Eşsiz Doğa ve Kültür Varlıkları Yitirilme Sürecinde”, *Yapı dergisi*, sayı:204.

Tapan, M., 2002, “Tarihi Kent Dokularının Korunmasının Kültürel, Ekonomik, Sosyal Boyutu”, *Türkiye’de Tarihi Kent Dokularının Korunması ve Geleceğe Taşınması Sempozyumu*, Antalya.

Tekeli, İ., 1991, *Mimarlar Odası Yayınları*, İstanbul, Bir Kentin Kimliği Üzerine Düşünceler.

Tiryaki, V., 2014, “Kentsel Sit Alanlarında Koruma Çalışmalarının Finansal, Yasal ve Yönetmel Boyutları İle Değerlendirilmesi: Ankara İli Altındağ İlçesi Hacettepe Ve Sakarya Mahalleleri Örneği”, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi*, Ankara.

Tunçer, M., 2000. Tarihsel Çevre Koruma Politikaları Ankara, Birinci Baskı, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara.

Tunçer, M., 2009, “Korumanın Sosyal Kültürel Boyutu”, *Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Kentleşme Şurası Raporu*, 60-75.

Turak, I., 2004. "Kentsel Dönüşümde Yeni Eğilimler ve Yönetişim", *Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu*, İstanbul.

Turna, Ö., 2012, “Küresel Yeniden Yapılanma Sürecinde Kentsel Müdahaleler ve Kentsel Kimlik Etkileşimi: Rize Kenti Örneği”, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.

Tülücü, A., T., 1999, Adana Tepebağ ve Kayalibağ Mahallesiindeki Geleneksel Konut İçi Mimarisinin İncelenmesi ve Koruma Önerileri, *ÇÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, 5-66, Adana.

Türkay, C., 2019, “Melodic and Rhythmic Analysis of 7 Folk Dances of Adana Region”, *Journal of Social Sciences and Education dergisi*, cilt: 2, sayfa: 226-241, Adana.

Umar, N., 2010, “Adana Tepbağ-Kayalıbağ Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanı Koruma Projesi”, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.

Ulaş, M., 2017, “Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırması”, *Güney Mimarlık dergisi*, sayı: 25-26, Eylül-Kasım 2017, Adana.

Yalçınkaya, Ş., Açıcı, F., Büyükçam, S., 2019, “Tarihi Çevrede Yeni Yapı Tasarımı ve Daniel Libeskind”, *International Black Sea Coastline Countries Symposium-2*, Samsun.

Yavuz, M. C., 2007, Uluslararası Destinasyon Markası Oluşturulmasında Kimlik Geliştirme Süreci: Adana Örneği, (Basılmamış Doktora Tezi), *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı*, Adana.

Yaygel, A. D., 2007, Müdahale Gerektiren Tarihi Kentsel Çevrelere Yönelik Kullanıcı Odaklı Sağlıklaştırma Yöntemleri: İzmir-Basmahane Bölgesi Örneği, *Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İzmir, 6-38.

Yedekçi, G., 2010, “Dünya’da Ve Türkiye’de Uygulanmış Örnekleri Ve Özgün Dönüşüm Modeli Önerisi İle Kentsel Dönüşüm” kitabı, *İstanbul*.

Yıldız, S., Kıvrak, S., Gültekin, B., 2015, “Sürdürülebilir Kentsel Dönüşüm”, *2. International Sustainable Building Symposium*, Ankara.

Yurdugüzel, O., Özçetin, Z., 2015, “Tarihi Çevre Koruma Uygulamalarına Eleştirel Bakış: Hamamönü Örneği”, *5. Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu*.

WCED (World Commission on Environment and Development), 1987. Report of the World commission on environment and development: our common future, Oxford University Press, Oxford.

- Uzman 1, Murat Ulaş, Mimar, Seyhan Belediyesi KUDEB
- Uzman 2, Yakup Tatlı, Şehir Plancı, Seyhan Belediyesi, İmar
- Uzman 3, Güney Çabuk, Y. Mimar, Adana Büyükşehir Belediyesi
- Uzman 4, Işıl Palalıoğlu, Mimar, Koruma Kurulu
- Uzman 5, Ümit Çakmak, Arkeolog, Seyhan Belediyesi, KUDEB
- Uzman 6, Ali Tat, İnşaat Mühendisi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
- Uzman 7, Armağan Parsıoğlu, Mimar, Işık Yapı Mimarlık
- Uzman 8, Salih İncetaş, İnşaat Mühendisi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
- Uzman 9, Cüneyt Kendir, İnşaat Mühendisi, Seyhan Belediyesi
- Uzman 10, Çağatay Ketrez, Mimar, Art Level Mimarlık Ofisi
- Uzman 11, Kübra Şahin, Mimar, Arkitek Mimarlık Ofisi
- Uzman 12, Tuba Ülgen, Mimar, Yıldırım Proje İnşaat
- Uzman 13, Perçem Biçer, Mimar, Seyhan Belediyesi, İmar
- Uzman 14, Ömer Bahadır Bozoğlu, Şehir Bölge Planlama, Seyhan Belediyesi, İmar
- Uzman 15, Samet Karyaldız, Mimar, Sky Dizayn
- Uzman 16, Güneş Ceren Ateş, Mimar, GCA Architecture
- Uzman 17, Büşra Sayoğlu, Mimar, Sayoğlu Mimarlık
- Uzman 18, Gökçen Toprak, Mimar, Mimartdesign
- Uzman 19, Göksel Kirecci, Mimar, Eksen Yapı Denetim

- Uzman 20, Selçuk Körlü, İnşaat Mühendisi, Selcuk İnşaat
Uzman 21, Serhat Körlü, İnşaat Mühendisi, Serhat Mühendislik
Uzman 22, Oğuz Körlü, Elektrik Elektronik Müh., Oğuz elektrik mimarlık
Uzman 23, Gerçek İnanç Cudal, Mimar, Adana Kültür Varlıkları Koruma Kurulu
Uzman 24, Ozan Tüzün, Mimar, Atelye Mimarlık, Adana Mimarlar Odası Oda Başkanı
Uzman 25, Mehmet Işık, Mimar, Işık İnşaat
Uzman 26, Ömer Öner, Mimar, Ofis 499
Uzman 27, Tan Kanmaz, Mimar, Tan Kanmaz Mimarlık Ofisi
Uzman 28, Sabri Tunç, Mimar, Sabri Tunç Mimarlık
Uzman 29, Gökçe Çelik, Mimar, Seyhan Belediyesi
Uzman 30, Aytaç Taşkın, Mimar, Adana Büyükşehir Belediyesi
Uzman 31, Emrah M. Güllüoğlu, Mimar, Adana Mimar Odası Üyesi
Uzman 32, Basri Gazi, Mimar, Basri Gazi Mimarlık
Uzman 33, Sinem Çandır Çalışkanyürek, Mimar, Sinem Candir Architecture
Uzman 34, İrem Gültekin, Mimar, Adana Mimar Odası Üyesi
Uzman 35, Hüseyin Çalışkanyürek, Makine Mühendisi, Sinem Candir Architecture
Uzman 36, Sultan Önder, Emekli Mimar, Bilirkişilik yapıyor, Adana Mimar Odası Üyesi
Uzman 37, Agah Tat, İnşaat Mühendisi, AFAD
Uzman 38, Caner Dereli Mimar, DRL Mimarlık Ofisi
Uzman 39, İbrahim Çetin, Tarih Öğretmeni
Uzman 40, Engin Yüksel, Arkeolog ve Sanat Tarihçi, Arkeoyol Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bürosu

EKLER**EK-1****ANKET ÇALIŞMASI**

Bu anket akademik çalışmalar için kullanılacaktır. Doğru vereceğiniz bilgiler çalışmanın sağlıklı sonuçlanması için önemlidir. Verdiğiniz bilgiler gizli tutulacak ve araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır.

Anket No:.....

Anketin Yapıldığı Tarih:.....

Mahalle Adı:.....

Sokak Adı:.....

DEMOGRAFİK YAPI**A. Kişisel bilgileriniz doğru olarak doldurmanızı rica ederiz.**

- 1) YAŞ
1) 18-23	5) 42-47
2) 24-30	6) 48-53
3) 31-35	7) 54-59
4) 36-41	8) 60-65
- 2) CİNSİYET
1) Kadın	2) Erkek
- 3) MEMLEKETİNİZ:.....İli ..... İlçesi .....Mahallesi
- 4) İKAMET YERİNİZ:.....İli ..... İlçesi .....Mahallesi
- 5) Kaç Yıldır bu Mahallede Yaşıyorsunuz/Çalışıyorsunuz?
1) 1-6 ay	4) 3yıl-6yıl
2) 6 ay -1 yıl	5) 6 yıldan fazla
3) 1yıl- 3yıl	6) Doğduğumdan Beri

GELİR VE MÜLKİYET

6) Mahalleyi Kullanma Sebebiniz?

- 1) Konut   2) İşyeri   3) Her ikisi de   4) Diğer.....

7) Eğer mahalleyi Kullanma Sebebiniz Konut İse;

İkamet ettiğiniz konutta yaşayan kişi sayısı : .....kişi

8) Eğer Mahalleyi Kullanma Sebebiniz Konut İse;

İkamet ettiğiniz konutta kaç aile yaşıyor :

- 1) Tek Aile   2) Diğer(Açıklayınız).....

9) Eğer Mahalleyi Kullanma Sebebiniz Konut ise;

İkamet ettiğiniz konutun mülkiyet durumu

- 1) Kendi Evimiz   2) Kira:.....TL

10) Eğer Mahalleyi Kullanma Sebebiniz İşyeri İse;

Bulduğunuz İşyerinde çalışan kişi sayısı : .....kişi

11) Eğer Mahalleyi Kullanma Sebebiniz İşyeri ise;

Çalıştığınız işyerinin mülkiyet durumu

- 1) Kendimize ait   2) Kira.....TL   3) Bilgi Sahibi Değilim

12) Eğitim Durumunuz

1. Okur yazar	1.1. Evet	1.2. Hayır	
1. İlkokul	2. Ortaokul	3. Lise	4. Üniversite

13) Mesleğiniz :.....

14)Aylık Ortalama Gelir Durumunuzu Belirtiniz.

1) 0-500	5)2001-3000
2)501-1000	6)3001-5000
3)1001-1500	7)5000 ve üzeri
4)1501-2000	

KENTLE İLİŞKİLER

B. Lütfen soruları 1 cümle ile yanıtlayıp, size göre en doğru olan seçeneği işaretleyiniz.

15)Kentsel Sit Alanı Ne Demektir?

.....

16)Kentsel Sit Hakkında Bilgi Edinme Yolu Nedir? İşaretleyiniz.

- 1) TV
- 2)Gazete
- 3)İnternet
- 4)Belediye
- 5)TMMOB
- 6)Üniversiteler
- 7)Muhtar
- 8)Yakın arkadaşlar
- 9)Diğer.....

15)Koruma Ne Demektir?

.....

16)Koruma Hakkındaki Bilgi Düzeyiniz Nedir?

- 1) Oldukça Bilgiliyim
- 2) Bilgiliyim
- 3) Az bilgim var
- 4) Hiç Bilgim Yok

17) Kentsel Koruma Sizde Hangi Kavramları Çağrıştırıyor?

- 1) Depreme dayanıklı konutlar
- 2)Rant
- 3)Yenileme
- 4)Sağlıklı yapılar
- 5)Yıkım
- 6)Soylulaştırma
- 7)Modern binalar

8)Diğer.....

.....

18) Kentsel Koruma Konusunda Yetkili İdare Tarafından Bilgilendirilme Düzeyiniz Nedir?

- 1)Çok yeterli
- 2)Yeterli
- 3)Yetersiz
- 4)Bilgim yok

19)Kentsel Koruma Çalışmalarından Beklentiniz Nedir?

.....

.....

20)Yaşadığınız ya da çalıştığınız alanda kentsel koruma çalışmaları var mı?

- 1) Var 2)Yok

21)Varsa; memnuniyet düzeyiniz nedir? Nedenini Belirtiniz.

- 1)Çok memnunum: Çünkü .....
 2)Memnunum: Çünkü .....
 3)Memnun Değilim : Çünkü .....
 4)Hiç Memnun Değilim :Çünkü .....

22) Varsa; Koruma çalışmasından sonra yaşamınızda bir değişiklik oldu mu? Değişiklik olduysa olumlu ,olumsuz açıklayınız.

- 1) Evet

.....

...

- 2) Hayır

23) Sizce bu bölgedeki ana sorunlar nelerdir?

- 1)Yeşil Alan Azlığı
 2)Bölgenin Göç Alması
 3)Güvenlik Sorunu
 4)Sosyal Mekan Eksikliği
 5)Eğitim Tesisi Eksikliği
 6)Sağlık Tesisi Eksikliği
 7)Ulaşım Sorunu
 8)Diğer

24)Yaşadığınız yerden başka bir yere taşınmak ister misiniz?

- 1) Evet 2)Hayır

Neden?.....

25)Yaşadığınız yeri tercih sebebiniz nedir?

- 1)Ucuz Kira
 2)Ulaşım Kolaylığı
 3)Miras
 4)Komşuluk ilişkilerinin iyi olması
 5)Kültürel Sanatsal Aktivitelerin bulunması
 6)Diğer.....

ULAŞIM VE ERİŞEBİLİRLİK

26)Alanda ulaşım problemi var mı?

- 1) Evet 2)Hayır

27)Buradaki düzenlemede yayalar mı araçlar mı ön planda tutulmuş?

- 1) Yaya 2)Araç

28)Yayalara yönelik rahat ulaşım aksı var mı?

- 1) Var 2)Yok

29)Buranın trafiğe kapatılmasını ister misiniz?

- 1) Evet 2)Hayır

30)Otopark alanı yeterli mi?

- 1)Hiç yeterli değil 2)yeterli 3)çok yeterli

EK-2**“GÖRÜŞME”****SORU: (Fiziksel)**

- 1.Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırması Projesini fiziksel açıdan nasıl değerlendiriyorsunuz? Çalışmanın olumlu ve olumsuz yanları nelerdir?
- 2.Bu çalışma alanın bütününi yani Tepebağ ve Kayalıbağ bölgelerini nasıl etkileyecek?

SORU: (Sosyal)

- 1.Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırması Projesi burada yaşayan halkı nasıl etkildi? Çalışmanın olumlu ve olumsuz yanları nelerdir?
- 2.Bu çalışma alanın bütününi yani Tepebağ ve Kayalıbağ bölgelerinde yaşayan halkı nasıl etkileyecek?

SORU: (Ekonomik)

- 1.Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırması Projesi Seyhan'ın geneline ekonomik olarak katkı sağladı mı? Çalışmanın olumlu ve olumsuz yanları nelerdir?
- 2.Bu çalışmayı ekonomik olarak kentin kimliğine katkıda bulunan, kentin markalaşmasını sağlayan bir ekonomik değer olarak görüyor musunuz?

SORU: (Yasal Yönetmel)

- Av. Turhan Arın Sokak Sağlıklaştırması Projesinin idari boyutunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : ELİFE KÖRLÜ
Uyruğu : TC
Doğum Yeri ve Tarihi : OSMANİYE-03.12.1989
Telefon : 05465410116
Faks :
e-mail : krl.proje@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	Hasan Aybaba Anadolu Öğretmen Lisesi, Osmaniye, Merkez	2008
Üniversite	Balıkesir Üniversitesi, Çağış Yerleşkesi, Balıkesir	2013
Yüksek Lisans	Selçuk Üniversitesi, Selçuklu, Konya	2016
Doktora	Konya Teknik Üniversitesi	

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
2013-2016	Serhat Mühendislik	Mimar
2016-halen	KRL PROJE DESIGN	Mimar

UZMANLIK ALANI: Mimarlık

YABANCI DİLLER : İngilizce

BELİRTMEK İSTEĞİNİZ DİĞER ÖZELLİKLER

YAYINLAR

Oral, M., Körlü, E., 2016, Kullanıcı Odaklı Kentsel Sağlıklaştırma Projeleri Üzerine Bir Eleştiri: Osmaniye Rahime Hatun Meydanı Projesi, Mimarlar Dergisi, 10 (13), 100-113. (Yüksek Lisans tezinden yapılmıştır.)

Büyüköztürk, E., Oral, M., 2020, Arkeolojik Alanlarda Üst Örtü Tasarım Kriterleri, Journal Of Social and Humanities Sciences Reseaech, 7(51), 679-691.

Büyüköztürk, E., Oral, M., 2020, İşlev değişikliğinin kamusal bir alan üzerine etkileri: Osmaniye Rahime Hatun Meydanı örneği. Journal of Social and Humanities Sciences Research, 7(51), 610-625. (Yüksek Lisans tezinden yapılmıştır.)